

Kallelse/Ärendelista

Sammanträde med Socialnämnden,

torsdag 29 februari 2024

Tid: Kl 08:30

Plats: Kommunhuset, konferensrum Vänerns borg

Dan Nyberg
Ordförande

Zana Savic
Sekreterare

Förhinder för ordinarie ledamot att delta vid sammanträdet anmäls via Netpublicator alt. till Zana Savic , 0521-72 17 30, zana.savic@vanerns borg.se

Beräknad sluttid: kl. 15

Ledamöter

Socialdemokraterna

Dan Nyberg (S), ordf.
Marita Engqvist (S)
Reidar Eriksson (S)
Taym Albaghdadi (S)

Sverigedemokraterna

Helmuth West (SD)
Anna Gustafsson (SD)

Moderaterna

Henrik Josten (M), 2 e vice ordf.
Sofia Jakobsson Blixt (M)
Gunnel Ymefors (M)

Vänsterpartiet

Ida Hildingsson (V)

Centerpartiet

Daniel Tesfay (C)

Kristdemokraterna

Magnus Ekström (KD), 1 e vice ordf.

Medborgarpartiet

Göran Svensson (MBP)

Ersättare

Kenneth Borgmalm (S)
Jörgen Zander (S)

Tomas Eklind (SD)
Jennifer Strand (SD)

Robin Skenhede (M)
Johan Bengtsson (M)

Johan Olsson (V)

Tomas Öberg (C)
Birgit Lindquist (C)

Anette Taimory (KD)

Eva Bodén-Johansson (MBP)
Cecilia Prins (L)
Marika Isetorp (MP)

2024-02-29

Övriga närvarande

Karin Hallberg, förvaltningschef

Jeanette Sjölund, verksamhetschef administration

Kristina Wallstedt, verksamhetschef kvalitet och utveckling

Anette Karlsson, verksamhetschef vård, stöd och utredning

Anna Cederlund, verksamhetschef vård och omsorg – hemtjänst

Maria Sundvall Möller, verksamhetschef vård och omsorg – särskilt boende

Peter Martinsson, verksamhetschef personligt stöd och omsorg

Ulrika Gardtman, verksamhetschef arbete, sysselsättning och integration

Åsa Turesson, verksamhetschef individ- och familjeomsorg

Tommy Carlgren, medicinskt ansvarig sjuksköterska, ärende 13

Ewa Peterson, socialt ansvarig samordnare, ärende 17

Jenny Nordberg Durmaz, nämndsekreterare

Zana Savic, nämndsekreterare

Stefan Hansson, personalföreträdare. Ersättare: Christina Jansson.

Robert Wendel, personalföreträdare.

Annette Blidsell, personalföreträdare. Ersättare: Maria Larsen.

2024-02-29

Inledande formalia

- Mötets öppnande
- Upprop
- Val av justerare-förslag *Daniel Tesfay*
- Anmälan om jäv

	Ärendelista	Dnr	Sida
1	Månadsuppföljning januari 2024	2024/31	5 - 13
2	Verksamhetsberättelse socialnämnden 2023	2023/233	14 - 84
3	Information om socialförvaltningens resultat i medarbetarundersökningen 2023	2024/44	85
4	Fastighetsinvesteringar inom socialnämnden 2025-2027	2023/234	86 - 88
5	Förstudie Servicebostad LSS	2024/49	89 - 95
6	Förstudie Boende socialpsykiatri SoL	2024/50	96 - 102
7	Svar på remiss utredning gällande Norra skolans lokaler	2023/287	103 - 105
8	Svar på remiss - Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)	2023/303	106 - 236
9	Uppföljning av socialutskottets arbete under 2023	2024/27	237 - 238
10	Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS kvartal 4 2023	2023/113	239 - 240
11	Revidering av socialnämndens delegeringsordning	2024/5	241 - 287
12	Godkännande av kostnadsökning inom befintligt blockhyresavtal	2024/53	288 - 295
13	Återredovisning till Inspektionen för vård och omsorg i tillsyn av medicinsk vård och behandling vid särskilda boenden för äldre (SÄBO) som drivs av kommunen	2020/149	296 - 297
14	Meddelandelista till socialnämnden 2024-02-29	2024/9	298 - 299
15	Anmälan av delegeringsbeslut till socialnämndens sammanträde 2024-02-29	2024/10	300 - 301
16	Information från ordförande, förvaltningschef och rådsorgan vid socialnämndens sammanträde 2024-02-29	2024/18	
17	Anmälan av delegeringsbeslut i sekretessärenden till socialnämndens sammanträde 2024-02-29	2024/10	

2024-02-29

18	föräldrabalken SEKRETESS			
19	föräldrabalken SEKRETESS			
20	föräldrabalken SEKRETESS			
21	LVU SEKRETESS			
22	LVU SEKRETESS			
23	SEKRETESS	LVU		
24	SEKRETESS	LVU		
25	Workshop Roller, ansvar och samarbetsformer för politik och tjänsteorganisationen	2024/45		302

Tänk på allergiker och använd inte produkter som ger upphov till stark doft, t.ex. parfym eller rakvatten.

2024-02-12

Dnr: SOC 2024/31

Handläggare

Anders Lundberg
anders.lundberg@vanersborg.se
0521-72 16 54

Mottagare

Socialnämnden

Månadsuppföljning januari 2024

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen om månadsuppföljning för januari 2024

Sammanfattning av ärendet

Redovisningen omfattar statistik och nyckeltal för respektive verksamhet.

- Nämnd och administration samt färdtjänst
- Vård och omsorg - särskilt boende
- Vård och omsorg - hemtjänst
- Vård, stöd och utredning
- Individ- och familjeomsorg
- Personligt stöd och omsorg
- Arbete, sysselsättning och integration

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

- Nyckeltal och statistik januari 2024

Sändlista

Revisorerna

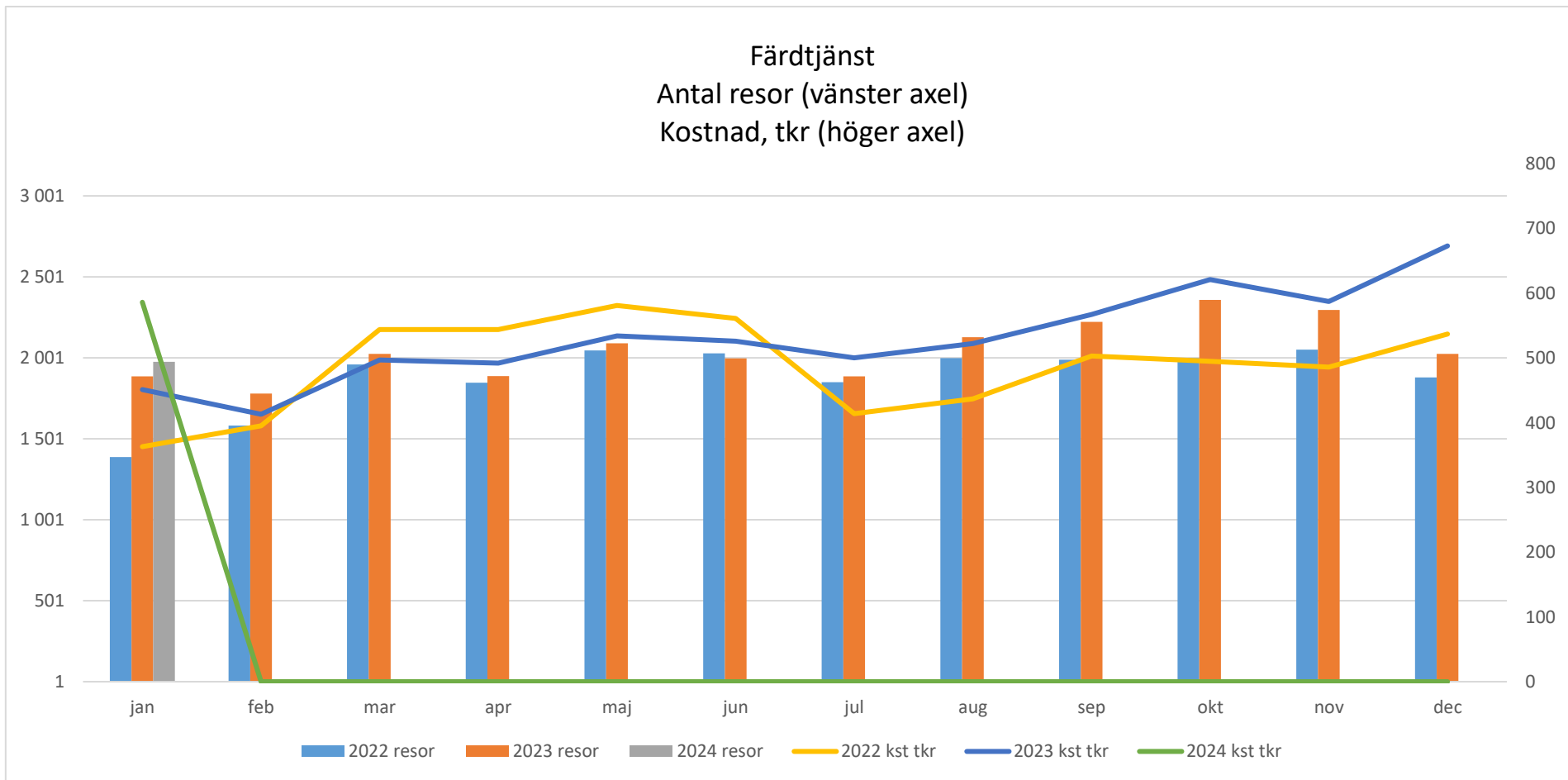
Nämnd och förvaltningsgemensamt

Nyckeltal

2024

Snitt Snitt Snitt

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Snitt 2024	Snitt 2023	Snitt 2022
Färdtjänst															
Total kostnad, tkr (tusen kronor)	586												586	532	488
Totalt antal resor	1 977												1 977	2 049	1 885
Kostnad per res, kr	296												296	259	259

Äldreomsorg

Nyckeltal

2024

Snitt Snitt Snitt

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	2024	2023	2022
Beläggnings															
Beläggnings genomsnitt per hel månad i % (särskilt boende)	100												100	100	99
Beläggnings genomsnitt per hel månad i % (korttidsplatser)	105												105	102	94
Väntetid särskilt boende															
Antal dagar från beslut till första erbjudande (särskilt boende)	61												61	80	59
Hemtjänst															
Antal personer med utförd hemtjänstinsats	717												717	712	710
Antal utförda timmar hemtjänsten inkl annan utförare	21 592												21 592	20 883	19 601
varav timmar/insatser av annan utförare	2 065												2 065	1 876	1 777
Hemsjukvård															
Antal inskrivna HSV (ÄO/PSO)	1 076												1 076	1 094	1 077

Individ- och familjeomsorgen

Nyckeltal

2024

Snitt Snitt Snitt

Barn & Unga 0-17 år	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	2024	2023	2022
Barn & Unga 0-17 år															
Antal pågående ärenden	343												343	315	i.u
Antal inkomna ansökningar	14												14	6	i.u
Antal inkomna anmälningar och inkommande information	202												202	203	i.u
Unika individer av ovan inkomna anmälningar & inkommande information	149												149	160	i.u
Antal inledda utredningar enligt 11 kap 1 § SoL	56												56	57	i.u
Unga vuxna 18-20 år (Ej försörjningsstöd)															
Antal pågående ärenden	40												40	28	i.u
Antal inkomna ansökningar	1												1	1	i.u
Antal inkomna anmälningar och inkommande information	26												26	9	i.u
Unika individer av ovan inkomna anmälningar & inkommande information	19												19	7	i.u
Antal inledda utredningar enligt 11 kap 1 § SoL	5												5	3	i.u
Placeringar - Barn och unga															
Antal barn (0-12 år) i familjehem	39												39	43	40
Antal barn (0-12år) i HVB och SiS	3												3	4	2
Antal ungdomar (13-20 år) i familjehem	23												23	20	21
Antal ungdomar (13-20 år) i HVB och SiS	12												12	11	10
varav placerade barn och unga 0-20år utan uppehållstillstånd (Ej EKB)	6												6	6	i.u
Barn & Unga - Insatser i öppenvård															
Antal familjer i öppenvårdsinsats (Biståndsbedömt)	97												97	69	64
Antal barn och unga i öppenvårdsinsats	127												127	94	i.u
Antal individer i serviceinsats (Ej biståndsbedömt)	21												21	30	i.u
Våldsutsatta barn och unga 0-20 år - Inkomna anmälningar, ansökningar och inkommande information															
Antal barn och unga (unika individer)	18												18	22	22
Vuxna – Våldsutsatta															
Antal vuxna - nya aktualiseringar - Inkomna anm., ans, och info.	4												4	5	5
Antal vuxna i öppenvårdsinsatser, ViN	16												16	14	12
Antal vuxna i skyddat boende, våld i nära relation	0												0	2	2
Vuxna - Missbruk															
Antal vuxna i vård på HVB SoL/LVM	3												3	1	1
Antal vuxna i öppenvårdsinsatser	36												36	58	60
Antal Anmälningar missbruk/beroende (inkl. LOB)	25												25	28	28
Antal Ansökningar missbruk/beroende	4												4	6	7
Antal vuxna i öppenvårdsinsats Strandviken (15 platser)	11												11	12	10

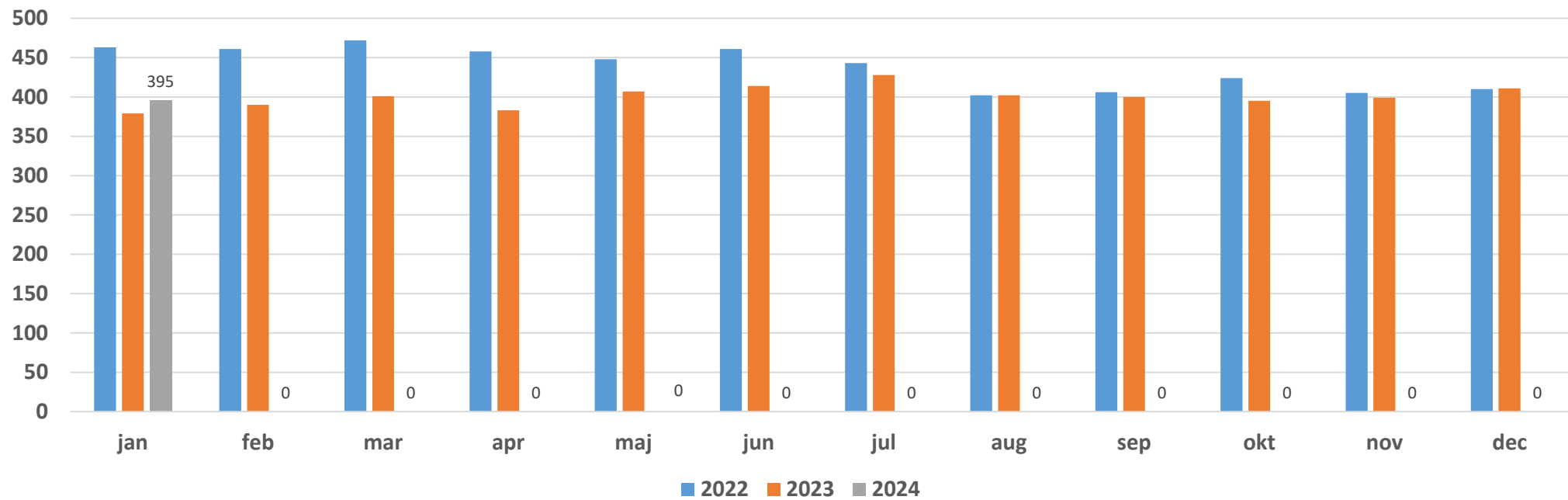
Ekonomiskt bistånd

Antal hushåll som erhållit ekonomiskt bistånd	395												395	401	404
varav unga hushåll (18-24 år)	46												46	49	63
Antal hushåll aktuella längre än 10 månader	296												296	307	356
Antal pågående ärenden	465												465	478	i.u
Totalt utbetalt försörjningsstöd (i tusental kronor)	3 889												3 889	3 713	3 842

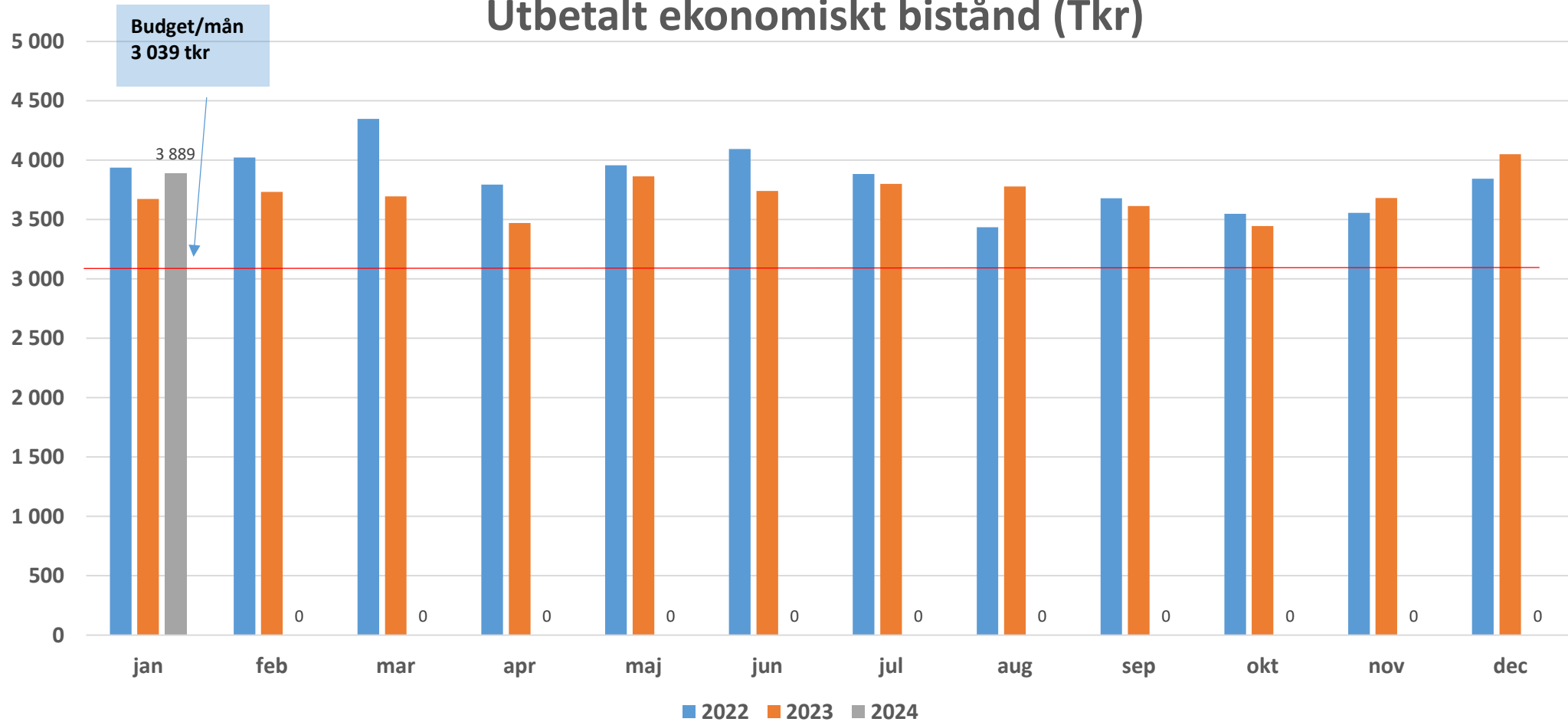
Ensamkommande barn och unga (0-18 år)

Antal anvisade ensamkommande barn och unga (upp till 18 år)	0												0	0	0,33
Antal skyddsbehövande barn och unga (upp till 18 år, Ukraina)	6												6	6	i.u
Antal aktuella placerade ensamkommande barn och unga	8												8	8	7

Antal hushåll med ekonomiskt bistånd

Utbetalt ekonomiskt bistånd (Tkr)

Personligt stöd och omsorg

Nyckeltal

2024

Snitt Snitt Snitt

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	2024	2023	2022
Antal beslut, personer med personlig assistans	62												62	60	61
- därav pers ass SFB (FK) /LSS (Kommunbeslut)	48/14												48/14	45/17	44/19
Antal personer med pers. ass., Privat utförare	46												46	45	43
Antal personer med pers. ass., Kommunen som utför	16												16	15	18
Antal utförda timmar personlig assistans i kommunal	4 798												4 798	4 586	5 246
Antal boendebeslut SoL/LSS	45/159												45/159	44/161	40/157
Antal verkställda boendebeslut (inflyttade) SoL/LSS	43/148												43/148	42/153	38/153
Varav antal köpta platser SoL/LSS	7/3												7/3	6/5	5/3
Korttidsvistelse, antal dygn (10+2 platser tillgängliga)	191												191	191	233
Antal personer med boendestödsbeslut	114												114	113	107
Planerade timmar	546												546	529	531
Utförda timmar	419												419	428	426
Antal beslut om bostad med särsk. service, barn/unga	7												7	5	8

Arbete, Sysselsättning och integration

Nyckeltal

2024

Snitt Snitt Snitt

Beställare	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	2024	2023	2022
Beställare															
Försörjningsstöd (IFO)	138												138	124	159
Kommunala Aktivitetsansvaret	128												128	113	86
Arbetsförmedlingen	48												48	74	60
Annan beställare/initierat av individen själv	14												14	6	3
Biståndsenheten (Beslut Daglig verksamhet LSS)	197												197	193	180
Insatser															
Kartläggning, t ex kartläggning, fördjupad bedömning	5												5	13	35
Rusta, t ex praktik, arbetsträning, språkträning, arbetsprövning, vägledning	129												129	155	182
Matcha, arbete	35												35	68	56
Förhindrad (tidsbegränsad frånvaro)	4												4	7	5
Verkställighet internt socialförvaltningen (LSS)	170												170	167	157
Verkställighet Företagsgrupper (LSS)	21												21	20	17
Verkställighet Företagsplats, heltid (LSS)	6												6	9	13
Verkställighet Företagsplats, deltid (LSS)	0												0	i.u.	i.u.
Resultat															
Arbete	6												6	4	9
Studier	6												6	1	2
A-kassa	2												2	3	1
Annan ersättning, t ex sjukersättning, aktivitetsersättning, föräldrapenning	0												0	0	2
Aktivitet i annan myndighet, t ex KROM (insats via Arbetsförmedlingen)	6												6	1	1
Arbete (LSS)	0												0	0	0
Budget och Skuld															
Inkomna ärenden	16												16	18	15
Inskickade skuldsanering	12												12	4	3
Beviljade skuldsanering	2												2	2	2
Omprövning/överklagan	0												0	2	0
Antal i kö	45												45	57	i.u.
Längst kötid i dagar	118												118	i.u.	i.u.
Konsumentkontoret															
Ärenden	66												66	40	56
Kontakttillfällen	226												226	131	87
Förebyggande	5												5	9	15
Integration															
Antal personer kommunmottagna	i.u.												#####	2	2
Antal personer i Samhällsorientering	0												0	4	3
Antal personer inom SFI-etablering	8												8	8	11

2024-02-12

Dnr: SOC 2023/233

Handläggare

Anders Lundberg
anders.lundberg@vanersborg.se
0521-72 16 54

Mottagare

Socialnämnden

Verksamhetsberättelse socialnämnden 2023

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner verksamhetsberättelse 2023 för socialnämnden med statistikbilaga och överlämnar redovisningen till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Varje nämnd ska enligt ekonomikontorets anvisningar sammanställa en verksamhetsberättelse för varje verksamhetsår.

Verksamhetsberättelsen är en betydligt mer omfattande redovisning jämfört med bokslut och årsredovisning. Verksamhetsberättelsen för 2023 redovisar större händelser under året, resultatavstämning, ekonomisk analys, personal, kvalitetsanalys, verksamhetsuppföljning samt framtidsutsikter. Till verksamhetsberättelsen följer även en statistikbilaga över förvaltningens olika verksamhetsområden.

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

- Verksamhetsberättelse 2023
- Verksamhetsstatistik 2023

Sändlista

Kommunstyrelsen

Verksamhetsberättelse 2023

Socialnämnden

Socialnämnden 2023

Ordförande: Dan Nyberg (S)

1:e vice ordförande: Magnus Ekström (KD)

2:e vice ordförande: Henrik Josten(M)

Förvaltningschef: Karin Hallberg

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning verksamhet och större händelser under året.....	3
2	Resultatavstämning.....	7
3	Övergripande ekonomisk analys	12
4	Personal.....	12
5	Kvalitet.....	20
6	Verksamhetsuppföljning	28

1 Sammanfattning verksamhet och större händelser under året

Förvaltningschef ledde tillsammans med åtta verksamhetschefer och 56 enhetschefer förvaltningen under året på socialnämndens uppdrag. Ansvaret omfattade utifrån lagstiftning både förebyggande verksamhet som individuellt inriktat socialt stöd och service, vård och omsorg. Färdtjänst, riksfärdtjänst, kommunala aktivitetsansvaret och serveringstillstånd återfanns även det inom ansvarsområdet under 2023.

Förvaltningens inriktning är att forma verksamheten på bästa sätt utifrån kommuninvånarnas behov, vilket har varit vägledande för utvecklingen av verksamheten även under 2023. Utifrån dessa har förvaltningen utvecklat och anpassat verksamheten, så att vår organisation svarar upp mot de lagkrav som ställs på oss, kommuninvånarnas behov och deras rätt till insatser. Vi har också anpassat verksamheten efter Kommunfullmäktiges budgetramar, övergripande vision och inriktningsmål, socialnämndens förväntade resultat, samt förvaltningsledningens styrning och ledningsdokument med värdegrund, fokusområden och principer för chefsroll, stödroll, och medarbetare så långt som varit möjligt. Förvaltningen har också arbetat utifrån övriga övergripande styrdokument i förvaltningen och inom kommunen.

I förvaltningens verksamhetsplan för 2023 har särskilt gemensamt övergripande fokus varit på;

- Aktiviteter kopplat till verksamhetsanpassningar för att klara verksamheten inom budgetram.
- Implementering av det digitala kvalitetsledningssystemet.
- Värdegrundsarbete/det goda värdskapet.
- Fortsatt arbete gällande förvaltningens plan för digitalisering och välfärdsteknik.
- Fortsatt arbete för att stärka friskfaktorerna inom förvaltningens enheter i syfte att minska sjukfrånvaron.
- Implementera övergripande plan gällande personal och kompetensförsörjningsplan samt i det påbörja arbetet med breddad rekrytering.
- Ta fram en handlingsplan kopplat till det förväntade resultatet gällande våld i nära relation.

Förvaltningen bedömer att samtliga övergripande aktiviteter som vi föresatte oss att arbeta med har blivit genomförda och fortsatta kommer ske under 2024 för att stärka de olika delarna än mer och möjliggöra en varaktig implementering/utveckling.

Förvaltningen har under året fortsatt känt av ett högt tryck från NU-sjukvårdens slutenvård i form av att de personer som bedömts utskrivningsklara från sjukhus fortsatt haft stort behov av korttidsvård, vilket starkt påverkat flödet in till korttidsvårdsenheten för äldre samt till särskild boendeform för målgruppen. Förvaltningen har också känt av att NU-sjukvården del av veckans dagar haft slutenvårdsplatser inom psykiatrisk vård stängda vilket medfört att förvaltningen i några fall behövt lösa situationen för enskilda med stort vårdbehov på hemmaplan alternativt på externt köpt plats.

Under året har anmälningar gällande oro för barn och unga fortsatt öka i omfång vilket medfört en betydligt större mängd utredningar kopplat till målgruppen, samt också till ett ytterligare ökat antal placeringar på institution. Utifrån ökningen har förvaltningen utifrån rättssäkerhetsaspekter samt arbetsmiljöhänseenden utökat bemanningen av socialsekreterare i barn- och ungdomsvårdens myndighetsdel.

Behoven är fortsatt för flera av våra målgrupper komplexa och mångfacetterade. Vi har fortsatt känt av att fler resurser krävs för genomförande, samt att verksamhetsinriktningar fortsatt behövt stärka samarbete mellan varandra internt inom förvaltningen, med andra förvaltningar men också med externa aktörer.

Nämndens ekonomiska resultat för året är ett underskott om 3,6 mnkr, detta motsvarar 0,3 % av nettobudgeten. Trots underskott bedöms resultatet som gott i hänseende till förvaltningens totala omslutning och breda lagstadgade uppdrag. Resultatet hjälptes upp av erhållna statsbidrag.

Nämndens resultat gällande resultatuppfyllelse kopplat till de förväntade resultaten, och genom dem inriktningssmålen, bedömer vi som ett bra resultat för året då vi har uppfyllt eller delvis uppfyllt de förväntade resultaten till samtliga delar. När det gäller kvaliteten i verksamheten bedöms denna utifrån de resultat vi kan överblicka, på helheten som god och i denna verksamhetsberättelse ges en faktabeskrivning för varje driftverksamhetsinriktning och närmare analys gällande kvaliteten kommer till nämnden i kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen under mars månad.

När det gäller sjukfrånvaron har den minskat under 2023 jämfört med 2022, men bedöms fortsatt ligga på en hög nivå.

Förvaltningen har haft en god samverkan med fackliga parter utifrån vårt samverkansavtal.

Förvaltningen har genomfört flertalet övergripande processer under 2023 inom förvaltningen, i samarbete med andra förvaltningar samt med externa parter. Nedan följer en uppställning:

- Utifrån den ekonomiska utmaning som kommunen och genom det socialförvaltningen varit i under 2023 har mycket stort fokus lagts under året på hur vi kan anpassa vår verksamhet utifrån tilldelad ram. Här har förvaltningen genomfört samtliga förutom en av de beskrivna åtgärderna i MRP utifrån Kommunfullmäktiges beslut. Dessa processer har till del överskuggat andra processer och medfört att visst utvecklingsarbete fått avvaktas.
- Förvaltningen har slutfört den stora omorganisationen inom hemtjänst, färdigställt nytt äldreboende i Vargön samt anpassat sig utifrån förtydligandet gällande 11-timmars dygnsvila. Den senare påverkar förvaltningens olika roller och vi behöver säkerställa att varje medarbetare får ut sin dygns- och även veckovila. Omställningen har krävt mycket arbete av många roller.
- Förvaltningen har fortsatt utvecklingen av vårt digitala kvalitetsledningssystem och till det genomfört processkartläggningar gällande huvudprocesserna samt arbetat utifrån framtagna implementeringsplan. Förvaltningen har påbörjat översyn gällande stöd och ledningsprocesser och då bl.a kopplat till ny beslutad riktlinje för Vänersborgs kommuns styrning och ledning.
- Förvaltningen har genomfört upphandling och implementering av olika former av välfärdsteknik utifrån förvaltningens övergripande plan för metodutvecklingen.
- Förvaltningen har fortsatt implementering av Ledning och styrning 3.0 för chefer och stödroller i förvaltningen samt tillsammans med cheferna sett över hur vi kan förtydliga arbetssättet som ska genomsyra att vi lyckas med innehållet i värdegrund samt fokusområden.
- Det har genomförts revisionsgranskningar av revisionsbyrån KPMG på kommunrevisorernas uppdrag. Dessa har varit granskning av kommunens arbete med personal- och kompetensförsörjning, bemanning och kontinuitet inom äldreomsorgen, kommunala aktivitetsansvaret samt förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier. Förvaltningen tillsammans med nämnden har mottagit rapportering kring och också yttrat sig över de förbättringar som rekommenderas och som kommer ske med bas av granskningens analyser. Förvaltningen kommer återkomma till nämnden i mars månad 2024 med förslag på yttrande gällande rapport avseende de två först beskrivna granskningarna.
- IVO's granskning inom särskilt boende och tillgång till kommunal primärvård har fortsatt under året och förvaltningen har samarbetat kring granskningen genom intervjuer, enkäter samt skriftliga beskrivningar till myndigheten. Slutligt beslut från IVO inväntas.
- Verksamhetschefer för kvalitet och utveckling respektive administration har tillsammans med förvaltningens ledningsgrupp tagit fram målbild samt delmål kopplat till vår övergripande personal- och kompetensförsörjningsplan för förvaltningen och revidering av planens aktiviteter har utifrån det påbörjats.

- Förvaltningen har medverkat i det övergripande arbetet inom kommunen gällande det brottsförebyggande arbetet (BRÅ), i det övergripande arbetet gällande samverkan Vänersborg samt tillsammans med övriga förvaltningar och Kunskapsförbundet Väst sökt medel och genomfört aktiviteter utifrån rådet för hälsa och social hållbarhet utifrån det som beviljades.
- Förvaltningen har satt sig in i de lagförändringar som skett gällande att socialtjänsten fått ett ansvar för brottsförebyggande arbete, samt också gällande krisberedskap kopplat till hälso- och sjukvård respektive socialtjänst och lagt plan för vidare arbetet.
- Förvaltningen har inkluderat konsumentrådgivning samt budget och skuldrådgivning i organisationen.

Året i förvaltningen har präglats av högt engagemang i alla led och många processer har påbörjats, intensifierats eller slutförts trots ekonomisk utmaning.

I verksamhetsberättelsen används nedanstående förkortningar:

ADM – Administrativa avdelningen

KOU – Kvalitet och utveckling

VSU – Vård, stöd och utredning

VoO – Vård och omsorg hemtjänst respektive särskilt boende

IFO – Individ och familjeomsorgen

ASI – Arbete, sysselsättning och integration

PSO – Personligt stöd och omsorg

SoL – Socialtjänstlagen

LVM – Lag om vård av missbrukare i vissa fall

LVU – Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga

LSS – Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

Nämndens bidrag till inriktningsmålen

Förvaltningen har under 2023 arbetat med aktiviteter kopplat till socialnämndens förväntade resultat och genom de aktiviteterna har förvaltningen bidragit såväl till socialnämndens viljeinriktning samt de övergripande inriktningsmålen. Nedan tabell visar en sammanhållen bild över måluppfyllelse.

Inriktningsmål	Förväntade resultat
 Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv	 Upplevelsen hos förvaltningens målgrupper av att kunna påverka utförandet av sina biståndsbedömda insatser ska uppgå till minst rikssnitt i nationella brukarundersökningar.
	 Invånarnas delaktighet i förvaltningens uppdrag ska öka.
	 Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd ska minska 2023 jämfört med 2022.
	 Antal hushåll 18–24 år som uppbär försörjningsstöd ska minska med minst 20 procent 2023 jämfört med 2022.

Inriktningsmål	Förväntade resultat
	<ul style="list-style-type: none"> ● Förvaltningen ska ha fokus på att uppmärksamma våld i nära relationer för socialnämndens målgrupper i syfte att minska dess förekomst genom följsamhet till upprättad handlingsplan.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ En ökad andel av ungdomar som varken arbetar eller studerar återgår i studier.
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Andelen inköp av miljöklassade varor i nämndens verksamheter ska minst uppgå till 50 procent.
<ul style="list-style-type: none"> ● Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Resultatet i nationella jämförelser och brukarundersökningar ska ligga på minst rikssnitt.
	<ul style="list-style-type: none"> ● En större självständighet för förvaltningens målgrupper ska uppnås genom ökad användning av digitalisering och välfärdsteknik.
	<ul style="list-style-type: none"> ● En högre effektivitet ska uppnås inom verksamheten genom ökad användning av digitalisering och välfärdsteknik.
<ul style="list-style-type: none"> ● Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Förvaltningens resultat gällande hållbart medarbetarindex ska uppgå till minst 79.
	<ul style="list-style-type: none"> ● Förvaltningens sjukfrånvaro ska minska 2023 jämfört med 2022

2 Resultatavstämning

Inriktningsmål: Våra invånare ska ha mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv

Upplevelsen hos förvaltningens målgrupper av att kunna påverka utförandet av sina biståndsbedömda insatser ska uppgå till minst riksnitt i nationella brukarundersökningar.

Måluppfyllelsen bedöms till delvis.

Inom VSU är brukaren delaktiga i utredning och genomförandeplan i både mål och innehåll. Hemtjänsten i sin helhet når inte målet då det totala resultatet var 81 jämfört med riksnitt 84. På enhetsnivå inom hemtjänsten finns enheter som ligger mycket över riksnitt genom resultat 100. Några enheter hamnar under riksnitt och där det lägsta resultatet ligger på 68. Det är en stor spridning mellan enheterna, vilket strategiskt arbetas vidare med. Inom Säbo uppnås målet. PSO når delvis målet. I senaste brukarundersökningen inom IFO hösten 2022 uppgav 78% att de kunnat påverka vilken typ av hjälp de fått från IFO jämfört med 71% 2021. På vuxenenheten används formuläret UBÅT för uppföljning och brukarna har svarat att de kan påverka genomförandet och hela 94% anger att de i hög grad kunnat påverka. Resultaten av samtliga mätningar inom IFO för 2023 är generellt goda, dessa redovisas mer i detalj i vårt kvalitetsledningssystem utifrån vårt systematiska kvalitetsarbete samt i kommande verksamhetsrapport. ASI har måluppfyllelse.

Bakgrunden till resultatet bedöms vara metodiskt arbete med aktiviteter utifrån tidigare årsresultat. Inom hemtjänsten har en stor omorganisation genomförts vilken bedöms ha haft påverkan på hur brukarna under perioden upplevt kontakten. Fast omsorgskontakt och dess ansvar och roll har implementerats under året och samarbete med SAS sker för att öka kunskapen gällande arbete med genomförandeplanerna.

Invånarnas delaktighet i förvaltningens uppdrag ska öka.

Målet bedöms uppnås.

Fem av sju verksamhetsinriktningar har måluppfyllelse, en når inte målet baserat på att brukarna uppgett att de inte vet var man kan lämna synpunkter och klagomål och om man blir kontaktad i förväg vid tillfälliga förändringar (plan för förbättringar är framtagen) och en bedömer delvis måluppfyllelse utifrån avsaknad av genomförd brukarundersökning 2023.

Antal hushåll som uppbär försörjningsstöd ska minska 2023 jämfört med 2022.

Resultatet nås för året.

* År 2020 var genomsnittet 515 hushåll per månad som uppbär försörjningsstöd.

* År 2021 var genomsnittet 520 hushåll.

* År 2022 var genomsnittet 404 hushåll.

* År 2023 är genomsnittet 401 hushåll.

Vi har därmed under året minskat antal hushåll som uppbär försörjningsstöd 2023 jämfört med 2022. Skillnaden mellan 2022–2023 är mer marginell än tidigare och en förklaring till det är att AME under 2023 har haft mer begränsade resurser i jmf med 2022. När det gäller antal minskade hushåll så

skedde den främst i gruppen med långvarigt försörjningsstöd.

Antal hushåll 18–24 år som uppbär försörjningsstöd ska minska med minst 20 procent 2023 jämfört med 2022.

Resultatet nås för 2023.

* År 2021 var genomsnittet 86,2 unga hushåll per månad som uppbär försörjningsstöd.

* År 2022 var genomsnittet 62,8 unga hushåll.

* År 2023 är genomsnittet 49 unga hushåll.

Vi har fortsatt haft en minskning av antal unga hushåll som uppbär försörjningsstöd jämfört med föregående år och då med en minskning på ca 22 %. Det förväntade resultatet har därmed uppnåtts.

God samverkan med AF, KFV och IFO, riktade satsningar och en god arbetsmarknad är faktorer som påverkat resultatet. Samtliga ungdomar som har arbets- och/eller studieförmåga har skrivits in på AME. Ungdomar motiveras i första hand till studier, men flertalet är i behov av andra insatser innan en återgång till studier kan bli aktuell. Språkstudier kombinerat med arbete bedöms vara en framgångsrik insats. Därför har en särskild satsning med stöd av statsbidrag gjorts där unga språksvaga har haft möjlighet att studera svenska för invandrare på halvtid och arbeta halvtid. Genomgående önskar deltagarna studera vidare och då till yrken såsom undersköterska och barnskötare.

Förvaltningen ska ha fokus på att uppmärksamma våld i nära relationer för socialnämndens målgrupper i syfte att minska dess förekomst genom följsamhet till upprättad handlingsplan.

Förvaltningen når målet för året.

Kvalitet och utveckling har samordnat förvaltningens övergripande arbete med VIN genom förvaltningsövergripande arbetsgrupp samt medverkan i den kommunövergripande arbetsgruppen som hålls samman av KS. Förvaltningens riktlinje med handlingsplan är reviderad under året och arbetsgruppen stödjer cheferna genom påminnelser om aktiviteter inför förvaltningens VIN månad i november. Samtliga verksamhetsinriktningar har arbetat aktivt med VIN under 2023, både genom förebyggande informationsarbete men även i aktiv handling. Alla medarbetare har fått till sig information under november och december enligt rutin via ledningsgrupper, stor-APM samt APM. Verksamheterna har format sina metoder utöver APM och medarbetarsamtal för att belysa frågan ex. vis framtagande av fysiska pärmar med information och telefonnummer som alltid ligger i enhetens lokal, utsedda samordnare som tillsammans med ledningen driver frågorna samt samarbete med SAS vid stor-APM. VIN har tydligt blivit ett prioriterat område där både kunskapsnivån och följsamheten förbättrats samt att handlingsplaner närmare verksamheterna tagits fram. Det finns framtagna rutiner och handlingsplaner för våld i nära relationer som samtalas om och följs på alla nivåer i förvaltningen.

Inriktningsmål: Fler barn och unga uppnår bättre skolresultat och fullföljer sina studier

En ökad andel av ungdomar som varken arbetar eller studerar återgår i studier.

Förvaltningen har delvis måluppfyllelse.

Andelen UVAS som har återgått till studier är densamma åren 2022 och 2023, dvs 20% av det totala antalet deltagare. Antalet som gick till studier var något högre 2023 med 66st i jämförelse med 62 föregående år, men så var också det totala antalet deltagare lägre. Det finns skillnader inom gruppen. Unga deltagare inom gruppuppdraget var ca 29% färre än föregående år, men antalet KAA ungdomar

ökade med 18%. Bland unga med försörjningsstöd (20 år eller äldre) var det lika många individer som studerade SFI 2023 som 2022 (trots 29% färre deltagare). SFI räknas inte som studier inom definitionen av UVAS och är många gånger en förutsättning för just studier. 2022 var det 25% av deltagarna som läste SFI och 2023 var det 33% av deltagarna. Något fler KAA-ungdomar åtgick till studier 2023, men gruppen var också större. Återgången till studier var 22% i jämförelse med 23% 2022. Generellt sett så är det fler unga som har psykisk ohälsa och ofta dåliga erfarenheter av studier. Det finns ett stort behov av mer flexibla insatser, t ex "Sammanhållen utbildning". Det var betydligt färre KAA-ungdomar som kom in på denna insats 2023. 11 2022 i jämförelse med 4 2023.

Inriktningsmål: Vänersborg är en ekologiskt hållbar kommun med minskad klimatpåverkan

Andelen inköp av miljöklassade varor i nämndens verksamheter ska minst uppgå till 50 procent.

Målet nås delvis under 2023.

2023 Hela socialförvaltningen

Miljöklassadevaror: 3 662 582 kr

Totalt inköpta varor: 7 533 742 kr

Andel miljöklassade varor: **49%**

2022 Helasocialförvaltningen

Miljöklassadevaror: 2 988 416 kr

Totalt inköpta varor: 7 449 648 kr

Andel miljöklassade varor: **40%**

Hög följsamhet gentemot rutin vilket gör att förvaltningen har en stegförflyttning framåt.

Inriktningsmål: Vänersborgs kommun har en god service och hög effektivitet gentemot våra invånare och företag

Resultatet i nationella jämförelser och brukarundersökningar ska ligga på minst riksnitt.

Måluppfyllelsen bedöms till delvis för året.

Förvaltningen har infört verksamhetsanalysmöten under 2023 där resultaten av bl.a genomförda öppna jämförelser och brukarundersökningar funnits med för gemensam analys per verksamhetsinriktning. Varje verksamhetschef har utifrån analys av resultat beslutat om handlingsplaner. KoU har genomfört en kartläggning under året av hur förvaltningen arbetar med inlämning av statistik och data till olika instanser, och lagt plan för att samordna inlämnandet och genom det säkerställa kvaliteten samt skapa mer effektiv hantering. Tillgängligheten av sjuksköterska på SäBo ligger idag på riksnittet 72 %. Väntetid från beslut till erbjudande om SäBo ligger vi på 66 dagar och riksnittet är 64 dagar. Hur nöjd eller missnöjd du är av den hemtjänst du har. Där når hemtjänsten totalt 82 och riksnitt är 86. I mätningen av personalkontinuitet når vi inte riksnitt utan har 20 och medel av svarande kommuner är 16. Inom Säbo ligger verksamheten högre än riket när det gäller att personalen på boendena bemöter vårdtagarna på ett bra sätt. Hela 93% av verksamhetens vårdtagare upplever detta. 90% av vårdtagarna upplever att de känner sig trygga på sitt äldreboende och 83 % av brukarna känner förtroende för personalen som jobbar på boendena. Även den upplevda tillgängligheten gällande kontakten med personal, kontakt med sjuksköterska och läkare ligger över riksnitt i brukarundersökningen. Inom PSO har verksamheten över lag fina resultat men det som behöver förbättras framåt är området rörande dialog och kommunikation där PSO ligger under riksnittet. Som daglig verksamhet genomförs årliga brukarundersökningar. Under året 2022 har

daglig verksamhet bedrivit ett systematiskt förbättringsarbete för att brukarna ska uppleva ökad trygghet, bättre kommunikation och ökad delaktighet utifrån resultat i brukarenkät 2021. Andelen brukare som anser att man får bestämma över saker som är viktiga har ökat från 71,58% 2021 till 76 % 2022. Resultatet från den brukarundersökning som genomfördes under hösten 2023 visar att man har lyckats genom förbättring inom så gott som samtliga frågeområden. Inom IFO har följande brukarundersökningar genomförts, familjehemsplacerade barn, familjehem, kommuninvånare som besöker familjerådgivningen under perioden november. Resultaten var överlag mycket bra.

En större självständighet för förvaltningens målgrupper ska uppnås genom ökad användning av digitalisering och välfärdsteknik.

Resultatet nås för året.

Ett intensivt arbete har pågått i förvaltningen för att utveckla den datadrivna verksamheten inom organisationen och ett flertal aktiviteter som e-tjänster, olika tekniska metoder samt metodstöd har utvecklats. Samverkan har skett mellan verksamheter och kommunens IT enhet. I mars genomfördes en inspirationsmessa där förvaltningens verksamheter kunde visa upp digital verksamhetsutveckling samt leverantörer. Förvaltningen har ingått i regionens avtal gällande digitala hjälpmedel och har nu startat i gång arbetet på förvaltningen med att samordna oss för att kunna stå redo för framtida hantering av nya digitala hjälpmedel till våra brukare. Under hösten startades två projekt som syftar till ökad självständighet för förvaltningens målgrupper - fjärrtillsyn nattetid inom hemtjänst och korttids samt läkemedelsgivning via robot inom hemtjänst och boendestöd inom socialpsykiatri. Samverkan med digital coach för seniorer på Biblioteket. Vägledande nivåer är reviderade med att grunden är verkställighet av tillsyn digitalt.

Förvaltningen bedömer att ett engagerat, tillåtande och nyfiket förhållningssätt hos medarbetare och chefer inom förvaltningen samt en tydlig samordning i frågorna och en struktur som möjliggör förändring är faktorer som möjliggjort måluppfyllelsen.

En högre effektivitet ska uppnås inom verksamheten genom ökad användning av digitalisering och välfärdsteknik.

Målet bedöms nås för året.

KoU har under året genomfört två större uppgraderingar av våra befintliga avtal för verksamhetssystem inom alla våra verksamhetsinriktningar i syfte att säkerställa en rättssäker, modern och effektiv hantering, både inom myndighet och förvaltningens utförare. Flertalet e-tjänster har implementerats som effektiviserar administrativa arbetsuppgifter. Under året har KoU förberett för att starta projekt gällande utveckling av beslutsstöd genom power BI, för chefer och stödroller inom förvaltningen.

I utvecklingen av nya digitala metoder som ska leda till högre effektivitet och nya arbetssätt behöver förvaltningen mer nogsamt följa hur effektiviteten utvecklas och hur vi anpassar oss till att lämna de tidigare arbetssätten mot att infria de nya.

Inriktningsmål: Våra medarbetare ska ges förutsättningar för ett friskt och hållbart arbetsliv

Förvaltningens resultat gällande hållbart medarbetarindex ska uppgå till minst 79.

Målet uppnås delvis då det totala resultatet för förvaltningen avseende HME är 78, vilket är samma som vid förra årets mätning, men med bas att fler verksamhetsinriktningar förbättrat sitt totala resultat jmf med de som antingen kvarstannat eller minskat i relation till 2022 års mätning bedöms

förvaltningen stegförflyttat sig framåt. Förvaltningen har ökat svarsfrekvensen vilket var ett uttalat förbättringsområde. En tidig analys gällande resultaten är att förändringar som pågår inom organisationerna kan påverka resultatet såväl positivt som negativt. Resultatet kommer inom de olika nivåerna analyseras vidare och processas i arbetsgrupperna samt inom facklig samverkan.

Förvaltningens totala HME uppgår till 78 2023 jmf med 78 2022. Motivationen uppgår till 76 jmf med 77. Ledarskap kvarstår på 77 likt förra året, styrning uppgår till 80 jmf med 79 förra året. Fem verksamhetsinriktningar når målet gällande HME då de ligger mellan 79–86. Två verksamhetsinriktningar når delvis målet då de förbättrat HME sedan 2022 och då från 74-75 respektive 73-77. En verksamhetsinriktning når inte målet då resultatet backat från 78-77.

Flertalet aktiviteter utifrån framtagna handlingsplaner ses som grund för resultatet, exempelvis närmare chefskap och ett aktivt arbete för ett hållbart arbetsliv. Förvaltningen har under året arbetat med flertalet förändringar som kan upplevas negativa och belastande vilket kan påverka att resultatet inte når längre för året.

Förvaltningens sjukfrånvaro ska minska 2023 jämfört med 2022

Förvaltningen når målet 2023.

Förvaltningens sjukfrånvaron 2023 uppgår till 4,1 procent avseende den korta, att jmf med 4,9 procent 2022. Detta är en minskning med cirka 20 procent. Den totala sjukfrånvaron uppgår till 11,1 procent att jmf med 2022 12,2 procent. En minskning med cirka 10 procent. Förutom positiva resultat för förvaltningen, verksamhetsinriktningarna samt enheterna gällande att en större andel medarbetare varit i tjänst ser vi en ekonomisk vinning där på 2,5 miljoner kronor lägre utbetald sjuklön samt brevid det minskat köp av akut bemanning. Bedömningen görs att det är en besparing tillsammans på cirka 5–7 miljoner kronor.

Förvaltningen ser en positiv skillnad jmf med 2022, men bedömer att frånvaron fortsatt är för hög. Samtliga verksamhetsinriktningar har arbetat med friskfaktorer på arbetsplatserna samt repeterande genomgång av sjuk- och rehab processen. Samtliga chefer har ett nära samarbete med HR-partners och lagt plan för åtgärder för de som har risk för hög sjukfrånvaro. Helgtjänsterna har i utvärdering visat sig ge en trygghet och stabilitet vilket minskat sjukfrånvaron på några enheter.

3 Övergripande ekonomisk analys

Resultatbudget

RESULTATBUDGET, mnkr	2021	2022	2023	Budgetdiff 2023
Statsbidrag	101,7	114,6	108,1	63,0
Övriga intäkter	210,5	222,4	258,9	11,0
Summa intäkter	312,2	337,0	367,0	74,0
Personalkostnader	857,9	897,3	973,0	-37,2
Omkostnader	504,0	522,7	588,1	-40,4
Avskrivning/ränta	5,2	4,1	3,3	0,0
Summa kostnader	1 367,1	1 424,1	1 564,4	-77,6
Nettokostnader	1 054,9	1 087,1	1 197,4	-3,6
Nettobudget	1 059,7	1 083,4	1 193,8	
Årets resultat	4,8	-3,7	-3,6	-3,6

Årets resultat visade underskott med 3,6 mnkr, detta motsvarar ca 0,3 % av nettobudgeten.

Intäkterna ökade med 8,9 %. Statsbidragen minskade med 6,5 mnkr. Övriga intäkter ökade med 36,5 mnkr och beror främst på ökad produktionsersättning inom hemtjänsten där motsvarande ökning av omkostnaderna också skett. Även omvårdnadsavgifterna och hyresintäkterna ökade under året. Båda ökningarna i sig beror på fler vårdtagare än föregående år samt höjda avgifter kopplade till inflation. Personalkostnaderna ökade med 8,4 %, vilket förklaras av att lönerrevision skett mellan åren samt att personalomkostnadspålägget ökade från 39,25 % till 44,53 % mellan åren. Omkostnaderna ökade med 12,5 %, största ökningarna går att finna inom hemtjänsten för interna tjänsteköp (se intäkter ovan), hyror inom äldreomsorgen samt köpta platser inom IFO. Nettokostnadsökningen var 10,1 %. Siffrorna ovan innehåller socialförvaltningsinterna intäkter och kostnader uppgående till 153,1 mnkr.

Anslagsredovisningsnivå

Mnkr	Intäkt	Kostnad	Netto	Budgetdiff-
Nämnd och administration	6,2	69,3	63,1	-0,8
Äldreomsorg	275,5	845,8	570,3	41,2
Individ och familjeomsorg	18,2	226,8	208,6	-28,7
Personligt stöd och omsorg	42,3	328,0	285,7	-13,5
Arbete, sysselsättning och integration	24,8	94,5	69,7	-1,8
Summa	367,0	1 564,4	1 197,4	-3,6

Årets resultat och kommentarer per anslagsredovisningsnivå kommer nedan under de olika verksamhetsområdena.

Investeringar

Investeringar per anslagsredovisningsnivå, tkr	Budget 2023	Utfall 2023	Budgetdiff 2023
Nämnd och administration	500	0	500
Äldreomsorg	4 500	4 900	-400
Individ och familjeomsorg	500	0	500
Personligt stöd och omsorg	500	100	400
Arbete, sysselsättning och integration	300	0	300
Summa	6 300	5 000	1 300

Investeringsbudget för 2023 var 6 300 tkr. Större delen av årets investeringar har skett i ombyggda/tillbyggda äldreboendet på Nordkroksvägen som startade upp under sommaren. Övriga investeringar gäller ny och återanskaffning av kontorsmöbler och andra inventarier.

Nämnd och administration

Nettokostnad, tkr	2021	2022	2023	Budgetdiff-2023
Socialnämnd	1 410	1 337	1 404	366
Gemensam administration	32 883	46 514	51 512	-1 222
Färdtjänst/omsorgsresor	4 154	8 237	10 109	77
Sysselsättningsåtgärder	213	0	0	0
Netto	38 660	56 088	63 025	-779

Verksamheten redovisade underskott på 779 tkr (+1 356 tkr 2022), resultatförsämringen beror på olika delar vilket förklaras nedan under respektive verksamhet.

Socialnämnden redovisade överskott på 366 tkr (+227 tkr 2022), överskottet beror främst på ändrade regler kring arvoden inför 2019 vilket innebär överskott på ersättningar och andra arvoden.

Gemensam administration redovisade underskott på 1 222 tkr (-1 421 tkr 2022). IT redovisade underskott med 5 300 tkr vilket är en förbättring jmf 2022, underskottet beror till största del på otillräcklig budget för licenskostnader för dom olika verksamhetssystemen. Överskott redovisas för föfogandemedel med 2 700 tkr samt för vakanta tjänster med 1 800 tkr.

Färdtjänst redovisade överskott på 77 tkr (+1 950 tkr 2022). Resultatförsämringen beror dels på ökade kostnader för färdtjänst med ca 700 tkr, förklaringen till detta är ett ökat resande efter pandemin. Under pandemin halverades resandet men under 2023 ökade resandet med ca 8 000 resor vilket medför ökade kostnader. Underskottet för omsorgsresor var 1 270 tkr vilket är en försämring med 900 tkr jmf 2022.

Äldreomsorg

Nettokostnad, tkr	2021	2022	2023	Budgetdiff-2023
Gemensam äldreomsorg	104	-12 102	-27 035	68 321
Särskilt boende	234 592	221 863	245 896	2 185
Hemtjänst	119 256	167 581	191 922	-27 550
Vård stöd och utredning	165 132	142 992	159 454	-1 793
Netto	519 084	520 334	570 237	41 163

Verksamheten redovisade ett överskott på 41 163 tkr (+2 954 tkr 2022).

Gemensam äldreomsorg redovisade ett överskott på 68 321 tkr (+12 102 tkr 2022). Överskottet består i sin helhet av statsbidrag. Riktade statsbidrag redovisar överskott med 27 035 tkr. Främst är det "God vård och omsorg om äldre" 18 300 tkr, "Återhämtningsbonus" 5 800 tkr samt "Överenskommelse god och nära vård" 2 000 tkr som bidrar till överskottet inom riktade statsbidrag. Generella statsbidrag redovisar överskott på 40 300 tkr och gäller statsbidragen "Minska andelen timanställda" samt "Öka andelen sjuksköterskor" som socialnämnden fick som tilläggsbudget i december 2023.

Särskilt boende visade ett överskott på 2 185 tkr (+8 468 tkr 2022). Överskottet är kopplat till förfogandemedel, 6 500 tkr, samt vilande budget på ca 8 500 tkr för tidigare boendet Lunddala, som under året började användas till nya boendet på Nordkroksvägen.

Boendena redovisade ett underskott på 12 900 tkr. Underskottet förklaras delvis av åtta extra platser på Sörbygården mellan jan-sep, vilka beräknades kosta 3 300 tkr, samt de två avancerade vårdärenden som funnits i verksamheten under året, där ca 5 000 tkr legat utanför budget. Samlat underskott för boendena utöver detta uppgår till 4 600 tkr.

Hemtjänst redovisade ett underskott på 27 550 tkr (-20 830 tkr 2022). Resultatförsämringen beror främst på ökade volymer, antal utförda timmar ökade med ca 15 000 motsvarande +6,5 %. Underskottet beror på för höga personalkostnader kopplat till effektivitetsmålet samt att rutinen kring "hållbara scheman" efterlevdes fram till juni vilket innebar högre grundbemanning och därmed högre personalkostnader. Vidare så bidrog ökade kostnader för bilarna till underskottet, detta är beror på högre leasingkostnader kopplat till ränta och inflation.

Vård stöd och utredning redovisade ett underskott på 1 793 tkr (+3 280 tkr 2022).

Gemensamt Vård, stöd och utredning, Biståndsenheten och Bemanningen visade ett överskott på 1 190 tkr. (+1 169 tkr, 2022) Överskott är kopplat till Bemanningen och Gemensamt VSU, men reduceras av ett underskott för Biståndsenheten med 1 079 tkr kopplat till överanställningar.

Kommunal primärvård redovisade ett överskott på 2 385 tkr. (+4 297 tkr 2022) Resultat är en följd av 1 370 tkr i högre intäkter än budgeterat, samt 1 013 tkr i lägre kostnader för personal och övriga verksamhetskostnader.

Korttidsverksamheten som innefattar korttidsboendet Nyhaga, samt växelvården visade underskott på 2 531 tkr (-1 221 tkr 2022). Underskottet är en följd av köpta externa korttidsplatser 1 520 tkr, men också ökade personalkostnader då verksamheten utökade beläggningen från 94 procent (2022) till 104 procent 2023. Detta har möjliggjorts genom dubbelrum och därmed 2 platser extra för att möta det stora behovet av korttidsboende efter sjukhusvård.

Biståndsbedömd dagverksamhet redovisade ett överskott på 691 tkr (+/-0 2022) som är kopplat till beviljade statsbidrag och ej ersatt personal vid frånvaro.

Utskrivningsklara visar ett underskott på 3 976 tkr (- 1 804 tkr 2022). Det ökade underskottet beror på ökat antal betal dagar som under året uppgick till 473 dagar. (196 dagar 2022)

Förebyggande verksamhet, vilken utgörs av anhörigstöd och träffpunkterna, har lämnat ett överskott på 461 tkr (+670 tkr 2022). Överskottet är kopplat till ej ersatt personal vid frånvaro.

Individ och familjeomsorg

Nettokostnad, tkr	2021	2022	2023	Budgetdiff-2023
Gemensam individ och familjeomsorg	11 764	9 423	11 838	-146
Barn och ungdomsvård	90 960	101 601	112 298	-21 295
Familjerätt & Familjerådgivning	3 517	3 355	3 955	-391
Vuxenvård	18 020	16 248	21 893	415
Ekonomiskt bistånd	63 879	59 539	58 602	-7 249
Netto	188 140	190 166	208 586	-28 666

Verksamheten visade underskott på 28 666 tkr (-3 759 tkr 2022). Det ökade underskottet beror till stor del på att det tillfälliga anslaget på 16 000 tkr för 2022 togs bort inför 2023, men även på det ökade underskottet för placerade barn och unga.

Gemensamt individ och familjeomsorg redovisade underskott på 146 tkr (+3 023 tkr 2022), kopplat till konsultkostnader.

Barn och ungdomsvård redovisade ett underskott på 21 295 tkr (-14 894 tkr 2022).

Underskottet är kopplat till placeringskostnader för barn och ungdomar inom HVB med 21 369 tkr, (-17 293 tkr 2022) men vägs upp av ett överskott inom Familjehem med 2 353 tkr (+2 823 tkr 2022). Antalet vård dygn inom HVB har under året ökat med 1 1 581 dygn, vilket motsvarar en ökning på 35 procent. Antal vård dygn inom Familjehem har ökat med 6 procent vilket motsvarar 1 467 dygn.

Vuxenvården redovisar överskott på 415 tkr (2 313 tkr 2022) som är utfallet av ett överskott av ej ersatt personal med cirka 950 tkr, lägre kostnader för extern vård 1 000 tkr, samt underskott för kostnad för avveckling av akutlogin på Holmängen med 1 700 tkr.

Ekonomiskt bistånd redovisade ett underskott på 7 249 tkr (+5 154 tkr 2022). Försämringen är i huvudsak kopplad till borttagandet av den tillfälliga ramökning på 16 000 tkr som verksamheten hade under 2022, men även 1 400 tkr i lägre utbetalt ekonomiskt bistånd, vilket motsvarar en sänkning med 3 % sedan 2022. Antalet bidragshushåll minskade med 75 hushåll vilket är en minskning med 10 procent sedan 2022.

Personligt stöd och omsorg

Nettokostnad, tkr	2021	2022	2023	Budgetdiff-2023
Gemensam personligt stöd och omsorg	16 833	16 048	17 655	1 681
Insatser enligt LSS	168 317	178 744	196 192	-9 704
Socialpsykiatri (SoL)	45 777	45 039	48 725	-5 288
Utskrivningsklara	0	0	84	-84
Personlig assistans SFB (Fk)	19 950	19 859	23 128	-85
Netto	250 877	259 690	285 784	-13 480

Verksamheten redovisade underskott på 13 480 tkr (-5 055 tkr 2022). Resultatförsämringen beror främst på ökade kostnader för köpt plats och inom korttidsvistelse samt inom våra gruppboende.

Gemensam personligt stöd och omsorg redovisade överskott på 1 630 tkr (+ 1 884 tkr 2022). Överskottet förklaras av hyresbudget till förfogande som under 2024 ska finansiera hyresökning på Tomtevägen.

Insatser enligt LSS redovisade underskott på 9 704 tkr (- 4 766 tkr 2022). Underskott och överskott fördelas enligt nedan.

Personlig assistans LSS redovisade överskott på 957 tkr (+1 334 tkr 2022). Överskott minskar jmf med 2022 och beror på fler ärenden, både med privata utförare och kommunen som utförare.

Ledsagning och kontaktpersoner LSS redovisade överskott på 266 tkr (+ 1 447 tkr 2022). Utfallet är i linje med 2022 år med undantag för ökade kostnader för individuell ledsagning pga fler beslut. Inför 2023 gjordes en budgetflytt från kontaktpersoner till korttidsvistelse vilket påverkar verksamheternas budgetdiff.

Korttidsvistelse och korttidstillsyn för barn och ungdomar redovisade underskott på - 327 tkr (- 977 tkr 2022). Underskottet beror till största del av fortsatt ökade kostnader för korttids Lindbacken. Verksamheten har under hösten hanterat flera tunga ärenden samt hanterat ökat tryck på fritidsverksamheten som startades upp 2022. Verksamheten fick inför 2023 ett budgettillskott för att möta det ökade behovet. Överskott redovisas inom lägerverksamheten och inom korttidstillsyn på KfV då flertalet ungdomar tagit studenten.

Boende LSS redovisade underskott på 14 950 tkr (- 7 269 tkr 2022). Underskott som redovisas på köpta platser uppgick till 12 470 tkr (- 5 517 tkr 2022). Platsköp för vuxna beror på att lämpliga boendelösningar saknas i Vänersborg, förvaltningen arbetar kontinuerligt med att finna lämpliga boendeformer i Vänersborg. Boende LSS i egen regi redovisade underskott på 2 480 tkr (- 1 752 tkr 2022). Underskott kan förklaras av att verksamheten under hösten tog emot ett specialärende som kräver flertal personal dygnet runt samt svårigheter för verksamheten att arbeta ned underskottet utifrån nya regler kring 11 timmas dygnsvila. Den sammantagna kostnaden för övertid, sjuklön och lön till timanställda uppgick till 13 011 tkr vilket är en förbättring jmf med 2022 där kostnaden uppgick till 15 086 tkr. Däremot ökade kostnad för månadsavlönad personal med 2 943 tkr 2023 jmf med 2022.

Socialpsykiatri (SoL) redovisade underskott på 5 288 tkr (- 4 530 tkr 2022). Underskottet förklaras av köpta platser som överskrider budget med 7 651 tkr (- 6 068 tkr 2022). Anledningen till platsköpen är att lämpliga boenden och boendeformer saknas i Vänersborg. Boende SoL i egen regi redovisade överskott på 2 197 tkr (+ 873 tkr 2022). Boendestödet redovisade överskott på 209 tkr (504 tkr 2022) och övriga verksamheter inom socialpsykiatrin redovisade ett underskott på 159 tkr (+ 161 tkr 2022).

Utskrivningsklara visar ett underskott på 84 tkr (0 tkr 2022). Kostnad för utskrivningsklara patienter inom psykiatrin. Tidigare har man haft ett lågt antal betaldagar inom psykiatrin som under 2023 ökat.

Personlig assistans SFB (FK) visade underskott på 85 tkr (+2 261 tkr 2022). Underskottet beror på lägre intäkter från Försäkringskassan till följd av två färre beslut enligt SFB där kommunen är utförare. Underskottet förklaras också av att sjuklöner till privata utförare ökat och redovisade ett underskott på - 58 tkr jmf med + 608 tkr 2022.

Arbete, sysselsättning och integration

Nettokostnad, tkr	2021	2022	2023	Budgetdiff-2023
Gemensam AME	13 424	15 170	15 852	1 663
Konsument	0	0	-235	235
Uppdrag AME	6 522	5 341	8 029	-1 607
Daglig verksamhet LSS	37 543	39 016	43 734	-3 340
Flykting	725	1 235	2 378	1 251
Netto	58 214	60 762	69 758	-1 798

Verksamheten Arbete, sysselsättning och integration redovisade underskott på 1 798 tkr (+852 tkr 2022).

Gemensamt Arbetsmarknadsenheten redovisade ett överskott på 1 663 tkr (+268 tkr 2022). Överskottet är kopplat till vakanser och ej ersatt personal vid frånvaro.

Konsument och skuldrådgivning redovisade ett överskott 235 tkr som är kopplat till vakans i personalgrupp. Konsument som verksamhet övergick till Arbetsmarknad, Sysselsättning och Integration från Kommunstyrelsen under hösten 2023.

Uppdrag Arbetsmarknadsenheten redovisade ett överskott på - 1 607 tkr. (+776 tkr 2022) Underskottet är kopplat till fler arbetsmarknadsanställningar, en satsning som gjorts under 2023 för att minska ekonomiskt bistånd.

Daglig verksamhet redovisade ett underskott på 3 340 tkr (-3 012 tkr 2022). Underskottet är kopplat till fler personer med beslut, vilket ställer ökade krav på verksamheten samtidigt som sparbetning ligger och antal verksamheter minskade under 2023.

Flyktingverksamheten redovisade ett överskott på 1 252 tkr (+2 820 tkr 2022) Överskottet är kopplat till lägre kostnader för SFI (Svenska för invandrare) och Samhällsorientering och ej ersatt personal vid frånvaro samt intäkter kopplat till kriget i Ukraina. Underskott redovisas för Bostäder till nyanlända med - 323 tkr.

4 Medarbetare

Förvaltningens medarbetare

Förvaltningen hade den 1 november 2023, 1 768 personer anställda (tillsvidareanställda och visstidsanställda med månadslön). Fördelningen bland förvaltningens medarbetare var 1435 kvinnor och 333 män.

Antalet tillsvidareanställda och visstidsanställda med månadslön var 44 färre jämfört med 2022. Av de 1768 medarbetarna var 165 personer visstidsanställda. Motsvarande siffra för år 2022 var 163. Detta gör att den minskning av antalet anställda som kan konstateras härleds till förvaltningens tillsvidareanställda. 63 tidsbegränsade anställningar konverterades till tillsvidareanställningar enligt lagen om anställningsskydd, LAS.

Årsarbetare anger hur många anställda förvaltningens skulle ha haft om den faktiska sysselsättningsgraden utifrån anställningsbeslut skulle summeras till antal heltidsanställningar och antalet månadsanställda årsarbetare utifrån anställningsbeslut var totalt 1707.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställd personal var 97 % vilket utgör en sänkning med en procentenhet. Motsvarande siffra för kvinnor var 97 % och för män 98 %.

89 % av förvaltningens tillsvidareanställda medarbetare innehade en heltidsanställning. I gruppen tillsvidareanställda män var det 93 % som innehade en heltidsanställning och i gruppen tillsvidareanställda kvinnor var det 88 % som innehade en heltidsanställning.

Medelåldern bland förvaltningens tillsvidareanställda medarbetare var den samma som föregående år, dvs. 44 år. Bland männen var motsvarande ålder 39 år och bland kvinnorna 45 år. Motsvarande siffra inom gruppen visstidsanställda var 35 år, 36 för kvinnor och 34 för män.

Medellönen bland de tillsvidareanställda var 31 133 kronor. 31 544 för kvinnor och 29 363 för män.

Sjukfrånvaro (i procent av tillgänglig arbetstid) var för förvaltningen totalt 11,2 %. Sammantaget innebar det en minskning från föregående år, både avseende såväl kort som lång sjukfrånvaro, med totalt 1,0 procentenheter. Den korta sjukfrånvaron stod för 4,1 procentenheter (jfr föregående år 4,9 procentenheter). För kvinnor var sjukfrånvaron 11,88 % för år 2023, dvs. drygt 1,0 procentenhet lägre än föregående år (12,9 %) och för män 8,37 % vilket ger en minskning med nästan 1,0 procentenheter (jfr med 2022 9,1 %).

Antalet övertidstimmar minskade från 2022 med 4145 timmar till totalt 22 090 timmar. Antalet mertidstimmar ökade med 763 timmar till totalt 22 286 timmar.

223 tillsvidare- och visstidsanställda avslutade sina anställningar under 2023 varav 158 slutat på egen begäran för att huvudsakligen gå vidare till anställning hos annan arbetsgivare. Företrädesvis till annan kommun eller landsting.

Antal rapporterade händelser i kommunens system för arbetsmiljöavvikelser, KIA, var totalt 1123 vilket var 108 fler jämfört med 2022. Antalet rapporterade arbetssjukdomar minskade, övriga händelsetyper ökade. Totalt rapporterades 254 arbetsskador (olycksfall, arbetssjukdom, färdolycksfall) fördelat i de olika verksamheterna: SÄBO 81, Hemtjänst 301, PSO 55, VSU 22, ASI 25 och IFO 6. Arbetsskadorna (olycksfall, färdolycksfall och arbetssjukdom) följde samma mönster som tidigare år. De vanligaste skadeorsakerna var fall från samma nivå vilket innebär att medarbetare snubblar eller halkar antingen på väg till, från eller hemma hos vårdtagaren/brukaren eller vid andra förflyttningar under arbetsdagen men också skador tillfogade av annan person/brukare.

Antalet inrapporterade tillbud har ökat och den största ökningen har skett inom hemtjänsten. Ökningen skedde framför allt under våren i samband med hemtjänstens omorganisation. Majoriteten av rapporteringarna handlade om hög arbetsbelastning och stressande situationer kring olika moment.

Antalet riskobservationer har även de ökat, många rapporteringar har haft samma orsaker som tillbuden, dvs. risk för stress och hög arbetsbelastning. Flera rapporteringar har handlat om teknik som inte fungerat och att system som införts till viss del orsakat dubbelarbete. De budgetanpassningar som verksamheterna arbetat med har även de visat sig skapa oro.

Från och med den 1 juli 2023 gäller skyddad yrkestitel för undersköterskor. Detta innebär att de som arbetar inom äldreomsorgen och är utbildade undersköterskor ska ta ut ett bevis från Socialstyrelsen för att få använda titeln undersköterska inom vård- och omsorg. Det yttersta syftet med den skyddade yrkestiteln är att säkra upp kvalitet och säkerhet inom verksamhetsområdet men också öka tryggheten för brukare och anhöriga.

Viss statistik finns i bifogad statistikbilaga och kommer också att kunna tas del utav i kommunens personalekonomiska redovisning (PEK).

5 Kvalitet

Förvaltningen kommer återkomma till socialnämnden med en samlad kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse vid sammanträdet i mars månad där mer utförlig beskrivning ges gällande analys och åtgärdsplaner på förvaltnings- respektive verksamhetsinriktningsnivå. I kvalitetsberättelsen kommer också ett barnbokslut ingå kopplat till barnkonventionen. I denna verksamhetsberättelse ges en övergripande faktabeskrivning från varje driftsverksamhetsinriktning gällande kvalitetsaspekter som verksamheterna följer och styr mot.

Hemtjänst

Förväntade resultat gällande kvalitet handlar om aktiviteter kopplat till påverkan, delaktighet, kontinuitet och att nå upp till rikssnitt i nationella jämförelser. Det mätbara resultatet finns i svaren från brukarundersökningen "Vad tycker de äldre om äldreomsorgen", resultat i Senior Alert och i ÖJ. Den övergripande hemtjänsten når inte upp till rikssnitt 2023, men även här finns det stora variationer mellan enheterna. Det finns de som visar mycket bra resultat och som ligger över rikssnitt och de enheter som har sämre resultat än föregående år. Alla enheter har redan startat upp arbetet med att identifiera aktiviteter som krävs för att komma upp i eller vidmakthålla en god kvalitet.

Gällande Senior Alert har vi behov av att göra ett förbättringsarbete under 2024 och det kommer ske egenkontroll under året. Hemtjänsten har generellt tappat mycket i kvalitet inom samtliga stegen för vårdprevention och även unika personer som registrerats har minskat med nästan 80 personer. Analysen är att redan under pandemin Covid-19 fick arbetet sämre prioritet och åren därefter arbetade vi med omorganisationen. Nu har vi lagt grunden för att starta upp arbetet med ny kraft. Grund-utbildning i Senior Alert sker för chefer under januari och samverkan med MAS är inplanerat i början av februari.

VIN arbetet har detta år både hanterats förebyggande med tydliggörande av rutiner och information men verksamheterna har även arbetat konkret enligt rutin i olika ärenden. Hemtjänsten har tagit fram eget förtydligande material till medarbetarna och en handlingsplan för verksamhetsområdet hemtjänst. Genom åren har VIN arbetet blivit en självklar del i hemtjänsten och bedömningen är att medarbetare och chefer har bra kunskap om hur vi ska arbeta med frågorna.

En ny hantering av avvikelser har inneburit både positiva erfarenheter och utmaningar. Fler roller är inblandade och behöver göra sin del för att det ska bli klart och framför allt bra för brukaren ytterst. I kvalitetsuppföljningen i samband med tertial 2 såg verksamheten att många utredningar var vagt beskrivna, det var svårt att se vad de bakomliggandeorsak kan vara och det är mer en repetition av vad rapportören skrev. Det behövs en mer utförligare beskrivning:

- Om vad som inträffat
- Vilka konsekvenser fick avvikelserna
- Vad fanns det för bakomliggande orsakerna till att avvikelserna inträffat
- Vid åtgärder följa upp åtgärderna (datum)
- Att utföra en analys på en systemnivå (enhet och/eller kluster).

En utveckling i arbetet med avvikelser är att inte se varje avvikelse som en isolerad händelse, utan följa upp sina avvikelser kvartalsvis på en systemnivå (enhet/kluster). 2024 kommer egenkontroller genomföras innebär analys av inkomna avvikelser varje tertial, där observationer som sticker ut på verksamhetsnivå tas med. Avvikelsernas handläggningstid inom hemtjänst är 29,95 dagar (28) och mottagningstid 11,79 dagar (2) och där är även sjuksköterskor, och arbetsterapeuter och fysioterapeuter involverade i resultatet.

Inkomna Lex Sarah har varierat i antal mellan enheterna. 10 enheter redovisar 0–1 inkomna Lex Sarah. På en enhet har 13 Lex Sarah inkommit och där har enhetschef ett nära samarbete med SAS och MAS/MAR och arbetar utifrån framtagna handlingsplaner. En Lex Sarah gick vidare till IVO

gällande allvarliga brister i bemötande och brister i sekretess. IVO har beslutat att avsluta ärendet då man bedömt att enhetschef vidtagit åtgärder utan dröjsmål för att avhjälpa missförhållandet, utrett möjliga bakomliggande orsaker och vidtagit åtgärder för att förhindra att något liknande inträffar igen. Inkomna Lex Sarah berör i huvudsak stölder, hög omsättning på personal, brister i bemötande och utförande.

Synpunkter och klagomål har inkommit och glädjande får hemtjänsten även positiva omdömen genom detta. Det är viktigt att även lyfta det positiva, att anhöriga efter den äldres bortgång tackar för god omvårdnad, bidrag till glädje, hemtrevnad men också möjlighet att kunna bo kvar hemma. Enheterna har fått in 0–4 synpunkter via blanketten under året och detta är något som vi gärna ser fler av. Vi får möjlighet att förbättra oss och brukare och anhöriga får vara delaktiga och påverka. Synpunkterna rör mest bilkörning och parkeringar, bemötande, hög personalomsättning.

Hemtjänsten kommer mer systematiskt starta upp med egenkontroller i verksamhetssystemet Stratsys då vi är framme vid att ha genomfört processkartläggningar gällande huvudprocesserna. Egen-kontroller har under året genomförts av cheferna där de själva sett behov, tex genom kontroller i Life Care, dokumentation, planering, utförd tid, bommar mm. Hemtjänsten, med en målgrupp mot framför allt äldre, har kännedom om barnkonventionen men främst tar vi hänsyn till denna i rutiner som skapas på övergripande förvaltningsnivå.

SÄBO

Förvaltningens resultat gällande hållbart medarbetarindex ska uppgå till minst 79 när verksamheten ett medarbetarindex på 75 utifrån 2023 års medarbetarenkät att jmf med 74 2022. Verksamheten ser dock flera andra parametrar som ökar vilket är positivt och utgör en fin grund att arbeta vidare med för ytterligare förbättringar. Förvaltningens sjukfrånvaro ska minska 2023 jämfört med 2022. Här sjunker sjukfrånvaron jämfört med tidigare år men verksamheten har fortsatt en hög sjukfrånvaro och därför görs bedömningen att målet nås delvis.

När det gäller arbetet med Våld i nära relationer (VIN) har arbetet hanterats genom att samtliga medarbetare fått en genomgång av den övergripande riktlinjen/rutinen för socialförvaltningen samt genom att frågan lyfts vid APM för att prata om hur VIN-arbetet ska hanteras på respektive enhet. Detta är ett arbete som berör alla och verksamheten har ett uppdrag att arbeta med VIN för att skydda de brukare som finns hos oss.

Under 2023 har det inkommit 9 Lex Sarahrapporter och rapporterna har handlat om följande:

- Utebliven insats/åtgärd, 3
- Stöld/ekonomiskt övergrepp, 1
- Brister i utförande/verkställighet, 2
- Brister i bemötande gentemot vårdtagare/brukare/patient, 3

Verksamheten ser inkomna Lex Sarahrapporter som ett led i utvecklings- och förbättringsarbetet. När det gäller brister i bemötande är det en utmaning att möta alla och det är viktigt att man får till sig bristerna och pratar om dessa så att man inom verksamhetsområdet har en möjlighet att arbeta vidare med frågan. Under 2023 har det inkommit 897 avvikelser. De flesta av avvikelserna har handlat om läkemedelshantering, fall utan skada samt fall med skada.

Under 2023 har digitala läkemedelsskåp införts på de äldreboenden som saknade varför alla nu har. Detta skapar en säkrare hantering och uppföljning. Registreringen av läkemedel som ges sker i McSS och de flesta av avvikelserna som inkommit 2023 har handlat om att man inte utfört registreringen av det givna läkemedlet inom ramen för den planerade tiden. Även fall och fall utan skada står för en stor del av avvikelserna. Under året har förvaltningen tagit beslut om att de med hög fallrisk ska ha en upprättad handlingsplan och hanteras utifrån rådande rutin och inte registreras som en avvikelse. Detta har inte implementerats fullt ut utan en del av avvikelserna kan vara dubbelrapporterade. Nämnas kan också att innan verksamheten fick ett digitalt system för hanteringen av avvikelser

bedömdes avvikelser av bland annat sjuksköterska som kunde se om det inkommit mer än en rapportering gällande samma avvikelse. Idag registreras alla avvikelser som unika.

Under året som gått har det inkommit 20 synpunkter och klagomål och dessa handlar främst om missnöje gällande olika frågor såsom klagomål på personaltäthet, informationsöverföring och att teknik som ska fungera på enheten inte fungerar. De synpunkter som inkommit utifrån positiv respons har främst handlat om förslag till att göra arbetet inom vård och omsorg mer attraktivt samt beröm till personal. Synpunkterna och klagomålen har i första hand gått till enhetscheferna som besvarat dem.

Kvalitetsregistret Senior Alert är ett verktyg för ett förebyggande arbete och ger möjlighet att jobba med personcentrerad vård. Här samlas information om risker och insatta vård- och omsorgsåtgärder gällande den enskilde brukaren. Registret är en kunskapskälla för ett gemensamt lärande om arbetssätt som identifierar, förebygger och förhindrar skador hos våra äldre. Under året har 394 unika personer registrerats i systemet vilket är fler unika personer än året innan. I verksamheten har man under året gjort riskbedömningar med risk, tittat på bakomliggande orsaker vid risk, upprättat åtgärdsplaner samt utfört åtgärder vid risk i högre grad än tidigare vilket leder till en kvalitetssäkring i verksamheten.

VSU

Kvalitetsledning

Flera huvudprocesser i kvalitetsledningssystemet har skapats eller uppdaterats för att planera och leda verksamheten. Kommunal primärvård har skapat flera processer och anvisningar och styrande dokument är under framtagande från MAS/MAR vilka ska leda till att verksamheten fortsätter att utveckla processer för patientsäkerhet och kvalitet. Verksamheten har sett över vägledande nivåer och arbetat fram nya som gäller från 2024. Handlingsplan är framtagen kopplat till barnkonventionen och kompetensutveckling för LSS-handläggarna.

Under året arbetade kommunal primärvård vidare med smärtskattning i livets slut kopplat till palliativt registret. Utvecklingssköterskorna tog fram en ny rutin för smärtskattnings skala, SÖS. Den har implementerats hos sjuksköterskor och omvårdnadspersonal. Vi har sett effekt i palliativt registret att under 2023 så skattades 41,7% av patienternas smärta vid något tillfälle under den sista veckan i livet. Att jämföras med att under 2022 skattades 23,3% av patienterna.

Arbetet med avvikelser pågår enligt rutin och det är svårt att se något mönster. Något som framkommit under året är fördelningen mellan enhetschef och medutredare som kan utvecklas. Vi kommer att se över det under 2024. Vi har några avvikelser under året kring läkemedelshandtering och åtgärder har genomförts och vidare analys kan ses i patientsäkerhetsberättelsen.

Egenkontroller

Granskade genomförandeplaner visar på behov av tydligare dokumentation av brukarens delaktighet vid upprättande och hur insatser ges. Vid egenkontroll av mötestid för kvalitetsteam och samordningsteam så har det framkommit att tiden är värdefull och strukturen har setts över på flera enheter för att nå en bra kvalitet på möten. När alla professioner är förberedda inför möten så är det av stor vikt för en hög kvalitet.

Brukarundersökning

Vad tycker de äldre om äldreomsorgen (Nationell enkät):

På frågan till brukare med hemtjänst -Är handläggarens beslut anpassat efter dina behov? Har vi ett resultat på 66 % vilket är mindre än riket som ligger på 71%. Analys pågår bland handläggare och i samordningsteam. Under 2024 kommer vi att arbeta vidare med aktiviteter för ett ökat resultat.

På frågan till brukare på SäBO- Tillgänglighet av sjuksköterska ligger resultatet på rikssnitt 72% vilket är en ökning mot 2022 (70%).

Dagverksamhet: "Vad tycker du om din dagverksamhet?" (Egen enkät) och grundar sig på det nationella enkätarbetet "vad tycker de äldre om äldreomsorgen?". De 12 frågor som bedömts relevanta för vår verksamhet har behållits och vid behov omformulerats något. Vi skickade ut 95 enkäter totalt. Utskickerna gjordes i oktober och gick ut via post. 63 svar inkom, vilket ger en svarsfrekvens på 66%. Svaren är mycket positiva, som exempel så anger 98% av de svarande att personalen bemöter dem på ett bra sätt. 81% anger att de är mycket nöjda med den dagverksamhet de har, 19 % är ganska nöjda, ingen anger missnöje. Svaren har gått igenom och analyserats tillsammans med alla medarbetare. Där det är möjligt kommer också brukare att erbjudas ta del av sammanställningen.

Bedömningsteamet genomför egenkontroller av patienter med beslut om kommunal primärvård var 6:e månad för att säkerställa att vi arbetar med rätt patienter. Inga avvikelser har redovisats under året.

Sammanställningen av årets avvikelser i Life Care visar att det finns 245 avvikelserapporter inom VSU. Utfallet av avvikelser, lex Sarah, Lex Maria och annan statistik kommer att redovisas i förvaltningens kvalitet- och patientsäkerhetsberättelse.

PSO

Personligt stöd och omsorg har under året arbetat med flertalet aktiviteter kopplat till kvalitetsaspekter och verksamhetschef har genomfört analysmöten med stödroller från kvalitet och utveckling respektive administration och resultatet av dessa analyser arbetas vidare med utifrån framtagen handlingsplan där kvalitet blivit ett starkare fokus att följa upp.

- När det gäller arbetet med VIN (Våld i nära relation) har samtliga enheter arbetat enligt framtagen rutin och hade särskilt fokus på frågorna strategiskt under förvaltningens VIN-månad.
- Barnkonventionen arbetar först och främst verksamhetens enhet som arbetar med barn och ungdomar med. De har jobbat med barnkonventionen på APM och i de olika kontaktteamen. Metoden de haft för arbetet är att de har gått igenom framtaget stödmaterial och delat in sig i bikupor/grupper och skapat fokusområden kring exempelvis självbestämmande, trygghet mm och sedan kopplat det till arbetet med genomförandeplaner, övriga rutiner och handlingsplaner.
- Verksamheten har tagit till sig resultat från brukarundersökningar exempelvis ÖJ, Kolada, KKiK etc, och analyserat det för vidare arbete. När det gäller svar från vår senaste brukarundersökning så är vår övergripande analys att vi som verksamhet behöver jobba mer med kommunikation/dialog med våra brukare/personer. I övrigt så arbetar varje enhet med sina svar. Dessa områden har också lagts in i vårt ledningssystem som egenkontroll under 2024. Verksamhetschef har också inför regelbundna avstämningsmöten med respektive enhetschef för kvalitetsuppföljning för att övergripande följa utvecklingen.
- Avvikelser jobbar varje enhet med utifrån framtagen övergripande rutin. Avvikelser tas upp på APM och på verksamhetsmöten. Följsamheten utifrån rutin har också lagts in som egen kontroll vårt ledningssystem under 2024.
- Uppföljning av egenkontroller har inte arbetats med systematiskt under 2023 då arbetet koncentrerats till att skapa strukturen kring hur det ska göras. Utifrån detta påbörjas arbetet fullt ut med egenkontroller under 2024. PSO har tagit fram ett antal områden inför 2024 där vi skall göra riskanalyser, följa upp och utvärdera.

Lex Sarah, klagomål och avvikelser tas upp på enheternas APM/verksamhetsmöte enligt rutin. Klagomål har varit få under året. Lex Sarah har också varit få och ingen har gått vidare till IVO. När det gäller klagomål och synpunkter har ett fåtal inkommit och dessa har hanterats enligt framtagen rutin. Ärendena har handlat om individärende på boende. I vissa fall har det varit fysiska träffar med den person som har haft klagomål.

ASI

Kvalitetsledning

Implementering av det digitala kvalitetsledningssystemet har under året varit ett prioriterat målområde. Samtliga verksamheter har kartlagt sina huvudprocesser med tillhörande rutiner och lagt in dessa i Stratsys. Enhetscheferna inom Daglig verksamhet har gjort riskanalyser på sina respektive verksamheter och lagt in egenkontroller i Stratsys. Nästa steg är implementering fullt ut till alla medarbetare. Under 2024 kommer även AME efter riskanalys att lägga in områden där egenkontroll ska utföras i kvalitetsledningssystemet i Stratsys.

Avvikelser

Inom ASI har avvikelshantering under 2023 skett inom daglig verksamhet. 151 avvikelser har rapporterats. Avvikelserapporteringen (92 st) har främst handlat om att verksamheterna inte fått vikarier vid behov och att det då rapporteras brister i utförande av insats alternativt utebliven insats. När det gäller avvikelser som handlar om att insatsen ej är utförd kommer ansvariga enhetschefer arbeta med att minska dessa avvikelser. Avvikelserna har främst skett på Holmängens dagliga verksamhet där man arbetar med en personal per brukare. Är någon sjuk så har det inte alltid varit möjligt att få in ersättare vilket har lett till att brukare fått vara hemma. Verksamhetens avvikelsearbete har lett till 30 dokumenterade åtgärder, vanligen samtal med medarbetare och genomgång av händelse på möte, men även uppdatering av genomförandeplaner och av verksamhetens rutiner och processer, samt översyn av hjälpmedel.

Lex Sarah

Under året har det inkommit två rapporter enligt Lex Sarah från verksamheterna som har utretts av social ansvarig samordnare. En av dess bedömdes som missförhållande och en som risk för allvarligt missförhållande och anmäldes till IVO. IVO beslutade att avsluta ärendet då utrednings-, avhjälpande- och anmälningskyldigheten bedömdes fullgjord.

Synpunkter och klagomål

Det har under 2023 inkommit en anonym synpunkt och klagomål gällande daglig verksamhet. Det som går att utläsa är att brukaren i fråga är missnöjd över annans brukare beteende. Det handlade inte om några trakasserier eller övergrepp från brukare eller personal, utan ett allmänt missnöje över annan person.

Egenkontroll

För att säkra kvaliteten i verkställighetsprocessen har Daglig verksamhet under året fastställt olika områden för egenkontroll som har lagts in i kvalitetsledningssystemet i Stratsys. Egenkontroll har bland annat utförts på 20% av genomförandeplanerna. Kontrollen visar att genomförandeplanerna generellt håller god kvalitet, vad gäller målformulering, uppföljning och delaktighet från brukare.

AME påbörjades under 2022 ett arbete med egenkontroller, om än i mindre omfattning. Det gällde att deltagare har handlingsplaner och att det i handlingsplanerna finns en tydlig och begriplig planering som driver ärendet framåt. Dessa gjordes av verksamhetsledare, men i samråd med chef. I den uppdragsbeskrivning som gäller för verksamhetsledare from 2023 så kommer egenkontroller, metod- och ärendehandledning ha en mycket mer framträdande roll. I princip har samtliga ärenden gått igenom och samtliga medarbetare har haft samtal med verksamhetsledare kring vilken stöttning var och en behöver.

Brukarundersökning

Förvaltningsledningen har fattat beslut om att brukarenkät LSS ska genomföras vartannat år för att verksamheterna ska få mer tid att jobba med förbättringsområden utifrån resultaten. Detta innebar

att ingen brukarundersökning genomfördes för daglig verksamhet hösten 2023. Ett undantag gjordes dock för sysselsättning inom socialpsykiatri (Fisketorget) som var enda enhet inom ASI som genomförde brukarundersökningen 2023.

Daglig verksamhet

Under året 2023 har daglig verksamhet fortsatt och fördjupat det systematiska förbättringsarbete som inleddes utifrån resultaten från brukarenkäten som genomfördes 2022 med ambitionen att brukarna skulle uppleva ökad trygghet, bättre kommunikation och ökad delaktighet i sin sysselsättning. Förbättringsarbetet resulterade i resultaten förbättrades i 2022 års brukarundersökning, då andelen brukare som anser att man får bestämma över saker som är viktiga hade ökat från 71,58% 2021 till 76 % 2022.

Varje verksamhet har satt upp mål utifrån delaktighet, kommunikation och trygghet för att på så sätt få personerna delaktiga i sina egna liv. Personerna har utifrån sin genomförandeplan också mål som ska genomlysas av dialog och delaktighet. Verksamheterna har också som mål att få personerna så självständiga som möjligt, för att få personerna att växa och på så sätt känna delaktighet.

Sysselsättning Sol

Hösten 2023 utfördes brukarundersökningen på Fisketorget deltagare för 4:e året i rad. Fisketorget hade förbättrat sina resultat jmf med föregående år i så gott som samtliga frågeområden. Resultat värt att nämna är att andelen brukare som anser att man får bestämma över saker som är viktiga har ökat från 80% 2022 till 100% 2023 och om brukaren trivs på sin dagliga verksamhet har ökat från 75% 2022 till 95% 2023.

AME

Inom AME är det ej aktuellt med brukarundersökningar såsom de som genomförs på Fisketorget och Daglig verksamhet. Det har under året genomförts utvärderingar i samband med olika aktiviteter. En svårighet är vid dessa tillfällen är att många deltagare är språksvaga, vilket begränsar både möjligheten att förstå frågorna och deltagarnas möjlighet att svara självständigt. Fortsatt kommer tjänstedesign vara ett verktyg för både utveckling och utvärdering.

Våld i nära relation

Samtliga verksamheter har haft en följsamhet till rutin och anvisning för VIN-arbetet. Inom AME är det en integrerad del av den ordinarie verksamheten. Det finns rutiner och checklistor för samtliga verksamhetsinriktningar inom AME. Kompetenshöjande insatser har gjorts under året. FREDA-kortfrågor används vid varje uppföljningstillfälle och såväl medarbetare som deltagare är nu bekväma med detta. VIN arbetet fick särskild uppmärksamhet under november månad, både i arbetsgrupperna och bland deltagarna. Handlingsplan är framtagen för 2024 och som stöd till ledning finns två utsedda samordnare, som deltar i arbetet med driva frågorna framåt.

IFO

VIN (Våld i nära relation) - på samtliga IFO:s fem enheter finns upprättade handlingsplaner kring VIN. Behovet av till exempel screening för våld skiftar mellan enheterna beroende på verksamhet och målgrupp och därför krävs det enhetsspecifika handlingsplaner. Inom IFO finns stor erfarenhet och kunskap av att arbeta med, samt vara uppmärksam på om ev. våld kan förekomma. Det ingår också som en del i utredningsmallar för de flesta utredningar som genomförs inom IFO. Kommunens specialistverksamhet kring VIN är förlagd vid vår vuxenhet som utreder och beviljar insatser för VIN. Information om Socialförvaltningens övergripande och IFO:s specifika arbete med VIN ingår även i IFO:s introduktionsmaterial för alla nya medarbetare.

Barnkonventionen - dialogen kring barnens rättigheter, delaktighet etc. är mer eller mindre ständigt pågående inom IFO på olika sätt. Vi rör oss mellan samtliga perspektiv; **barnperspektiv**, **barnets perspektiv** samt **barnrättsperspektiv** beroende på verksamhet och situation. Under oktober 2022 gjordes ett större arbete på enheterna utifrån en ny framtagen handlingsplan och

utbildningsmaterial för att stärka barns rättigheter inom socialförvaltningen. Vi följer denna handlingsplan och barnrättskonventionen ligger med i IFO:s årshjul för ledningsgruppen.

På de enheter som arbetar direkt med barn och deras familjer så blir barnets rätt en naturlig del i det dagliga arbetet. På våra två enheter som arbetar med vuxna blir det än viktigare med barnkonsekvensanalyser t.ex. utifrån på vilket sätt föräldrarnas ekonomiska situation eller beroende/utsatthet påverkar barnen och vilka konsekvenser beslut och insatser har för barnen.

Systematiskt kvalitetsarbete - under 2022 har vi fortsatt att arbeta med att identifiera och kartlägga processer som förs in i vårt kvalitetsledningssystem. I början av 2023 påbörjade IFO arbetet med att riskbedöma, planera och följa upp åtgärder kopplat till kvalitet i vårt nya digitala kvalitetssystem. Samtliga enheter inom IFO tar årligen fram enhetsspecifika verksamhetsplaner med aktiviteter baserat på identifierade behov utifrån bl.a. ny lagstiftning, inkomna avvikelser, socialnämndens förväntade resultat, resultat i brukarundersökningar, öppna jämförelser etc.

Under 2023 har 94 avvikelser rapporterats inom Individ- och familjeomsorgens område, fördelat enligt:

Barn och unga	36
Familjeenheten	7
Försörjningsstöd	16
Råd och stöd	15
Vuxenenheten	20

Av de inkomna rapporterna har 11 stycken rapporterats enligt lex Sarah, och ytterligare 8 (totalt 19) har av enhetschef klassificerats om till lex Sarah och utretts som sådana händelser. 18 av 19 lex Sarah-utredningar har skett inom Barn och unga, främst med koppling till flera rapporter avseende brister i arbetet som utfördes av två inhyra konsulter. Andelen lex Sarah-utredningar är alltså 20% av de inkomna rapporterna. De flesta avvikelserna är kopplade till brister i myndighetsutövningen samt brister i dokumentationen. Avvikelsearbetet har lett till 41 dokumenterade åtgärder i syfte att förebygga att liknande händelser sker på nytt, främst samtal med medarbetare och arbetsgrupp, men också revidering av verksamhetens rutiner och processer, organisatoriska åtgärder samt utbildningsinsats. I några fall har detta också lett till handlingsplaner för enskilda medarbetare som upprepat brustit i vissa delar.

Granskning (egenkontroller) - utförs av ärenden i syfte att säkerställa handläggningen inom samtliga enheter inom IFO:s verksamhet. Under 2023 har egenkontroll genomförts inom IFO:s verksamheter, med olika tidsintervall utifrån särskilda rutiner för varje enhet.

Synpunkter och klagomål - totalt har 20 synpunkter inkommit via synpunkter och klagomål. Huvuddelen av synpunkterna avser missnöje med handläggares agerande och beslut. Ett bestod av beröm för ett gott bemötande.

Öppna jämförelser - presenteras enhetsvis för IFO:s områden, senaste resultat som presenterades sommaren 2023 visade på generellt goda resultat. Resultatet tas om hand och analyseras på respektive enhet och blir en del av det systematiska kvalitetsarbetet på enheten.

Brucarundersökningar - nationella brukarundersökningar görs numera vartannat år inom IFO, därmed utfördes ingen för 2023 men kommer att utföras 2024. Vi har dock gjort ett flera egna brukarundersökningar som analyseras på enheterna och ingår liksom öppna jämförelser i det systematiska kvalitetsarbetet. Detta kan leda till särskilda handlingsplaner eller ingå i enhetens verksamhetsplaner för mål- och fokusområden. Generellt har vi goda resultat där majoriteten är nöjda, inga nationella jämförelser kan göras gällande våra egna framtagna brukarundersökningar.

6 Verksamhetsuppföljning

Verksamhetens grunduppdrag

Förvaltningen har ett stort och brett grunduppdrag kopplat till flertalet lagstiftningar. I det ska förvaltningen svara för service, upplysningar, råd, stöd, omsorg och vård, ekonomisk hjälp samt annat stöd och bistånd till barn/unga, familjer och enskilda som behöver det. Förvaltningen har också ansvar för verkställighet av arbetsmarknads- och integrationsfrågor. Nedan beskrivs varje verksamhetsinriktnings berättelse kopplat till dels den övergripande verksamhetsplanen för förvaltningen, men också utifrån varje inriktnings egna framtagna plan.

Nämnd och administration

Under 2023 har arbetet fortsatt med att utveckla och implementera förvaltningens digitala kvalitetsledningssystem genom att kartlägga alla processer kopplade till SOFS 2011:9, tillsammans med chefer och medarbetare i verksamheterna. Processerna har tydliggjorts och lagts in i vårt digitala system för kvalitetsuppföljning. Alla medarbetare kan nå sina arbetsprocesser via kommunens intranät. Där finns också riktlinjer, anvisningar och rutiner samlade. Ambitionen är att varje chef följer upp sin enhets kvalitet i uppföljningsmodulen i Stratsys kopplat till ovanstående beskrivning.

Under året har det påbörjats ett arbete med att se över administrativa processer i syfte att förenkla och modernisera förvaltningens administration.

Under året har fortsatt utveckling skett gällande förvaltningens SAS roll (social ansvarig samordnare). Förvaltningen ser positiva effekter av att rollen nu finns. Ett ökat samarbete har skett med förvaltningens MAS/MAR roll genom ett gemensamt arbete gällande kvalitets- och patientsäkerhetsberättelsen som årligen redovisas till socialnämnden.

Under 2023 har förvaltningen samverkat med IT enheten i kommunen i syfte att utveckla beslutsstöd med hjälp av power BI. Beslutsstöd ska ge förvaltningens chefer en ökad möjlighet att följa sin verksamhet i realtid, göra analyser och fatta beslut med rätt underlag. Arbetet kommer att pågå under 2024–2025.

Administrativa avdelningen och kvalitet och utveckling har under året format och startat upp en modell för verksamhetsanalyser där vi vävt ihop ekonomi, personal och kvalitetsfrågor inom varje verksamhetsinriktning. Varje verksamhetschef möter ett analysteam bestående av ekonom, HR partner, utvecklingsledare, MAS/MAR och SAS för att gemensamt analysera enheternas resultat gällande ekonomi, personal och kvalitet. Detta i syfte att ge stöd och underlag för varje verksamhetsinriktnings förbättringsåtgärder inför kommande period. Under 2024 fortsätter arbetet enligt framtagna modell.

Våren 2023 påbörjades en planering av en organisationsförändring gällande att flytta systemförvaltarrollerna till ansvarig enhetschef för Teknikenheten inom förvaltningen. Nya organisationen gäller från 1 januari 2024. Nya enheten benämns Digital utveckling och systemförvaltning, DUS.

Förvaltningen har följt framtagna handlingsplan för digital verksamhetsutveckling. Projekt gällande digital tillsyn och läkemedelsgivare är påbörjade under året. Utifrån ett konstaterat behov har en omvärldsbevakning skett gällande digitalt system för schemaläggning. Arbetet fortsätter under 2024.

Enhetschefen för Teknikenheten och verksamhetschefen för kvalitet och utveckling har ingått i kommunens övergripande beredningsgrupp för digitalisering som IT enheten samordnar.

Administrativa avdelningen har under året haft en HR-partner med inriktning mot rehabilitering projektanställd. Syftet har varit att med denna förstärkning möjliggöra ökat stöd till

ledningsorganisationen samt förbättra kunskaper, strukturer och metoder inom ämnet med målsättning att få fler av våra sjukfrånvarande medarbetare åter i tjänst och härigenom minska sjukfrånvaron. Projektet har vid sitt slut resulterat i ett underlag för fortsatt dialog till förvaltningsledningen kring dessa frågor.

Under året har planering och hantering av ett stort antal statsbidrag genomförts inom verksamheterna. Exempel på statsbidrag är äldreomsorgslyftet, överenskommelse om en god och nära vård och minska andelen timavlönade inom äldreomsorgen.

Administrativa avdelningen och kvalitet och utveckling har haft gemensamma planeringsdagar samt APM i syfte att stärka teamkänsla och möjliggöra ökad samverkan mellan stödroller. Detta kommer att fortsätta under 2024.

Verksamhetsinriktning: Hemtjänst

Verksamhetsår 2023 har för hemtjänstens verksamhetsområde handlat om implementering av den nya organisationen där vi utökat med fyra hemtjänstenheter och med det fyra enhetschefer och gruppleddare. Nu består hemtjänsten av 12 enheter där nära samarbete i kluster om 2 enheter ansvarar för att brukarna ska få tillgodosett sina behov av vård och omsorg över dygnet. Varje chef har ca 30–35 medarbetare vilket möjliggör ett närmre ledarskap och bättre förutsättningar att klara chefsuppdraget. Verksamheten har två intensiva år bakom sig där omorganiseringens förarbete, samverkan och implementering varit tongivande i det dagliga arbetet. Det har satt prov på olika rollers samarbetsförmåga och flexibilitet och det har i det mesta varit ett gott samarbetsklimat, handlingskraft och modiga beslut.

Parallellt med omorganisationen reviderades metoden för samordningsteamerna och ny modell implementerades. Fast omsorgskontakt har fått en mer betydande roll i samband med hemtagning från sjukhus, vid kvalitetsmötena och vid uppföljning av brukarnas insatser.

Det svåra ekonomiska läget i kommunen, förvaltningen och däri hemtjänstens underskott har krävt åtgärder för att begränsa och minska den negativa trenden. Hemtjänstens komplexitet gör att det finns många delar som påverkar ekonomin och under 2023 har en grund lagts så att 2024 blir ett år där verksamheten kan göra bättre analyser och effektiviseringar. Det blir ett större fokus på klustrets förmåga att samverka och effektivisera för att begränsa de personella resurserna, men med strävan att bibehålla kvaliteten för brukaren.

Året har också präglats av att fyra nya enhetschefer rekryterats in till hemtjänsten med placering i Centrum och Vargön. Det har givit anledning till att mycket tid och engagemang har lagts på introduktion, ledningsgruppsutveckling och internt mentorskap.

Hållbart arbetsliv

Medarbetarundersökningen för den övergripande hemtjänsten uppnådde inte förväntat resultat med HME på 79. Däremot gjorde vi en mycket positiv utveckling där vi lyfte oss från 73 till 77 i HME totalt. Inom ledarskap höjde vi oss från 71 till 77 vilket kan vara ett resultat av att vi nu har närvarande chefer med tid för medarbetarna. Fem enheter når ett resultat över 80 i total HME vilket är mycket positivt. Två enheter ligger under 70 och där pågår arbete för att nå tillbaka till bra resultat. Det får nämnas att huvudskyddsombud för Kommunal i juni 2023 lade in en begäran enligt 6 kap 6 a § AML för hela hemtjänsten i Vänersborgs Kommun. Den har behandlats och samverkats under sommaren och i september förklarade Kommunal/huvudskyddsombud sig nöjd med arbetsgivarens svar. Begäran om åtgärder enligt 6 kap 6 a § AML ansågs avslutad i och med de överenskomna åtgärderna och som vi arbetar vidare med.

Till hållbart arbetsliv hör även att sommarmånaderna planeras på ett sätt som möjliggör god arbetsmiljö och att man kan få stöd av kollegor med rätt kompetens. I takt med att det blivit svårare att rekrytera sommarvikarier och i kombination med alltmer avancerad vård och omsorg valde hemtjänsten att prova tre semesterperioder 2023. Det innebar att bara 1/3 av de tjänstgörande var sommarvikarier och 2/3 ordinarie personal. Utvärderingar visar att det upplevdes positivt med

kontinuitet och trygghet i personalgruppen. I sommarschemat fanns två sårbara veckor och till 2024 kommer vi justera schemat så att det bara blir en vecka som är sårbar.

De s.k. 30-tjänsterna, dvs att medarbetare arbetar ständig helg, permanentades under våren 2023 och det har blivit en eftertraktad tjänst som gjort skillnad både i verksamheten och för de medarbetare som innehar tjänsterna. I början av 2023 hade 11 medarbetare 30-tjänst och i slutet av året arbetade 41 medarbetare ständig helg. Det är en mycket positiv utveckling och det kommer ändra vår syn på helgarbete och tidigare tanke om att det är något enbart negativt. Enhetschefer vittnar om att det är lätt att tillsätta tjänsterna, att det är fler som önskar än som kan få, att de ger stabilitet och kvalitet på helgerna och att det givit positiv effekt på sjukfrånvaron.

Sjukfrånvaron har, om man ser till genomsnitt över helår, minskat i den totala hemtjänsten från 2022 till 2023. Den korta sjukfrånvaron har gått från 6.14% till 5.59% och den totala sjukfrånvaron har gått från 14.53 till 13.69. Små förbättringar men ändå går det åt rätt håll. Enhetscheferna beskriver att det huvudsakligen är icke arbetsrelaterade orsaker som ger sjukfrånvaron. Infektion/förkylning, psykisk ohälsa och övriga fysiska sjukdomar är de vanligaste orsakerna. Att få ihop privatliv och arbetsliv är en annan utmaning som blir allt vanligare att hantera, både för medarbetare och chef. Ett nära samarbete i sjukprocessen sker med HR-partners och enhetscheferna jobbar bra med tidiga förebyggande insatser och anpassningar för att möjliggöra att vara kvar i arbete.

De KIOR som inkommit handlar främst om tillbud och risken för ohälsosam arbetsbelastning/stress. Det är en stor variation i antal KIOR som inkommer till hemtjänstens enheter. Vid tertial 2 hade en enhet fått in 47 KIOR på händelser och en annan enhet 3. Enhetscheferna hanterar KIOR skyndsamt och det finns goda exempel på hur man gör medarbetarna delaktiga i åtgärder och lösningar. KIOR på övergripande hemtjänstnivå har redovisats och samverkats på LSG enligt framtaget årshjul.

Verksamhetsutveckling

Hemtjänstens omorganisation har möjliggjort utveckling på många plan. Ett nära, tydligt ledarskap och insatsernas kvalitet har förbättrats vilket visat sig på flera enheter i både brukarenkäter och medarbetarundersökningar. Nattpatrullen och Larmmottagningen inkluderades i den ordinarie hemtjänsten. Det har givit ett närmre och bättre samarbete över dygnet och "stuprören" har minskat. Trygghetslarmet har varit under ständig utveckling då vi varit i implementeringsfas. Arbetsuppgiften var ny för medarbetarna i hemtjänsten och vi har satsat på utbildningsinsatser som Kommunal primärvård ansvarat för och som varit mycket uppskattat. Vi har fått positiva synpunkter från brukare som upplever att de får hjälp snabbare när de använder trygghetslarmet.

Nattpatrullen är nu organiserad under den ordinarie hemtjänsten och i samband med omorganisationen ändrades biståndsbesluten och beslut ges nu över hela dygnet. Ett medarbetarförslag behandlades under hösten och det gällde den s.k. resursbilen på natten som på prov bemannats med 1 personal i stället för 2. Det har fallit väl ut och inga KIOR eller avvikelser har inkommit. Arbetsgivaren har för avsikt att permanenta resursbilen med 1 personal från och med mars.

Fast omsorgskontakt ska bevaka och beskriva insatser som ska ske på natten i genomförandeplanen vilket är nytt och ger en bättre helhetsbild över brukarens behov. Detta är en positiv förändring då det blir en sammanhållen social dokumentation av hemtjänst, larm och natt.

Samordningsteamens arbetsmetod har reviderats med större fokus på de roller som är närmast brukaren men också att vi fått anpassa oss till befintliga resurser och med det klara att möta en ökad andel äldre i behov av hemtjänst och kommunal primärvård. Vi har påbörjat ett litet pilotprojekt med digital tillsyn på natten och det har varit uppskattat hos både brukare och anhöriga.

Hemtjänsten har fått ta del av många viktiga och uppskattade utbildningar som erbjudits av utvecklingssköterskor samt rehabutvecklare och det är ett nödvändigt stöd för att uppnå en lärande organisation och lärande under hela arbetslivet för att uppnå förväntad kvalitet. Introduktionen av ny personal och sommarvikarier har förbättrats och moment som basal omvårdnad har lagts till.

Hemtjänsten har satsat på fast omsorgskontakt som genom SAS fått utbildning i lagstiftning och social dokumentation. Fast omsorgskontakt ska ansvara för att genomförandeplanerna är av hög kvalitet och att brukare upplever delaktighet i hur insatserna utförs.

Slutligen bedömer vi det som en stor utveckling att vi nu lagt till rätta vår hemtjänstprocess med stödprocesser. Det är en viktig kvalitetssäkring att vi följer samma rutiner och använder samma dokument.

Framtidsutsikter

2024 är ett år där vi kommer arbeta mycket med digital implementering. Med kort varsel får vi arbeta med ny upphandling och implementering av trygghetslarm då nuvarande leverantör inte längre är aktuell. Verksamheten planerar att starta upp införandet av digitala läkemedelsautomater samt breddinförande av e-tillsyn och en pilot med digitala nyckelskåp kommer igång under våren i Brålanda. Vi har stora förhoppningar att under hösten 2024 få ännu bättre analys och beslutsverktyg med Power BI i hemtjänsten. Ett prioriterat område är att kartlägga effektiviteten och uppgiftsfördelningen i larmbilarna.

MEA projektet går in i en ny fas där målgruppen blir brukare med hemgångsbeslut. Det huvudsakliga syftet är att uppnå ökad självständighet hos brukarna men det finns andra förväntade effekter. Förbättrade genomförandeplaner med fokus på rehabiliterande förhållningssätt, en lärande organisation och minskat antal hemtjänsttimmar är några av dem och detta ligger i linje med troliga förändringar i nya Socialtjänstlagen.

All personal i hemtjänsten behöver få utbildning i social dokumentation under 2024 för att säkerställa grundläggande krav. Introduktionsmomenten har förbättrats genom nya utbildningar men även i vilken ordning allt sker. Hemtjänsten behöver nu kvalitetssäkra introduktionen på arbetsplatserna och målet är att detta ska vara klart till sommarrekryteringen.

Det har visat sig allt viktigare att möjliggöra mötesforum för att säkerställa att brukarnas behov säkerställs. Fast omsorgskontakt men även kontaktteamen har ett stort ansvar gentemot brukare och anhöriga och det behöver ges bra förutsättningar för att klara av dessa uppdrag.

I sommar kommer fd Ekelidens lokaler på Tomtevägen vara renoverade och anpassade efter aktuella verksamheters behov, vilket blir ett nödvändigt och positivt lyft för hemtjänsten som då får ändamålsenliga lokaler. Planering för inflyttning sker tillsammans med andra verksamheter som också ska verka i huset, vilka är socialpsykiatri, dagverksamheter samt korttids barn och unga.

Verksamhetsinriktning: Särskilda boende äldre

2023 har varit ett år som präglats av nystart och nyorientering efter de gångna pandemiåren. Det har funnits en drivkraft att få möjlighet att jobba med utvecklingsfrågor och samverkan mellan enheterna för att skapa förutsättningar för ett gemensamt särskilt boende inom Vänersborg kommun. Detta arbete har främst varit kopplat till den processkartläggning utifrån systematiskt kvalitetsarbete som genomförts och som handlat om brukarens väg/resa från inflyttning till avslut inom våra särskilt boenden. Här har det funnits en arbetsgrupp med processledare, enhetschefer och medarbetare inom området som har samlat in, gått igenom, gallrat och redigerat samtliga rutiner, riktlinjer och checklistor som finns som stöd för att bedriva ett bra arbete inom verksamhetsområdet. Dokumenten har lagts in i processkartläggningen och i kvalitetsledningssystemet, samtliga medarbetare har fått en övergripande information och systemet kommer fortsättningsvis att användas av alla medarbetare som "en väg in" för att hitta de dokument som är styrande för verksamheten.

Den 1 februari 2023 tillträdde en ny enhetschef på Björkens äldreboende. Tjänsten var en utökning av enhetschefer i ledningsgruppen och berodde på en omorganisation av Björken. Boendet delades upp till två mindre enheter, Björken 1 och Björken 2, med var sin enhetschef. Den 11 april tillträdde en ny enhetschef sin tjänst på Solängen 1 efter att tidigare chef gått vidare till annat uppdrag.

Utifrån att förvaltningen tog beslut om att alla brukare skulle ha egna digitala läkemedelsskåp färdigställdes installationen av dessa under februari 2023. Det har medfört en kvalitetssäkring för de som bor och arbetar i verksamheten. Förändringen innebär att alla läkemedel ges inne hos den enskilde brukaren och att bara de med delegation kommer åt de läkemedel som ska ges. I samband med installationen köpte även verksamheten in fler mobiltelefoner till avdelningarna för att underlätta hanteringen av det nya arbetssättet. Varje medarbetare som arbetar vid det aktuella arbetspasset har en egen mobiltelefon för att kunna registrera läkemedelsgivningen i samband med läkemedlet ges.

Under augusti månad drabbades en av enheterna inom verksamhetsområdet av ett åsknedslag som slog ut trygghetslarmet, dörrlarmet och dörrklockor på enheten. Detta innebar att verksamheten snabbt fick landa i en upphandling av nytt trygghetslarm till den berörda enheten. Verksamheten fick hjälp av leverantören med ett portabelt larm under tiden som upphandlingen pågick och installationen av det nya trygghetslarmet skedde skyndsamt när upphandlingen var klar.

Under hösten startade verksamheten upp sitt första "egna" LSG (Lokal samverkansgrupp). Tidigare hade särskilda boende och hemtjänsten gemensamt LSG men under våren togs ett gemensamt beslut om att dela på denna mötesform för att mer kunna lägga fokus på de frågor som rör det egna verksamhetsområdet. Detta sågs som positivt och särskilda boendes LSG har idag tre representanter från de olika boendena, vilket är bra för samverkansfrågorna. En gång per höst och vår har särskilt boendes LSG ett gemensamt LSG tillsammans med hemtjänsten och vård, stöd och utredning (VSU) för att lyfta de frågor som är gemensamma för hela äldreomsorgen.

En av de största utmaningarna under året har varit det ekonomiska läget, vilket varit kännbart. Verksamheten och ekonomin påverkas av det som händer runt omkring och ett tydligt exempel på vad som påverkat verksamheten är pris- och räntehöjningar. Verksamheten redovisar dock ett överskott på 2,2 miljoner kronor vid årets slut, vilket redovisas mer under stycket ekonomi.

Under hösten togs ett övergripande beslut om att pausa heltid som norm. Detta gjorde att enhetscheferna mer kunde styra nya anställningar och vikariat utifrån verksamhetens behov. I kombination med detta anställdes också fler medarbetare på något som förvaltningen valt att kalla 30-timmars vecka. Detta tillsammans gjorde att verksamheten framför allt fick en bättre bemanning på helger. Parallellt med dessa två förändringar har verksamhetsområdet arbetat i samverkan med fackliga företrädare för att se över det flexitidsavtal som alla medarbetare har. Arbetsgivaren har för avsikt att säga upp avtalet utifrån att rådande avtal inte är fullt kompatibelt med den nya överenskommelsen gällande dygnsvilan.

Under året har flera satsningar på olika former av internutbildningar för personal förekommit. Här kan nämnas att verksamheten startat upp något som kallas för Stor-APM, deltagit i ett projekt som handlar om säkra personflyttningar, utformat interna utbildningar tillsammans med vår HSL-enhet mm. En mer detaljerad beskrivning om detta finns under stycket som handlar om verksamhetsutveckling.

Verksamheten har under 2023 ingått i ett projekt gällande Breddad rekrytering i samverkan med HR centralt och Arbetsmarknadsenheten (AME). Detta var ett projekt som startade upp under 2023 och som kommer att fortsätta under 2024 och 2025. Här var fokus under första året att sätta sig in i och skaffa sig kunskap gällande flera av de frågor som uppkommer i samband med ett projekt av detta slag. Enhetscheferna inom verksamhetsområdet har under ledning av AME genomfört en workshop där man tittat på vilka arbetsuppgifter som måste utföras av en utbildad undersköterska och vilka arbetsuppgifter som skulle kunna utföras av en annan profession. Verksamheten har också haft med en representant som varit med och tagit fram en arbetsbeskrivning för rollen som undersköterska och specialistundersköterska, vilket är positivt för projektet som handlar om Breddad rekrytering.

Positivt under 2023 har varit att flera av enheterna har kunnat starta upp och bjuda in anhöriga till olika former av anhörigräffar på våra äldreboenden. Det har under året förekommit caféverksamhet, grillkväll eller andra former av anhörigräffar runt om på våra äldreboenden. Dessa aktiviteter har

skett tillsammans med brukare och tanken med träffarna har varit att förmedla information till anhöriga samt att skapa gemenskap mellan enheten, anhöriga/närstående och de som bor där. Ett annat syfte med träffarna har varit att lyssna av vilka frågor som funnits och kunna bemöta dessa. Varje enhet planerade för och bjöd in till sina egna anhörigträffar. En del av enhetscheferna hade också innan träffen stämt av med brukarna om vad de tyckte var viktigt att lyfta fram.

Nytt äldreboende i Vargön

Under våren 2023 fortsatte arbetet med att färdigställa om- och tillbyggnationen av verksamhetens nya äldreboende i Vargön. Det nya boendet är byggt på samma plats där tidigare Lunddala äldreboende låg och är en sammanslagning av de två tidigare boendena, Lunddala och Ekeliden. I samband med sammanslagningen bytte verksamheten namn till Nordkroksvägen 6 A-B. Det nya boendet är lika stort som de två tidigare boendena tillsammans och under våren skedde nyrekrytering av personal som kunde påbörja sina tjänster i samband med uppstarten.

De första brukarna flyttade in innan midsommar och bosatte sig på första våningen och i månadsskiftet augusti/september öppnades våning två upp. Där flyttade i första hand brukare in som väntade på särskilt boende på vår korttidsverksamhet och som bodde på de tillfälligt öppnade platserna på Sörbygården i Brålanda. I samband med öppnandet av Nordkroksvägen 6 A-B stängde verksamheten ner de åtta tillfälliga platserna på Sörbygården i Brålanda. Dessa platser öppnade upp utifrån platsbrist 2022 under om- och tillbyggnationen av det nya boendet i Vargön. Redan vid öppningen av dessa platser togs beslut om att platserna skulle avvecklas när det nya boendet var klart.

I september när alla brukare flyttat in anordnades en fin invigning av det nya boendet där fokus var på dem som skulle bo och verka i huset. Det var flera inbjudna talare och en av talarna var en av de boende som också klippte det blå/gula bandet som formellt symboliserade invigningen av huset. Det bjöds på underhållning, rundvandring, kaffe och bakelse till alla som närvarande.

Hållbart arbetsliv

Att ha ett hållbart arbetsliv är en grunden för en fungerande verksamhet. Att vara hållbar handlar dock om många olika delar som att t ex få vara med att påverka sin vardag, delta i utvecklingsarbete samt att få livspusslet att gå ihop. När det gäller frånvaron under 2023 har den fortsatt varit hög men sjunkit i förhållande till tidigare år. Sjuktalet under 2023 har sett ut på följande vis:

- Korttidsfrånvaron har för alla enheter under 2023 varit 4,7% (5,5% 2022)
- Långtidsfrånvaron har för alla enheter under 2023 varit 9,56% (9,7% 2022)
- Den totala sjukfrånvaron (kort och lång) har under 2023 i verksamheten varit 14,26% (15,2% 2022)

Korttidsfrånvaron var framför allt hög under januari till mars samt i oktober och november. Under årets första månader var det många som var sjuka i influensa och i mars månad framför allt i vinterkräksjukan. Under hösten var många medarbetare åter drabbade av Covid-19. Här var flera medarbetare hemma under lång tid och enheternas personalsituation var påverkad. Under dessa månader hade verksamheten också högre kostnader för fyllnads- och övertid än övriga tiden på året. När det gäller arbetet med att minska sjukfrånvaron har det fortgått under hela 2023 och enhetscheferna har jobbat vidare med omtanke- och rehabsamtal framför allt med de medarbetare som har hög sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron har varit och kommer fortsatt att vara ett prioriterat område även under 2024 och framåt. Viktigt är det fina samarbete som enhetscheferna har haft under året med HR och företagshälsovården i detta arbete.

Utöver sjuktalet följer verksamheten antalet inkomna KIA-rapporter. KIA är ett informationssystem för arbetsmiljön där man lättare kan överblicka skador, tillbud och incidenter som kan uppstå i verksamheten. Här kan man se olika mönster och hitta lösningar för att minska eller eliminera risken för att en händelse sker igen. Enhetschefen följer de inkomna riskobservationer, tillbud och olycksfall mm för att kunna lyfta dessa för samverkan i arbetsgruppen där man tillsammans kan se hur man kan utveckla arbetet runt ett hållbart arbetsliv.

I samband med detta arbetar enhetscheferna även aktivt med arbetet gällande OSA (organisatoriskt och social arbetsmiljö). Arbetet handlar om hur vi organiserar och samspelar med varandra för att skapa arbetsplatser där medarbetare kan trivas och må bra samtidigt som ett utvecklingsarbete sker. I samband med detta arbete har enheterna under 2023 jobbat med utvecklingsdagar för alla medarbetare. Utvecklingsdagarna skapar delaktighet och har fokus på kvalitet och samverkan. Dessa dagar har varit uppskattade av medarbetare.

När det gäller medarbetarnas hållbarhet följts detta också genom medarbetarsamtalen och den medarbetarundersökning som genomfördes under november månad. Verksamheten som helhet hade 2023 ett totalt HME på 75, jämfört med 2022 som hade ett totalt HME på 74. Det man kan se i enkäten är att medarbetarna upplever en något högre arbetsbelastning gentemot 2022 men att det finns något bättre möjlighet för återhämtning och att det fungerar bra med den egna livssituationen. Detta är något som verksamheten även fortsatt behöver vidareutveckla för att få medarbetare att vilja arbeta kvar inom området särskilda boenden. Medarbetare upplever också att man blir bra bemött och får stöd av kollegor, att man vet vad som förväntas av en i arbetet samt hur man ska prioritera arbetsuppgifterna.

Verksamhetsutveckling

Under 2023 har verksamheten satsat på flera olika utvecklingsinsatser utifrån verksamhetsplanen. En av de största har varit satsningen och uppstarten av våra så kallade Stor-APM. Här samlades alla medarbetare vid fyra tillfällen på våren och vid fyra tillfällen på höst för gemensam övergripande information likt ett utbildningstillfälle. Temat för verksamhetens Stor-APM är att "Vara en del av en större helhet" som är en av medarbetarprinciperna i Socialförvaltningens dokument "Ledning och styrning 3.0". Under de två första Stor-APM:en har medarbetare från kvalitet- och utvecklingsenheten samt medarbetare från administrativa enheten medverkat som föredragare. Ämnen som informerats om under året har varit följande:

- Genomgång av målstyrningen utifrån inriktningsmål, förväntade resultat och aktiviteter.
- Sjuk- och rehabiliteringsprocessen – vilka regler gäller vid sjukfrånvaro
- Vad gör en Socialt ansvarig samordnare (SAS) samt genomgång av Lex Sarah och avvikelshanteringen.
- Våld i nära relationer – genomgång av övergripande rutin och vad innebär våld i nära relation
- Kvalitetsledningsprocessen för särskilt boende och användningen av systemet så man lätt kan hitta rutiner och riktlinjer som berör omvårdnadspersonalen.
- Ekonomi på kommun-, förvaltnings- och verksamhetsnivå

Varje tillfälle utvärderas genom en enkät som skickats ut till alla medarbetare för att ledningsgruppen ska få till sig vad som varit bra och vad som behöver utvecklas inför kommande.

Under 2023 har fyra enheter inom verksamhetsområdet deltagit i ett projekt som heter "Säkra personförflyttningar". Projektet genomförs av forskare vid Linköpings universitet och Vänersborgs kommun var en av flera som valde att delta i denna forskning. Det forskningen och verksamhetsområdet tillsammans ville följa var säkra för flyttningar för den enskilde brukaren och säkra förflyttningar för medarbetare som utför detta i sitt dagliga arbete. Enhetschefer, undersköterskor, sjuksköterskor och rehabpersonal har varit med som deltagare och har haft flera träffar under året där man jobbat med frågan utifrån ett specifikt arbetssätt. Projektet startades upp med en gemensam halvdag med de fyra enheterna, rehabutvecklare och verksamhetschef och en forskningsledarna och avslutas på samma sätt i februari 2024. Däremellan har verksamheten själva haft uppföljningar ute på enheterna samt en övergripande gemensam halvdagsavstämning med samtliga deltagare.

Parallellt med projektet "Säkra personförflyttningar" har verksamheten genomfört stora satsningar på diverse interna utbildningar. Särskilda boendes ledningsgrupp tog beslut om att man ville satsa på

att utbilda all personal i manuella förflyttningar, som numera kallas för säkra personförflyttningar, samt hjärt- och lungräddning (HLR). Under 2023 har hälften av alla medarbetare gått utbildningen i säkra förflyttningar och hälften har gått HLR. Detta är en satsning som kommer att fortsätta även in i 2024 då de som gått HLR kommer att gå säkra förflyttningar och tvärt om.

Utbildningsinsatser med hjälp av våra utvecklingssjuksköterskor har genomförts under året för all personal inom verksamhetsområdet. De utbildningar som genomförts är basal omvårdnad, läkemedelsutbildning och palliativ vård. Utöver detta har flera enheter utbildat sina medarbetare i Demens ABC och Demens ABC plus med inriktning särskilt boende.

Satsningen på att utbilda språkombud på våra särskilda boenden har varit positiv. Under 2023 har ytterligare fyra enhetschefer och 8 undersköterskor gått utbildningen. Detta är ett koncept som ägs av Vård- och omsorgscollege och som innebär att medarbetaren som gått utbildningen har ett uppdrag att stödja kollegor när det gäller språkutveckling. Språkombuden arbetar med stöd av enhetschefen för att skapa en bättre kommunikation för alla på hela arbetsplatsen. Det handlar både om att stödja dem som har ett annat modersmål än svenska och att hjälpa kollegor i frågor om vardaglig språkanvändning. Detta för att skapa en arbetsplats där alla känner sig välkomna, förstådda och delaktigt

Verksamheten har också fortsatt utbilda undersköterskor med hjälp av Äldreomsorgslyftet (ÄO-lyftet) för att stärka kompetensen inom den kommunala vård och omsorgen. Utbildningen finansieras utifrån det statsbidrag som tillfaller kommunen och under 2023 har ytterligare ett 10-tal medarbetare avslutat sin utbildning till undersköterskor. Utbildningen möjliggörs för verksamheten och för medarbetarna genom att man studerar och arbetar på 50% vardera med bibehållen lön.

Framtidsutsikter

En fortsatt utmaning för verksamheten är att bibehålla en budget i balans. Verksamheten har ett fortsatt arbete att göra gällande schema och bemanning samt med planerad och utförd tid ute på enheterna. Verksamheten behöver jobba vidare med att använda personal som kan hjälpas åt mellan avdelningar och enheter. Vikten av att få till detta gränsöverskridande tänk både inom den egna enheten, men också mellan enheterna är en nödvändighet för att lyckas med att hålla en budget i balans samtidigt som hållbarhet för medarbetarna skapas. En planering finns också för att göra ett större analysarbete gällande personal i förhållande till ekonomi. Detta behov har framkommit i samband med de analysmöten som startats upp under 2023. Här behöver verksamheten göra en omvärldsanalys tillsammans med ekonom och HR-partner för att kunna möta den framtida utmaningen gällande just dessa två områden.

Något som också påverkar ekonomin är den vård som bedrivs runt de avancerade vårdärenden som finns inom verksamheten. När det gäller de avancerade vårdärendena är det svårt att veta vad dessa kommer att kosta i framtiden då vi inte vet hur många ärenden vi har att hantera eller när det blir aktuellt att bedriva denna typ av vård. För tillfället finns två avancerade vårdärenden inom verksamheten samt ett ärende med trakeostomi utan hemventilator som man håller på att planera för. Här behöver också samtal föras om hur vi ska använda personalen med denna specialistkunskap när vi har färre ärenden.

Behovsinventering och organisering av antal boendeplatser kommer framöver vara av betydelse utifrån en framtida växande äldre befolkning vilket kan leda till utmaningar för verksamheten. Kedjan av förebyggande verksamhet, hemtjänst, korttidsverksamhet och särskilda boendeplatser är viktig att följa för att möta den demografiska utveckling vi ser i samhället. Samtidigt med detta vet man att en stor utmaning för hela vård- och omsorgssektorn är den framtida rekryteringen gällande personal. Bristen på utbildad personal kan bli kännbart i framtiden. Detta innebär att man inom äldreomsorgen strategiskt måste arbeta med att hitta personal samt fortsätta med satsningar för att kunna utbilda fler undersköterskor. Att höja kompetensen inom äldreomsorgen är viktig för att klara de framtida behoven.

En annan tanke när det gäller personalförsörjning är att påbörja samtal om vilka tjänster som behöver finnas inom vård- och omsorg. Från och med 2024 kan verksamheten anställa specialistundersköterskor utifrån den arbetsbeskrivning som tagits fram. Detta innebär att man skapar en "ny" yrkeskategori som jobbar både som undersköterska, men också mer handledande för att stötta kollegor. Detta förstärker vikten av att se över att rätt person gör rätt sak.

Ett alternativ när det gäller frågan att se över en framtida personalförsörjning är Breddad rekrytering. Vi har ett projekt i gång tillsammans med HR-centralt och Arbetsmarknadsenheten (AME) som kan liknas vid detta. Vi ser idag positiva effekter av detta arbetssätt när vi kan få till det ute på enheterna. Även en fortsatt satsning på språkutbildning och språkutbildning är viktigt för att säkerställa och trygga medarbetare inom vård- och omsorg.

Digitalisering och frågor gällande teknik som underlättar det dagliga arbetet kommer framöver vara viktig i verksamheten. Att arbeta med att omvärldsbevaka och implementera välfärdsteknik som underlättar för medarbetaren i vardagen är en stor del i det framtida arbetet. Tankar runt implementering lyfts övergripande och i den digitaliseringsgrupp som finns inom förvaltningen. Några av dessa projekt skulle kunna vara att jobba med e-tillsyn, främst på nattetid samt att införa ett digitalt planeringssystem på särskilda boende. Detta är ett område där verksamhetsområdet behöver utveckla sig inom samt också satsa på för att möta de behov som finns inom äldreomsorgen i framtiden. Detta innebär också att man behöver öka förståelsen och kompetensen runt dessa frågor ute i personal-grupperna.

Verksamheten har fortsatt en hög frånvaro bland medarbetarna som beror på sjukdom, semester, vård av barn mm. Denna frånvaro innebär att det varje dag saknas många medarbetare som måste ersättas ute på enheterna. Detta gör att man som enhetschef måste jobba med rekrytering, vilket man lägger mycket tid på, eller betala ut fyllnadstid eller övertid till de som redan jobbar. Rekryteringar kostar och kräver mycket tid både för dem som rekryterats och för dem som ska lära upp den nyanställda ute på enheterna. Verksamheten behöver möta denna frånvaro och en viktig del i detta är att titta på vilka friskfaktorer som finns och behöver finnas för att få medarbetare att komma till jobbet.

Sjuktalet i verksamheten är fortsatt höga och en stor utmaning framöver kommer att vara det fortsatta arbetet med att sänka sjukfrånvaron. Här är det viktigt att enhetscheferna får bra förutsättningar att fånga och följa upp medarbetaren tidigt för att jobba förebyggande. När man tittar närmare på sjukfrånvaron ser man i många delar att frånvaron inte är arbetsrelaterad utan ofta handlar om privata orsaker. Psykisk ohälsa eller kroniska sjukdomar är också något cheferna har att hantera. Ett fortsatt nära samarbete med HR-partners och företagshälsovård är viktigt framför allt när det gäller det förebyggande arbetet då detta är ett arbete som kommer att pågå under en längre period.

Utifrån den processkartläggning som gjorts inom särskild boende behöver implementeringen av kvalitetsledningssystemet säkerställas så att alla medarbetare känner till vart rutiner och riktlinjer för verksamheten finns. Det finns delar som framkommit i processkartläggningen som framöver behöver tas om hand och en av dessa delar är att skapa och ta fram en gemensam välkomstfolder för ett gemensamt särskilt boende i Vänersborgs kommun. Verksamheten ser även flera delar som behöver genomarbetas utifrån det arbete som gjorts och som kommer att starta under 2024.

Verksamhetsinriktning: Vård stöd och utredning

Verksamhetsområde Vård, stöd och utredning (VSU) omfattar kommunens uppdrag gällande biståndsenhet, korttidsboende, växelvård, kommunal primärvård, dagverksamhet, förebyggande verksamheter och bemanningsenhet. Verksamheten utgår från grunduppdraget utifrån gällande lagstiftning och förväntade resultat från socialnämnd. God och nära vård ställer krav på samverkan

internt och externt där varje aktör är viktig för helheten och alla insatser utgår ifrån personcentrerad vård och individens behov i centrum. Genom att möjliggöra den enskildes ansvar över vård, rehabilitering och stöd sätter vi grunden för en god och nära vård.

Under 2023 hade vi som mål att kvalitetssäkra vårt arbete genom att planera, leda, utvärdera och åtgärda utifrån kvalitetsledningssystemet. Alla processer med tillhörande rutiner som är utifrån lagstiftning skulle finnas i vårt kvalitetsledningssystem. Fortsätta att implementera god och nära vård och kommunal primärvård. Prioritera samverkan kring förebyggande insatser. Fortsätta att planera för en god personal och kompetensförsörjning.

Samordningsteamerna med nya strukturer har förutom hemtjänsten även påverkat kommunal primärvård, bemanningenheten och biståndsenheten. Under hela året har det pågått implementering med målet att uppnå en effektiv samverkan med brukaren/patienten i fokus som möjliggör för professionerna att flexibelt fördela resurserna. Förutom en styrgrupp för samordningsteam så har vi även startat en styrgrupp för central planering och arbetet kommer att fortsätta under 2024.

Samverkan vid hemtagning från slutenvården har gått via samordningsteam för de som ska till ordinärt boende. Övriga patienter har samordnats av platskoordinator för korttidsboende, bedömningsteam kommunal primärvård, boendesamordnare för boende för äldre, funktionshinder eller socialpsykiatri och biståndsenhetens handläggare. Biståndsenheten är ägare av huvudinkorgen i SAMSA och säkerställer att ingen patient/brukare hamnar mellan stolarna. Det har varit ett högt tryck på utskrivningsklara patienter som behövt samordnade insatser vid utskrivning. Antal utskrivningsklara patienter var 1343 att jämföra med 1264 patienter för år 2022. Betaldagarna på sjukhus har ökat till 473 dagar att jämföra med 196 för 2022.

Vårdsamverkan med Lokal samverkansgrupp för vuxna med sammansatta vård och omsorgsbehov har under 2023 haft ordförandeskap från Vargöns vårdcentral. Vi har samplanerat våra lokala samverkansgrupper till en gemensam eftermiddag med barn och unga, psykiatri och missbruk och sammansatta vård och omsorgsbehov. Flera arbetsgrupper har under året arbetat med olika utvecklingsfrågor, bland annat handlingsplan suicid, närområdesplan och handlingsplan barn och unga. En lokal arbetsgrupp för vårdövergångar har beslutats och kommer att genomföras under 2024. Under 2024 går ordförandeskapet till kommunen och där planerar vi vidare för handlingsplaner med tydlig koppling till nära vård.

Samarbetet mellan socialförvaltningen och barn och utbildningsförvaltningen har fortsatt utifrån våra två fokusområden "Främjande arbete på hemmaplan fokus på barn och unga" och "samverkan vid externa placeringar, fokus på barn och unga". SIP-samordnare har rekryterats och har samverkat med handläggarna på biståndsenheten och anhörigsamordnare kring vidare implementering av SIP-processen.

Vänersborg ingår i certifierad samverkan mellan arbetsliv och utbildning "Vård och omsorgscollege". Under 2023 har det pågått ett arbete med åter certifiering och nya mål och aktivitetsplaner har tagits fram för 2024–2028. Lokalt college Fyrbodal Öst där Vänersborg ingår har arbetat vidare med mål och aktiviteter utifrån visionen " *Vård- och omsorgscollege Fyrbodal Öst ska vara den bästa arenan för samverkan mellan arbetsliv och utbildning för tryggad kompetensförsörjning. Vi ska ha en aktiv samverkan med god kvalitet kring den strategiska kompetensförsörjningen med målsättning att öka intresset för vård- och omsorg*" Ett arbete med att ta fram uppdragsbeskrivningar för undersköterska och specialistundersköterska har genomförts inom beredningsgrupp kompetens. Vidare arbete med kompetensmodellen Fyrbodal kommer att ske under 2024.

Senior i VBG når ut till kommunens seniorer via information med hälsofrämjande fokus på vår hemsida. Vi har under året haft återkommande medborgarkonsultationer för att efterhöra målgruppens behov och önskemål. Senior-i-Vbg-träffen var i Bojorten för medborgare som fyller 80 år. Utvärderingen visade att de 130 deltagarna var mycket nöjda med den information av i

huvudsakligen förebyggande karaktär som gavs. Deltagarna fick också var sitt par broddar, som en del i att förebygga fallolyckor.

Antal beslut fattade 2023

Insatser	Totalt antal fattade beslut 2023	Bifall	Avslag	Totalt antal fattade beslut 2022
Hemtjänst	1510	1491	19	1483
Nattinsats	-	-	-	137
Dagverksamhet	93	93	0	68
Korttidsvård	434	406	28	401
Särskilt boende	204	190	14	193
Hemgångsbeslut	374	374	-	452
Trygghetslarm	408	407	1	393
Daglig verksamhet LSS	24	24	0	28
Boendestöd	90	89	1	93
Kontaktperson SoL	47	46	1	45
Kontaktperson LSS	31	31	0	34
Bostad med särskilt stöd och service SoL	4	3	1	4
Bostad med särskilt stöd och service LSS	17	17	0	15
Personlig assistans	29	29	0	14
Summa:	3 265	3 200	65	3 360

Totalt under 2023 har det fattats 3023 beslut inom äldreomsorgen, motsvarande förra året var 3127 beslut. 242 beslut inom funktionshinder och socialpsykiatri, motsvarande förra året var 233 beslut. En liten ökning av beslut om hemtjänst men inga beslut om nattinsats vilket redovisas under hemtjänst. Det innebär att vi totalt har färre beslut om hemtjänst och nattinsats än 2022. Även hemgångsbesluten har gått ned till 374 beslut från 452 år 2022. Vi har haft en liten ökning av beslut om dagverksamhet, korttidsboende och SÄBO. En rejäl ökning av beslut om personlig assistans jämfört med 2022. Dessa utredningar är omfattande och tar mycket handläggningstid. Inkomna domar 2023 från förvaltnings-rätten var 23, kammarrätten 9, högsta förvaltningsdomstolen 5 och Vänersborgs tingsrätt 1. Utfallet av överklagade domar kommer att redovisas i socialförvaltningens kvalitetsberättelse.

Biståndsenheten

Planering för att införa nytt avgiftssystem har påbörjats under 2023. Ny handläggningsmodul i LifeCare för färdtjänst har införts under hösten 2023. Effektivisering av ansökningsvägar för olika typer av insatser har arbetats med under året i samverkan med IT-enheten. Möjlighet för anhöriga att vara behjälpliga med ansökan och inkomstförfrågan via bank-id har också skapats. Alla medarbetare har under året genomgått utbildning i Samsa och tagit ett så kallat Samsa-körkort. Arbetet med Möjliggöra egen aktivitet, MEA har fortsatt och under året har ändringar i förhållande till målgrupp justerats flera gånger. Under hösten har en arbetsgrupp bildat i samverkan och arbetet fortsätter under nästkommande år. Den informationstelefon som infördes under 2021 har under året haft cirka 700 inkommande samtal, och fortsätter finnas till hjälp för allmänhetens frågor under 2024. Under hösten har en SIP-samordnare för barn under 18 år anställts i samverkan mellan

Socialförvaltningen och Barn och utbildningsförvaltningen. Under hösten har arbete med att implementera SIP-processen gjorts tillsammans med handläggare LSS.

Bemanningsenheten

Enheten har haft vikarierande enhetschef under året. De nya reglerna kring 11 timmars dygnsvila och veckovila som blev gällande oktober har medfört förändringar för framför allt schemaläggare och bemanningsadministratörer. Bemanningsenheten har sålt totalt 150 530 timmar (151 185 antal timmar 2022) fördelat på äldreomsorg 111 785 timmar (110 382 totalt 2022) och personligt stöd och omsorg och daglig verksamhet 38 745 timmar (40 803 timmar 2022).

Positiv utveckling av tillsatta turer per verksamhetsområde: SäBo från 92 % till 93%, PSO/ASI från 78% till 85% och VSU från 89% till 95 %. Förutom för hemtjänsten som har backat från 83% till 82 %.

Sommarrekryteringen genomfördes bra och har utvärderats för att sedan göra vissa justeringar för 2024. Nya rutiner för rekrytering har tagits fram av enheten och ska implementeras under 2024. Bemanningsenheten har haft fortsatt samverkan med ledningsgrupperna och utveckling av bemanningsprocesser i dialog.

Under hösten gjordes ett omfattande arbete kopplat till att minska antal timvikarier för att nå det riktade statsbidraget för att minska andelen timanställningar inom Hemtjänst och SÄBO. För att nå vårt mål och erhålla statsbidraget begränsade vi antal timvikarier och i stället fick färre vikarier mer tid. Bemanningsenheten såg också att flera timvikarier månadsanställdes på vikariat på enheterna vilket medförde att inkomna beställningar minskade. Utvärdering av detta arbete kommer göras under 2024.

Förebyggande verksamheten inklusive dagverksamheter

En ökning har skett sedan tidigare år av utförda insatser och besök. Träffpunkt Torpa har haft 1645 besök vilket är 259 fler besök än 2022. Övriga träffpunkter har haft 9289 besök. 2022 gjordes 6519 besök, det har skett en markant ökning av antalet besök. Förklaringar till detta är dels att vi genom marknadsföring blivit mer kända av medborgarna och ett ökat behov av sociala mötesplatser hos seniorerna.

I Vänersborg fanns i december 83 personer registrerade som frivilliga. Tillsammans gav dessa personer av sin tid 2675 frivilligtimmar under året. Vi ser även en ökning av antal besök av frivilliga till 1115 besök att jämföras med 762 besök år 2022. De frivilliginsatser som genomförs avser att skapa ett mervärde både för mottagaren och för den frivillige som ger av sin tid och sitt engagemang. Frivilliginsatserna kan vara av mycket skiftande karaktär; det kan handla om att vara ett sällskap vid promenader, sitta ner för ett samtal, följa med på en aktivitet, eller vara värd på någon av våra träffpunkter.

Anhörigstödet har även det haft fler besök, 816 besök och för 2022 var det 571.

Anhörigsamordnarna har under året genomfört anhöriggrupper, studiecirkel och anhörigcafé där man får möjlighet att träffa andra i liknande situation för att utbyta tankar och dela erfarenheter med varandra, vilket är hälsofrämjande. Vi har också genomfört flera öppna föreläsningar på Mötesplats Norra Järnvägsgatan, de besöks både av anhöriga, seniorer och intresserad allmänhet. Under hösten har vi till exempel haft föreläsning med inriktning suicidprevention och även temat våld i nära relation.

Dagverksamheten har haft 7042 verkställda besök (7025 besök 2022). Beslut om dagverksam har ökat under 2023 och det pågår planering för hur det ska verkställas på bästa sätt. Två dagverksamheter i Vargön får renoverade lokaler och är under ombyggnationen i tillfälliga lokaler i Vargöns kyrka, planering av flytt tillbaka hösten 2024.

Kommunal primärvård

En omorganisation har genomförts inom den del av Kommunal primärvård som ansvarar för legitimerade sjuksköterskor. Kommunal primärvård SäBo och demens (här finns även sjuksköterskor som ansvarar för korttidsboende/växelvård), kommunal primärvård ordinärt boende och kommunal primärvård kväll, natt, PSO och utveckling. En ny enhetschef har rekryterats. Målet med omorganisationen är att patienterna ska uppleva samma stöd av sjuksköterska oavsett var man bor geografiskt i kommunen. Arbete har genomförts för en god samverkan internt och externt med fokus på nära vård. Det resulterade i att sjuksköterskor som var placerade ute på olika distrikt i kommunen fick flytta ihop till en enhet och en gemensam lokal där alla utgår från samma ställe. Under omorganisationen har man upptäckt att man jobbar olika i de sex områden som slagits ihop. För att man ska få ett arbetssätt till olika arbetsuppgifter har man satt ihop en arbetsgrupp, ”jobba samma” som ska ta fram arbetssätt som är samma oavsett i vilket område man jobbar vilket också kommer underlätta för kvällssjuksköterskorna i sitt arbete. Arbetet startade under hösten och kommer att följas upp under 2024.

1121 patienter har haft beslut om kommunal primärvård (motsvarande var 1078 patienter 2022). Antal ärende i samverkande sjukvård var 78 ärende (58 under 2022). Vaccinationerna ligger på 3000 och samma som 2022. Patientbesök från Kommunrehab var 11 755 (10 503 under 2022).

Ny uppdragsbeskrivning för sjuksköterskor har tagits fram som ska implementeras 2024. Beskrivningen är anpassad utifrån Nära vård, Hälso- och sjukvårdsavtalet och har en koppling till vår huvudprocess – omvårdnadsprocessen i kvalitetsledningen.

Pågående tillsyn från inspektionen för vård och omsorg, IVO avseende Medicinsk vård och behandling vid särskilda boende för Äldre (SÄBO).

För Kommunal primärvård ligger fokus på förbättringar inom dokumentation enligt regelverk, läkemedelshantering och vård i livets slutskede. Våra legitimerade sjuksköterskor har även tagit ett större ansvar för att utbilda omvårdnadspersonal. Åtgärder pågår löpande för att utveckla vården för äldre på SäBo. Vid journalgranskningen ser vi en ökad följsamhet till dokumentation enligt regelverk men det är fortsatt lågt med användandet av KVÅ-koder.

MEA- Möjliggöra egen aktivitet har tagit steget ut till de som söker hemtjänst för första gången. Vi har också erbjudit fallpreventiva hembesök för de som har återkommande fall. Vi har haft två uppskattade informationstillfällen om fallprevention i samband med SIV (Senior i VBG) -träffarna samt en föreläsning ”Hållbar vardag” och hjälpmedelscafé i samarbete med Mötesplats Norra Järnvägsgatan. Arbetsterapeutiska insatser gör skillnad och vi möts av mycket tacksamhet från patienter över att få bättre förutsättningar att leva så aktivt som möjligt. Våra insatser har inneburit ADL-bedömning, aktivitetsträning, hjälpmedel, intyg för ansökan om bostadsanpassningsbidrag (BAB) samt fallprevention. Totalt har 140 hembesök genomförts av arbetsterapeut, varav 51 är riktade mot återkommande fall. Påbörjat ett arbete med att mäta effekter av minskade antal hemtjänststimmar efter insats MEA. Detta kommer att fortsätta under 2024.

Många patienter i den Kommunala Primärvården lider av olika sår – främst bensår ofta kopplat till grundsjukdom. Sår är en stor del av sjuksköterskans arbetsuppgifter därav ett viktigt område. För att patienter ska minska sitt lidande, p.g.a. sår, och bli mer självständiga gick man 2018 med i ett Sår projekt via OneMed. Man har under tiden inte varit följsam i arbetet med Sår projektet.

Rätt behandling/åtgärder uteblev vilket gjorde att såren bland patienterna ökade. Våren 2023 beslutades om ett omtag kring sår, en handlingsplan upprättades. Sårprogrammet med OneMed har hela tiden funnits kvar så man bjöd in OneMeds sårsköterskorna för en omstart med grundutbildning i sår samt hjälp med struktur i materialförråden samt stöttning/hjälp med beställning av material. Uppföljning kommer att ske kontinuerligt under 2024.

Rehabutvecklare med syftet att öka kompetensen hos omvårdnadspersonalen i ett hälsofrämjande och rehabiliterande arbetssätt med fokus på patienten/brukaren. Under 2023 har vi lagt fokus på att utbilda all personal inom SÄBO i ett rehabiliterande förhållningssätt. Vi har tillsammans med

utvecklingssköterskorna arbetat om utbildningen "omvårdnadsintroduktion" Vi samverkar under utbildningstillfällena och kan därmed nu erbjuda en tvärprofessionell utbildning som visar att omvårdnad och rehabilitering går hand i hand. Workshops har genomförts ute på olika enheter både inom SÄBO och hemtjänst, ibland tillsammans med Utvecklingssköterskorna. Workshopen planeras tillsammans med enheterna utifrån deras behov och önskemål. Under 2024 övergår en del av dessa tjänster till ett utvecklingsteam med visst stöd av KOM-KR.

Under 2 års tid så har vi i den kommunala primärvården fått möjlighet att ha ett projekt med utvecklingssköterskor. Målet har varit att kompetensutveckla omvårdnadspersonalen och erbjuda praktiskt stöd för att utveckla helheten i omvårdnaden. Vi tog tidigt beslut om att skapa metodrum för att vår omvårdnadspersonal ska kunna få öva på olika moment upprepade gånger innan mötet med brukaren/patienten, samt bibehålla kompetenser. Vi har också haft möjligheten att träffa personal på plats då vi har arbetat flexibelt utifrån deras verksamheter och önskemål. Under projektet har vi hospiterat ute på enheterna samt erbjudit handledning för omvårdnadspersonal i specifika situationer eller där personal önskar stöd. I projektet har vi arbetat med att försöka hitta bra digitala hjälpmedel. Vi har tillsammans med rehabutvecklarna en Instagramsida med mycket tips och idéer. Vi har varit ute i hemtjänsten, på våra särskilda boende både inom äldreomsorgen och personligt stöd och omsorg, boendestöd och dag och dagliga verksamheter. Projektet har visat att det finns ett stort engagemang, erfarenhet och stolthet hos omvårdnadspersonalen. Det har varit fantastiskt att kunna få möjlighet att lyfta personal på individnivå. Under 2024 övergår en del av dessa tjänster till ett utvecklingsteam med visst stöd av KOM-KR.

Korttidsboende växelvård

Fler brukare/patienter har fått plats på korttidsboende och beläggningen har varit väl utnyttjad av de platser som finns och även beläggning av dubbelrum. Vi har prioriterat de patienter som är på sjukhus och har behov av korttidsboende efter att de är utskrivningsklara. Beläggningen har ökat över tid och även antalet brukare med insatserna korttidsboende och växelvård. Genomfört utbildningar och planering kring genomförandeplaner för att säkerställa att brukarna får rätt insatser i rätt tid och att det möjliggör vad som är viktigt för individen. Mycket tid har lagts ned på schemaläggning kopplat till nya regler om 11 timmar dygnsvila och en budget i balans.

Hållbart arbetsliv

Verksamhetsområdets ledningsgrupp har varit pilot i Systematiskt arbetsmiljöarbete, SAM i Stratsys. Vi har sett fördelar med att få ett samlat system för att följa det systematiska arbetsmiljöarbetet och alla riskbedömningar finns samlade. Vi har lämnat in förslag på förbättringar löpande under året till personalavdelningen. För verksamhetsområdet som helhet var sjukfrånvaron i genomsnitt 7,99% att jämföra med 9,1% för 2022. Korttidsfrånvaron låg på genomsnitt 2,88% och långtidsfrånvaro 5,22%. HME för verksamhetsområdet i medarbetarenkäten ligger på 80 och är en minskning från 82(2022). Vi ser en minskning av upplevelse av delaktighet på APM och det är ett område som Lokal samverkansgrupp valt att prioritera för att arbeta vidare med och hitta åtgärder för under 2024.

Verksamhetsutveckling

God nära vård

Senior i VBG är som koncept under ständig utveckling i dialog med målgruppen. Vi har fått förmånen att presentera det arbete som görs i Vänersborg för flera andra kommuner i Västra Götaland och även för ett nationellt nätverk kopplat till Nära vård. Det är roligt och hedrande att ha funnit ett arbetssätt som kan tjäna som modell för fler kommuner. Som en del i arbetssättet fortsätter vi med att medvetet skapa aktiviteter som uppmuntrar människor att röra sig över olika delar av staden och möta nya människor och nya sammanhang.

Vårt projekt med utvecklingssköterskor har blivit uppmärksammat och våra sjuksköterskor har träffat andra kommuner som är intresserade av vårt arbete. Enhetschef har varit inbjuden att berätta

om projektet av Utvecklingsledare nära vård i Fyrbodal vid två tillfällen, ett för chefer i Fyrbodal och ett för chefer i Göteborgsregionen.

Kommunal primärvård har fortsatt arbetat med samverkande sjukvård. Enhetschef har under året deltagit som representant i den operativa samverkansgruppen. Under 2023 så sa alla kommuner upp avtalet med Samverkande sjukvård. I den operativa gruppen så har vi genomfört riskanalyser och arbetat fram ett förslag på avtal mellan VG-regionen och kommunerna. Beslut togs om fortsatt avtal från 2024.

Enhetschef kommunal primärvård har under året varit med i en grupp via vårdsamverkan för att se över vårdövergångar från sluten vården. I uppdraget så har vi lämnat fram ett material på vad vi ser för svårigheter i vårdövergångarna. Materialet kommer att arbetas vidare med i lokal arbetsgrupp Vänersborg.

Handlingsplan suicidprevention är under upprättande i en arbetsgrupp som bildats utifrån lokal samverkansgrupp psykiatri/missbruk.

En arbetsgrupp håller på att ta fram möjligheten att använda Läkemedelsautomater för patienter med läkemedelsövertag och kommunal primärvård. Samverkan sker inom lokal samverkansgrupp sammansatta behov vård och omsorg för läkarmedverkan.

Personal kompetensförsörjning

49 sjuksköterskestudenter, både specialister och studenter från grundutbildningen samt en utlandsstudent har haft VFU inom kommunal primärvård. Under året har vi samordnat att ta emot PRAO till verksamheterna vilket påbörjades under hösten och intresset visade sig vara stort vilket gör att vi erbjuder fler platser 2024. Vi erbjuder de APL platser som behövs från våra utbildningsanordnare inom Vård- och omsorgscollege och det blev ca 270 APL platser under 2023.

Framtidsutsikter

Personal och kompetensförsörjning kommer att kräva mer stöd kring bemanningsbehov, kompetenskrav och schemaläggning. Ett system för schema och planering som svarar upp mot verksamheternas behov tillsammans med styrning och stöd till chefer och medarbetare är ett måste för vår förvaltning. Arbeta vidare med hur vi kan samordna kompetensutveckling inom förvaltningen utifrån vår personal och kompetensförsörjningsplan. Även se över hur vi utifrån nära vård kan ta fram ett utvecklingsteam tillsammans med regionen.

Fortsätta arbetet med God nära vård och stärka brukare och patienter till en ökad självständighet. Med en allt större andel seniorer i samhället så blir det förebyggande och hälsofrämjande arbetet än viktigare, för att kunna öka möjligheten till ett gott och självständigt liv – hela livet. Den omställning till Nära vård, vilken sker i hela landet innebär att vi utifrån SKR:s (Sveriges Kommuners och Regioner) målbild behöver utveckla vårt arbete så att det bygger än mer på relationer, är hälsofrämjande och förebyggande. Detta ligger också i linje med det vi nu tror oss veta om den nya socialtjänstlagen.

I april 2022 beslutade regeringen att en nationell Anhörigstrategi ska införas i Sverige. I den påtalas vikten av ett anhörigperspektiv. Under 2024 arbetar vi i nära samarbete med SAS, för att bryta ner strategin till en lokal anvisning och för att implementera denna anvisning i förvaltningen.

Ny lagstiftning och anpassningar efter det kommer att påverka hur vi planerar verksamhetsområdet framåt. Under 2024 får vi förbereda oss för ny socialtjänstlag och även kommande förändringar gällande huvudmannaskapet för personlig assistans.

Verksamhetsinriktning: personligt stöd och omsorg

2023 har varit ett ekonomiskt utmanade för verksamhetsområdet, likt för många andra varför samtal, analys och åtgärder gällande budget i balans upptagit stor del av året. Utifrån att verksamhetsområdet i början av 2023 hade ett flertal lediga boendeplatser inom LSS-

boendeenheterna och att denna trend inte bedömdes positiv för det ekonomiska utfallet för 2023, togs beslut med stöd av kommunfullmäktiges beslut gällande MRP 2024–2026 om att avveckla ett LSS-boende om sex platser. Förändringen genomfördes till november 2023. Utifrån detta så ligger verksamheten idag i balans avseende boendeplatser inom personligt stöd och omsorg.

Parallellt med denna nedläggningsprocess påbörjades också ett internt arbete inom LSS-boendeenheterna med att förändra den uppbyggda boendestrukturen och då mellan de boendeenheter där det bedömda behovet fanns. Verksamheten såg över åldersstruktur samt enskildas vård och omsorgsbehov och med bas av den kunskapen analyserades och planerades för var varje enskilds behov bäst matchades. Detta arbete genomfördes i samtycke med den enskilde och dess företrädare. Arbetet slutfördes december 2023 och innebär att boendeenheterna idag är uppbyggda på att personer med mer lika ålder och behov bor inom samma enhet vilket skapar en mer sammansatt boendestruktur och schemaplaneringsstruktur.

Under 2023 har personligt stöd och omsorg tagit hem två personer från externt köpt plats. Inom socialpsykiatrin pågår ett planeringsarbete för att under hösten 2024 flytta in i nya lokaler på Tomtevägen i Vargön. Information kring dessa förändringar har varit uppe på APM och LSG med tillhörande risk/frisk beskrivningar. Förändringen möjliggör att AB Vänersborgsbostäder kan utöka sitt bestånd av trygghetsboende i Vargön samt eventuellt också i Torpaområdet i de boendelokaler som verksamheten lämnar. Personligt stöd och omsorgs socialpsykiatri får också mer sammansatta boendeenheter där samarbete kan stärkas för brukarnas och medarbetarnas skull.

I oktober 2023 förstärktes Sveriges ansvar gällande EU's beslutade regler gällande 11 timmars dygnsvila för den enskilde medarbetaren. Förändringen har varit utmanande för våra verksamheter och då utifrån ett schemaperspektiv. Vi har processat frågan tillsammans med fackliga företrädarna på enhetsnivå och även på LSG nivå. Konsekvensen fullt ut av detta arbete har vi inte kunnat se ännu, men vår bedömning idag är att det kan bli kostnadsdrivande på sikt och då avseende personal-kostnader. Vi kan också se att den enskilde personen på våra boende behöver planera sin tillvaro längre fram i tid då vi har blivit mindre flexibla utifrån enheternas schemaförutsättningar. Vi har svårt att lösa de spontana önskemålen om aktiviteter.

Under 2023 har verksamheten också planerat för en förändring i organisationsschemat inför 2024 i syfte är att minska antal medarbetare per chef. Personlig assistans kommer inkluderas i ett ansvar samt att ledsagarservice, avlösarservice och kontaktperson SoL/LSS till ett annat ansvar samt inkluderat ett mindre boende till nytt ansvar. Alla dessa förändringar har varit uppe för information på LSG samt APM på respektive enhet och risk/frisk är genomförda.

Personalförsörjningen har även 2023 varit en stor och viktig fråga inom verksamhetsområdet där fokus varit att arbeta med aktiviteter kring att vara en attraktiv arbetsgivare. Här har verksamheten varit ute i grundskolan och gymnasiet i syfte att marknadsföra verksamheterna.

Personligt stöd och omsorg har vi sänkt övertidstimmarna och korttidsfrånvaron 2023 jmf med 2022(nov 2022 4.57 till 2023 3.72), vilket påverkar enheterna positivt.

Hållbart arbetsliv

Verksamhetschef följer upp sjukfrånvaron varje månad inom enheterna tillsammans med HR-partner och enhetschef. PSO landade på en total sjukfrånvaro under 2023 på 10,62 %. Under 2022 hade PSO en total sjukfrånvaro om 11,12%. PSO når socialnämndens mål för 2023. Förklaring till den ändå relativt höga sjukfrånvaron så har hösten 2023 specifikt varit utmanande med magsjuka, influensa och andra virussjukdomar i våra verksamheter.

Vi jobbar med uppföljning i KIA avseende tillbud och arbetsskador enligt rutin. Detta arbete följs upp på våra kvalitets möten 3 ggr år. Vi tittar även på detta på en övergripande nivå genom LSG. Medarbetarenkäten gav ett bra resultat för verksamhetsinriktningen 2023 där det totala hållbara medarbetarindexet (HME) landade på 80. PSO nådde genom det socialnämndens mål och har ett bra utgångsläge inför 2024.

Verksamhetsutveckling

Verksamhetsinriktningen har under året jobbat med att utveckla det digitala kvalitets- och ledningssystemet. Det stora arbetet har varit att kartlägga grundprocesserna för att nu påbörja arbetet med implementeringen fullt ut i organisationen. Vi har fortsatt jobba med personalförsörjning och utbildning/kompetensfrågor inom PSO men också på ett övergripande plan inom socialförvaltningen. Vi fortsätter att jobba med små projekt. Till exempel håller vi på att ta fram en arbetsmanual inom boendestödet för personer/brukare som har samlarsyndrom.

Vi har tillsammans med ABVB tagit fram en rutin kring hur vi skall undvika vräkningar för de personer som idag har boendestöd eller personer som riskerar att vräkas utan ha någon initial kontakt med kommunen. PSO fortsätter med att ta fram material för våra brukare och nu jobbar vi med "vikten av att vara försiktig när man är ute på "nätet".

Våra verksamhetsledare har fått en ledarutbildning och handledning under året. Syftet med detta är att de skall stärkas sin roll. Chefer har fortsatt handledning var 6:e vecka. Vi fortsätter med nätverksträffar för våra stödpedagoger och verksamhetsledare/

gruppleddare. Vi har ändrat om lite i linjeorganisation i syfte att sänka antal medarbetare per chef. Detta verkställs nu under 2024. Inför 2024 är nu fokus på kvalitetsarbete ute i våra verksamheter och detta arbete följs upp 3ggr/år på verksamhetsnivå. Vi har även tagit fram egen kontrollområden inom PSO. De områdena som har tagits fram är dokumentation, genomförandeplaner, senior alert och brukarundersökning.

Samverkan med externa och interna verksamheter ska fortsatt utvecklas genom de samverkansstrukturer som är upparbetade.

Vi behöver också säkerställa att den digitala infrastrukturen fungerar och uppdateras på våra boende. Vilket innebär att vi behöver ha en kontinuerlig dialog med IT-enheten för att klara av denna uppgift.

Personalförsörjning rent generellt är en fråga som kommer utmana oss under lång tid framåt. Vi behöver marknadsföra oss och vara en attraktiv arbetsgivare. Detta är naturligtvis ett långsiktigt arbete och vi bedömer att PSO har ett gott renommé i Fyrbodal som vi ska ta vara på. Vi skall fortsatt arbeta med vår personals arbetsmiljö i syfte att sänka sjukfrånvaron inom PSO samt också stärka arbetat med friskfaktorerna.

Verksamhetsinriktning: arbete, sysselsättning och integration

Inledning

Enligt verksamhetsplan för 2023 har verksamhetsinriktning arbete, sysselsättning och integration, utöver inriktningsmål och förväntade resultat, haft följande prioriterade fokusområden:

Implementering av det digitala kvalitetsledningssystemet, breddad rekrytering, implementering av rättighetsbaserat arbetssätt, ASI:s gemensamma mål gällande samordning och effektiv resursanvändning samt analysarbete och anpassningar för att klara budgetram. Inom samtliga fokusområden har det bedrivits ett aktivt arbete och goda resultat har uppnåtts. Under hösten genomfördes en kompetensutvecklingsdag för ASI:s samtliga medarbetare på temat samverkan som prioriterat mål och hur vi genom samverkan kan växla upp våra gemensamma resurser till bästa nytta för kommuninvånaren. Verksamheterna gav fina beskrivningar på hur man på individnivå ger brukarna/deltagarna möjligheten till personlig utveckling genom att göra stegförflyttningar mot uppsatta mål och hur man verkar för delaktighet och inkludering i insatserna genom att arbeta rättighetsbaserat.

Sedan 1 september 2023 ryms även konsumentkontoret inom ASI:s organisation då det organisatoriska ansvaret flyttades över till socialförvaltningen från KS.

Åtgärder utifrån ekonomi

Året 2023 har varit ett år då ekonomin har haft stor påverkan på ASI:s verksamhet. De olika verksamhetsinriktningarna har behövt genomföra verksamhetsanpassningar och ekonomisk återhållsamhet har rått i syfte att reducera budgetunderskott. Som ett led i detta arbete har två verksamheter inom daglig verksamhet avvecklats under året, Artfex och Torpen, och en förtätning har skett på övriga verksamheter. Bakgrunden till ekonomiskt underskott är volymökningar. Daglig verksamhet har fortsatt svårighet med en konstant ökning av antal personer som beviljas insatsen daglig verksamhet utan att medel tillförs budgetram. 2018 var antalet brukare inom daglig verksamhet 147 personer och 2023 är motsvarande siffra strax under 200 personer. Bara under 2023 har det tillkommit 24 nya beslut. Det har således skett en ökning med 36% utan tillskott i ram. För att kunna verkställa nya beslut om daglig verksamhet behövdes det under 2022 startas upp nya verksamheter som medfört kostnader som ej rymts inom ram. Då daglig verksamhet ej tillfördes medel för volymökningar 2022 gick verksamheten in med ett prognosticerat underskott på dryga 6 000 tkr 2023. För Daglig verksamhet har detta inneburit att man behövt arbeta kostnadsdämpande. För att minska underskottet omfördelades då även en miljon kronor från AME:s budget till DV:s budget. Under 2023 har personalen intensifierat sitt arbete med stegvis förflyttning, för att ge möjlighet till fler brukare att ta steget till externa platser och/eller ut i reguljärt arbete. Utöver den vinst det ger för den enskilde har det även skapat luckor inom traditionell daglig verksamhet för att kunna möta volymökningar 2024. Chefer och medarbetare har gjort ett gott arbete i effektiv resursanvändning och samtidigt som de har levererat insatser av god kvalitet.

Samverkan

Att etablera goda strukturer för samverkan har varit ett prioriterat område under året och kommer fortsatt vara under 2024. Ett exempel på en sådan struktur är den samverkansprocess mellan arbetsmarknadsenheten och försörjningsstöd som nu är fullt ut implementerad och som ger en tydlighet i ansvarsfördelning och riktning för det gemensamma arbetet kring individen i syfte att korta vägen till egenförsörjning. En fortsatt minskning av antal hushåll på försörjningsstöd kan till stor del förklaras av ovan nämnda samverkan.

Verksamhetsutveckling

Trots kärv ekonomi har ASI under året tagit stora kliv avseende verksamhetsutveckling gällande bland annat implementering av BIP, rättighetsbaserat arbetssätt, breddad rekrytering, uppstart av uppsökande och förebyggande verksamhet i Torpaområdet, utveckling och implementering av stegvis förflyttning som metod och en rad utbildningsinsatser främst riktad till medarbetare inom daglig verksamhet.

Samtliga arbetskonsulenter på AME har genomgått utbildning i BIP som har finansierats av Samordningsförbundet. BIP är en förkortning av Beskæftigelses Indikator Projektet (BIP) och är nationellt (Danmark) och internationellt den hittills mest omfattande progressionsmättnings-studie som har undersökt vad som faktiskt gör att individer med komplexa behov kommer i arbete. BIP har undersökt sambandet mellan utvalda indikatorer för anställningsbarhet och sannolikheten att få ett jobb. Inom BIP-studien finns metoden att genomföra progressionsmätningar genom ett dialog- och skattningsverktyg som samordningsförbunden utvecklat tillsammans med forskningscentret Växthuset. Deltagaren skattar sin enskilda utveckling på väg mot att bli så anställningsbar som möjligt. Verktyget hjälper deltagaren att värdera sina egna färdigheter inom ett antal områden som BIP-studien visat är avgörande. Det kan handla om samarbetsförmåga, hälsa, hantering av vardagen eller jobbsökningsbeteende.

Arbetsmarknadsenheten (AME)

AME:s uppdrag har fortsatt vara att rusta personer som inte har kommit in eller förlorat kontakten med arbetsmarknaden, och matcha dem mot "rätt" arbetsgivare. Målet är att deltagarna ska nå egen försörjning genom arbete eller studier. Vid behov ska en utredning/bedömning göras, i syfte att klargöra individens förutsättningar för ett långsiktigt och hållbart arbetsliv. Primär målgrupp är personer som uppstår försörjningsstöd.

Vägledningsuppdraget/etableringsuppdraget

Ekonomin har haft stor påverkan på verksamhetens fokus och inriktning under den första halvåret. Då en prioriterad arbetsuppgift var att säkerställa att så många deltagare som möjlig fick chansen att fullfölja sina anställningar och samtidigt som verksamhetens sparkrav uppnåddes.

Samarbetet med försörjningsstöd har stärkts under året, vilket bidragit till att arbetet har effektiviserats och verksamheternas olika roller i samverkan har förtydligats. I vardagen har dialogen och samspelet mellan arbetskonsulent och socialsekreterare stärkts, samtidigt som utvecklingsområden har identifierats. Utvecklingsarbetet under 2023, men också framåt, har drivits av ledning tillsammans med arbetarrepresentanter.

När det gäller AME:s resultat 2023 så har det i jmf med 2022 skett en minskning när det gäller antal personer som gått till egenförsörjning genom arbete eller studier. Under 2023 gick 49 personer till arbete jmf med 110 (2022) och 15 personer gick till studier jmf med 21 (2022). Det finns två förklaringar till nedgången. Dels är det ett utslag av att målgruppen står allt längre ifrån arbete och behöver längre tid i de rustande insatser som AME erbjuder. Är man inskriven hos arbetsförmedlingen prövas man alltid mot AF:s egna tjänster först. Det är de personer som inte kvalificerar sig för dylika tjänster som kommer till AME. En annan orsak till att färre personer av målgruppen gått till arbete under 2023 är att vi i år har haft mindre ekonomiska resurser till att arbeta med anställningar som ett verktyg. Att arbeta med anställningar som verktyg har visat ha stor effekt på målgruppen långtidsarbetslösa som minskat med 25,4 % under det senaste året.

Verksamhetsutvecklingen tog verklig fart under det andra halvåret, när de ekonomiska förutsättningarna bedömdes vara under "kontroll". Nu finns tydliga utvecklingsspår som kommer vara över tid. Det gäller främst implementeringen av BIP och ett rättighetsbaserat arbetssätt. Likaså har fokus varit på att bygga upp en utåtriktad verksamhet i Torpa och på sätt bygga en relation till de som inte nås av den ordinarie verksamheten.

Revisionsgranskning av det kommunala aktivitetsansvaret kan tyckas vara en mindre och avgränsad händelse under verksamhetsåret, men den har varit betydelsefull för att säkerställa att arbetet utförs korrekt och med god kvalitet. Revisionen blev ett kvitto på ett gott arbete utförs, i ett mycket viktigt uppdrag.

Konsumentkontorets flytt från Kommunstyrelseförvaltningen till socialförvaltningen och AME gick i princip oproblematiskt och har inte på något sätt påverkat kontinuiteten i verksamheten. Det har varit en placering som har upplevts naturlig och något som på sikt kommer att ge synergieffekter. Flytten har också visat att det finns ett gott klimat och en god kultur på AME, som bidrar till en öppenhet för nya uppdrag och kollegor.

Flyktningmottagande/etableringsuppdraget

De senaste årens kraftiga nedgång i flyktningmottagandet med minskade statsbidrag och verksamhetsanpassningar som följd föranledde att ASI gjorde en översyn av hur det framtida flyktningmottagandet och integrationsarbetet skulle organiseras och finansieras. Resultatet av denna översyn blev att den tidigare flyktningmottagningen och integrationscentret år 2021 ersattes av ett etableringsuppdrag med hemvist inom AME. Inom etableringsuppdraget ligger dels ansvaret för det kommunala flyktningmottagandet dels ansvaret för att ge etableringsinsatser med en tydlig inriktning på arbetsmarknaden till den grupp arbetslösa med utomnordisk härkomst som inte fått tillräckligt med rustainsatser inom arbetsförmedlingens etableringsprogram.

Personalgruppen som arbetar i det kommunala flyktningmottagandet är dimensionerat utifrån storleken på mottagandet. Den består numera av en integrationssamordnare och två arbetskonsulenter. Här inryms också hela etableringsuppdraget, t ex Språkfabriken, språkstöd, etableringsinsatser för Ukrainare m.m

Vänerns borg har enligt bosättningslagen tilldelats ett kommunal på 2 för 2023, vilket innebär att två personer har anvisats till kommunen under året. Kommunen har enligt ersättningsförordningen

även tagit emot 18 egenbosatta personer till kommunen där flyktingmottagningen har till uppgift att erbjuda introduktionsinsatser av olika slag. Det finns ett 25-tal personer från Ukraina som anvisades till kommunen under 2022 som kommunen har ordnat boende för och som är aktuella för introduktions- och etableringsinsatser. Förberedelsearbete har initierats för att ordna boende till 11 personer från Ukraina enligt massflyktsdirektivet som kommer att anvisas till kommunen under 2024.

Utredningsuppdraget

Gruppen särskilt utsatta på arbetsmarknaden når upp på nivåer motsvarande 75–80% av de arbetssökande. Dessa individer befinner sig långt från arbetsmarknaden och många gånger finns ett behov av att klargöra förutsättningarna för ett långsiktigt och hållbart deltagande i arbetslivet. Då det inte finns någon statlig myndighet (FK /AF) som tar ansvar för att utreda och klargöra en individs arbetsförmåga är det nödvändigt att AME organiserar sig för att möta detta behov

Utredningsenheten ansvarar för att människor ska få möjlighet till praktik och arbetsutredning i olika arbetslika aktiviteter. Utredningen kan genomföras i olika nivåer och av olika arbetsroller såsom arbetsledare, socionom och arbetsterapeut.

Fördjupade utredningar och arbetsförmågebedömningar utförs av Spira, som är en sammanhållen insats för arbetslivsinriktad rehabilitering inom ramen för AME:s verksamhet. Målgrupp är personer i arbetsför ålder 20–65 år som idag har sin försörjning via försörjningsstöd och som har behov av arbetslivsinriktad rehabilitering. Fokus för teamet är att klargöra individens förutsättningar för arbete. Under året har det skett en omorganisation inom Spira efter att de gick från 4 anställda till 3 efter sommaren. Den tidigare organiseringen av Spira innebar att man jobbade med att ta in deltagarna i två olika moduler (1 och 2) vilket korrelerade med deltagarnas möjliga arbetsutbud och hur arbetsklara de bedömdes vara. Den nya omorganiseringen innebar att modulerna slopades och att man jobbar mer generellt för samtliga deltagare i Spira-enheten än tidigare och då även med ett mindre uppdelat ansvar för de anställda i Spira. Vilket föreföll vara en bra lösning. Inte minst ur det perspektiv att de har lättare att täcka upp för varandra då någon är frånvarande. Spira hade i början av året 8 deltagare i modul 1 (7 kvinnor, 1 man) och 15 deltagare i modul 2 (6 kvinnor, 9 män). Mot sommaren innan man omorganiserades hade 7 deltagare kommit ut i arbete (2 kvinnor och 5 män). och mot slutet av året 9 deltagare aktiverade i sin verksamhet (fördelat 66% kvinnor, 33% män).

Utöver utredningsdelen finns även Fisketorget som utgör en öppen socialpsykiatrisk aktivitetsbaserad verksamhet. Den drivs primärt av två grupphandledare och vänder sig till personer med psykisk ohälsa. Aktiviteterna är till för att främja hälsa och bryta isolering. Fisketorget flyttade sina verksamheter från Drottninggatan och in i Resurshuset under 2021. Flytten innebar ökade möjligheter för deltagarna på Fisketorget att ta del av det utbud av aktiviteter och sysselsättning som finns inom ramen för AME. Bland annat kom Lilla Hjälpn igång igen i Fisketorget regi.

Under 2023 gjordes ca 3200 besök av cirka 60 olika deltagare på Fisketorget.

Fördelningen mellan män och kvinnor har varit cirka 65% män jämfört med cirka 35% kvinnor. Männerna besökte även oftare i genomsnitt Fisketorget (2,7 besök i veckan) jämfört mot kvinnorna (1,9 besök/veckan). En del i den ökade besöksstatistiken utgörs av att Spira har samarbetat med Fisketorget genom att anvisa vissa av deras deltagare dit. Fisketorget har också haft ett utökat samarbete med övriga socialpsykiatrin i kommunen under året. En dialog inleddes om hur 3:ans verksamhet inom PSO och Fisketorget tillsammans skulle kunna erbjuda en större variation av aktiviteter och på så vis även tilltala en större målgrupp av människor med psykisk ohälsa. Slutsatsen blev att Fisketorget ska stå för en mer aktivitetsbaserad verksamhet än 3:an.

En annan del av samarbetet med socialpsykiatrin är att genomföra en gemensam brukardialog under 2024 med syfte att få information om vad som kan attrahera unga personer med psykisk ohälsa (18–25 år) att besöka de öppna verksamheterna inom socialpsykiatrins område. En grupp som man har svårt att nå idag.

I övrigt fokuserades arbetet på att jobba med inriktning på de frågor som uppstått från brukarenkäten om hur deltagarna på Fisketorget kunde bli mer delaktiga och trygga i sin sysselsättning. Ett arbete som gav resultat i årets brukarenkät där andelen som uppgett att de känner sig trygga med personalen har ökat från 88% 2022 till 94% 2023.

2023 inleddes med ett fokus på åtstramningar av ekonomin (även med sikte mot 2024). Utredningens åtgärd blev att inte återanställa den administrativa personal som slutar under inledningen av 2024. Utöver det vidtogs åtgärder för att minska vissa inköp i verksamheterna och att öka kostnadsmedvetenheten bland personalen.

De ekonomiska förutsättningarna påverkade även frågan om huruvida nya större lokaler i det befintliga huset kunde bli tillgängliga för Remöblera samt även för mattvätt och AME produktion. Kraftiga höjning av hyran för Resurshuset bidrog till att dessa frågor lades på is under slutet av året.

I början av året var det ett högt tryck på platserna i de praktiska verksamheterna. Som mest var ca 45 personer inskrivna i verksamheterna. Denna siffra sjönk likt föregående år mot sommaren för att sedan stiga mot slutet av året igen. Fördelningen mellan könen var väldigt jämn (51% manliga deltagare och 49% kvinnliga deltagare).

Inom utredningsenheten ligger även ansvaret för Resurshusets reception med 1,5 tjänst.

Daglig verksamhet

Avsikten med att Daglig verksamhet har sin organisatoriska tillhörighet till ASI är att de ska innebära ökade möjligheter till variation och individanpassning av den dagliga verksamheten för målgruppen. Det ska även skapas förutsättningar för fler personer med funktionsvariationer att närma sig ordinarie arbetsmarknad genom matchning till externa platser med tillgång till individanpassad stöd. För att tillgodose detta finns en mottagningsfunktion som är kopplad till vägledningsteamet inom AME. Där mottas alla som fått beslut om daglig verksamhet enligt LSS, efter en fördjupad kartläggning matchas individerna mot lämplig verksamhet. Syftet med denna organisering är att i högre grad kunna erbjuda placeringar som matchar individens kapacitet och önskemål. Mottagningsfunktionen får också i ett vägledningsteam stöd av olika kompetenser och fler individer med olika funktionsvariationer kan närma sig den reguljära arbetsmarknaden. Uppföljning av matchningar sker kontinuerligt i dagligverksamhets ledningsgrupp.

Under året har man fortsatt att utveckla arbetet med att förverkliga en av ASI:s vägledande principer, stegvis förflyttning. Detta för att skapa fler möjligheter till personlig utveckling för deltagarna i daglig verksamhet och en ökad inkludering i samhället och arbetslivet. Modellen för hur personalen ska arbeta med stegvis förflyttning har under året förankrats hos samtliga medarbetare.

Ett intensifierat arbete med stegvis förflyttning kommer på sikt generera att fler personer tar steget till externa platser (företagsplatser) och/eller uti i reguljärt arbete. Under 2023 har två personer från daglig verksamhet fått ett reguljärt arbete. Detta frigör platser i ordinarie daglig verksamhet för att kunna emot nya brukare med beslut på insatsen daglig verksamhet enligt LSS.

Fokus har under 2023 legat på att personerna ska bli så självständiga som möjligt i alla verksamheter. Som ett led i detta arbete har det genomförts forum för kollegial kompetenshöjning då all personal sitter i mindre grupper och delger varandra kunskap och erfarenheter kring arbetet med ökad självständighet.

Ett annat prioriterat område är arbetet med ökad inkludering och delaktighet för brukaren. Ett kontinuerligt arbete där resultaten för varje individ ökar. Allt fler personer är delaktiga i sina genomförandeplaner och det har tagits fram olika modeller t.ex. teckenkommunikation, tydliggörande mm för att stärka delaktighet. Fler personer har rustats för Stegvis förflyttning vilket i sin tur bidrar ökad självkänsla hos individen.

Hållbart arbetsliv

Såväl långtidsfrånvaron som korttidsfrånvaron har minskat om än marginellt i jämförelse med föregående år. Den totala sjukfrånvaro för ASI för 2023 ligger på 9,12 % och är några procentenheter lägre än 2022 då den låg på 9,64 %. Korttidsfrånvaron har minskat något, från 6,88 % år 2022 till 6,09 % år 2023. Inom daglig verksamhet finns dock en hög frånvaro bestående av partiella ledigheter och VAB vilket inte framgår av sjukfrånvaro statistiken.

För att klara av vikarietillsättning vid ökad korttidsfrånvaro har Daglig verksamhet anställt fem poolpersonal, då det har varit svårigheter att få behovet tillgodosett via bemanningen. Poolerna arbetar främst med planerad frånvaro men går också in och täcker vid akuta behov. Poolerna har kunnat täcka en stor del av frånvaro men det har inte alltid räckt till vilket resulterat i att personalen fått gå kort. Under 2023 har också det tuffa ekonomiska läget medfört att korttidsfrånvaro inte alltid ersatts. Alla verksamheter inom Daglig verksamhet har arbetat fram en plan B som ska gälla då verksamheten har kort om personal. Det är ett sätt att prioritera rätt saker, anpassa aktiviteterna som vi erbjuder men samtidigt hålla en god kvalitet. Syftet är att skapa trygghet, hållbarhet och minska stress hos personalen.

Det systematiska arbetsmiljöarbetet sker med hjälp av årshjul och under året har verksamheterna fortsatt arbetet från 2022 med att ha ett stort fokus på OSA-arbetet. Det sker ett strategiskt arbete med att involvera medarbetarna i arbetsmiljöarbetet genom att fokusera på friskfaktorer med bas av resultaten från medarbetarenkäten. Det huvudsakliga forumet för detta har varit APM. Inom AME ägnas en timma av tre på APM enbart till OSA-frågor. Teman som har behandlats under året har t ex varit transparant organisation, kommunikation och kränkande särbehandling. Under året har delvis den s k OSA-gruppen på AME bytts ut. Permanenta funktioner i gruppen är chef, verksamhetsledare och skyddsombud. Därtill finns fyra representanter från medarbetargruppen. Dessa byttes ut under året, genom val och beslut på APM.

På alla enheter sker kontinuerligt uppföljning av tillbud och arbetsskador. KIA-ärenden behandlas på APM med genomgång av anmälda ärenden och tillhörande åtgärder. Åtgärdsplaner och analyser görs i personalgrupperna och förebyggande åtgärder vidtas när det är möjligt. Samverkan med personalspecialist sker vid behov.

Inom AME har majoriteten av KIA-ärendena rört den fysiska arbetsmiljön i de praktiska verksamheterna. Rapporteringarna ledde bland annat till att en utbildning i baggavelskunskap genomfördes för de som använder lastbilen.

I ett led att förhindra typiskt förekommande "vinterolyckor" uppmanades personalen att tänka på och vidareförmedla till deltagare under hösten att använda reflexer samt tänka på att ha bra skor för att undvika halkolyckor.

Totalt skedde 13 arbetsolyckor (ingen av allvarligare art), 5 tillbud och 1 riskobservation. Olyckorna handlade om till allra största del fallolyckor eller handhavandefel med verktyg (t ex skärsår med kniv m m).

Inom daglig verksamhet har majoriteten av inkomna KIA-ärenden under 2023 gällt störningar på nätverket och andra IT-relaterade frågor som påverkat driften. Flera ärenden har handlat om hög arbetsbelastning och då har enhetschef haft möte med berörd person för dialog kring åtgärder för att minska belastning och för att uppnå balans och hållbarhet i arbetet.

Utredningsenheten har under året fokuserat på vidareutvecklingen av ett compassionfokuserat förhållningssätt. Detta var något som unisont lyftes fram av personalen som något de såg som positivt. Ett förhållningssätt som har till syfte att höja hållbarheten i arbetet. Detta hade haft sin inledning under föregående år och som ett led i detta köptes boken "Compassioneffekten" in till personalen. Även en planeringsdag vigdes åt att fortsätta jobba vidare med detta tema.

Samtliga enheter har under i någon form arbetat med medarbetarprinciperna, på heldagar, APM och verksamhetsmöten. På några enheter har man valt att översätta medarbetarprinciperna till

bedömningskriterier vid lönerevision och medarbetarsamtal. Ett sätt att tydliggöra för medarbetaren vilken och på vilket sätt de har en påverkan i vardagen och under hela året.

Verksamhetsutveckling Arbetsmarknadsenheten

Under 2023 har betydande steg tagits avseende verksamhetsutveckling inom AME. Genomförd gemensam processkartläggning med försörjningsstöd har bidragit till ett förbättrat samarbete och en ökad effektivitet/effektfullhet. Andra viktiga områden att nämna är implementering av BIP, rättighetsbaserat arbetssätt, Breddad rekrytering och uppstart av verksamhet i Torpaområdet.

Under hösten fick samtliga medarbetare och chefer utbildning i BIP. Metoden/förhållningssättet kommer fortsättningsvis genomsyra verksamheten. Vilket bland annat har och kommer påverka samarbetet mellan arbeidskonsulent, socialsekreterare och deltagare, men också aktiviteter såsom kartläggningsprocessen, utformningen av handlingsplan, verktygslådan, mm. Denna utveckling ligger i linje med arbetet att implementera ett rättighetsbaserat arbetssätt, i syfte att stärka deltagarnas självständighet och egenmakt. I implementeringen har stöd funnits från extern aktör (Emerga), vilket har varit möjligt genom finansiering från samordningsförbundet. Under hösten har samtliga medarbetare fått utbildning, vissa av medarbetarna har fått coaching och i januari 2024 kommer verksamheten ha ett avslutningsseminarium. I det interna verksamhetsutvecklingsarbetet har fem områden identifierats som verksamheten kommer att arbeta vidare med under 2024 och framåt. Detta är och blir en del av verksamhetens ständiga förbättringsresa. Av de som fick coaching, så finns ett par medarbetare som kommer fungera som ambassadörer och "pådrivare" i den interna verksamhetsutvecklingen. Övriga som har fått coaching är involverade i den utåtriktade verksamheten på Torpa, där verksamheten utformas allteftersom deltagarna uttrycker sina behov och formulerar sina svårigheter. Den utåtriktade verksamheten har sin utgångspunkt i samarbetet med den öppna förskolan Sirius, men består i lika stor del av samarbetet med Råd och stöd samt Barnens Kastanj. I planeringen framåt finns bland annat CV-verkstad, "hur skapar jag kontakt med arbetsgivare" och omvända studiebesök (företagare besöker deltagarna och inte tvärtom). Mycket kretsar också kring deltagarnas livssituation och behovet av ökad kunskap om och förståelse för samhället.

Genom deltagande i projektet Breddad rekrytering, så har verksamheten haft möjlighet att fortsätta utveckla sitt arbete med att stötta arbetsgivare att identifiera arbetsuppgifter som ligger utanför kärnuppdraget, men som är nödvändiga för en fungerande verksamhet. Metoden kan fungera såväl i offentlig som privat verksamhet. Förutom att det är ett stöd för AME-verksamheten i arbetet med att matcha deltagare till rätt arbetsgivare, så ger det ett underlag för arbetsgivaren att organisera sin verksamhet på ett mer resurseffektivt sätt och nyttja medarbetarnas kompetens mer effektivt, samtidigt som det sannolikt också kan innebära kostnadsbesparingar.

Verksamhetsutveckling daglig verksamhet

Daglig verksamhet arbetar kontinuerligt med att stärka personerna att göra egna val. Varje person inom daglig verksamhet har en genomförandeplan för hur insatsen ska genomföras och hur personen vill ha sitt stöd utformat. Under 2022 lade personalen extra fokus på att säkerställa att brukaren i möjligaste mån är delaktig i utförandet av insatsen daglig verksamhet. Detta arbete har fortsatt och fördjupats under 2023. Arbete med fokus på att stärka person och göra dem mer självständiga är ett pågående uppdrag som har intensifieras under 2023 och då man har tagit fram fler och bättre arbetsbeskrivningar inom välfärdstekniken IPAD, mobiler men också genom bilder och tydliggörande scheman.

Inventering och utvecklande av kommunikationsmetoder är ett pågående arbete. Fler personer har blivit delaktiga i sina genomförandeplaner, genom användandet av olika kommunikationsmetoder och tydliggörande genom material som tagits fram. Ett strategiskt utvecklingsarbete gällande stegvis förflyttning har skett under året. Fokus har lagts på förankring av metoden hos personal samt tydliggörande av modell för brukarna så att den blir lättare att förstå,

Framtidsutsikter

Arbetsmarknaden har hittills visat sig vara förvånansvärt god trots den sjunkande konjunkturen. Andelen arbetslösa i Vänersborg har minskat med 2,2 procentenheter på 2 år vilket innebär en minskning med 441 personer.

I december 2023 hade Vänersborg en arbetslöshet på 7,3 %.

Enligt Arbetsförmedlingens prognoser kommer arbetslösheten stiga under 2024 för att sedan falla tillbaka något under 2025. Med en försämrad arbetsmarknad ökar avståndet till arbete/egenförsörjning för de deltagare som kommer till AME. Den målgrupp som AME arbetar med idag står generellt längre från arbetsmarknaden än vad den gjorde för 1-2 år sedan.

Det betyder att det blir än viktigare att ha en komplett verktygslåda med arbetsmarknadsinsatser för individer som befinner sig långt från arbetsmarknaden, samtidigt som behovet av samverkan ökar ytterligare. Detta får till följd att AME:s funktion kommer att variera beroende på individens behov. Ibland är verksamheten sprängbrädan ut i reguljär arbetsmarknad och ibland ett steg på vägen, och där en annan aktör tar vid.

Ekonomi kan komma att vara en utmaning för AME:s verksamhet, men samtidigt så har den goda samverkan med försörjningsstöd lett till att en ny ekonomisk modell kommer att prövas där ett eventuellt underskott på AME balanseras mot minskat behov av försörjningsstöd. Vid ett positivt utfall av detta så kan en sådan modell utvecklas ytterligare. Vidare kommer samverkan med försörjningsstöd vara central för att verksamheten ska vara så effektiv som möjligt. Flera steg har tagits framåt, men arbete kvarstår.

Viktigt kommer även vara att hålla i den verksamhetsutveckling som har påbörjats under 2023, t ex BIP och rättighetsbaserat arbetssätt. Det finns idag en övertygelse hos ledning och medarbetare att detta är ett utvecklingsarbete som kommer på sikt ge goda resultat. Det är inte bara en fråga om implementering av metod utan också att skapa en kultur och/eller ett förhållningssätt till såväl uppdraget som till deltagarna.

När det gäller daglig verksamhet kommer ekonomin fortsatt vara en stor utmaning. Det är svårt att få ekvationen att gå ihop. Det är med andra ord svårt att få en budget i balans när vi har en verksamhet som ständigt ökar i antal brukare och behov utan att vi får tillskott i ram. En utmaning framöver är att bibehålla kvalitén i verksamheten med minskade personella resurser. Personalen; stödassistenter, stödpedagoger och verksamhetsledare sätter brukaren och dess behov i fokus med ambitionen att erbjuda en daglig verksamhet med hög kvalitet. Men att erbjuda hög kvalitet under rådande omständigheter innebär en stor påverkan på personalen. Daglig verksamhet får allt fler personer, alla ska ha ett individuellt anpassat stöd, en genomförandeplan med mål och personerna ska stärkas i att gå vidare i en stegvis förflyttning. Det blir en hög arbetsbelastning på personalen och personalen vill så mycket men kan behöva prioritera och detta upplevs ibland som svårt.

Enligt Socialstyrelsen är psykisk ohälsa en stigande trend hos målgruppen som har uppmärksamats på nationell nivå. Även verksamheterna inom daglig verksamhet har uppmärksammat att det finns tendens till ökad psykisk ohälsa hos målgruppen. Personer med neuropsykiatriska diagnoser har blivit fler till antalet, vilket kommer att kräva kompetensutveckling och förstärkning av personalresurs på sikt. Det finns också behov av att se över hur vi kan arbeta för personerna med omfattande behov och som också kan ha behov av en lugnare verksamhet. I dagsläget finns det brist på verksamheter som är fysiskt anpassade/tillgängliga för denna målgrupp.

Verksamhetsinriktning: Individ och familjeomsorg

Inledning

Sammanfattningsvis har året utifrån verksamhetsplanen präglats av stort engagemang med många utmaningar, lagförändringar samt ett antal nya lagförslag som kräver förberedelser och

kompetenshöjningar. Arbetet med ledning och styrning kopplat till kvalitet och arbetsmiljö har det fortsatt varit ett högt fokus på och detsamma gäller samverkan både internt och externt. Vi har också intensifierat det förebyggande arbetet för barn och unga med stort fokus på föräldrastöd samt det brottsförebyggande arbetet då kraven och ansvaret för kommunerna ökat inom detta område.

Särskilda statsbidrag har utdelats för utvecklande av föräldrastöd till kommunerna och målet är bl.a. att föräldrar ska ha tillgång till likvärdigt föräldrastöd oavsett var i landet man bor. I Vänersborg har vi inrättat en ny tjänst inom IFO "Föräldrastödssamordnare" som tillsattes i april 2023.

Mini-Maria Fyrbodal startade upp våren 2023, med mottagningar för unga med riskbruk, skadligt bruk och beroende. Huvudmottagningarna ligger i Trollhättan och Uddevalla. Vänersborgs kommuns invånare får i nuläget vända sig till mottagningen i Trollhättan, då man inte lyckats hitta ändamålsenliga lokaler i Vänersborg. Att mottagningen endast ska bemannas cirka en dag per vecka komplicerar framtagandet av lokal i Vänersborg.

Under 2023 har vi intensifierat ledningsarbetet kring barn- och unga och skapat en särskild ledningsgrupp med enbart detta fokus där verksamhetschef och berörda enhetschefer ingår. Syftet är att förbättra samarbetet och processerna mellan våra enheter och därigenom kvaliteten på stödet och insatserna för de mest utsatta barnens familjer i vår kommun. Antalet barn och familjer som är i behov av våra insatser har fortsatt öka under året vilket lett till att vi även behövt öka bemanningen i viss omfattning.

Vi har också fortsatt vårt intensifierade samarbete med skolan på uppdrag av våra förvaltningschefer. Utsedda arbetsgrupper med representanter från båda förvaltningarna har arbetat med att ta fram förbättrade rutiner för samverkan etc. Under året har en SIP-samordnare rekryterats för barn och unga i Vänersborgs kommun med uppdraget att stödja implementeringen av de senaste riktlinjerna. Tjänsten finansieras via medel från vårdsamverkan som tilldelats kommunerna i Fyrbodal i detta syfte. Tjänsten är organiserad under BUN:s elevhälsa.

Vi har under året planerat för att starta upp SSPF (Skola, socialtjänst, polis, fritid) i samverkan med berörda parter. SSPF är en metod för ett brotts- och drogförebyggande arbete som utgår från samverkan kring grupper och individer. Under hösten intensifierades planeringsarbetet med stöd från en personal från BRÅ (brottsförebyggande rådet). Metoden kommer att starta upp i början av 2024.

Ytterligare en viktig händelse under 2023 var att socialförvaltningen startade upp en ny akutlogi genom avtal enligt IOP (idéburet offentligt partnerskap) med föreningen SonRise i början av året. Detta ledde till att behovet av tidigare akutlogi på Kyrkängen helt uteblev under hösten i samband med att nya akutlogin var i full drift 7 kvällar/nätter i veckan. Kyrkängen stängdes därför helt 23-12-31.

Socialförvaltningen har under 2023 ingått ett avtal med Kriminalvården samt skapat en rutin för *Inslussning*, en modell för samverkan som ska underlätta dömdas förutsättningar att slussas in i samhället efter ett fängelsestraff. Vuxenenheten är den enhet inom förvaltningen där den inledande kontakten sker. Rutinen och modellen ska bidra till ett större kunskapsutbyte och en mer utvecklad samverkan med Frivårdsmyndigheten.

Personalförsörjningen har i vissa delar varit en stor utmaning under året, inte bara i Vänersborg, utan även i vårt närområde och nationellt. Här arbetar vi kontinuerligt med att vara en attraktiv arbetsgivare, men konkurrensen är mycket stor mellan kommunerna både av erfaren personal och nyutexaminerade socionomer. De flesta kommuner inom Fyrbodal utökar/har utökat personalstyrkan inom barn- och unga p.g.a. ökade volymer vilket lett till ännu större konkurrens. Inom barnavården har vi under året fått ta hjälp av inhyrda socionomkonsulter i viss omfattning för att klara av att omhänderta den ökade arbetsmängden. Det är endast på försörjningsstödsenheten som det under ett antal år varit stabilt med mycket erfaren personal, där vi inte haft behov av att rekrytera under året.

Vi har fortsatt haft ett gott samarbete med berörda fackliga parter under året och engagemanget på våra LSG-möten är högt med delaktighet från samtliga enheter.

Totalt har 13 medarbetare inom IFO slutat sin anställning under året, i huvudsak socialsekreterare. Detta innebär en personalomsättning på totalt 10,7%

Försörjningsstödsenheten

Enheten har under året fortsatt att arbeta intensivt för att verksamheten ska genomsyras av och syfta till självförsörjning och ett självständigt liv för individen. På individuell nivå, gentemot brukare, har detta skett genom fortsatt strukturerat arbete i handläggningen kopplat till våra två huvudspår – arbetsspåret för de brukare som bedöms ha arbetsförmåga samt sjuk/rehabspåret för brukare med hög ohälsa, ofta kopplat till sjukskrivning.

Även om faktorer som konjunktur, arbetslöshet och ekonomisk situation styr lägesbilden av utbetalt försörjningsstöd, så bedöms de områden vi arbetat strategiskt med på enheten under året vara starka orsaker till minskat försörjningsstöd. Mycket glädjande är det också att antalet barn i familjer som någon gång under året erhållit försörjningsstöd minskat kraftigt de senaste åren. Under 2020 var det 731 barn att jämföras med 451 barn 2023.

Samverkan AME - fortsatt fokus på samarbetet med AME och vi har under året arbetat fram en samverkansprocess som en del i kvalitetsledningsarbetet, som bidragit till bättre strukturer och tydligare vägar för våra brukare, som bedöms ha arbetsförmåga i processen mot självförsörjning.

Brukare med hög ohälsa med ingen eller oklar arbetsförmåga - Ett av målen på enheten inom detta område för året var att arbeta för att fler personer än föregående år skulle erhålla aktivitets- eller sjukersättning. Under 2022 var det 8 personer som fick sjukersättning och 10 personer som fick aktivitetsersättning. Under året 2023 har 16 personer erhållit sjukersättning och 4 personer erhållit aktivitetsersättning. Detta får anses vara ett mycket gott resultat och målet för året om att fler personer än föregående år skulle få sjuk- och aktivitetsersättning har uppnåtts.

Samverkan - ytterligare ett mål har varit att samverka med Försäkringskassan, hälso- och sjukvård skulle förbättras. Det sker kontinuerligt samverkansmöten i individärenden, främst med hälso- och sjukvården, dessa möten är ofta helt avgörande för att komma vidare i individens planering mot självförsörjning. Via Samordningsförbundet södra Väneren har det, under året, startats en projektgrupp för målgruppen SGI-0 (sjukskrivna utan sjukpenninggrundande inkomst) som vi aktivt ingår i med två representanter från enheten. Syftet är att förbättra samarbetet mellan myndigheter för denna målgrupp som ofta faller mellan stolarna avseende ansvar för rehabilitering etc. och de löper stor risk för att bli mycket långvarigt beroende av försörjningsstöd.

FUT-handläggning (felaktiga utbetalningar – välfärdsbedrägeri) - under 2023 har en specifik socialsekreterare fått uppdraget att utreda misstanke om felaktiga utbetalningar på 50 %, tidigare utfördes detta av samtliga handläggare vid behov. Rutiner och handläggning inom området har reviderats och stärkts. FUT-handläggaren ingår tillsammans med en 1:e socialsekreterare i ett nätverk inom Fyrbodal för dessa frågor. Under 2023 har 16 utredningar om felaktiga utbetalningar genomförts. För 2022 var motsvarande siffra 7. Av utredningarna för 2023 resulterade 10 i polisanmälan och 6 avslutades utan åtgärd. Under året har det skett en revision kring kommunens förebyggande arbete mot välfärdsbedrägerier beställd av kommunens revisorer. Granskningen utfördes av företaget KPMG. I revisionsrapporten framkom att enheten har tydliga, välkända och etablerade rutiner kring vilka åtgärder som kan och ska vidtas vid misstanke om välfärdsbedrägerier.

Målgruppsanalyser - Årligen genomförs sedan 2022 en målgruppsanalys på enheten. Syftet med att göra målgruppsanalys är att bättre kunna beskriva målgruppen - hur många vi har inom olika grupper och vad de har för olika förutsättningar och behov för att nå självförsörjning. Det kan t.ex. handla om antal kvinnor med inte avklarad SFI samt avsaknad av grundskoleutbildning, hur många vi har inom Kramis målgrupp eller hur många med tidigare missbruk som är aktuella för försörjningsstöd m.m. Målgruppsanalysen ligger sedan som en del av planerandet av kvalitet- och utvecklingsarbetet och framtagande av insatser utifrån behov, bl.a. tillsammans med AME.

Antal hushåll -från slutet av 2019 ökade antal hushåll som uppbar försörjningsstöd, från att tidigare varit på en nivå av i genomsnitt lite drygt ca 400 hushåll per månad till att som mest under en period 2021 handla om ca 550 hushåll per månad. Därefter har en kontinuerlig minskning skett och enheten har nu återigen ett genomsnitt på c:a 400 hushåll per månad, detta innebär en minskning med 179 hushåll under denna treårsperiod (c:a 33%).

Kostnader för försörjningsstödet - har minskat trots att riksnormen höjdes med hela 8,6% inför 2023 utifrån hög inflation. Jämförelse med nationell statistik visar att vi minskat utbetalt försörjningsstöd något mer än riket i övrigt de senaste två åren. För riket var minskningen av utbetalt försörjningsstöd 3,3% år 2023 (januari – oktober) jämfört med år 2022 (januari – december). För Vänersborgs kommun var minskningen för samma period 4,1%. (Statistik hämtad från Socialstyrelsens statistikdatabas). Kostnaderna för försörjningsstöd för gruppen utrikes födda hushåll har minskat med 23% medan kostnaderna för de inrikes födda hushållen har ökat med 4,6% under perioden 2020 – 2023. Detta följer också arbetslöshetsstatistiken nationellt, där arbetslösheten minskat för utrikes födda, men ökat för inrikes födda.

Avslutade hushåll - Det totala antalet avslutade hushåll på Försörjningsstödsenheten under 2023 var 252 st. Det kan jämföras med antal nya hushåll som var 270 st.

Orsaker till avslut - 35% erhöll arbete, 14% erhöll annan ersättning/bidrag, 13% ej avhörda, 11% började studera, 13% flyttade, 8% annan orsak, 5% ändrad familjesituation, 1% ersättning på grund av arbetslöshet.

Orsaker till avslut unga hushåll (18–25 år) - Under 2023 var antalet unga hushåll som uppbar försörjningsstöd i snitt 49 per månad att jämföras med 2022; 63 hushåll och 2021; 86 hushåll. Vi ser alltså en kraftig minskning under de senaste två åren med 44%. Totalt avslutades 63 hushåll i åldersgruppen under 2023. 41% erhöll arbete, 14% började studera, 8% erhöll annan ersättning/bidrag, 13% flyttade, 14% ej avhörda, 5% förändrad familjesituation och 5% annan orsak. (statistiken ingår även i den totala statistiken i stycket ovan).

Långvarigt försörjningsstöd - Antalet hushåll som uppbar långvarigt bistånd mer än 10 månader har fortsatt minska sedan 2021. Under 2022 var det i genomsnitt 356 hushåll per månad att jämföras med 307 hushåll för 2023, således en minskning med totalt 49 hushåll.

Avslagsbeslut - Under 2023 fattades totalt 3096 beslut om avslag varav 596 var avslag på ansökan i sin helhet och 2500 var avslag på del av ansökan.

Utfallet i domar från rätten efter överklagande av beslut kommer att redovisas i kommande kvalitetsrapport från förvaltningen.

Dödsboutredningar och ekonomiskt bistånd till begravningskostnader - Under 2023 har 68 dödsboutredningar öppnats och handlagts av enhetens två utredningsassistenter. År 2022 var motsvarande siffra 59 dödsboutredningar.

Utbetalt Ekonomiskt bistånd för begravningskostnader - år 2023; 263 626 kr. (2022; 195 276 kr).

Krami - är en verksamhet i samverkan mellan Kriminalvården, Arbetsförmedlingen, Trollhättans stad och Vänersborgs kommun, förlagd i Trollhättan. Krami riktar sig till kvinnor och män över 18 år som på grund av kriminalitet och social bakgrund har svårt att finna, få och behålla arbete. Personalen, som är från Kriminalvården, Arbetsförmedlingen och kommunen stöttar och hjälper de aktuella brukarna att hitta en fungerande väg till arbete och självförsörjning. Under 2023 har sammantaget 44 personer varit inskrivna på Krami. Av samtliga inskrivna under året var 18 personer från Trollhättan och 25 personer från Vänersborg samt 1 person från Tanums kommun (köpt plats). Under året har 15 deltagare gått i egenförsörjning, 6 deltagare i anställning utan stöd och 6 deltagare i anställning med lönestöd samt 3 deltagare till studier.

Vuxnenheten

Under 2023 har Vuxenenheten bestått av tre team, tre 1:e socialsekreterare samt en enhetschef. Utredningsteamet (socialsekreterare) har ansvarat för utredning och myndighetshandläggning medan stöd- och behandlingsteamet (behandlingssekreterare) samt stöd- och boendeteamet (behandlingssekreterare) har utgjort vårt utförarled som arbetat med olika former av kvalificerade och specialiserade öppenvårdsinsatser. Enhetens målgrupp är vuxna personer från 18 år med olika former av missbruks-/beroendeproblematik inkl. spelproblematik samt våld i nära relation/brottsoffer och avhoppare.

Fokus och mål i verksamhetsplan 2023 – utveckla dokumentationen av de professionella bedömningarna i utredningar, utöka den brukarriktade gruppverksamheten ytterligare, utveckla det metodiska arbetet genom samverkan/samarbetet mellan teamen i enhetens utförarled för att gynna det kollektiva lärandet och kompetensutbytet med ett tydligt brokarfokus samt utöka det förebyggande och uppsökande arbetet.

Ärenden per månad - under 2023 har Vuxenenheten hanterat mellan 93 - 117 aktiva/pågående ärenden per månad (jmf. 2022: 98 - 106/månad) varav 13 - 21st./månad har avsett VIN (2022: 6 - 11/månad). Aktuella ärenden gällande unga vuxna i åldern 18 - 20 år har varierat mellan 4 - 19/månad (2022: 6 - 11/månad).

Antal personer och ålder - 365 personer (2022: 376 personer) har varit aktuella på enheten (137 kvinnor; 227 män). Sammantaget har 131 personer (61 kvinnor; 69 män) haft någon form av pågående ärende (2022: 210st.). Den yngsta personen som varit aktuell på enheten under året var 18 år och den äldsta personen 82 år, så vi har fortsatt liksom tidigare år, haft ett brett åldersspann.

Insatser - 124 personer (2022: 97st.) har under året beviljats någon form av insats/åtgärd utifrån missbruks-/beroendeproblematik och 35st. (2022: 37st., 2021: 34 st.) med anledning av våld i nära relation (varav 2 män). En utredning har genomförts gällande avhoppare från kriminell verksamhet och tre utredningar avseende brottsoffer.

Skyddat boende - 8 kvinnor (2022: 5st.) har, utifrån vårt upprättade direktavtal med Trollhättans skyddade boende, haft insats där och fem av dessa har haft minderåriga barn (totalt 10 barn) som har följt med sin mamma till skyddat boende. Två (2) kvinnor (2022: 2st.) har varit beviljade skyddat boende på annan ort genom extern aktör enligt ramavtal (inkl. sammanlagt fem barn). De beviljade insatserna i form av skyddat boende på annan ort har båda en grund i hedersrelaterat våld. Den yngsta, inom Vuxenenhetens verksamhet, som varit aktuell för någon form av insats avseende våld i nära relation har varit 18 år och den äldsta 64 år.

HVB- institutionsvård - under 2023 har en person beviljats behandlingshem enligt SoL avseende missbruksproblematik och tre personer har vårdats enl. LVM. Totalt 11 - 15 brukare per månad (22 unika personer, 59% män 41% kvinnor) har varit beviljade Strandviken-insatsen.

Öppenvårdsinsatser på hemmaplan - sammanlagt har 94 personer (2022: 7st; 2021: 108st.) varit aktuella för öppenvårdsinsats avseende missbruk/beroende. Vidare har 7 personer (2022: 7st.; 2021: 2st.) i målgrupperna våld i nära relation alt. avhoppare/våldsutövare beviljats insats, varav en av dessa även haft samtida insatser för missbruksproblematik. Antalet personer aktuella i vår öppenvård har ökat med 22% jämfört med 2022.

Sociala serviceinsatser - totalt har 64 sociala service-insatser genomförts under 2023 fördelat enligt följande: Råd- och stödsamtal 38, Strandvikens boende 4, anhörigstöd individuellt 11, anhörigstödsgrupp en gruppomgång med 5 deltagare, återfallspreventionsgrupp en gruppomgång med 3 deltagare samt Klivet och aktivitetsgrupp Nöjet, med en gruppomgång vardera med totalt 8 deltagare.

Förändring av utförarverksamheten

På uppdrag av IFO-chef genomfördes en genomlysning av enhetens verksamhet med start våren 2023. Detta gällande kostnader, personalresurser/vakanser, ärenden/insatser, ärendefördelning/team samt brukarnas behov. Vidare skulle interna jämförelser inom IFO/andra

enheter samt omvärldsbevakning göras. En analys av verksamhetens behov bl.a. utifrån nuläge och framtidsutsikter, förslagen i samsjuklighetsutredningen samt vid ev. fler ensamhushåll alt. satellitboenden inom vår verksamhet skulle sammanställas.

Utifrån resultatet av genomlysningen av verksamheten, den faktiska ekonomiska situationen samt med utgångspunkt i de tankar och förslag som bl.a. inkommit från enhetens medarbetare, påbörjades ett aktivt arbete med en verksamhetsutvecklande förändring i enhetens utförlighet. Detta med fokus på sammanslagning av båda teamen i Vuxenenhets utförlighet till ett utförarteam, där alla behandlingssekreterare ingår och arbetar på schemalagd arbetstid.

I och med denna verksamhetsutvecklande förändring kommer enheten, förutom att behålla samtliga befintliga personalresurser, bl.a. kunna möjliggöra en jämnare arbets- och ärendefördelning och flexibilitet att ta emot ärenden i hela utförligheten. På sikt ska vi även kunna erbjuda ett än mer fördelaktigt arbetsschema för vissa av medarbetarna, i syfte att bidra till ett hållbart arbetsliv. Detta samtidigt som vår enhet kommer att öka tillgängligheten för en alltmer komplex målgrupp och i god tid kunna påbörja omställningen till en än mer behovsanpassad socialtjänst. Förändringen kommer att gälla från 24-01-01.

Barn- och ungdomsenheten

Enheten vänder sig till barn och unga och deras föräldrar och är uppdelade i fyra team; mottagningsteam, barnsteam (0 - 12 år), ungdomsteam (13 - 20 år) samt ett våldsteam.

Enhetens mål- och fokusområden har de senaste åren haft fokus på att fortsätta utveckla och förbättra utredningsarbetet, barnets delaktighet och rättigheter samt samverkan överlag, med särskilt fokus på samverkansprocessen med vårt eget utförlighet på råd- och stödenheten.

Orosanmälningar/ansökningar - för hela enheten inkom det under året 2546

orosanmälningar/information avseende barn och unga 0 - 20 år som riskerar att fara illa och 87 ansökningar. År 2022 inkom 2314 orosanmälningar/information och 87 ansökningar, 2021 inkom 1703 orosanmälningar/information och 57 ansökningar. Av anmälningar, inkommen information och ansökningar 2023 rörde 306 våldsutsatta barn, för 2022 var det 263 barn. Det är således en ökning från 2022 vad gäller ärenden som aktualiseras utifrån våld. Vi kan också konstatera att det är fler riktigt allvarliga anmälningar som inkommit under 2023 i jämförelse med 2022 även i många orosanmälningar som inte innehåller våld.

Utredningar - under 2023 öppnades totalt 685 utredningar, mängden utredningar har ökat med c:a 110 st. jämfört med 2020 då det öppnades 574 utredningar.

Denna kraftiga ökning senaste åren har inneburit behov av inhyrda konsulter samt vissa överanställningar för att klara uppdraget.

Orosanmälningar missbruk av alkohol/narkotika ungdomar - orosanmälningar gällande unga 13 - 20 år avseende missbruk av alkohol/narkotika har minskat jämfört med 2022. Under 2023 inkom totalt 51 orosanmälningar, 2022; 66 st., 2021; 37 st., 2020; 59 st.

Av totalt 51 orosanmälningar avser 29 flickor och 22 pojkar. 69% av orosanmälningarna avser åldersgruppen 15 - 17 år och dessa är i princip helt jämnt fördelat mellan flickor och pojkar. Den vanligaste orsaken till orosanmälan i samtliga åldersgrupper är missbruk av narkotika (53%) och dessa avser 59% pojkar och 41% flickor. Vad gäller orosanmälningar avseende missbruk av tabletter är det 100% flickor (4 st.).

Placeringar Institution / HVB - antalet unga placerade på HVB (hem för vård eller boende) eller på statens institutioner har ökat kraftigt under de senaste åren. Antalet vård dygn under 2023 har ökat med 35% jämfört med 2022 och med s:a 114% jämfört med 2021. Bedömningen är att placeringarna varit oundvikliga utifrån socialtjänstens ansvar att skydda barn och unga och det speglar också det ökade inflödet av orosanmälningar. Under året har totalt 20 ungdomar i åldrarna 13 - 20 år varit placerade på HVB eller SIS någon gång under året (9 flickor och 11 pojkar). Utöver detta har 14 yngre

barn har varit placerade på HVB under året, huvuddelen av dem tillsammans med förälder (7 flickor 7 pojkar).

Under våren 2023 genomfördes en genomlysning av samtliga placeringar på HVB och SIS och det konstaterades att för samtliga placerade var det rätt insats utifrån behov och juridiska grunder.

Råd- och stödenheten

Enhetens verksamhet består av två större team med familjebehandlare samt fältsekreterare och utöver det två tjänster med specifik inriktning mot föräldrastöd, föräldrarådgivare vid Sirius familjecentral samt samordnare föräldrastöd. Enheten har också två tjänster med inriktning arbetsledning, utveckling och kvalitetsuppföljning i form av 1:e behandlingssekreterare.

Under 2023 har hela enhetens kontor/arbetsplats flyttat från befintlig lokal som var uppsagd av fastighetsägare till en evakueringslokal på Lindgården under maj 2023. Verksamheten kommer att flytta till permanenta lokaler i gamla flickskolan beräknas till mars 2024.

Team familjebehandlare - teamet familjebehandlare har under året gått från att ha tre inriktningar till att vara två olika inriktningar barn -och ungdomsteam med sammanlagt 11 tjänster. Vårdsteam som specifik inriktning valde enheten att ta bort under 2023 av flera olika anledningar men framför allt då det är en problematik som ofta återfinns i många ärenden och på många olika sätt. Därav är det viktigt att alla enhetens familjebehandlare är uppdaterade och utbildade i att hantera våld i olika former och på olika sätt samt också med olika typer av metodik. Familjebehandlare har under 2023 haft ett genomsnitt per månad på c: a 70 familjer i biståndsbedömda insatser (94 barn).

Enhetsspecifika mål i verksamhetsplanen 2023; Mål och fokusområden för året har bl.a haft fokus på att utveckla yrkesrollen, tydliggöra barnets röst och delaktighet i både handling och dokumentation samt utveckla dokumentationsarbetet i stort. Målen har följts upp och vissa delar kommer att ingå i det fortsatta utvecklingsarbetet under 2024.

Verksamhetens biståndslösa insatser – Serviceinsatser - verksamhetens biståndslösa utförande i form av rådgivning och stödgrupper har under året i genomsnitt haft ca 30 personer pågående per månad och har getts inom följande områden:

- **Råd och stödsamtal** (47)
- **Brottsofferstöd** (3)
- **Medling** (0)
- **Föräldrarådgivningssamtal** (51)
- **Hela Barn** (6) (barnfokuserad samtalsserie för föräldrar i konflikt som har svårt att samtala om frågor som rör det gemensamma barnet.
- **Komet** (19) (föräldrastödsprogram för föräldrar till barn med utagerande beteende, som upplever att de ofta hamnar i konflikt med sina barn.
- **Kaktus** (8) (stödgrupp för barn och ungdomar som växer/växt upp i en familj med känslomässiga sjukdomar t.ex psykisk ohälsa/beroende.
- **Skilda världar** (7) (stödgruppverksamhet som vänder sig till barn i åldrarna 7-12 år med skilda/separerade föräldrar)
- **BIFF** (3) (Barn I Föräldrars Fokus - föräldragrupp till föräldrar som separerat och inte kommer överens om frågor som rör barnen)

Den individuella rådgivningen har mestadels bestått av föräldrarådgivningssamtal och råd och stödsamtal och gruppverksamheten har flest deltagare i KOMET.

Team Fältsekreterare - fältsekreterarnas uppdrag och mål är bland annat att arbeta förebyggande mot ungdomar genom uppsökande arbete på fältet. Det görs genom de fyra olika kärnuppgifter (uppsökande arbete, kartläggning och analys, sociala förebyggande insatser samt dokumentation, uppföljning och kunskapsförmedling). Det genomförs många olika sociala fältinsatser av fältsekreterarteamet samt också i samverkan med andra verksamheter och förvaltningar i kommunen. Fältverksamheten har en väl genomarbetad verksamhetsplan att arbeta utifrån vad

gäller verksamhetens arbetsområden mål och aktiviteter samt enhetsspecifika fokusområden. Följande enhetsspecifika mål/områden har vi haft fokus på 2023:

- Utveckla och tydliggöra yrkesrollen fältsekreterare samt samsyn i begreppet socialt fältarbete.
- Utveckla dokumentation och analys av det sociala fältarbetet med fokus på vad är ungdomarnas behov (universellt och selektivt och indikerat) som störst i kommunen för att där kunna sätta in rätt insatser.
- Utveckla ett systematiskt arbetssätt för socialt fältarbete på indikerad nivå för att dokumentera, analysera och utvärdera i syfte att tydliggöra och få samsyn kring risk och skyddsfaktorer och följa utvecklingen på individnivå för att säkerställa att ev behov av insatser är tillgodosett.

Teamet har arbetat med alla tre områdena på olika sätt under 2023 och har kommit en bra bit på väg inom alla områden.

Fältverksamheten har under 2023 analyserat verksamhetens dokumentation kvartalsvis för att kartlägga olika mönster, risker och trender på selektiv samt universell nivå. Analysen har även syftat till att följa upp fältverksamhetens arbete och identifiera behov av insatser för att förebygga social problematik hos ungdomar i Vänersborg. Analysen har exempelvis resulterat i att fältverksamheten har utvecklat nya insatser som exempelvis klassinsatsen Språkbruk och rastaktiviteter med tema om psykisk ohälsa. Fältverksamheten har dessutom genom sin analys till exempel identifierat behov av att nå mer flickor vilket lett till en insats i samarbete med skola och fritidsgårdsverksamhet där 92 flickor deltog. Fältverksamheten har under 2023 även upprättat ett nytt arbetssätt i form av en systematisk dokumentation kring enskilda ungdomar utifrån tre orosnivåer. Syfte med arbetssättet är att kartlägga, fånga upp, sätta in insatser och följa upp ungdomar med social utsatthet/problematik.

Under 2023 har fältverksamheten tillsammans med högstadieskolorna tagit fram ett samverkansdokument vars syfte är att klargöra roller och förväntningar från de olika verksamheterna och på så vis underlätta samverkan samt nå högre måluppfyllelse utifrån våra uppdrag gentemot ungdomar/elev. I samverkansdokumentet framgår bland annat att fältsekreterare ska delta på EHT-möte på samtliga högstadieskolor två gånger per termin för övergripande informationsutbyte om målgruppen kring exempelvis behov, problemområden och hur vi kan öka friskfaktorer. Vidare framgår i samverkansdokumentet att Fältsekreterare även ska vara tillgängliga efter bedömning av verksamhetens behov och resurser för samarbete kring projekt, insatser eller specifika behov på en skola. Flera förfrågningar har lett till specifika insatser under året.

Nedanstående sociala fältinsatser har genomförts under året:

Socialt uppsökande fältarbete - genomförs genom att arbeta uppsökande och förebyggande ute på fältet i kommunen och i olika miljöer där ungdomar vistas. Detta är framför allt på högstadieskolorna samt på andra kända samlingspunkter vilka varierar utifrån årstid och behov. Fältsekreterare utför minst ett besök per vecka på varje högstadieskola samt gymnasiet i Vänersborg. Upplevelsen av det generella fältarbetet med uppsökande verksamhet är att det är positivt och fältsekreterare får en god kontakt och bra relation med de ungdomar som de möter.

Sommargrupp - genomfördes under fyra veckors tid i juni 2023 med sammanlagt 12 ungdomar. Ett flertal aktiviteter med en tydlig plan och syfte genomfördes för dessa ungdomar tillsammans med olika teman, studiebesök och trevliga inslag såsom mat, dryck, fika och lek. Utvärderingen påvisade mycket goda resultat. Samtliga ungdomar kan tänka sig att rekommendera sommargrupp till andra ungdomar. Sammanfattningsvis framkommer i utvärderingen att många av ungdomar upplever att de lärt sig något nytt kring bl.a. framtid och psykisk hälsa, kärlek och relationer, framtid samt hänsyn och bemötande. Även besök av polis samt studiebesök på fritidsgården var uppskattat. Dessa sommargrupper kommer att genomföras även 2024.

Sociala fältinsatser i skolan;

Drogsmart - ett förebyggande program som omfattar tre tillfällen. Syftet med drogsmart är att senarelägga alkoholdebuten hos unga samt ge unga ökad kunskap för att avstå bruk av narkotiska preparat. Programmet genomfördes tidigare i årskurs 9 på samtliga grundskolor i Vänersborg. Fältverksamheten har dock utifrån kartläggning av ungdomssituationen i Vänersborg och genom omvärldsbevakning bedömt att programmet skulle kunna ge en ökad förebyggande effekt i en tidigare årskurs. Fältverksamheten har därför tillsammans med drogförebyggande samordnare under 2023 genomfört drogsmart i årskurs 8.

Språkbruk - uppmärksamma och öka förståelsen för språkbrukets påverkan på elevernas mående samt skolmiljö och på så sätt minska elevernas negativa språkbruk gentemot varandra.

Våld och ungas relationer - information om våld i nära relation och vilken hjälp som finns att få. Denna insats utfördes på Fridaskolan i åk 9.

Nätvett - öka medvetenhet kring den påverkan som nätet/sociala medier har på ungdomar.

Fördomssmart - öka medvetenhet kring fördomar och bidra till ett normkritiskt förhållningssätt.

Unga relationer - rastaktivitet med tema relationer.

Hälsovecka - rastaktivitet med tema psykisk hälsa (friskfaktorer).

En annan skolinsats innebär att presentera sig själva och verksamheten för åk 6. Detta genomförs för samtliga åk 6-klasser inför sommarlovet.

Under året har också *schools out* och *schools in* genomförts likt tidigare år i samverkan med bl.a. skola och fritid i samband med skolstart och skolavslutning. Även i år anordnade fältteamet ett eget *schools in* för Fridaskolan.

Att vara aktiv på sociala medier genom Instagram och Tiktok intervjuer är en mycket viktig aktivitet för fältteamet. Syftet är att marknadsföra vår verksamhet och sprida kunskap, underlätta för ungdomar att ta kontakt med andra professionella och framföra ungdomars röst. På Instagram har fältteamet genomfört temaveckor om olika områden, exempelvis våld i nära relation, heder, relationer, tystnadskultur osv.

Samordnare föräldrastöd

Under 2023 i april tillsattes tjänsten samordnare Föräldrastöd. Syftet med tjänsten var att i första hand samordna föräldrastödet inom vår förvaltning IFO, men också se till att det föräldraskapsstöd vi erbjuder är väl utvecklat, organiserat samt tillgodoser föräldrars behov av stöd i vår kommun. En annan stor del är att marknadsföra, samverka med kommunens övriga verksamheter samt genom ett operativt arbete leda stödgrupper.

Samordnaren har också på olika sätt marknadsfört enhetens föräldraskapsstöd, genom att informera på föräldramöten, lägga ut information på olika kanaler såsom till exempel hemsida och infomentor men också varit ute och informerat på olika verksamheter till exempel familjerådgivning, rektorsträffar, elevhälsa, UPH (Ungas psykiska hälsa Torpa vårdcentral) samt andra verksamheter. Samordnaren deltar även på nätverksträffar och andra samverkansformer, där också polis ingår. En grupp som vi genom åren sett att vi inte når ut till är utrikesfödda föräldrar därav har ett samarbete startats upp mellan samordnare föräldrastöd, ASI och Familjecentralen Sirius som är verksamheter som riktar sig till och till stor del träffar denna målgrupp. Under året har samordnare varit ute på Barnens Kastanj (fritidsklubb) i syfte att samtala med föräldrarna på Torpaområdet och undersöka vilka behov av stöd som de har, men också för att bygga relation och nå ut med budskapet att socialtjänsten i första hand arbetar för att stötta och hjälpa föräldrar i sitt föräldraskap. Detta arbete resulterade i att ett Café, Kastanjens Café som nu har verksamhet varje fredag i Barnens Kastanjs lokaler, caféet är riktat till vuxna. Caféet skall ses som en träffpunkt med utgångspunkt i att prata svenska, samtala om föräldraskap, guidas vidare inom ASI:s områden samt lyssna in deras frågeställningar och behov av stöd i bland annat sitt föräldraskap. Detta är ett samarbete mellan alla tre verksamheterna och har varit ett lyckat koncept, mellan 12 - 20 deltagare varje tillfälle.

Samordnare har också dialog med andra verksamheter utifrån att möta t.ex nya lagförslag såsom stöttning till vårdnadshavare till placerade barn, hur kan vi på Råd och stödenheten utveckla vårt föräldrastöd till denna målgrupp. Samordnare har även lyssnat in behov av stöd för föräldrar till barn med problematisk skolfrånvaro. Dialog förs med rektorerna hur vi tillsammans kan hjälpas åt och stötta dessa föräldrar.

Familjeenheten

Familjeenheten består av familjerådgivningen, familjerätten, barnsekreterare för barn och unga placerade i familjehem och familjehemssekreterare.

Familjerådgivningen - en verksamhet med erfaren personal som i hög grad driver verksamheten självständigt. På grund av uppsägning av lokaler bestod en stor del av året inledningsvis av att hantera flytt av verksamheten till nya lokaler. Under samma period valde Dalslandskommunerna att säga upp sitt avtal som de haft med vår kommun under många år. Dalsland övergår till att själva bedriva verksamheten i samverkan för att ge sina kommuninvånare service mer lokalt. Tyvärr drabbades också verksamheten av en långvarig sjukskrivning som sedan övergick till att medarbetaren efter många år i tjänsten valde att gå i pension. Bortfallet på tjänsten under flera månader innebar att köerna växte sig långa. En rekrytering kunde ske under hösten 2023 och för närvarande har vi fokus på planen för att komma i kapp med köerna som bildats.

Antal besökande personer 2023; 174 personer.

Antal genomförda samtal 2023; 387 samtal

Brukarundersökning genomförs årligen, senast hösten 2023 med mycket goda resultat. Däremot fanns det detta år synpunkter från vissa brukare på långa väntetider vilket var förväntat.

Familjerätten - familjerätten har under många år varit en stabil verksamhet med hög kompetens. Under året har även denna verksamhet påverkats av sjukskrivningar samt även en längre föräldraledighet. Ordinarie personal har arbetat hårt under året men det blev till slut inte hållbart utan hjälp från inhyrd konsult med den särskilda kompetens som krävs för att få arbeta inom detta specialiserade område.

Under året har chef tillsammans med samordnare för gruppen, skapat processer i kvalitetsledningsarbetet inom alla de områden som rör familjerätten. Vi har också under året digitaliserat egenkontrollerna i Forms bl.a för att underlätta analysarbetet.

Arbetsmängden har ökat kraftigt under 2023 jämfört med 2022;

	2023	2022
Utredning vårdnad/boende /umgänge	51	34
Umgängesstöd yttrande	18	16
Umgängesstöd enligt Dom	12	8
Upplysningar enligt FB 6:20	49	42
Samarbetssamtal	94	61
Yttrande adoption	3	0
Avtal	8	9
Namn/pass yttrande	0	1
Informationssamtal	55	44

Familjehemssekreterare - fyra handläggare har fokus på att följa, stötta och handleda familjehem och två handläggare har fokus på att rekrytera och utreda nya familjehem samt följa, stötta och handleda jourhem. Bland familjehemssekreterarna har vi haft en viss personalomsättning vilket innebär flera nya medarbetare så en stor del av tiden detta år har till stor del bestått av rekrytering och introduktion. Då många är nya har vi behövt genomföra kompetensutveckling både internt och externt för att säkra kvalitén. Vi har haft en tydlig plan för processen för att öka kvalitén och

kunskapen på enheten. 1:e socialsekreterare och administratör går tillsammans igenom alla ärenden med alla handläggare i grupp för att säkerställa att beslut etc. är hanterat rättssäkert.

Barnsekreterare - under året har vi bl.a arbetat med "Livsboken" för att öka barnens känsla av sammanhang. Detta har varit ett roligt och berikande arbete för socialsekreterarna. Känslan av att verkligen kunna ge våra placerade barn det de behöver har ökat och det i sin tur ger en ökad tillfredsställelse i yrket.

Familjehemsplacerade barn och unga - ökade kraftigt med 64% under åren 2017 - 2021. Under 2022 och 2023 har antalet legat ganska stabilt på 97 - 98 st. Totalt för 2023 har 97 barn och unga varit föremål för familjehemsplacering någon gång under året, utav dessa var 57 flickor och 40 pojkar. Under 2023 genomfördes 27 nya familjehemsplaceringar, 17 flickor och 10 pojkar. Största anledningen till att antalet är stabilt (trots många nya placeringar) beror framför allt på ett intensivt arbete med vårdnadsöverflyttningar från föräldrar till familjehemsföräldrarna. 62% av barnen är placerade i våra egna familjehem och resterande ca 38% är placerade i familjehem som har uppdrag via konsultföretag.

Totalt har 15 barn varit föremål för vårdnadsöverflytt under de senaste två åren.

Hållbart arbetsliv

Den totala sjukfrånvaron för IFO 2023 är 9,92% i snitt jämfört med 10,72% 2022. Korttidsfrånvaron är i snitt 2,62% jämfört med 2,84% 2022. Således har sjuktalen sänkts under året både vad gäller långtids- och korttidsfrånvaro.

Vi arbetar vi aktivt för att personal ska vara i arbete och för att uppmärksamma signaler på ohälsa i ett tidigt skede och vi följer kommunens rutiner för sjukfrånvaro och rehabilitering.

Alla enheter arbetar med personalen och dess arbetssituation och mående på olika sätt. Samtliga enheter har frågan levande på APM och i övrigt förekommande mötesforum och frågan lyfts på varje enskilt medarbetarsamtal. På IFO använder vi "mätstickan" som ett verktyg att skatta arbetsbelastning och mående utifrån arbetssituationen kontinuerligt under året. Resultatet av dessa presenteras också med kontinuitet på IFO:s LSG för information och dialog. Alla enheter arbetar också med arbetsmiljön enligt OSA (Organisatoriskt och systematiskt arbetsmiljöarbete). Vissa sektioner har också hälsoinspiratörer som ett led i att uppmärksamma och arbeta med den psykosociala arbetsmiljön. Merparten av medarbetarna inom IFO arbetar mot de mest utsatta i samhället och löper enligt forskningen en högre risk än de flesta andra yrkesgrupper att utveckla psykisk ohälsa i form av utmattningssyndrom, ställföreträdande och sekundära trauma utifrån att kontinuerligt möta en utsatt målgrupp som ofta har problematiska livsberättelser, tidigare trauman och psykisk ohälsa kombinerat med vår skarpa myndighetsutövning. Inom IFO finns sedan 22-08-01 en överenskommelse som upprättas i samverkan med skyddsombud och fackliga parter. All berörd personal inom IFO har möjlighet att använda fyra dagar under året av sin arbetstid till återhämtning och reflektion utifrån behov. Syftet är att förebygga psykisk ohälsa och att detta ska bidra till hållbarhet på sikt. Detta följs upp kontinuerligt på olika sätt, bland annat i dialog på LSG.

Medarbetarenkäten totalt för IFO:s personal visade på att 50% (57% 2022) är ambassadörer och rekommenderar sin arbetsplats till andra. HME (hållbart medarbetarengagemang) för verksamhetsområdet ligger på 79 jämfört med HME 80 för 2022. Resultatet för varje enhet kommer att analyseras och tas upp på respektive enhets APM och vid behov kommer handlingsplaner att upprättas.

Verksamhetens enhetschefer har under året haft en mycket hög arbetsbelastning men, trots detta bedöms resultatet i medarbetarenkäten vara mycket bra. Här visade medarbetarenkäten att 100% av cheferna är ambassadörer rekommenderar sin arbetsplats till andra vilket är samma resultat som 2021. HME ligger på 96 vilket är något högre än 2022 då resultatet var 89.

Sammantaget görs bedömningen att de flesta inom IFO upplever att de har ett hållbart arbetsliv.

Verksamhetsutveckling

Under första kvartalet 2023 påbörjades ett aktivt och enhetsövergripande arbete med verksamhetsplanering utifrån mål- och fokusområden, resurser, övriga förutsättningar samt gällande och kommande lagförändringar/föreskrifter. De fem enheternas verksamheter vilar på olika lagstiftningar och föreskrifter, vilket kräver att varje enhet upprättar sina egna verksamhetsplaner utifrån sitt specifika område och utvecklingsbehov. I flera av enheterna upprättas flera verksamhetsplaner för de olika verksamheterna inom enheten.

Arbetet med att förbättra och utveckla verksamheterna inom IFO pågår ständigt på alla enheter och är ett högt prioriterat område. Vi arbetar kontinuerligt med revidering och utveckling av olika rutiner och riktlinjer, hitta nya arbetsmetoder och strävar efter att ha en flexibel organisation så att vi kan ställa om utifrån ändrade förutsättningar och behov. Utvecklingsarbete pågår även kontinuerligt avseende digitalisering på olika sätt inom de olika verksamhetsgrenarna.

Framtidsutsikter

Kommuninvånarnas behov av individ- och familjeomsorgens insatser är fortsatt hög. Det handlar inte bara om fler barn i behov av stöd och insatser, utan även om alltmer komplexa behov inom samtliga områden som ställer krav på hög kompetens och ett brett samarbete både internt och externt. En fortsatt stor oro inför framtiden finns, när man nationellt men även i Vänersborg, fortsatt ser en ständigt ökande arbetsmängd inom verksamheter för barn och unga.

Arbetet med omställning till en ny socialtjänstlag påbörjas nu under 2024 och kommer att påverka verksamheten i hög grad. En socialtjänst som ska finnas till för de med störst behov och samtidigt ska driva ett mer omfattande långsiktigt och förbyggande arbete med tidiga insatser är också mer resurskrävande än dagens uppdrag. Detta i kombination med den höga arbetsbelastningen samt svårigheter att rekrytera personal kommer att innebära en stor utmaning inte minst för IFO. I dagsläget finns det också ett stort antal övriga nya lagförslag vid sidan av nya socialtjänstlagen som kommer att påverka vår verksamhet inom barn- och unga samt missbruk/beroende. Ständigt nya lagkrav och skärpta föreskrifter samt rekryteringssvårigheter medför stora utmaningar i att planera och få en stabilitet och kontinuitet både i det dagliga arbetet och utvecklingsarbetet.

Bemanning och rekrytering av personal är en nationell utmaning även för IFO:s område. I nuläget har vi mycket svårt att rekrytera behörig personal. Antalet utbildningsplatser på landets högskolor och universitet har kontinuerligt ökat utifrån behov, men tyvärr är inte socialtjänstens områden särskilt attraktivt för många socionomer och de väljer andra yrkesområden. Särskilt svårt är det inom området för barn och unga och i dag är väldigt många kommuner fortsatt tvingade att ta in konsulter för att klara uppdraget, så även i Vänersborg. Den desinformationskampanj som startade på sociala medier i början av 2022 avseende att Sveriges myndigheter kidnappar barn är fortsatt pågående, det gör arbetet än mer utsatt vilket också påverkar attraktiviteten för yrket.

Kostnaderna för försörjningsstöd påverkas av omvärldsfaktorer som vi i låg grad kan påverka och är svåra att förutse. Här finns definitivt en risk att pågående lågkonjunktur kan medföra att fler kommer vara i behov att söka och vara berättigade försörjningsstöd under 2024.

En särskild utmaning för IFO i Vänersborg är fortsatt att vi har Nordens största flyktingförläggning i vår kommun. Detta innebär dels en ökad arbetsbelastning, dels svåra juridiska bedömningar i många fall, inte minst utifrån barnrättskonventionen då många barn vistas där under väldigt lång tid, vissa under många år. Betonas bör också att detta också är kostnadskrävande då staten inte ersätter personalens arbetsinsats för denna målgrupp, enbart placeringskostnader om det blir aktuellt.

Administrativa avdelningen och Kvalité och utveckling

Personalstatistik	2021	2022	2023
Antal anställda, st	1 707	1 812	1 768
varav män	296	338	333
Sysselsättningsgrad - kvinnor %	97	98	96
Nämnd och administration	100	99	99
Hemtjänst	95	97	96
Särskilda boenden	97	95	94
Vård stöd och utredning	96	96	98
Personligt stöd och omsorg	97	97	97
Individ och familjeomsorg	98	99	99
Arbete, sysselsättning och integration	99	99	99
Sysselsättningsgrad - män %	97	98	97
Nämnd och administration	100	97	98
Hemtjänst	95	97	97
Särskilda boenden	95	90	91
Vård stöd och utredning	94	97	99
Personligt stöd och omsorg	98	99	99
Individ och familjeomsorg	100	100	100
Arbete, sysselsättning och integration	98	98	97
Medellön - kvinnor, kr			
Nämnd och administration	48 586	46 898	49 281
Hemtjänst	26 700	27 307	28 908
Särskilda boenden	27 649	28 161	29 238
Vård stöd och utredning	33 075	34 232	36 309
Personligt stöd och omsorg	29 177	29 547	30 562
Individ och familjeomsorg	37 484	38 699	39 522
Arbete, sysselsättning och integration	31 141	31 500	32 848
Medellön - män, kr			
Nämnd och administration	51 400	49 850	42 190
Hemtjänst	24 764	25 120	26 809
Särskilda boenden	25 463	25 444	26 681
Vård stöd och utredning	30 729	31 777	34 402
Personligt stöd och omsorg	27 385	27 945	29 460
Individ och familjeomsorg	37 345	38 326	39 638
Arbete, sysselsättning och integration	30 661	30 757	31 685

Färdtjänst	2021	2022	2023
Antal personer med beviljad färdtjänst 31/12	1 436	1 631	1 320
Antal arbetsresor	2 432	2 313	1 790
Antal övriga resor	14 591	20 307	22 793
Nettokostnad per resa, kr	272	259	259
Antal avslag	36	40	24
Riksfärdtjänst	2021	2022	2023
Antal utförda enkelresor	30	16	21
- varav flyg	2	0	0
- varav tåg	8	6	8
- varav bil	20	10	13
Genomsnittlig kostnad per resa, kr	3 522	3 639	1 168

Äldreomsorg

Särskilt boende

Allvårdsboende och demensboende	2021	2022	2023
Totalt antal platser 31/12	339	347	362
Varav:			
- Ringhem	27	27	27
- Niklasbergsvägen 9	24	24	24
- Solängen	66	66	66
- Ekeliden	21	21	0
- Luddala / Nordkroksvägen	0	0	44
- Björken	45	45	45
- Eken	36	36	36
- Linden	36	36	36
- Solhaga	24	24	24
- Sörbygården	24	32	24
- Niklasbergsvägen 1	36	36	36
Personalkostnad per plats/dag, kr	1 573	1 549	1 598
Nettokostnad per plats/dag, kr	1 729	1 753	1 851
Genomsnittlig beläggning	90	99	100

Hemtjänst

Hemtjänst	2021	2022	2023
Antal personer med utförd hemtjänstinsats	684	710	712
Totalt antal utförda timmar	221 052	235 215	250 592
- Varav utförda timmar/insatser av annan utförare	20 608	20 324	22 514
- Varav utförda timmar/larm	i.u	i.u	4 696
- Varav utförda timmar/natt	i.u	i.u	10 070
Personalkostnad per utförd timma, kr	715	750	761

Från och med februari 2023 utförs larm och natt av "ordinarie" hemtjänstgrupper. Fram tills februari 2023 utfördes detta av larm respektive nattenheten. Därav går det inte att ta fram nyckeltal för 2021-2022. Kostnaderna för larm respektive natt kommer att kunna följas separat från 2024.

Vård, Stöd och Utredning

<u>Kommunal primärvård</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal inskrivna i hemsjukvård (31/12)	1 055	1 078	1 121
Antal ärenden Samverkande sjukvård	101	58	78
Antal genomförda vaccinationer	4 300	3 000	3 000
Antal patientbesök Kommunrehab	8 896	10 503	11 755
<u>Korttidsvård och växelvård</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal inskrivna under året	503	650	712
Antal platser	24	26	26
Antal vård dagar	6 191	8 230	8 927
Beläggning i %	70	94	102
Personalkostnad per vård dag	2 363	1 916	1 845
Total nettokostnad per vård dag	2 480	2 025	1 964
<u>Utskrivningsklara</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal patienter (ej unika)	1 459	1 264	1 343
Antal betaldagar	31	196	473
Kostnad per vård dag, i kr	8 900	9 300	10 500
<u>Dagverksamhet - Biståndsbedömd</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal besök på dagverksamhet	6 537	7 025	7 042
Personalkostnad per besök, i kr	1 285	1 288	1 286
<u>Förebyggande verksamhet – Antal besök</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Torpa träffpunkt	1 007	1 386	1 645
Övriga träffpunkter	2 777	6 519	9 289
Anhörigstöd	397	571	816
Frivilligverksamhet	669	762	1 115
<u>Bemanningsenheten</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Sålda timmar totalt	156 642	151 185	150 530
- varav Äldreomsorg	119 748	110 382	111 785
- varav Personligt Stöd & Omsorg	36 894	40 803	38 745
<u>Biståndsenheten</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Totalt antal fattade beslut	3 106	3 360	3 265
- varav Bifall	3 032	3 315	3 200
- varav Avslag	74	45	65

Individ- och Familjeomsorg

<u>Barn & Unga</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal pågående utredningar under året	768	843	952
Antal ansökningar om vård enligt LVU	16	14	12
Antal beslut om vårdnadsöverflytt	3	10	5
<u>Barn & Unga – HVB/SIS (0–21 år)</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal placerade totalt under året	18	28	34
Antal vård dagar totalt under året	2 854	4 520	6 101
Genomsnittlig nettokostnad/dygn, i kr	5 843	5 668	4 788
<u>Barn & Unga – Familjehem (0–21 år)</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal placerade totalt under året	102	98	97
Antal vård dagar totalt under året	27 820	24 339	25 806
Genomsnittlig nettokostnad/dygn, i kr	1 167	1 145	1 133
<u>Barn & Unga – Öppenvårdsinsatser</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal öppenvårdsinsatser under året	243	252	278
Antal med stöd av kontaktperson	6	4	4
Antal med stöd av kontaktfamilj	22	16	21
<u>Familjerätt</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal utredningar (Vårdnad, boende, umgänge)	45	34	51
Antal samarbetsamtal	94	66	80
Antal informationssamtal	i.u.	44	55
<u>Familjerådgivning</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal besökande personer	227	243	174
Antal genomförda samtal	398	493	386
<u>Vuxenvård</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal utredningar under året - SoL	157	112	115
Antal utredningar under året - LVM	5	8	17
<u>Vuxenvård – Externt köpt vård - Missbruk</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal placeringar under året - SoL	2	0	2
Antal placeringar under året - LVM	3	3	3
Antal vård dygn under året - SoL	142	0	99
Antal vård dygn under året - LVM	240	293	414
Genomsnittlig nettokostnad/dygn	3 577	3 976	4 323
<u>Skyddat boende – Våld i nära relation & Avhoppare</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal köpta platser under året - ViN	4	2	2
Antal köpta platser under året - Avhoppare	1	1	0
Antal vård dygn under året - ViN	926	399	260
Antal vård dygn under året - Avhoppare	31	304	0
Genomsnittlig nettokostnad/dygn	1 967	2 547	2 673
Antal insatser i skyddat boende, THN enligt avtal	13	5	8

<u>Vuxenvård - akutlogi</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal belagda platser under året	1 788	1 354	465
<u>Vuxenvård – öppenvårdsinsatser</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal öppenvårdsinsatser under året	114	104	109
<u>Ekonomiskt bistånd</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal bidragshushåll totalt under året	855	735	660
Antal bidragsmånader/hushåll (Snitt)	7,3	7,2	7,3
Antal personer med förmedlade medel under året	40	35	32
Utbetalt ekonomiskt bistånd, i tkr	51 311	46 101	44 551

Personligt stöd och omsorg

<u>Personlig assistans LSS under 20 timmar/vecka</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal personer med verkställt beslut den 31/12	19	14	14
Antal personer med kommunen som utförare	10	6	8
Antal beslutade timmar/månad i egen regi per 31/12	1 162	1 162	941
Antal beslutade timmar/månad i privat regi per 31/12	1 726	1 759	1 869
Antal utförda timmar under året i egen regi	10 479	10 742	9 727
Antal utförda timmar under året i privat regi	19 828	18 256	16 547
Nettokostnad per utförd timma i egen regi, kr	293	303	311
Nettokostnad per utförd timma i privat regi, kr	283	290	296
<u>Personlig assistans SFB över 20 timmar/vecka</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal personer med verkställt beslut den 31/12	45	43	48
Antal personer med kommunen som utförare	10	8	8
Antal beslutade timmar/månad i egen regi per 31/12	4 664	3 897	3 905
Antal utförda timmar under året i egen regi	52 644	52 212	45 305
Nettokostnad per utförd timma i kommunal regi, kr	470	461	484
Ersättning från Försäkringskassan, kr/tim	315	320	324,5
<u>Ledsagarservice LSS</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal ärenden i verkställighet den 1/10	24	23	21
Antal beviljade timmar per månad den 1/10	476	452	409
<u>Avlösning LSS</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal ärenden i verkställighet den 1/10	23	24	28
Antal beviljade timmar per månad den 1/10	428	361	413
<u>Kontaktpersoner LSS, SoL</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal ärenden i verkställighet den 1/10, LSS	72	57	54
Antal ärenden i verkställighet den 1/10, SoL	47	54	59
<u>Korttidsvistelse LSS</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal personer med korttidsplats 1/10	44	45	48
Antal beviljade dygn per månad per den 1/10	240	230	228
Antal externa placeringar per 31/12	2	1	1
Nettokostnad för externa placeringar, kr	539 293	846 488	801 128

Statistikbilaga till Verksamhetsberättelse 2023 – Socialnämnden

	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
<u>Korttidstillsyn LSS</u>			
Antal verkställda beslut i egen regi	11	12	13
Köpta platser 31/12	8	4	1
Kostnad per köpt plats, kr/år	96 200	96 200	96 200
<u>Boendestöd - Stödteam</u>			
Antal personer med insatsen den 31/12	97	113	115
Antal beviljade timmar/mån per 31/12	528	578	556
Antal besök under året	24 683	29 648	29 670
<u>Aktivitetshus, Niklasbergsvägen 3 – Psykiatrin</u>			
Antal besök	3 120	3 486	3 750
Antal deltagare, snitt	32	32	33
Nettokostnad/besök, kr	387	357	368
<u>Bostad med särskild service LSS</u>			
Totalt antal brukare	139	137	136
Totalt antal lägenheter	147	147	140
<u>Varav servicebostäder</u>			
- Karlslundsgatan	9	9	9
- Bangatan	9	9	9
- Nordkroksvägen	7	7	7
- Enebacksgatan	10	10	10
- Idrottsgatan	19	19	19
<u>Varav gruppboendestäder</u>			
- Flottning-/Forbondegatan	12	12	6
- Tagelgatan	12	12	12
- Ankargatan	12	12	12
- Tegelbruksvägen	12	12	11
- Brinkebo	7	7	7
- Bladvägen	6	6	6
- Mörtvägen	4	4	4
- Snödroppsvägen	12	12	12
- Rapsvägen, Brålanda	6	6	6
- Edsgatan	6	6	6
- Niklasbergsvägen	4	4	4
Nettokostnad per brukare/dygn, kr (exkl. köp)	2 359	2 473	2 831
Köpt plats, vuxen, 31/12	2	5	4
Genomsnittlig dygnskostnad vid köp, kr	5 204	6 462	9 432
Köpt plats, barn & unga, 31/12	9	6	6
Genomsnittlig dygnskostnad vid köp, kr	2 782	2 919	2 207

<u>Boende för personer med psykiska funktionshinder</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Totalt antal brukare	45	44	44
Totalt antal lägenheter	49	49	49
Varav			
- Edsvägen	15	15	15
- Storegårdsvägen	9	9	9
- Kastanjevägen	10	10	10
- Regementsgatan	7	7	7
- Niklasbergsvägen	8	8	8
Nettokostnad per plats/dag (exkl. köpt plats), kr	1 657	1 710	1 755
Köpt plats den 31/12	5	4	6
genomsnittlig dygnskostnad köpt plats, kr	3 927	4 018	4 064

Arbete, Sysselsättning & Integration

Totalt antal anvisade personer under året (unika)	602	603	631
---	-----	-----	-----

<u>Beställare</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Försörjningsstöd	271	319	242
Arbetsförmedlingen	i.u	i.u	43

<u>Antal insatser - arbetsmarknadspolitiska åtgärder</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
OSA-platser	0	3	9
Trygghet- och utvecklingsanställningar	7	6	9
Lönebidrag	2	4	1
Nystartsjobb	44	64	71
Introjobb	i.u	i.u	21
Arbetsprövning	8	14	18
Spira	i.u	49	35
Kommunalt uppföljnings- och aktivitetsansvar	260	219	268
Integration/Samhällsinformation	8	6	8
Arbetsträning/Arbetspraktik	135	190	159

<u>Övriga ungdomsinsatser</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Feriearbetande ungdomar år 9	27	83	81
Feriearbetande ungdomar gymnasiet	131	90	80
Feriearbeten statsbidrag	48	0	24

<u>Aktivitetshus – Psykiatri</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal besök Fisketorget	2 529	2 849	3 200
Antal deltagare Fisketorget	27	26	60
Personalkostnad/besök	391	342	318

Statistikbilaga till Verksamhetsberättelse 2023 – Socialnämnden

<u>Daglig verksamhet LSS</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Antal personer med verkställt beslut	190	191	197
Hagaparken	25	18	27
Torpen	10	10	3
Slättergatan	26	28	30
Gyllenheimsgatan	19	16	23
Lyckan Secondhand	12	11	11
Fredrikslunds Landeri – Hunddagis	15	12	13
Klappteatern	12	11	11
Holmängen	17	15	8
Transporten	8	9	10
Gränden	-	10	13
Öppenheten – Vänerparken	15	13	12
Företags platser , heltid	13	10	8
Företags grupp	18	18	21
Mottagningen	-	9	7
Nettokostnad per brukare/dag, i kr	904	899	978
<u>Flykting</u>	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>
Kommunmottagna flyktingar under året	22	23	21
Varav ensamkommande barn	0	0	3
Skyddsbehövande från Ukraina	-	25	0
Varav ensamkommande barn	-	5	0

2024-02-09

Dnr: SOC 2024/44

Handläggare
Karin Hallberg
karin.hallberg@vanersborg.se
0521-72 14 71

Mottagare
Socialnämnden

Information om socialförvaltningens resultat i medarbetarundersökningen 2023

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden får under sammanträdet 2024-02-29 information om socialförvaltningens resultat i medarbetarundersökningen 2023.

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Sändlista

-

2024-02-12

Dnr: SOC 2023/234

Handläggare

Anders Lundberg
anders.lundberg@vanersborg.se
0521-72 16 54

Mottagare

Socialnämnden

Fastighetsinvesteringar inom socialnämnden 2025-2027

Förslag till beslut

1. Socialnämnden fastställer fastighetsinvesteringar 2025-2027 enligt bilaga och översänder handlingarna till samhällsbyggnadsnämnden.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen har sammanställt behov av fastighetsinvesteringar åren 2025-2027 enligt tjänsteskrivelsen.

År 2028 har förvaltningen behov av att uppföra ett boende inom socialpsykiatri för 10 personer samt ett serviceboende LSS för 10 personer, projektering inleds år 2026 med därtill kommande investeringar år 2027-2028. Total beräknad investering per boende beräknas till 25,0 mnkr. Utöver dessa behov som tas upp som fastighetsinvesteringar 2025-2027 ser socialförvaltningen behov av ett nytt äldreboende med 40 platser 2027. Planering, projektering samt byggnation av detta sker i samarbete med AB Vänersborgsbostäder.

I socialförvaltningens behovsinventering 2025-2034, som socialnämnden beslutade ställa sig bakom i oktober 2023 och översände för vidare hantering av Kommunstyrelsen beskrivs förvaltningens behov av nya boenden, boendeformer samt omfördelning inom befintligt boendebestånd.

Driftskostnader inklusive hyra för de planerade nya boendena ryms inte inom socialnämndens budgetram och kommer att tas upp som budgetbehov i kommande års MRP.

Aktuell situation

Socialförvaltningens behovsinventering ställde sig socialnämnden genom sitt beslut 2023-10-26, § 115, bakom och översände för vidare hantering av Kommunstyrelsen som del i den övergripande lokalförsörjningsplanen. Förvaltningen beskriver i inventeringen behov av nya boenden för de målgrupper som förvaltningen har ett särskilt ansvar för utifrån lagstiftning, särskilda boendeformer samt eventuell omfördelning inom befintligt boendebestånd.

Förvaltningen har behov av investeringsmedel för ovanstående beskrivna objekt under 2025 – 2027.

Underlag

Socialnämndens behovsinventering samt övergripande möten med samhällsbyggnadsförvaltningen och Kommunstyrelseförvaltningen gällande fastighetsinvesteringar.

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

Tabell över fastighetsinvesteringar åren 2025-2027

Sändlista

Förvaltningschef

Verksamhetschef IFO

Verksamhetschef PSO

Ekonomer inom förvaltningen

Förvaltningschef samhällsbyggnadsförvaltningen

Samhällsbyggnadsnämnden

Socialnämnden

Fastigheter

Verksamhet/Projekt, mkr	2025	2026	2027	S:a
Boende socialpsykiatri, 10 platser	0,0	1,0	12,0	13,0
Serviceboende LSS, 10 platser	0,0	1,0	12,0	13,0
S:a Utgifter	0,0	2,0	24,0	26,0

Handläggare

Lena Sjöström
lena.sjostrom@vanersborg.se
0521-72 21 85

Sändlista är en
sammanställning över vilka
organ, funktioner, personer
eller liknande som ska få
beslutet när ärendet är
färdigbehandlat

Dnr: SOC 2024/49

Mottagare

Socialnämnden

Förstudie – bostad med särskild service i form av servicebostad LSS

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår samhällsbyggnadsnämnden att starta lokalplanering för ett nytt serviceboende enligt LSS på Blåsut, i enlighet med förstudie daterad 2024-02-14.

Bakgrund

Utifrån inventering gällande boendebestand och kontakt med korttidsverksamheter finns ett antal personer med behov av formen servicebostad LSS.

Insatsen bostad med särskild service enligt LSS kan utformas som en gruppboende eller servicebostad. De skiljer sig i viss mån åt i fråga om hur många som bor i bostaden och hur den är utformad.

I förarbetena till LSS framgår att med servicebostaden avses en bostadsform med visst fast basstöd genom anställd personal för boendet där omfattande service och vård kan ges dygnet runt.

Antalet boende i en servicebostad bör vara så begränsat att serviceboendet integreras i bostadsområdet och en institutionell boendemiljö undviks.

Verksamheten enligt LSS ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Därför är det också viktigt att bostaden inrättas i en miljö som ger de boende förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

En bostad med särskild service är den enskildes hem. Detta ställer särskilda krav på bostadsstandarden. I förarbetena till LSS uttalas att huvudregeln bör vara att de generella byggbestämmelser som gäller för bostäder i allmänhet också ska gälla för bostadslägenheter i en gruppboende. Därutöver bör dimensioneringen bedömas med hänsyn till den enskildes servicebehov och ibland behov av utrymmeskrävande hjälpmedel. Krav på byggnader finns bl.a. i plan- och bygglagen.

Underlag

- Förstudie - Servicebostad LSS, daterad 2024-02-14

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Sändlista

Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhetschef PSO
Ansvarig handläggare

Förstudie - Servicebostad LSS

Namn/benämning förstudie Förstudie – Ny servicebostad LSS 2028	Datum för godkännande av förstudien 2024-XX-XX
Beställare (projektägare) Socialförvaltningen	SOC 2024/49

2024-02-14

Sammanfattning av rapporten

Förstudie har genomförts av arbetsgrupp som bestått av professioner från socialförvaltningen, VD för AB Vänersborgsbostäder och verksamhetschef för samhällsbyggnadsförvaltningen. Arbetsgruppen har träffats under hösten för att klargöra behovet av en ny bostad. Målgruppen för boendet är vuxna med LSS tillhörighet personkrets 1.

Utifrån inventering gällande boendebestånd och kontakt med korttidsverksamheter finns ett antal personer med behov av formen servicebostad LSS. Uppdraget har varit att identifiera när och var en servicebostad ska stå färdigt och antal platser.

Förstudien förespråkar att bygga ny servicebostad på Blåsut med motivering att samhällsbyggnadsförvaltningens föreslagna tomt är lämplig med ett bra geografiskt läge. Bostäder enligt LSS ska etableras i olika delar av kommunen och på Blåsut finns endast en gruppboende sedan tidigare. Ytterligare aspekter är att det är nära till busshållplats och tågförbindelser vilket främjar självständighet.

Enligt ett av kommunens inriktningsmål som kommunfullmäktige beslutat om (KF 2023-06-21, § 105) ska det i Vänersborgs kommun finnas mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv.

Bakgrund

Socialnämndens behovsinventering gällande boenden och lokaler 2024–2033 visar att funktionshinderomsorgen har behov av att utöka med 10 boendeplatser.

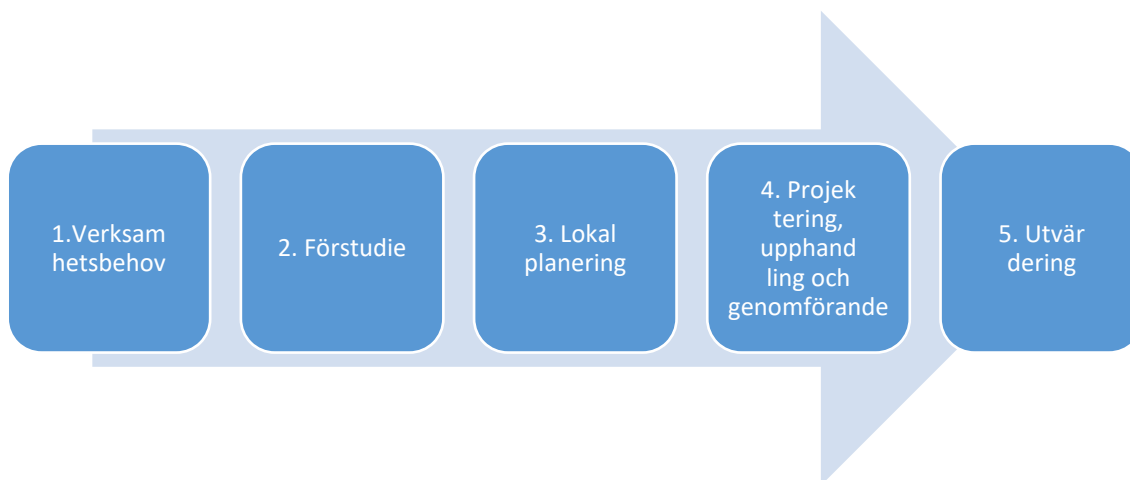
Det är svårt att göra en säker prognos gällande behov av platsantalet då det är flera faktorer som spelar in. En viktig faktor är boendestödets möjligheter att tillgodose den enskildes behov i ordinärt boende. Valfärdsteknik är ytterligare aspekter som kan fördröja behov av servicebostad LSS.

Syfte och mål

Målet för förstudien är att ge ett beslutsunderlag till socialnämnden för att de ska kunna fatta beslut om vilket lösningsalternativ för lokalbehovet som ska väljas. Syftet är att möta socialnämndens behov av boende inom funktionshinderomsorgen på ett hållbart och effektivt sätt i enlighet med målet för god ekonomisk hushållning.

Förstudien ska utgöra underlag för socialnämnden att fatta beslut i frågan och ta ärendet vidare till kommunstyrelsen, som efter lokalplanering genomförd av fastighetsägaren kan fatta beslut om projektering och genomförande, enligt kommunens riktlinjer för lokalförsörjning.

2024-02-14

Omfattning och avgränsning

1.1 Avgränsning

Behovsinventeringen omfattar inte kommunens bostadsförsörjning i stort utan enbart de boenden där kommunen har ett särskilt ansvar. Utifrån socialtjänstlagen (SoL) har kommunen skyldighet att tillhandahålla bostäder till särskilda grupper och har det yttersta ansvaret för att personer som bor i kommunen får den hjälp och det stöd som de behöver.

I 5 kap. SoL regleras vilka personer socialnämnden har ett särskilt ansvar för:

- **Människor med funktionshinder:** 7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Förstudien vilar på behovsbedömningen gällande lokaler och boende 2025–2034 som beslutats om i socialnämnden 2023-10-26, § 115.

Metod

Utifrån de underlag som tagits fram har antaganden och uppskattningar gjorts av hur många bostäder och övriga lokaler som behövs för att täcka behoven. Lagstiftningen som säger vilket ansvar kommunen har ligger till grund för förstudien

Nulägesanalys

Kommunen har 48 lägenheter i servicebostad enligt LSS. När det gäller åldersstruktur så är det en person som är över 70 år.

Kravanalys

Insatsen bostad med särskild service enligt LSS kan utformas som en gruppboende eller servicebostad. De skiljer sig i viss mån åt i fråga om hur många som bor i bostaden och hur den är utformad.

2024-02-14

I förarbetena till LSS framgår att med servicebostaden avses en bostadsform med visst fast basstöd genom anställd personal för boendet där omfattande service och vård kan ges dygnet runt.

Antalet boende i en servicebostad bör vara så begränsat att serviceboendet integreras i bostadsområdet och en institutionell boendemiljö undviks.

Verksamheten enligt LSS ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet ska vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra. Därför är det också viktigt att bostaden inrättas i en miljö som ger de boende förutsättningar för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

En bostad med särskild service är den enskildes hem. Detta ställer särskilda krav på bostadsstandarden. I förarbetena till LSS uttalas att huvudregeln bör vara att de generella byggbestämmelser som gäller för bostäder i allmänhet också ska gälla för bostadslägenheter i en gruppboende. Därutöver bör dimensioneringen bedömas med hänsyn till den enskildes servicebehov och ibland behov av utrymmeskrävande hjälpmedel. Krav på byggnader finns bl.a. i plan- och bygglagen

Vilka generella krav som byggnader ska uppfylla regleras i plan- och bygglagen (2010:900), PBL och plan- och byggförordningen (2011:338). En byggnad ska enligt 8 kap. 1 § PBL

1. vara lämplig för sitt ändamål,
2. ha en god form-, färg- och materialverkan, och
3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

För att uppfylla det krav på lämplighet för sitt ändamål som anges i 8 kap. 1 § 1 plan- och bygglagen ska en byggnad som innehåller bostäder vara utförd på ett sådant sätt att bostäderna i skälig utsträckning har avskiljbara utrymmen för sömn och vila, samvaro, matlagning, måltider, hygien och förvaring.

Bostäderna ska med hänsyn till användningen ha inredning och utrustning för matlagning och hygien.

Resultat och analys

- En lämplig tomt för nybyggnation har identifierats på Blåsut. Byggnaden skulle uppföras av samhällsbyggnadsförvaltningen utifrån verksamhetens behov. Tomten får bebyggas med enplanshus. Det är nära till busshållplats vilket främjar självständighet och tillgång till aktiviteter i centrum och tågförbindelser i Öxnered. Tomten ägs av Vänersborgs kommun.
- En lämplig tomt för nybyggnation har identifierats på Mariedal. Byggnaden skulle uppföras av samhällsbyggnadsförvaltningen utifrån verksamhetens behov. Tomten får bebyggas med tvåplanshus. Det är nära till busshållplats vilket främjar självständighet och tillgång till aktiviteter i centrum. Tomten ägs av Vänersborgs kommun.

Förstudien förespråkar att bygga ny servicebostad på Blåsut med motivering att tomten är lämplig för denna form av bostad och har ett bra geografiskt läge. Bostäder enligt LSS ska

2024-02-14

etableras på olika delar av kommunen och på Mariedal med omnejd finns 4 gruppbestäder i förhållande till en gruppbestad i Blåsut. Blåsut har också nära till busshållplats och tågförbindelser vilket främjar självständighet.

Kostnadsbilden är likvärdig utifrån båda alternativen.

Rekommendationer

Bostad om ca 600 kvadratmeter där varje lägenhet är ca 35–40 kvadrat med kök. I bostaden finns gemensamhetsutrymme och personalutrymme. Tillgång till ett antal parkeringar. Teknisk utrustad. Närhet till busshållplats.

Moment	2025	2026	2027	2028
Lokalplanering	X			
Projektering		X		
Genomförande			X	
Färdigställd				X

Fortsatt arbete

Förstudien övergår efter beslut i socialnämnder till planeringsstadier.

Budget och nyttoanalys

Samhällsbyggnad prognostiserar en budget till 25 miljoner i 2024 års värde med en preliminär fördelning av:

2026 = 1 mnkr

2027 = 10 mnkr

2028 = 14 mnkr

Förvaltningschef
Karin Hallberg

2024-02-14

Dnr: SOC 2024/50

Handläggare

Lena Sjöström
lena.sjostrom@vanersborg.se
0521-72 21 85

Mottagare

Socialnämnden

Förstudie – boende socialpsykiatri

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår samhällsbyggnadsnämnden att starta lokalplanering för ett nytt boende inom socialpsykiatrin på Holmängen, i enlighet med förstudie daterad 2024-02-14.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämndens behovsinventering gällande boenden och lokaler 2024–2033 visade att det finns behov av att utöka platserna på särskilda boenden med 10 boendeplatser.

I SoL finns bestämmelser om kommunens ansvar för boendesituationen när det gäller personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ska medverka till att den enskilde får bo på ett sätt som är anpassat efter personens behov av särskilt stöd. Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning som behöver det till följd av betydande svårigheter i sin livsföring. Bostad med särskild service enligt SoL är en permanent boendeform och ges som bistånd efter individuell prövning

För att få rätt till bistånd krävs enligt SoL att den sökande inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Funktionsnedsättningen ska vara varaktig och det sak finnas ett stödbehov över dygnet. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå och socialtjänstens bistånd ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Underlag

- Förstudie boende socialpsykiatri, daterad 2024-02-14

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Sändlista

Samhällsbyggnadsnämnden
Verksamhetschef PSO
Ansvarig handläggare

2024-02-14

Förstudie - boende socialpsykiatri SoL

Namn/benämning förstudie Förstudie - nytt boende socialpsykiatri	Datum för godkännande av förstudien 2024-XX-XX, §
Beställare (projektägare) Socialförvaltningen	Dnr: SOC 2024/50

2024-02-14

Sammanfattning av rapporten

Förstudie har genomförts av arbetsgrupp som består av professioner från socialförvaltningen, VD för AB Vänersborgsbostäder och verksamhetschef för samhällsbyggnadsförvaltningen. Arbetsgruppen har träffats under hösten för att klargöra behovet av ny bostad inom socialpsykiatri samt när boendet behöver stå klart. Målgruppen för boendet är vuxna över 18 år med psykiska funktionshinder.

Utifrån en inventering som boendestöd gjort gällande antal personer som kan beräknas behöva en bostad framöver framkom att cirka 10 personer kan vara i behov av ett särskilt boende enligt socialtjänstlagen (SoL). Uppdraget har varit att identifiera när, vilken form och var ett boende inom socialpsykiatri ska upprättas.

Förstudien förespråkar att bygga nytt ett- eller tvåvåningshus på Holmängenområdet utifrån samhällsbyggnadsförvaltningens föreslagna tomt, med motivering att den ligger enskilt och har närhet till centrum och busshållplats.

Enligt ett av kommunens inriktningsmål som kommunfullmäktige beslutat om (KF 2023-06-21, § 105) ska det i Vänersborgs kommun finnas mer jämställda och jämlika förutsättningar att påverka sina liv.

Bakgrund

Socialnämndens behovsinventering gällande boenden och lokaler 2024–2033 visade att det finns behov av att utöka platserna på särskilda boenden med 10 boendeplatser.

I SoL finns bestämmelser om kommunens ansvar för boendesituationen när det gäller personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ska medverka till att den enskilde får bo på ett sätt som är anpassat efter personens behov av särskilt stöd. Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning som behöver det till följd av betydande svårigheter i sin livsföring. Bostad med särskild service enligt SoL är en permanent boendeform och ges som bistånd efter individuell prövning

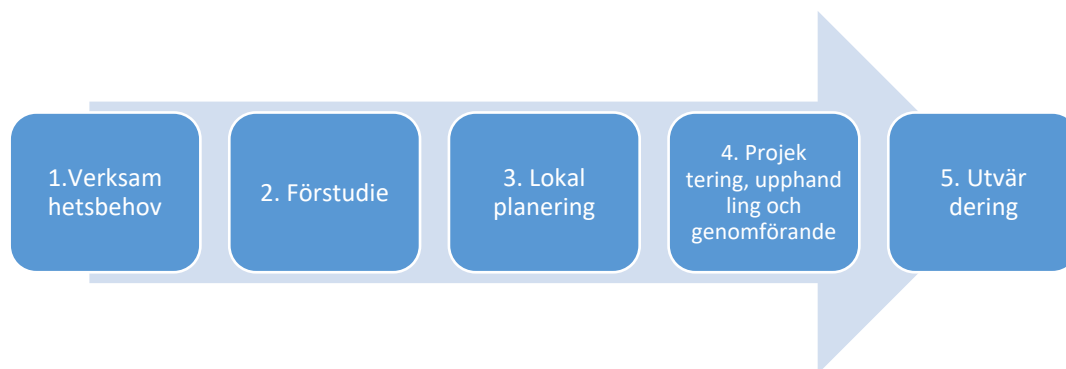
För att få rätt till bistånd krävs enligt SoL att den sökande inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt. Funktionsnedsättningen ska vara varaktig och det sak finnas ett stödbehov över dygnet. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå och socialtjänstens bistånd ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

2024-02-14

Syfte och mål

Målet för förstudien är att ge ett beslutsunderlag till socialnämnden för att de ska kunna fatta beslut om vilket lösningsalternativ för lokalbehovet som ska väljas. Syftet är att möta socialnämndens behov av boende inom funktionshinderomsorgen på ett hållbart och effektivt sätt i enlighet med målet för god ekonomisk hushållning.

Förstudien ska utgöra underlag för socialnämnden att fatta beslut i frågan och ta ärendet vidare till kommunstyrelsen, som efter lokalplanering genomförd av fastighetsägaren kan fatta beslut om projektering och genomförande, enligt kommunens riktlinjer för lokalförsörjning.

Avgränsning

Behovsinventeringen omfattar inte kommunens bostadsförsörjning i stort utan enbart de boenden där kommunen har ett särskilt ansvar. Utifrån socialtjänstlagen (SoL) har kommunen skyldighet att tillhandahålla bostäder till särskilda grupper och har det yttersta ansvaret för att personer som bor i kommunen får den hjälp och det stöd som de behöver.

I 5 kap. SoL regleras vilka personer socialnämnden har ett särskilt ansvar för:

- **Människor med funktionshinder:** 7 § Socialnämnden skall verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Socialnämnden skall medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning och får bo på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd.

Utifrån de underlag som tagits fram har antaganden och uppskattningar gjorts av hur många boendeplatser som behövs för att täcka behoven. Lagstiftningen som säger vilket ansvar kommunen har ligger till grund för hela förstudien.

Förstudien vilar på behovsbedömningen gällande lokaler och boende 2025–2034 som beslutats om i socialnämnden 2023-10-26, § 115.

Nulägesanalys

I kommunen finns 49 lägenheter inom socialpsykiatri SoL och de boende är i blandade åldrar varav sju personer är över 70 år.

Kravanalys

2024-02-14

Vilka generella krav som byggnader ska uppfylla regleras i plan- och bygglagen (2010:900), PBL och plan- och byggförordningen (2011:338). En byggnad ska enligt 8 kap. 1 § PBL

1. vara lämplig för sitt ändamål,
2. ha en god form-, färg- och materialverkan, och
3. vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

För att uppfylla det krav på lämplighet för sitt ändamål som anges i 8 kap. 1 § 1 plan- och bygglagen ska en byggnad som innehåller bostäder vara utförd på ett sådant sätt att bostäderna i skälig utsträckning har avskiljbara utrymmen för sömn och vila, samvaro, matlagning, måltider, hygien och förvaring.

Kommunen har flera olika former av boenden för personer med psykisk funktionsnedsättning utifrån behov. Det nya boendet ska komplettera övriga boendemiljöer på ett optimalt sätt. Att bygga en bostad som matchar personernas behov möjliggöra att eliminera köpta platser. Boendeinsatser som ska bidra till struktur och rutiner i vardagen och därmed öka förutsättningarna för att bli mer självständig.

Särskilt boende SoL är ett boende där personer med psykisk funktionsnedsättning bor tillsammans och där boendet har gemensamhetsutrymmen med personal på plats.

Resultat och analys

Utifrån inventering behöver kommunen utöka antal boendeplatser inom socialpsykiatri med 10 platser.

Nedan är olika förslag som en utsedd projektgrupp ska titta närmare på

- Vid samtal med VD för ABVB kan det bli aktuellt att exploatera hyreslägenheter på Skaven. Om det blir aktuellt skulle kommunen och ABVB upprätta ett blockhyresavtal. En huskropp i bostadsområdet skulle nyttjas till boende inom socialpsykiatri med personalutrymme. (10 platser)
- Lämplig tomt har identifierats på Holmängen och skulle det bli aktuellt skulle huskroppen inrymma 10 lägenhet à 35 – 40 kvadrat per lägenhet samt gemensamhetsutrymme och personalutrymme. Detaljplan möjliggör två våningar. Sammanlagt ca 600 kvadrat. Läget är bra utifrån närhet till busshållplats. Fördel att den ligger enskild men ändå centralt för att kunna nyttja aktiviteter i centrum. Tomten ägs av Vänersborgs kommun. Området är detaljplanelagt för denna typ av byggnation.

Förstudien förespråkar att bygga nytt ett- eller tvåvångshus på Holmängen med motivering att tomten ligger mer enskilt och närhet till centrum och busshållplats. Detta alternativ är också säkrare då det finns osäkerhet om etablering av Skaven kommer bli eller ej. Det finns också en tydligare kostnadsbild om kommunen bygger det själva.

2024-02-14

Moment	2025	2026	2027	2028
Lokalplanering	X			
Projektering		X		
Genomförande			X	
Färdigställd				X

Fortsatt arbete

Förstudien övergår efter beslut i socialnämnder till planeringsstadier.

Budget och nyttoanalys

Samhällsbyggnad prognostiserar en budget till 25 miljoner i 2024 års värde med en preliminär fördelning av:

2026 = 1 mnkr

2027 = 10 mnkr

2028 = 14 mnkr

Förvaltningschef

Karin Hallberg

2024-02-13

Dnr: SOC 2023/287

Handläggare

Anders Lundberg
anders.lundberg@vanersborg.se
0521-72 16 54

Mottagare

Socialnämnden

Svar på remiss avseende utredning gällande Norra skolans lokaler

Förslag till beslut

Socialnämnden översänder yttrande, i enlighet med bilaga, till kommunstyrelsen.

Sammanfattning av ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat rapporten ”Utredning Norra skolans lokaler” till barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och socialnämnden. Nämndernas yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 14 mars 2024

Enligt kommunfullmäktiges fastställda principer följer att byggnaderna i första hand bör nyttjas för verksamheternas behov av nya eller utökade lokaler alternativt för att ersätta externa lokaler om det är ekonomiskt fördelaktigt. Utredningen kring Norra skolans lokaler lyfter möjligheten att bedriva daglig verksamhet inom socialförvaltningen som ett alternativ.

Socialnämnden avger yttrande i enlighet med bilaga *Yttrande avseende Norra skolans lokaler*.

Underlag

- Remiss av ”utredning Norra skolans lokaler”

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

Yttrande avseende Norra skolans lokaler

Sändlista

Kommunstyrelsen
Ansvariga handläggare på socialförvaltningen

2024-01-19

Dnr: SOC 2023/289

Handläggare
Anders Lundberg
Lena Sjöström

Mottagare
Socialnämnden

Yttrande avseende remiss ”utredning Norra skolans lokaler”

Bakgrund

Kommunstyrelsen remitterar rapporten ”Utredning Norra skolans lokaler” till barn- och utbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden och socialnämnden. Nämndernas yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast 14 mars 2024

Enligt kommunfullmäktiges fastställda principer följer att byggnaderna i första hand bör nyttjas för verksamheternas behov av nya eller utökade lokaler alternativt för att ersätta externa lokaler om det är ekonomiskt fördelaktigt. Utredningen kring Norra skolans lokaler lyfter möjligheten att bedriva daglig verksamhet inom socialförvaltningen som ett alternativ.

Yttrande

Socialnämnden ser inte att det är lämpligt att bedriva daglig verksamhet på Norra skolan. Detta grundar vi på att det krävs omfattande verksamhetsanpassningar för att bedriva daglig verksamhet i dessa byggnader. Nyckelfrågor är att skapa lämpliga lokaler som möter behoven av personer med funktionsnedsättningar. Det handlar om tillgänglighet och anpassade lokaler där det finns aktiviteter som anpassas till individ/grupp vilket inte Norra skolans lokaler möjliggör.

Faktorer som gemensamma ingång och möten med många personer med olika former av funktionsnedsättning kan leda till utmanande beteende. Bedömningen görs att det även finns svårigheter utifrån självständighet och avstånd till busshållplats. Ytterligare aspekter är av- och påstigning när det gäller transporter.

Kostnaderna för att renovera Norra skolan beräknas uppgå till 120 mnkr (exkl. verksamhetsanpassningar). Hyra per kvm om Norra skolan renoveras för 120 mnkr beräknas bli 2 520 kr/kvm (exkl eventuella verksamhetsanpassningar) och år att jmf med 1 058 kr/kvm och år för befintliga lokaler för daglig verksamhet. Detta innebär en kraftig ökning av lokalkostnaderna om daglig verksamhet skulle bedrivas på Norra skolan och för denna eventuella kostnadsökning saknas budgetmedel.

Dan Nyberg
Ordförande socialnämnden

Karin Hallberg
Förvaltningschef socialförvaltningen

2024-02-12

Dnr: SOC 2023/303

Handläggare

Nathalie Högländer
nathalie.hoglander@vanersborg.se
0521-72 19 36

Mottagare

Socialnämnden

Remissvar avseende Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag

Förslag till beslut

1. Socialnämnden översänder yttrande, enligt bilaga, till kommunstyrelsen.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning av ärendet

Remiss har inkommit till kommunstyrelsen från Socialdepartementet avseende Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222). Kommunstyrelsen har vidareremitterat ärendet till socialnämnden. Remissvar ska ha inkommit till kommunstyrelsen senast 2024-02-29. Yttrande föreligger med anledning av remissen.

Underlag

- Beslut från kommunstyrelsen, 2023-12-21, Vidareremiss av Remiss - Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)
- Remiss av Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag Rapport 2023:11
- Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222) Boverkets rapport

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

- Yttrande remiss Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag

Sändlista

Kommunstyrelsen
Enhetschef kommunrehab

2024-01-24

Dnr: SOC 2023/303

Handläggare
Nathalie Högländer
Lisa Norehed
Maria Melcker

Mottagare
Kommunstyrelsen

Yttrande avseende Remiss Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)

Bakgrund

Remiss har inkommit till kommunstyrelsen från Socialdepartementet och rör Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222).

Kommunstyrelsen har vidareremitterat ärendet till socialnämnden.

Sammanfattning av yttrande

Lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222) har till syfte att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende. En allt större andel av befolkningen kommer att vara äldre framöver enligt befolkningsprognoserna. Äldre bor i allt högre utsträckning kvar i sina bostäder. Vänersborgs kommun förespråkar kvarboendepincipen.

Kvarboendepincipen är lönsam genom kostnadsbesparingar för kommunen jämfört med särskilt boende. Det leder till bättre resursutnyttjande av personal, ökad självständighet och livskvalitet för äldre och personer med funktionsnedsättning. Kvarboendepincipen kräver tillgängliga bostäder.

Bakgrunden till Boverkets utvärderingsuppdrag är att antalet ansökningar, beviljade bidrag samt bidragssummor har minskat. Boverket kommer med förslag på åtgärder för att minska de hinder som finns för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i sin bostad. Boverkets förslag till förändring och förtydligande av lagen om bostadsanpassningsbidrag ses som gynnsamt för Socialförvaltningens målgrupp. En tillgänglig bostad ger ökade möjligheter till självständighet och ökad livskvalitet. Det kan leda till minskade kommunala insatser i form av hemtjänst och/eller hemsjukvård.

Boverket står fast vid att bostadsanpassningsbidrag fortsatt inte ska gälla i särskilt boende. Risken finns att möjligheten till en ändamålsenlig bostad minskar då anpassningar av dessa slag inte ryms i verksamhetens budget. Konsekvensen blir att personen med funktionsnedsättning inte får den tillgängliga bostad den behöver/har rätt till.

Yttrande

Bakgrunden till Boverkets utvärderingsuppdrag är att antalet ansökningar, beviljade bidrag samt bidragssummor har minskat. Boverket har inte funnit något som visar att lagändringen år 2018 skulle ha påverkat möjligheten att ansöka om bidrag eller att

2024-01-24

Dnr: SOC 2023/303

bevilja bidrag från kommunernas sida. Boverket kommer med förslag på åtgärder för att minska de hinder som finns för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i sin bostad.

Elrullstolsgarage

Boverket föreslår åtgärder för att åter göra rullstolsgarage bidragsberättigade. 5 § första stycket skrivs om så att det framgår att bostadsanpassningsbidrag lämnas för att byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna i och i anslutning till en bostad.

Socialnämndens synpunkter

Förslaget kommer för den enskilde med funktionsnedsättning möjliggöra användning av elrullstol och förvaring av denna. Vilket leder till ökad självständighet i sin dagliga livsföring och mindre behov av kommunala insatser som till exempel inköp och ledsagning. Det kan också fördröja behov av kommunal primärvård då det kan möjliggöra självständig förflyttning utanför hemmet till exempelvis vårdcentral och rehabmottagning. Ekonomiskt beräknas denna förändring bli kostsam gällande utbetalning av bostadsanpassningsbidrag men fördelaktig för den enskildes självständighet och delaktighet i samhället. Idag kan inte elrullstol förskrivas i Västra Götalandsregionen om inte lämplig förvaringsplats finns.

Fastighetsägarens möjlighet till övertagande av bostadsanpassningsbidrag och reparationsbidrag

Boverket vill ge ökade möjligheter för ägare av flerbostadshus att överta bostadsanpassningsbidrag samt möjliggöra för reparationsbidrag efter ett övertagande. För fastighetsägaren kan förslaget innebära en möjlighet att använda bidraget som en delfinansiering av en mer generell tillgänglighetsskapande åtgärd. Då fastighetsägaren också kan ta del av reparationsbidrag och underhåll bör fastighetsägarens intresse att ta över anpassningen öka. Det blir också lättare för andra boende i huset att använda anpassningen och tydligare angående skötsel av exempelvis ramper och hissar. Den ekonomiska konsekvensen bör ej märkas, reparationsbidrag som tidigare gått till enskilda får nu förutsättas i större utsträckning gå till fastighetsägaren.

Socialnämndens synpunkter

Boverkets förslag till lagförändring kan leda till en ökad allmän tillgänglighet vilket är gynnsamt för kommunens innevånare med en bättre anpassad miljö. Exempelvis att trapphissen eller dörröppnaren i flerbostadshuset kan användas av fler än av den som sökte bostadsanpassningsbidraget.

Brister i bostadens skick

Bestämmelsen om när en ansökan avslås på grund av brister i bostadens skick behöver kompletteras enligt Boverket. Det förtydligas att bedömningen av om det råder byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i

2024-01-24

Dnr: SOC 2023/303

grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder söks för.

Det förekommer att kommuner avslår ansökningar enbart med hänvisning till inredningens ålder. En ansökan kan inte avslås enbart för att en funktion är omodern och/eller mycket gammal, så länge den fungerar och är hel. Vidare förekommer att kommuner avslår ansökningar efter en bedömning av om skicket på den befintliga inredningen fungerar för den förändrande användning som ansökan avser. Boverket menar att den rimliga tolkningen av bestämmelsen är att skicket ska sättas i relation till förhållandena före anpassningen och inte bedömas med hänsyn till de åtgärder som bidrag söks för. Boverkets förslag är endast ett förtydligande för att lagstiftarens ursprungliga intentioner ska framgå tydligare.

Socialnämnden synpunkter

Intygsskrivare till sökande av bostadsanpassningsbidrag i Vänersborg uppger att sökande återkommande får avslag på grund av ”eftersatt underhåll” och ställer sig positiv till ett förtydligande av lagen.

Ändringar i 9 § som innehåller särskilda villkor för bidrag vid byte av bostad

Boverket föreslår att ordet ”planlösning” tas bort i 9 § lagen om bostadsanpassningsbidrag och förtydligas med skrivningen ”hur utrymmena är fördelade och belägna”. Samt att det inte gäller när personen beviljats eller anvisats bostaden av en myndighet. Konsekvenserna av denna förändring bedöms små i fråga om antalet ansökningar och kommunernas beslut.

Socialnämndens synpunkter

Det är önskvärt att kommunen bör ha en generös handläggning gällande bostadsanpassningsbidrag vid byte av bostad. Tillgången av tillgängliga bostäder är ytterst begränsad och valfriheten låg, därför måste anpassningar i rimlig omfattning kunna göras även vid byte av bostad då det främjar självständighet.

Reparationsbidrag även för anordning som inte är av tekniskt slag

Boverket föreslår att reparationsbidrag ska lämnas även för anordning eller inredning som inte är av tekniskt slag. Samma sökandekrets ska gälla för reparationsbidraget som för bostadsanpassningsbidraget, med det tillägget att reparationsbidrag även kan sökas av ägare av flerbostadshus efter ett övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag.

Socialnämndens synpunkter

Reparationsbidrag även för anordning som inte är av tekniskt slag borde leda till mer hållbara bostadsanpassningar med ökad tillgänglighet på lång sikt.

2024-01-24

Dnr: SOC 2023/303

Bostadsanpassningsbidrag gäller fortsatt ej i särskilt boende

I och med införandet av 2018 års lag togs möjligheten att få bostadsanpassningar i särskilt boende bort. Det kan ha medfört en minskning i ansökningar om bostadsanpassningar. Bostaden och tjänsten som kommunen tillhandahåller ska genom kommunen vara anpassad för de personer som bor där. Syftet med bestämmelsen är att den som beviljats ett boende efter en särskild biståndsprövning inte ska behöva ansöka om bidrag för att få ett fungerande boende. Medboende som inte omfattas av ett formellt beslut ska däremot kunna söka bostadsanpassningsbidrag.

Socialnämndens synpunkter

Behoven för personer som bor i särskilda boenden ser olika ut och det är omöjligt att bygga rätt för alla. Risken finns att möjligheten till en ändamålsenlig bostad minskar då anpassningar av dessa slag inte ryms i verksamhetens budget. Konsekvensen blir att personen med funktionsnedsättning inte får den tillgängliga bostad den behöver/har rätt till. Exempelvis kan den enskilde ha fått spol-och blåsfunktion på sin toalett i ordinarie boende som är sällsynt i särskilt boende.

Nedsatt förmåga att söka bostadsanpassningsbidrag

Boverket identifierar att hinder kan uppstå om personen saknar förmåga att själv göra en ansökan liksom om personen inte har möjlighet att efter ett positivt beslut genomföra anpassningen. Utredning drar slutsatsen att korrekt tillämpning av nuvarande bestämmelser i förvaltningslagen kan vara tillräckligt för att säkerställa att en sökande av bidrag får den hjälp han eller hon behöver. Det finns inget som hindrar att en kommun väljer att ge service utöver denna nivå. Boverket anser att åtgärder behöver vidtas för att öka förutsättningarna för att kommunerna totalt sett lever upp till sitt service- och utredningsansvar, liksom en rättssäker handläggning och hantering av bidraget.

Socialnämndens synpunkter

Intygsskrivare i Vänersborgs kommun beskriver att nedsatt förmåga att söka bostadsanpassningsbidrag är ett stort hinder hos den enskilde. Att driva en bostadsanpassning kräver hög kognitiv- och kommunikationsförmåga samt ork då den sökande förväntas inhämta offerter, ta kontakt med hantverkare med mera. Vi har sett att personer väljer att inte ansöka om bostadsanpassning då kraven blir för höga. Kommunen bör vara den enskilde mer behjälplig då minskade genomförda bostadsanpassningar drabbar kommunen ekonomiskt på så vis att personen behöver ökat stöd i form av hemtjänst, kommunal primärvård eller flytt till särskilt boende.

Socialnämnden

YTTRANDE

5(5)

2024-01-24

Dnr: SOC 2023/303

Dan Nyberg
Socialnämndens ordförande

Karin Hallberg
Förvaltningschef

Postadress:
Vänersborgs kommun
462 85 Vänersborg

Besöksadress:
Vänersborg

Telefon:
0521-72 10 00

Webbplats:
www.vanersborg.se

E-post:
social@vanersborg.se

Handläggare

Johan Högmark

johan.hogmark@vanersborg.se

Vidareremiss av Remiss - Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)

Beslut

Kommunstyrelsen vidareremitterar ”Remiss - Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222) till samhällsbyggnadsnämnden och socialnämnden. Nämndernas yttranden ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 29 februari 2024.

Sammanfattning

Socialdepartementet har den 20 december 2023 inkommit med Remiss - Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222). Svar på remissen ska vara socialdepartementet tillhanda den 3 april 2024. Kommunstyrelsens ordförande anser att socialnämnden och samhällsbyggnadsnämnden ska ges tillfälle att yttra sig över den inkomna remissen.

Regelverk

Beslutet är fattat med stöd av delegeringsordning för kommunstyrelsen antagen den 2 juni 2021 § 127- Remiss av ärenden som ska beslutas i kommunstyrelsen eller som ska beredas för beslut i kommunfullmäktige samt beslut att överlåta inkommen remiss till annan nämnd för yttrande direkt till remissinstansen

Underlag

- Remiss - Utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag (2018:222)
- Remisslista, 2023-12-20
- Remissmissiv, 2023-12-20

Benny Augustsson

Kommunstyrelsens ordförande

Sändlista för beslut

Samhällsbyggnadsnämnden

Socialnämnden

Postadress:

Vänerns kommun
462 85 Vänerns borg

Besöksadress:

Sundsgatan 29
Vänerns borg

Telefon:

0521-72 10 00

Webbplats:

www.vanersborg.se

E-post:

kommun@vanersborg.se

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

A black rectangular redaction box covering the signature area, with a small grey icon of a signature to its right.

Benny Augustsson

From: Inger Karlsson
Sent: 2023-12-20 08:16:57
To: kommun@arjeplog.se; kommunstyrelsen@arvidsjaur.se; info; bollnas@bollnas.se; info@bostadsratterna.se; kommun@boxholm.se; info@bsba.se; kansli@byggherre.se; kommunen@danderyd.se; kommun@degerfors.se; info; do; domstolsverket@dom.se; kommun@falkenberg.se; kundservice@fastighetsagarna.se; info@funktionsratt.se; styrelsen@fkbo.se; huvudkontoret; forvaltningsrattenigoteborg; forvaltningsrattenistockholm; registrator@gagnef.se; regiongotland@gotland.se; kommunstyrelsen@gavle.se; stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se; huddinge@huddinge.se; forbundsordforande@hyresgastforeningen.se; kommunen@hassleholm.se; hrf; kommun@hogsby.se; registrator; info@intressegruppen.info; kammarratten goteborg; kommun@kiruna.se; kommun@kristianstad.se; kommunen@kavlinge.se; info@ljungby.se; lulea.kommun@lulea.se; kommunstyrelsen@malmo.se; info; info@neuro.se; kommun@nordanstig.se; norrkoping.kommun@norrkoping.se; info@nuft.se; ks@olofstrom.se; kommun@pajala.se; info@pro.se; tillvaxtverket; region@regionblekinge.se; region.dalarna@regiondalarna.se; region@regionjh.se; registrator@regionkalmar.se; regionnorrbottn@norrbottn.se; registrator.rlk@regionstockholm.se; justitieombudsmannen@jo.se; info; rpgkansli@rpg.org.se; kommun@smedjebacken.se; socialstyrelsen; info@spfseniorerna.se; kommunstyrelsen@stockholm.se; kommun@strangnas.se; info@skpf.se; info@sverigesallmannytta.se; info@byggforetagen.se; registrator@skr.se; info@srf.nu; kommunstyrelsen@tierp.se; kommun@tjorn.se; kommunstyrelsen@trollhattan.se; info@tophygien.se; info@villaagarna.se; vindeln.kommun@vindeln.se; kommun@vanersborg.se; kontaktcenter@varnamo.se; post@vgregion.se; Kommun@orebro.se; kundcenter@ostersund.se; kommun@osteraker.se; kommun@ostragoinge.se
Cc: betankande@elanders.com; S Registrator; S Info Order; Therese Hellman
Subject: Remiss av Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag – Rapport 2023:11 – Svar senast 3/4 2024

Du får inte e-post ofta från inger.karlsson@regeringskansliet.se. [Se varför det här är viktigt.](#)

Remiss Boverkets rapport Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag – Rapport 2023:11

Remissinstanser

1. Arjeplogs kommun
2. Arvidsjaur kommun
3. Barnombudsmannen
4. Bollnäs kommun
5. Bostadscenter
6. Bostadsrätterna
7. Boxholms kommun
8. Branschföreningen Svensk Bostadsanpassning (BSBA)

9. Byggherrarna i Sverige AB
10. Danderyds kommun
11. Degerfors kommun
12. DHR, Delaktig, Handlingskraft, Rörelsefrihet
13. Diskrimineringsombudsmannen
14. Domstolsverket
15. Falkenbergs kommun
16. Fastighetsägarna
17. Funktionsrätt Sverige
18. Föreningen Kommunal bostadsanpassning
19. Försäkringskassan
20. Förvaltningsrätten i Göteborg
21. Förvaltningsrätten i Stockholm
22. Gagnefs kommun
23. Gotlands kommun
24. Gävle kommun
25. Göteborgs kommun
26. Huddinge kommun
27. Hyresgästföreningen
28. Hässleholms kommun
29. Hörby kommun
30. Hörselskadades Riksförbund
31. Institutet för mänskliga rättigheter
32. Intresseföreningen för Assistansberättigade
33. Kammarrätten i Göteborg
34. Kiruna kommun
35. Kristianstads kommun
36. Kävlinge kommun
37. Ljungby kommun

38. Luleå kommun
39. Malmö kommun
40. Myndigheten för delaktighet
41. Neuroförbundet
42. Nordanstigs kommun
43. Norrköpings kommun
44. Nätverket unga för tillgänglighet (NUFT)
45. Olofströms kommun
46. Pajala kommun
47. Pensionärernas Riksorganisation (PRO)
48. Regelrådet
49. Region Blekinge
50. Region Dalarna
51. Region Jämtland
52. Region Kalmar
53. Region Norrbotten
54. Region Stockholm
55. Riksdagens ombudsmän (JO)
56. Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU)
57. Riksförbundet PensionärsGemenskap (RPG)
58. Smedjebackens kommun
59. Socialstyrelsen
60. SPF Seniorerna
61. Stockholms kommun
62. Strängnäs kommun
63. Svenska Kommunalpensionärernas förbund (SKPF)
64. Sveriges Allmännyttta
65. Sveriges Byggindustrier
66. Sveriges Kommuner och Regioner

67. Synskadades Riksförbund (SRF)
68. Tierps kommun
69. Tjörns kommun
70. Trollhättans kommun
71. Trygg anpassning
72. Villaägarna
73. Vindelns kommun
74. Vänersborgs kommun
75. Värnamo kommun
76. Västra Götalandsregionen
77. Örebro kommun
78. Östersunds kommun
79. Österåkers kommun
80. Östra Göinge kommun

Remissvaren ska ha kommit in till Socialdepartementet **senast den 3 april 2024**. Svaren bör lämnas per e-post till s.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till s.sof@regeringskansliet.se. Ange diarienummer S2021/06045 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

Svaret bör lämnas i två versioner: den ena i ett bearbetningsbart format (t.ex. Word), den andra i ett format (t.ex. pdf) som följer tillgänglighetskraven enligt lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service. Remissinstansens namn ska anges i namnet på respektive dokument.

Remissvaren kommer att publiceras på regeringens webbplats.

I remissen ligger att regeringen vill ha synpunkter på förslagen eller materialet i promemorian. Om remissen är begränsad till en viss del av promemorian, anges detta inom parentes efter remissinstansens namn i remisslistan. En sådan begränsning hindrar givetvis inte att remissinstansen lämnar synpunkter också på övriga delar.

Myndigheter under regeringen är skyldiga att svara på remissen. En myndighet avgör dock på eget ansvar om den har några synpunkter att redovisa i ett svar. Om myndigheten inte har några synpunkter, räcker det att svaret ger besked om detta.

För **andra remissinstanser** innebär remissen en inbjudan att lämna synpunkter. Promemorian kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se. Remissinstanserna kan utan kostnad beställa tryckta exemplar av promemorian via ett [beställningsformulär hos Elanders Sverige AB](#). Råd om hur remissyttranden utformas finns i Statsrådsberedningens promemoria [Svara på remiss \(SB PM 2021:1\)](#). Den kan laddas ned från Regeringskansliets webbplats www.regeringen.se

Tony Malmborg
Departementsråd

Kopia till

Elanders Sverige AB, e-postadress: betankande@elanders.com

Inger Karlsson
Kanslisekreterare
Socialdepartementet
Enheten för socialtjänst och funktionshinderspolitik (SOF)
103 33 Stockholm
Tfn 08-405 39 89
inger.karlsson@regeringskansliet.se
www.regeringen.se

RAPPORT 2023:11

Utvärdering av lagen (2018:222) om bostads- anpassningsbidrag

Titel: Utvärdering av lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag
Rapportnummer: 2023:11
Utgivare: Boverket, februari, 2023
ISBN pdf: 978-91-89581-28-9
Processnummer: 3.4.1
Diarienummer: 4180/2021

Förord

Denna rapport utgör Boverkets slutrapportering av uppdraget om bostadsanpassningsbidrag (S2020/07392, S2021/00592, S2021/00738, S2021/00817 och S2021/06045 [delvis]).

Rapporten har tagits fram av en projektgrupp bestående av juristerna Johan Kjellberg, Carl-Magnus Oredsson och Ylva Storm, nationalekonom Roger Gustafsson och projektledare Maria Pleiborn.

Karlskrona februari 2023

Anders Sjelvgren
generaldirektör

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	6
2	Inledning och läsanvisningar.....	8
2.1	Bakgrund.....	8
2.2	Uppdraget	8
2.3	Arbetets bedrivande.....	8
2.4	Läsanvisningar.....	9
3	Författningsförslag.....	11
3.1	Lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag	11
4	Nuvarande bestämmelser med historik.....	22
4.1	2018-års lag	22
4.2	Förhållandet mellan bostadsanpassningsbidrag och hjälpmedel.....	25
5	Redovisning av faktainsamling	29
5.1	Inledning.....	29
5.2	Tidigare analyser av bostadsanpassningsbidraget.....	29
5.3	Faktainsamling 2022.....	29
5.4	Utveckling av bostadsanpassningsbidraget.....	31
6	Överväganden.....	46
6.1	Boverkets förslag	46
6.2	Ändringar i fråga om vem som ska företräda barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans och delvis ändrad sökandekrets	47
6.3	Ökade möjligheter för ägare av flerbostadshus att överta bostadsanpassningsbidrag samt reparationsbidrag efter ett övertagande	51
6.4	Rullstolsgarage 5 §	58
6.5	Ändringar i 6 § som undantar vissa boendeformer från bostadsanpassningsbidrag, bland annat familjehem enligt LSS	63
6.6	Bestämmelserna i 8 § om avslag på grund av vissa brister i bostaden förtydligas.....	70
6.7	Ändringar i 9 § som innehåller särskilda villkor för bidrag vid byte av bostad.....	73
6.8	Reparationsbidrag till fler åtgärder och medboende till personer med biståndsbedömt boende ska kunna få detta bidrag	76
6.9	Minskade krav för att få återställningsbidrag	78
6.10	Övergångsbestämmelser.....	85
7	Övriga överväganden	86
7.1	Svårigheter att söka och genomföra bostadsanpassningar samt kommunernas serviceskyldighet och utredningsansvar	86
7.2	Tillämpning av kraven i 8 § andra stycket respektive 9 § andra stycket då någon annan än sökanden avvikit från tillgänglighets-kraven eller låtit bygga ny bostad	93
8	Konsekvensbeskrivning	95
8.1	Bakgrund.....	95
8.2	Berörda aktörer	95
8.3	Boverkets förslag till förändringar i lag om bostadsanpassningsbidrag	96
8.4	En samlad bedömning	103
8.5	Statsstödsregler	104

8.6	Övriga konsekvenser	105
9	Författningskommentar	106
10	Bilagor	116

1 Sammanfattning

Bakgrunden till Boverkets utvärderingsuppdrag är att såväl antalet ansökningar som antalet beviljade bidrag och bidragssummor har sjunkit under senare år. Regeringens uppdrag till Boverket har varit att belysa vad som hänt samt att redovisa orsaker till nedgången. Boverket har inte funnit något som pekar på att lagändringen år 2018 skulle ha påverkat möjligheten att vare sig ansöka om bidrag eller att bevilja bidrag från kommunernas sida. Förändringen har pågått en längre tid och påverkats av en mängd faktorer, bland annat demografi och bostadsbestånd.

I uppdraget ingår att lämna förslag på åtgärder om Boverket finner hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i bostaden. Förslagen kan vara förslag på ändringar i lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. I uppdraget påtalas särskilt en dom där Högsta förvaltningsdomstolen funnit att ett lätt flyttbart rullstolsgarage inte var en komplettering av en fast funktion enligt 5 § lagen om bostadsanpassningsbidrag. Rullstolsgaraget ansågs därmed inte vara bidragsberättigade (HFD 2020 referat 70).

Efter Högsta förvaltningsdomstolens dom om rullstolsgarage så har det varit ett markant mindre antal beviljade bostadsanpassningar i form av rullstolsgarage. Boverket föreslår därför åtgärder för att åter göra rullstolsgarage bidragsberättigade. Boverket har vidare funnit behov av att se över lagstiftningen i andra delar. Det gäller till exempel vem som ska företräda barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans och ändrad sökandekrets i vissa fall. Boverket ser också ett behov av att ge ökade möjligheter för ägare av flerbostadshus att överta bostadsanpassningsbidrag samt möjliggöra för reparationsbidrag efter ett övertagande.

Boverket anser vidare att de som bor i familjehem för barn eller ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) åter ska kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag och att det tydligare ska framgå att en medboende till en person som beviljats ett bostadsbedömt boende ska kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag.

Boverket anser att bestämmelsen om när en ansökan kan avslås på grund av brister i bostadens skick behöver kompletteras. Det ska framgå att bedömningen av om det råder byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för.

Boverket anser att begreppet ”planlösning” bör tas bort i 9 § lagen om bostadsanpassningsbidrag, som handlar om de särskilda villkoren vid byte av bostad, och att begreppet bör ersättas med skrivningen ”hur

utrymmena är fördelade och belägna”. Dessutom anser Boverket att det behöver tydliggöras att de särskilda villkoren inte gäller när ansökan avser anpassning för en person som beviljats eller anvisats bostaden av en myndighet.

Boverket anser vidare att reparationsbidrag ska lämnas också för anordning eller inredning som främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, även om den inte är av tekniskt slag. Medboende till en person med biståndsbedömt boende ska kunna beviljas reparationsbidrag. Samma sökandekrets ska gälla för reparationsbidraget som för bostadsanpassningsbidraget, med det tillägget att reparationsbidraget även kan sökas av ägare av flerbostadshus efter ett övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag.

Slutligen anser Boverket att bestämmelserna om den så kallade anvisningsrätten i 14 § lagen om bostadsanpassningsbidrag bör upphävas och att återställningsbidrag ska kunna beviljas för åtgärder i anslutning till bostadsrättslägenheter även om lägenheten inte finns i ett flerbostadshus.

2 Inledning och läsanvisningar

2.1 Bakgrund

Den nuvarande lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft den 1 juli 2018. Lagens syfte är att genom bidrag till anpassning av bostäder kunna ge personer med funktionsnedsättning en möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

I propositionen till lagen framhålls att bostadsanpassningsbidraget är en del av svensk funktionshinderspolitik. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund (proposition 2016/17:188, betänkande 2017/18:SoU5, riksdagsskrivelse 2017/18:86).

Förutom bostadsanpassningsbidraget finns även plan- och bygglagen (2010:900), PBL, som påverkar möjligheten för personer med funktionsnedsättning att bo i eget boende. PBL ställer krav på att den fysiska miljön, inklusive bostäder, ska vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det innebär att nya eller ombyggda bostäder ska ha en god generell tillgänglighet. Men en stor del av bostadsbeståndet finns i äldre fastigheter och därför behöver många bostäder anpassas särskilt för att bli tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. (Proposition 2017/18:80 sidorna 18–19.)

2.2 Uppdraget

Regeringen har gett Boverket i uppdrag att utvärdera lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och analysera hur den har påverkat utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget. Om Boverket finner hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar i bostaden ska myndigheten lämna förslag på åtgärder. Förslagen kan vara förslag på ändringar i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Vid genomförandet av uppdraget ska Boverket på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns hos Socialstyrelsen, Myndigheten för delaktighet, Sveriges Kommuner och Regioner och andra relevanta aktörer. (Bilaga 1.)

2.3 Arbetets bedrivande

Boverket får i sin löpande verksamhet som tillsynsmyndighet för bostadsanpassningsbidrag insyn i hur bostadsanpassningsbidraget handläggs i kommunerna. Boverket följer också i mån av resurser avgörandena i förvaltningsrätter, kammarrätter och Högsta förvaltningsdomstolen som berör bostadsanpassning. I utvärderingen har, förutom de jurister som ingår

i projektgruppen med erfarenhet av lagen om bostadsanpassningsbidrag, även andra sakkunniga på Boverket medverkat, exempelvis avseende brandrisk, barnkonsekvenser, Boverkets byggregler och samhällsekonomi.

Utvärderingen har genomfört flera enkätundersökningar. Boverket har samlat in information via enkäter från handläggare av bostadsanpassningsbidrag i kommunerna, arbetsterapeuter som arbetar med intygsgivning samt ett antal brukarorganisationer. Utvärderingen har även fört samtal med enskilda kommunala handläggare, myndigheter, organisationer och företag som på ett eller annat sätt berörs av bostadsanpassningar i sin verksamhet. Utvärderingen har via sin digitala funktionsbrevlåda på Boverket även mottagit information och synpunkter kopplade till utvärderingen från olika intressenter.

Under utvärderingen har Boverket varit i kontakt med flera sakkunniga på andra myndigheter. Boverket har varit i kontakt med Socialstyrelsen i frågor om socialtjänstlagen samt om hjälpmedel och statistik. Boverket har haft kontakt med Arbetsmiljöverket, Elsäkerhetsverket, Inspektionen för vård och omsorg (IVO), Kemikalieinspektionen samt Myndigheten för delaktighet (MFD). Boverket har också haft kontakt med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Fastighetsägarna, Sveriges Allmännyttan, Bostadsrätterna, Hyresgästföreningen, Föreningen för kommunala handläggare av bostadsanpassningsbidrag (FKBo), Branschföreningen svensk bostadsanpassning (BSBA) samt med BOSSE – Råd, Stöd & Kunskapscenter.

Boverket har även anlitat externa juridiska experter för särskilda utredningar. En utredning har berört äganderätt i allmänna utrymmen i flerbo- stadshus, ansvarsfördelning för skötsel samt försäkringsfrågor. En annan har berört kommunernas serviceskyldighet kopplat till förvaltningslagen och ytterligare en har bland annat berört socialtjänstlagens tillämplighet för att stödja sökande som själva har svårighet att sköta ansökningen och få till stånd utförandet av bostadsanpassningen.

2.4 Läsanvisningar

Rapporten inleds med förord och sammanfattning (kapitel 1).

Därefter kommer inledning som berör uppdraget och dess bedrivande samt dessa läsanvisningar (kapitel 2).

Kapitel 3 innehåller författningsförslaget.

Kapitel 4 ger en bakgrund samt information om den nuvarande lagstiftningen. Kapitlet redogör även för förhållandet mellan bostadsanpassning och hjälpmedel.

Kapitel 5 innehåller en statistisk genomgång av bostadsanpassningsbidragets utveckling och redogör också för resultat från de enkätundersökningar som utvärderingen genomfört. I kapitlet analyseras även tänkbara orsaker till att kommunernas kostnader för bostadsanpassningsbidrag minskat över tid.

Kapitel 6 innehåller Boverkets förslag till lagförändringar samt de överväganden Boverket gjort.

I kapitel 7 återfinns övriga överväganden som Boverket inte föreslår ska leda till förändringar i lagen.

I kapitel 8 genomförs en konsekvensanalys av lagförändringarna och hur de påverkar olika aktörer.

I kapitel 9 återfinns författningskommentarerna.

Rapporten avslutas med bilagor (kapitel 10).

Samtliga webblänkar är hämtade den 22 februari 2023.

Förekommande förkortningar i rapporten:

FKBo – Föreningen Kommunal Bostadsanpassning

LSS – Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

LVU – Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

MFD – Myndigheten för delaktighet

PBL – Plan- och bygglag (2010:900)

SCB – Statistiska Centralbyrån

SKR – Sveriges Kommuner och Regioner

SPF – SPF Seniorerna

3 Författningsförslag

3.1 Lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Inledande bestämmelser

1 §

Denna lag har till syfte att genom bidrag till anpassning av bostäder ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende.

2 §

Kommunerna ansvarar för bidrag enligt denna lag.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Bostadsanpassningsbidrag****Bidragstagare****3 §**

Bostadsanpassningsbidrag lämnas till en person med funktionsnedsättning (sökande) för anpassning av dennes permanentbostad. Om bostaden hyrs i andra hand, lämnas bidrag endast om anpassningsåtgärden är skälig med hänsyn till hur långvarig upplåtelsen är.

Om någon åtar sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning i sin bostad och om åtagandet kan antas avse en längre tid, lämnas bidrag även för anpassning av den bostaden.

Bostadsanpassningsbidrag lämnas till en person med funktionsnedsättning (sökande) för anpassning av dennes permanentbostad. *Bidrag för att anpassa ett familjehem åt en person med funktionsnedsättning under 18 år söks dock av och lämnas till den som har uppdraget som familjehem.* Om bostaden hyrs i andra hand, lämnas bidrag endast om anpassningsåtgärden är skälig med hänsyn till hur långvarig upplåtelsen är.

Om någon åtar sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning i sin bostad och om åtagandet kan antas avse en längre tid, lämnas bidrag även för anpassning av den bostaden. *Bidraget söks av och lämnas till den som gör åtagandet, om personen med funktionsnedsättning är under 18 år och inte är barn till den som gör åtagandet.*

Om sökanden är under 18 år och föräldrarna inte bor tillsammans företärs barnet av den förälder vars bostad ska anpassas för barnet.

Innan bostadsanpassningsbidrag kan lämnas för åtgärder i anslutning till en lägenhet i ett flerbostadshus som innehåller hyres- eller bostadsrätt måste sökanden ha erbjudit ägaren av huset att överta rätten till bostadsanpassningsbidrag enligt 4 §.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>Ägare av ett flerbostadshus får överta rätten till bostadsanpassningsbidrag som har beviljats för anpassningsåtgärder i anslutning till en lägenhet som innehåller hyres- eller bostadsrätt, <i>om sökanden och ägaren är överens om det</i>. Detta gäller under förutsättning att bostadsanpassningsbidraget har beviljats i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket och att ägaren åtar sig att låta utföra de åtgärder som bidraget avser.</p>	<p>4 §</p> <p>Ägare av ett flerbostadshus får överta rätten till bostadsanpassningsbidrag som har beviljats för anpassningsåtgärder i anslutning till en lägenhet som innehåller hyres- eller bostadsrätt. Detta gäller under förutsättning att bostadsanpassningsbidraget har beviljats i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket och att ägaren åtar sig att låta utföra de åtgärder som bidraget avser.</p>

Åtgärder som bostadsanpassningsbidrag lämnas för

4 §	5 §
<p>Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att anpassa och komplettera fasta funktioner i och i anslutning till en bostad.</p> <p>Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Bidrag lämnas inte om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av regionen eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Lag (2019:983).</p>	<p>Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att <i>byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna</i> i och i anslutning till en bostad.</p> <p>Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för <i>personen med funktionsnedsättning</i>. <i>Vid denna prövning ska behovet av förvaring av hjälpmedel beaktas</i>. Bidrag lämnas inte om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av regionen eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Lag (2019:983).</p>

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte för åtgärder i sådana bostäder som avses i 5 kap. 5 § andra stycket och 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) och i 9 § 8 och 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.</p>	<p>6 §</p> <p>Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte till den som efter en särskild biståndsprövning beviljats och bor i sådan bostad som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) eller i 9 § 8 i fråga om bostad med särskild service för barn eller ungdomar eller 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.</p>
<p>Vid tillämpningen av bestämmelserna i 5 § ska utöver sedvanliga bostadsfunktioner även beaktas behovet av</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. åtgärder för att möjliggöra rehabilitering, funktionsträning och sjukvård för sökanden, om behovet inte skäligen bör tillgodoses på annat sätt, och 2. åtgärder som gör det möjligt för sökanden att utöva hobbyverksamhet, om han eller hon på grund av sin funktionsnedsättning inte kan delta i aktiviteter utanför bostaden. 	<p>7 §</p> <p>Vid tillämpningen av bestämmelserna i 5 § ska utöver sedvanliga bostadsfunktioner även beaktas behovet av</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. åtgärder för att möjliggöra rehabilitering, funktionsträning och sjukvård för <i>personen med funktionsnedsättning</i>, om behovet inte skäligen bör tillgodoses på annat sätt, och 2. åtgärder som gör det möjligt för <i>personen med funktionsnedsättning</i> att utöva hobbyverksamhet, om han eller hon på grund av sin funktionsnedsättning inte kan delta i aktiviteter utanför bostaden.

Nuvarande lydelse	Föreslagen lydelse
-------------------	--------------------

8 §

Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte om de sökta åtgärderna behöver utföras av följande orsaker:

1. byggnadstekniska brister,
2. eftersatt underhåll,
3. avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner, eller
4. avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte om de sökta åtgärderna *skulle innebära ett avhjälpande av*:

1. byggnadstekniska brister,
2. eftersatt underhåll,
3. avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner, eller
4. avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Bedömningen av om det finns byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för.

Första stycket 4 tillämpas endast när ansökan gäller

1. ett en- eller tvåbostadshus som sökanden har låtit uppföra eller låtit utföra ändringar av,
2. en lägenhet som innehas med bostadsrätt och som sökanden har låtit utföra ändringar i, eller
3. en ägarlägenhetsfastighet som sökanden har låtit utföra ändringar i.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***9 §**

Vid byte av bostad lämnas inte bostadsanpassningsbidrag till sådana åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, planlösning, antal våningsplan eller andra nivåskillnader i eller i anslutning till bostaden är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen.

Vid byte av bostad lämnas inte bostadsanpassningsbidrag till sådana åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, *hur utrymmena är fördelade och belägna*, antal våningsplan eller andra nivåskillnader i eller i anslutning till bostaden är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. *Bestämmelsen tillämpas inte om den nya bostaden är beviljad eller anvisad av en myndighet.*

Är den nya bostaden ett en- eller tvåbostadshus som sökanden låtit uppföra, lämnas bidrag endast för sådan anordning eller inredning som normalt bara används eller förekommer i sådana hus på grund av att en boende har en funktionsnedsättning. Bidrag lämnas dock inte för hiss.

Bestämmelserna i första och andra styckena ska tillämpas i fråga om sådana åtgärder som är nödvändiga vid tiden för bytet av bostaden.

Bestämmelserna i första *stycket, första meningen*, och andra *stycket* ska tillämpas i fråga om sådana åtgärder som är nödvändiga vid tiden för bytet av bostaden.

Medgivande**10 §**

Om någon annan än sökanden helt eller till viss del äger bostaden eller gemensamma utrymmen eller tomt i anslutning till bostaden eller om någon annan än sökanden helt eller till viss del innehar bostaden med hyres- eller bostadsrätt eller annan nyttjanderätt, lämnas bostadsanpassningsbidrag endast om

1. samtliga ägare och, i förekommande fall, nyttjanderättshavare har medgett att anpassningsåtgärderna får vidtas, och
2. samtliga ägare har utfäst sig att inte kräva ersättning av sökanden eller nyttjanderättshavare för att återställa anpassningsåtgärderna.

Medgivande och utfästelse enligt första stycket behöver inte inhämtas av upplåtare av tomträtt.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Om en ägare av ett flerbostadshus övertar rätten till bidrag enligt 4 § behövs medgivande och utfästelse enligt första stycket inte inhämtas.

Bidrag till reparationer**11 §**

Bidrag lämnas för att reparera sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser om

1. anordningen eller inredningen är av tekniskt slag, eller
2. anordningen eller inredningen har utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen.

Bidrag lämnas för att reparera sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser om

1. anordningen eller inredningen är av tekniskt slag,
2. *anordningen eller inredningen främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, eller*
3. *anordningen eller inredningen har utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen.*

I fråga om anordning eller inredning av tekniskt slag lämnas bidrag även för besiktning och annat underhåll än reparation.

Ansökan görs av den som enligt 3 § ska ansöka om bostadsanpassningsbidrag eller av den som äger ett flerbostadshus och har övertagit en rätt till bostadsanpassningsbidrag för anordningen eller inredningen enligt 4 §.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p>Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Bidrag lämnas inte om anordningen eller inredningen har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag som en ägare av ett flerbostadshus har övertagit rätten till enligt 4 §. Bidrag lämnas inte heller om anordningen eller inredningen har installerats med stöd av äldre bestämmelser i sådan bostad som avses i 6 §.</p>	<p>Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för <i>en person med funktionsnedsättning</i>. Bidrag lämnas inte till den som efter en särskild biståndsprövning beviljats och bor i sådan bostad som avses i 6 §.</p>

Återställningsbidrag

12 §

Ägare av bostadshus har rätt till bidrag för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder (återställningsbidrag) som har utförts

1. i eller i anslutning till en lägenhet som innehas med hyresrätt eller ett en- eller tvåbostadshus som hyrs ut,
2. i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt i ett flerbostadshus, eller
3. i anslutning till en ägarlägenhetsfastighet.

Ägare av bostadshus har rätt till bidrag för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder (återställningsbidrag) som har utförts

1. i eller i anslutning till en lägenhet som innehas med hyresrätt eller ett en- eller tvåbostadshus som hyrs ut,
2. i anslutning till en lägenhet som innehas med *bostadsrätt, eller*
3. i anslutning till en ägarlägenhetsfastighet.

13 §

Återställningsbidrag lämnas under förutsättning att

1. återställningen avser en åtgärd som har utförts med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser, och
2. anpassningsåtgärden på grund av ändrade förhållanden inte längre utnyttjas för sitt ändamål och åtgärden är till nackdel för andra boende.

Återställningsbidrag lämnas inte om anpassningsåtgärderna har utförts med stöd av bostadsanpassningsbidrag som en ägare av ett flerbostadshus har övertagit rätten till enligt 4 §.

<i>Nuvarande lydelse</i>	<i>Föreslagen lydelse</i>
<p><i>Återställningsbidrag lämnas endast till den som äger en lägenhet som innehas med hyresrätt om</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. ägaren har gett kommunen rätt att anvisa den anpassade lägenheten till bostadssökande när den blir ledig, och</i> <i>2. kommunen, när lägenheten blev ledig, inte kunde anvisa den till någon annan person med funktionsnedsättning.</i> 	<p style="text-align: center;">14 §</p> <p><i>Har upphävts genom lag (xxxx:xx).</i></p>

Övertagande av begagnad anordning

15 §

En kommun får avtala om övertagande av en anordning som tidigare har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser och lämna ekonomiskt stöd för kostnader som kan uppstå i samband med ett sådant övertagande.

Bidragens storlek och utformning

16 §

Bostadsanpassningsbidrag, återställningsbidrag och bidrag till reparationer, besiktning och underhåll enligt 11 § lämnas med ett belopp (kontantbidrag) som motsvarar skälig kostnad för åtgärderna.

Om sökanden och kommunen är överens om detta, får bostadsanpassningsbidrag och bidrag till reparationer, besiktning och underhåll lämnas som ett åtagande från kommunen att låta utföra åtgärderna.

Om sökanden och kommunen är överens om detta, får bostadsanpassningsbidrag lämnas genom att en begagnad anordning överlämnas.

Handläggning av bidragsärenden

Ansökan

17 §

Ansökan om bidrag prövas av den kommun där den bostad som avses med ansökan är belägen.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Beslut om bidrag****18 §**

I beslut om bidrag ska det anges vilka åtgärder bidraget avser. Om bidrag lämnas i form av kontantbidrag, ska även det högsta belopp som kan utbetalas anges. Om bidrag lämnas enligt 16 § andra eller tredje stycket, ska detta anges i beslutet

I beslut om bidrag ska det anges:

1. de åtgärder som bidraget avser,
2. det högsta belopp som kan utbetalas om bidrag lämnas i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket,
3. om en ägare av ett flerbostadshus övertar rätten till bostadsanpassningsbidrag enligt 4 §,
4. om bidrag lämnas som ett kommunalt åtagande enligt 16 § andra stycket, och
5. om bidrag lämnas genom att en begagnad anordning överlämnas enligt 16 § tredje stycket.

Återkallelse av beslut**19 §**

Före utbetalningen av kontantbidrag eller verkställighet av bidrag som beviljats enligt 16 § andra eller tredje stycket får den kommun som har beviljat bidraget återkalla beslutet, om de förutsättningar som låg till grund för beslutet inte längre finns.

Utbetalning av kontantbidrag**20 §**

Kontantbidrag betalas ut sedan de åtgärder som bidraget avser har utförts och kostnaderna har redovisats.

Återbetalning**21 §**

Kommunen får besluta om återbetalning av kontantbidrag helt eller delvis

1. om mottagaren av bidraget genom oriktiga uppgifter eller på något annat sätt har förorsakat att bidrag felaktigt har lämnats eller lämnats med för högt belopp, eller
2. om bidrag i annat fall felaktigt har lämnats eller lämnats med för högt belopp och mottagaren skäligen borde ha insett detta.

Kommunen får helt eller delvis efterge återbetalningsskyldigheten, om det finns särskilda skäl.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Tillsyn och föreskrifter****22 §**

Tillsyn över tillämpningen av denna lag utövas av den myndighet som regeringen bestämmer.

23 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om verkställigheten av denna lag.

Överklagande**24 §**

Kommunens beslut enligt denna lag eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den xx xx 20xx.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om bidrag som har kommit in till kommunen före ikraftträdandet.

4 Nuvarande bestämmelser med historik

4.1 2018-års lag

Den 1 juli 2018 trädde den nuvarande lagen om bostadsanpassningsbidrag i kraft – lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag. Lagen ersatte den tidigare lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag m.m. Den nuvarande lagen innehåller i likhet med 1992 års lag även bestämmelser om reparationsbidrag (i 1992 års lag kallades även bidrag till reparationer för bostadsanpassningsbidrag) och återställningsbidrag.

Det är kommunen som ansvarar för alla tre bidragen (2 §). Lagen innehåller gemensamma bestämmelser om handläggning av bidragsärenden. Det gäller vilken kommun som prövar ansökan (17 §), beslut om bidrag (18 §), återkallelse av beslut (19 §), utbetalning av kontantbidrag (20 §) och återbetalning (21 §).

Lagen innehåller vidare bestämmelser om tillsyn och bemyndigande (22 och 23 §§). Boverket har tillsyn över tillämpningen av lagen enligt 1 § förordningen (2018:224) om bostadsanpassningsbidrag. Boverket har också skrivit verkställighetsföreskrifter till lagen: Boverkets föreskrifter (2018:12) om bostadsanpassningsbidrag.

Kommunens beslut överklagas hos förvaltningsrätten (24 §).

Flera av bestämmelserna i den nuvarande lagen om bostadsanpassningsbidrag överensstämmer med den förra lagen, fränsett språkliga och redaktionella ändringar.

4.1.1 Bostadsanpassningsbidraget

Syftet med bidraget är att ge personer med funktionsnedsättning möjlighet till ett självständigt liv i eget boende (1 §).

Det är alltid personen med funktionsnedsättning som ansöker om bostadsanpassningsbidraget, och bidraget ges för att anpassa personens permanentbostad (3 § första stycket).

Hys bostaden i andra hand gäller särskilda villkor (3 § första stycket).

Om någon åtar sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning i sin bostad och om åtagandet kan antas avse en längre tid, lämnas bidrag även för anpassning av den bostaden (3 § andra stycket).

En sökande som bor i ett flerbostadshus och som beviljats bidrag för anpassningar i allmänna utrymmen kan överlåta sin rätt till bidrag till hyresvärden eller bostadsrättsföreningen (4 §). I så fall blir hyresvärden eller

bostadsrättsföreningen ägare till anpassningen. På så sätt kan oklarheter kring bland annat skötsel, försäkring och reparationer undvikas.

Bidraget lämnas för att anpassa och komplettera bostadens fasta funktioner i och i anslutning till bostaden (5 §). I 1992 års lag angavs endast anpassningar, inte kompletteringar. Som även gällt tidigare lämnas bostadsanpassningsbidrag bara om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig som bostad (5 §). Till skillnad från 1992 års lag står det uttryckligen att bidrag endast lämnas om behovet inte kan tillgodoses med hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (5 §).

Personer som bor i vissa bostäder som har beviljats efter en särskild biståndsprövning enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan inte, till skillnad från 1992 års lag, beviljas bostadsanpassningsbidrag (6 §).

Bidrag kan lämnas för åtgärder som har samband med sökandens behov av rehabilitering, funktionsträning och sjukvård, om behovet inte skäligen bör tillgodoses på annat sätt. Dessutom kan bidrag lämnas för åtgärder som gör det möjligt för sökanden att utöva hobbyverksamhet, om han eller hon på grund av sin funktionsnedsättning inte kan delta i aktiviteter utanför bostaden. (7 §).

Bidrag lämnas inte om åtgärderna behöver utföras på grund av följande brister i bostaden (8 §):

- byggnadstekniska brister
- eftersatt underhåll
- avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner eller
- avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Det är dock möjligt för en sökande att få bidrag trots avvikelser från bygglagstiftningens tillgänglighetskrav, om det inte är sökanden själv som avvikit från kraven (8 § andra stycket).

Vid byte av bostad lämnas inte bidrag till sådana åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, planlösning, antal våningsplan eller andra nivåskillnader är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. Villkoren för den som bygger nytt är i princip oförändrade (9 § andra stycket). Skillnaden är att rättspraxis kommit till uttryck i lagtext.

Är sökanden inte ensam ägare eller ensam nyttjanderättshavare till bostaden kan bidrag inte beviljas utan samtycke från annan ägare eller nyttjanderättshavare. Ägaren ska också utfästa sig att inte kräva någon ersättning för att återställa anpassningsåtgärderna. (10 §.)

Bostadsanpassningsbidrag kan lämnas som kontantbidrag, kommunalt åtagande eller med begagnad anordning. De två sistnämnda bidragsformerna förutsätter dock att både sökanden och kommunen vill använda dessa bidragsformer. Kontantbidraget ska motsvara en skälig kostnad för åtgärderna. (16 §.)

För att kommunen ska kunna erbjuda begagnade produkter möjliggör lagen att en kommun får avtala om att ta över en anordning som tidigare har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag. Kommunen får också lämna ekonomiskt stöd för kostnader som kan uppstå i samband med ett sådant övertagande. (15 §.)

I kommunens beslut att bevilja bidrag ska det anges vilka åtgärder bidraget avser. Om bidrag lämnas i form av kontantbidrag, ska även det högsta belopp som kan utbetalas anges. Om bidrag lämnas som kommunalt åtagande eller med begagnad produkt så ska det framgå av beslutet. (18 §.)

Kontantbidrag betalas ut efter att de bidragsberättigade åtgärderna har utförts och kostnaderna har redovisats (20 §).

4.1.2 Reparationsbidraget

Bidrag lämnas för att reparera sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt samma lag eller motsvarande äldre bestämmelser. Det förutsätter att anordningen eller inredningen är av tekniskt slag eller att den har utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen. I fråga om anordning eller inredning av tekniskt slag lämnas bidrag även för besiktning och annat underhåll än reparation.

Reparationsbidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Vidare lämnas inte bidrag om anordningen eller inredningen har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag som en ägare av ett flerbostadshus har övertagit rätten till enligt 4 §. Och som en följd av att bostadsanpassningsbidrag enligt 2018 års lag inte beviljas för åtgärder i särskilda boendeformer (6 §) lämnas inte heller reparationsbidrag om anordningen eller inredningen har installerats med stöd av äldre bestämmelser i sådan bostad som avses i 6 §.

Bidraget kan lämnas som kontantbidrag eller som kommunalt åtagande. Kontantbidraget ska motsvara en skälig kostnad för åtgärderna. (16 §).

4.1.3 Återställningsbidraget

Bidraget lämnas till ägare av bostadshus för att återställa anpassningsåtgärder som utförts med bostadsanpassningsbidrag. Återställningsbidrag ges bara om bidragstagaren hyrde sin bostad eller var bostadsrättsinnehavare i ett flerbostadshus eller bodde i en ägarlägenhetsfastighet. I de båda sistnämnda fallen lämnas bidrag enbart för att återställa åtgärder utanför lägenheten. (12 §.)

Syftet med återställningsbidraget är att motivera husägaren att samtycka till att anpassningar utförs. Ett av villkoren för bidraget är att anordningen inte längre kan användas för sitt ändamål och att åtgärden är till nackdel för andra boende (13 §).

För hyresvärdar tillkommer kravet att hyresvärden ska ha gett kommunen rätt att anvisa den anpassade lägenheten till bostadssökande när den blir ledig, och att kommunen när lägenheten blev ledig inte kunde anvisa den till någon annan person med funktionsnedsättning (14 §).

Bidraget ska motsvara skäligen kostnad för åtgärderna (16 §).

4.2 Förhållandet mellan bostadsanpassningsbidrag och hjälpmedel

Enligt regeringsuppdraget ska särskilt förhållandet mellan bostadsanpassningsbidrag och förskrivning av hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) belysas.

4.2.1 Hjälpmedel i första hand

Enligt 5 § andra stycket lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag lämnas bidrag inte om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av regionen eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Hälso- och sjukvårdslagen ger inte enskilda någon rätt till hjälpmedel och anger inte heller vilka hjälpmedel som ska finnas att tillgå hos sjukvårdshuvudmannen. Det kan därför variera över landet vilka hjälpmedel som erbjuds. Avgifterna för hjälpmedel kan också variera.

Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag att utreda om det finns skäl att införa nationella riktlinjer för hjälpmedel, men kommer fram till att detta inte är lämpligt¹. Uppdraget hade sitt ursprung i ny statistik som

¹ Nationellt stöd för rehabilitering, habilitering och hjälpmedel, Förutsättningar för nationella riktlinjer för områdena rehabilitering, habilitering och hjälpmedel, Socialstyrelsen 2023-2-8373.

Socialstyrelsen tagit fram där det framkom stora skillnader i regionernas hjälpmedelsutbud och prissättning².

Lagen om bostadsanpassningsbidrag är å sin sida en rättighetslag, vilket innebär att enskilda, så länge som de uppfyller villkoren, garanteras att få sina behov tillgodosedda och får en möjlighet till överprövning i domstol vid ett avslagsbeslut.

Utredningen har under våren 2022 genomfört en enkätundersökning bland Sveriges Arbetsterapeuter. Enligt de svarande i undersökningen tar hälften inte betalt för sin intygsskrivning, en tredjedel tar besöksavgift och 15 procent tar en särskild avgift för intyget.

63 procent av arbetsterapeuterna anger att hemmiljön utreds genom hembesök vid intygsskrivning för hjälpmedel medan 30 procent anger att man oftast bara ställer frågor till sökanden. Motsvarande siffror för intygsskrivning av bostadsanpassning är 67 procent respektive 27 procent, det vill säga ingen större skillnad, men det är lite vanligare med hembesök för bostadsanpassning än för hjälpmedel.

37 procent säger att den vanligaste anpassningen som avslås är förvaring (möjligheter att förvara skrymmande hjälpmedel i eller i direkt anslutning till bostaden). Ingen annan orsak till avslag är vanligare.

De flesta (72 procent) säger att hjälpmedelsutbudet i regionen/kommunen är oförändrat de senaste fem åren. 17 procent säger att det ökat, 11 procent att det minskat.

43 procent säger att det kan vara ett problem att ersätta bostadsanpassningar med hjälpmedel. 40 procent anser att det finns en gränsdragningsproblematik mellan anpassningar och hjälpmedel. 76 procent anser att det finns situationer där man inte uppnår en ändamålsenlig bostad med hjälp av hjälpmedel.

90 procent anger att elrullstolar inte lämnas ut förrän mottagaren visat att det finns en förvaring som uppfyller hjälpmedelscentralens krav (som kanske kommer från tillverkaren). 53 procent anger att hjälpmedel tas tillbaka om inte godtagbar förvaring finns.

4.2.2 Bostadsanpassning som förutsättning för hjälpmedel

Det finns fall då en bostadsanpassning är en förutsättning för att sökanden ska kunna få ett hjälpmedel. Om sökanden nekas bidrag till en bostadsanpassning som behövs för att få hjälpmedlet innebär det att sökanden inte får det hjälpmedel som sökanden är i behov av om personen inte

² Socialstyrelsens statistik om hjälpmedel, [Statistik om hjälpmedel - Socialstyrelsen](#). Hämtad 2023-02-23.

kan betala själv. Det gäller till exempel förvaring för elrullstolar, där elrullstolar skrivs ut som hjälpmedel, men där det också ställs krav på förvaring av hjälpmedel för att det ska förskrivas.

4.2.2.1 Dom om rullstolsgarage

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har ansett att ett lätt flyttbart rullstolsgarage inte var en komplettering av en fast funktion enligt 5 § lagen om bostadsanpassningsbidrag. Garaget ansågs därmed inte vara bidragsberättigande. (HFD 2020 ref. 70)

Sökanden bodde i en lägenhet, och det fanns ett förråd i källaren. Sökanden kunde inte ta sig självständigt till vare sig lägenheten eller källarförrådet med elrullstolen och ansökte därför om ett rullstolsgarage på gården. Garaget vägde cirka 200 kilo, skulle förankras i marken och var flyttbart.

Enligt Högsta förvaltningsdomstolen visade exemplen i propositionen till lagen och skrivningarna där om krav på tydlig koppling att lagstiftarens avsikt har varit att tillämpningsområdet ska vara begränsat. De exempel som anges i propositionen är, framförde domstolen, kompletteringar som är rent fysiskt anslutna till den fasta funktionen eller finns i dess omedelbara närhet och som inte är funktionella i sig utan endast tillsammans med den fasta funktion som de kompletterar. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen var rullstolsgaraget både fristående och funktionellt i sig. Det kunde därför inte anses ha en sådan tydlig fysisk och funktionell koppling till källarförrådet som krävdes för att utgöra ett komplement till det och därmed till en fast funktion i anslutning till bostaden.

Möjligheterna att få bostadsanpassningsbidrag för rullstolsgarage hade dock redan före domen från Högsta förvaltningsdomstolen blivit alltmer begränsade, oavsett frågan om fast funktion eller komplettering av fast funktion. Det finns domar där kommunens uppfattning att en elrullstol kan förvaras utomhus eller inne i bostaden fått stöd. Till exempel i en kammarrättsdom, där 1992 års lag om bostadsanpassningsbidrag tillämpades. Sökanden bodde ensam i en tvårumslägenhet och kammarrätten bedömde att sökanden kunde förvara elrullstolen i vardagsrummet.³

Ett annat exempel prövades utifrån 2018 år lag. Domen gällde en person som bodde med sitt barn i en lägenhet på 47 kvadratmeter och som ville ha möjlighet att förvara sin elrullstol inomhus, men inte i själva bostaden. Personen ansågs kunna förvara den i lägenheten.⁴

³ Kammarrätten i Göteborg den 28 december 2016 (målnummer 1546-16).

⁴ Kammarrätten i Göteborg den 6 april 2022 (målnummer 375-22).

4.2.2.2 Alternativa lösningar

Boverket har uppmärksammat att vissa kommuner möjliggör tillhandahållande av flyttbara rullstolsgarage på andra sätt än genom bostadsanpassningsbidrag. Det finns kommuner som har möjlighet att låna ut rullstolsgarage till dem som behöver. Ett annat exempel är en kommun som börjat bevilja rullstolsgarage enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453).

5 Redovisning av faktainsamling

5.1 Inledning

I uppdraget från regeringen ombads Boverket att utvärdera lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och analysera hur den har påverkat utvecklingen av bidraget. Boverket ska vidare lyfta fram andra faktorer som påverkar utvecklingen samt identifiera hinder för den enskilde att få bostadsanpassningsbidrag. I detta kapitel redovisas utvärderingens faktainsamling.

5.2 Tidigare analyser av bostadsanpassningsbidraget

Boverket genomför numera årligen en enkätundersökning där handläggare i alla Sveriges kommuner ombeds svara på frågor om hur utvecklingen har varit avseende bidragsgivning under det senaste året. Enkätundersökningen samordnas med den så kallade Bostadsmarknadsenkäten till Sveriges kommuner. Vartannat år utkommer Boverket med en analysrapport över resultaten och vartannat år med en statistiksammanställning. Den senaste statistiksammanställningen avsåg utvecklingen under helåret 2020. För åren 2017 och 2018 genomfördes ingen undersökning och för år 2016 var den endast översiktlig.

Innan den nuvarande lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag trädde i kraft den 1 juli 2018 hade Boverket i uppdrag att under 2013–2014 se över den tidigare lagstiftningen. Arbetet mynnade ut i ett förslag till en ny lag.⁵

5.3 Faktainsamling 2022

5.3.1 Kommunerna

Den årliga enkät som Boverket skickat ut till kommunerna i anslutning till Boverkets utskick av Bostadsmarknadsenkäten (BME) genomfördes med anledning av utvärderingen i särskild ordning detta år. Enkäten skickades direkt till handläggarna av bostadsanpassningsbidrag i samtliga kommuner i landet. Insamlingsperioden var från mitten av december 2021 till mitten av februari 2022. Insamlingen sammanföll med omikronutbrottet och blev därför förlängd då såväl frånvaron som arbetsbelastningen var hög i kommunerna. Påminnelser skickades ut vid tre tillfällen till de kommuner som inte svarat. Ett antal enkätsvar kom in långt fram på våren. Totalt svarade 276 kommuner (på de mest centrala frågorna), vilket innebär ett bortfall på 4,8 procent. Föregående år inkom svar från alla kommuner utom 5 (av totalt 290). Bortfallet består huvudsakligen av

⁵ Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m., Boverkets rapport 2014:38.

små landsbygdskommuner. Enkäten till kommunernas handläggare av bostadsanpassningsbidrag är omfattande och finns i sin helhet i bilaga 3.

Årets enkät kom också att innehålla kompletterade frågor om åren 2016 och 2017, då frågor om bostadsanpassningsbidraget inte fanns med i bostadsmarknadsenkäten under de åren. Kommunerna använder olika system för redovisning av bostadsanpassningsbidragen vilket gör att de har olika stora möjligheter att besvara frågorna, särskilt om det rör uppgifter längre bak i tiden. För vissa innebär det en stor arbetsinsats att få fram underlaget. Boverket har genom statistiska analyser dock kunnat beräkna en tidsserie som täcker den senaste tioårsperioden.

5.3.1.1 Intervjuer med enskilda kommuner

Sist i kommunenkäten ställdes en fråga om handläggaren var intresserad av att bidra ytterligare till utvärderingen. Under sommaren och hösten 2022 har därför vissa kommuner intervjuats via telefon avseende vissa specifika frågeställningar.

5.3.2 Arbetsterapeuter

Under våren 2022 genomfördes en enkätundersökning bland Sveriges Arbetsterapeuter. Enkäten publicerades på Sveriges Arbetsterapeuters hemsida och Facebooksida den 4 april 2022 och togs ner den 19 april 2022. Totalt inkom 403 svar (alla besvarade inte samtliga frågor). Det var inte ett slumpmässigt urval utan de som såg enkäten först och ville svara gjorde det under den begränsade insamlingsperioden. Totalt har Sveriges Arbetsterapeuter cirka 10 000 medlemmar. (Hela enkäten finns i bilaga 4.)

5.3.3 Brukarundersökning

Under maj månad 2022 genomfördes en enkätundersökning till brukarorganisationer. Enkäten skickades ut genom kontaktpersoner på organisationerna Funktionsrätt Sverige, Synskadades Riksförbund, Hörselskadades Riksförbund, De Handikappades Riksförbund (DHR), Pensionärernas Riksorganisation (PRO) och SPF-seniorerna. Totalt svarade 30 organisationer på enkäten. En del av de svarande tillhör gruppen elöverkänsliga. Elsanering anses inte vara en stödberättigande åtgärd, så dessa förbund är av naturliga skäl mycket negativa till lagen om bostadsanpassningsbidrag. Boverket har dock tagit hänsyn till deras kommentarer när dessa är relevanta för andra frågor än de som rör möjligheten att få bidrag för elsanering.

I enkäten efterfrågades organisationernas allmänna synpunkter på hur lagen om bostadsanpassningsbidrag fungerar ur brukarnas perspektiv. (Hela enkäten finns i bilaga 5.)

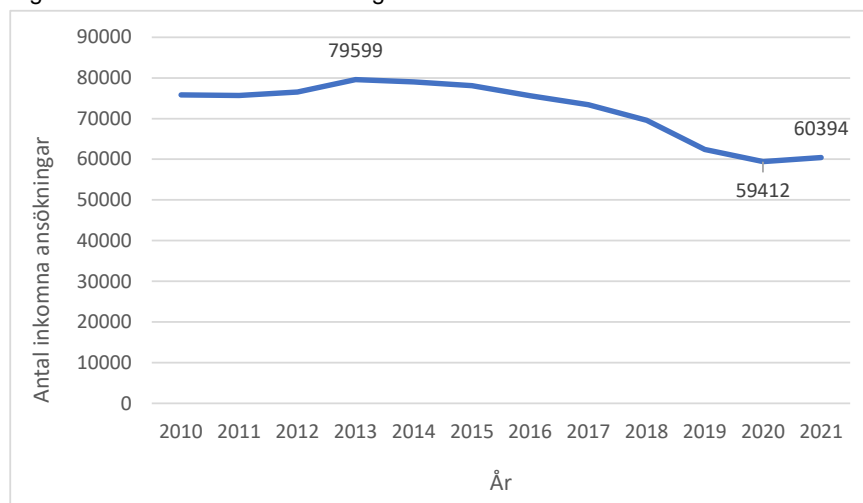
5.4 Utveckling av bostadsanpassningsbidraget

Bakgrunden till Boverkets utvärderingsuppdrag är att såväl antalet ansökningar som antalet beviljade bidrag och bidragssummor har sjunkit under senare år. Regeringens uppdrag till Boverket är att belysa vad som hänt samt att redovisa orsaker till nedgången. Boverket ska även redovisa om förändringen av lagstiftningen 2018 har inneburit svårigheter för sökande att få till stånd bostadsanpassningar.

5.4.1 Antalet ansökningar

Antalet inkommande ansökningar var som högst år 2013 och har efter det sjunkit fram till år 2020, varefter en liten uppgång skedde under 2021. 2020 var ett speciellt år med coronapandemi. Nästan två tredjedelar av kommunerna uppger att den gjorde att antalet ansökningar under året minskade (15 procent uppgav att antalet ansökningar minskat påtagligt och 47 procent att antalet minskat något). Kommunerna upplever att sökandena velat skjuta upp ärendena, då de till exempel inte har velat ha något hembesök för bedömning av bostaden eller för att få åtgärderna utförda under den aktuella perioden. Det kan dock konstateras att den brantare nedgången i antal inkommande ansökningar som skedde före år 2020 avtagit.

Figur 1. Antalet inkomna ansökningar 2010–2021

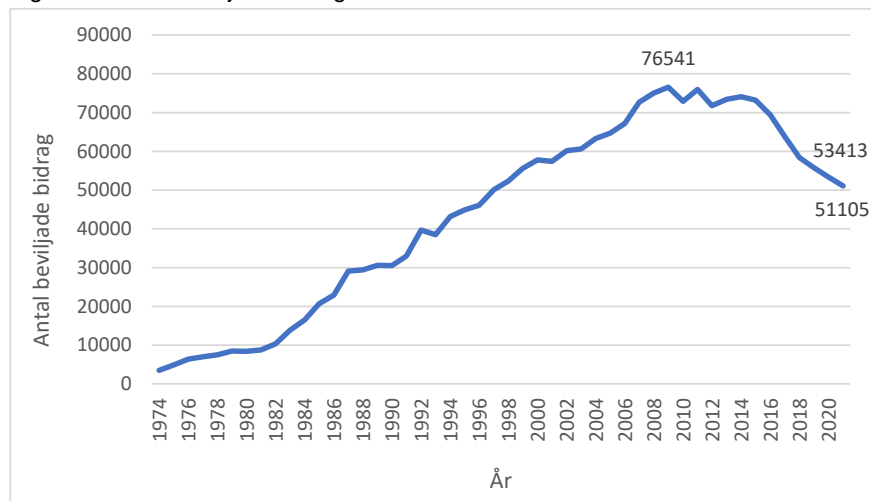
Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år. Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag.

Intygsskrivningen kan också påverka antalet inkomna ansökningar. Arbetsterapeuten (eller annan sakkunnig) ska bedöma behovet av åtgärder men inte ta ställning till om en viss åtgärd är bidragsberättigande. I Boverkets enkät ställdes frågan hur arbetsterapeuterna gör om en person med funktionsnedsättning vill ha intyg för att ansöka om en åtgärd som arbetsterapeuten bedömer helt klart inte är bidragsberättigande. De flesta (81 procent) uppgav att de skriver intyg åt personen i ett sådant fall, men förklarar att åtgärden inte är eller högst osannolikt är bidragsberättigande. 6 procent skriver intyg utan kommentarer. Medan 13 procent låter bli att skriva intyg i ett sådant fall och förklarar varför.

5.4.2 Antalet beviljade bidrag

Antalet beviljade bidrag var som allra högst år 2009, stod sedan stilla ett antal år och började sedan falla brantare efter år 2014. Detta samtidigt som antalet ansökningar började minska – och har sedan minskat varje år. År 2021 är beviljandet nere på samma nivå som i slutet av 1990-talet.

Figur 2. Antalet beviljade bidrag 1974–2021

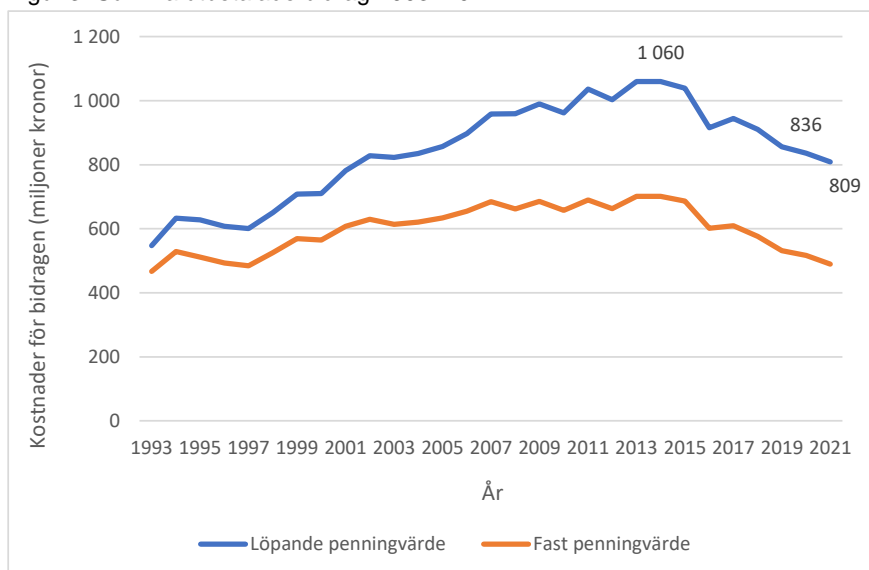
Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år. Anm. Avser helt eller delvis beviljade bostadsanpassnings- och reparationsbidrag.

5.4.3 Kostnadsutveckling

Summan av utbetalda bidragsbelopp följer samma mönster och var som högst år 2013 och har sedan fallit varje år såväl i fasta som i löpande priser (differensen åren 2016–2017 kan ha att göra med beräkningsmetoden för bortfallskompensation⁶). Även vad gäller utbetalade belopp så framgår av diagrammet nedan att beloppen är nere i samma nivåer som för 25 år sedan.

⁶ Utvärderingen har beräknat beloppen i de kommuner som inte har svarat som ett genomsnitt av beloppssvaren året innan och året efter – om ett sådant funnits – och som en utveckling lik typkommuners utveckling, om svar från flera år saknats.

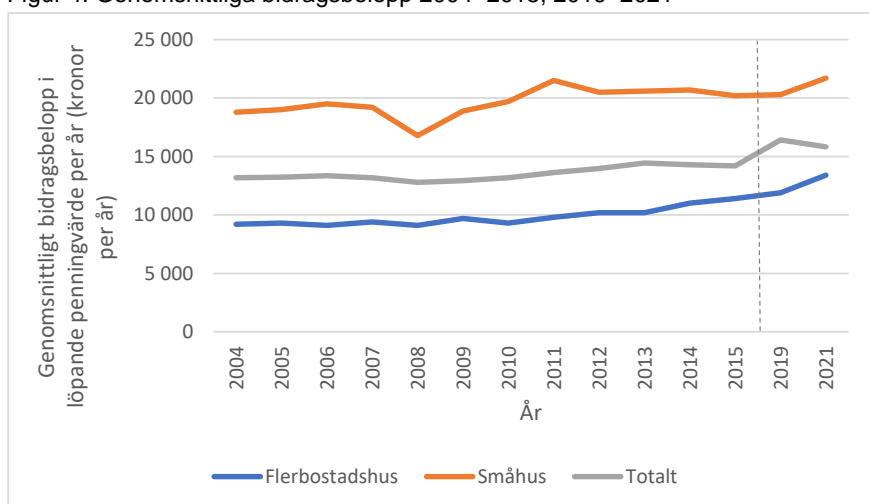
Figur 3. Summa utbetalade bidrag 1993–2021

Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år.
Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag.

Bidragsbeloppen per genomsnittligt bidrag har inte förändrats så mycket över tid. (Mätningar för åren 2016–2018 genomfördes inte.) De har stigit något de senaste åren för såväl småhus som för flerbostadshus. Eftersom andelen anpassningar i flerbostadshus är lägre och har ökat mer på senare år har det summerade genomsnittliga bidragsbeloppet minskat något efter år 2019.

Figur 4. Genomsnittliga bidragsbelopp 2004–2015, 2019–2021

Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år.
Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag.

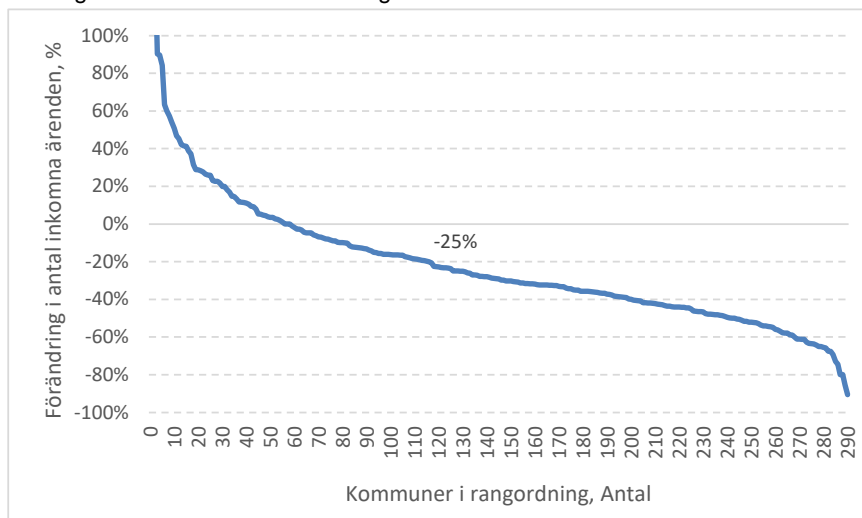
5.4.4 Övrig utveckling

5.4.4.1 Skillnader mellan kommuner och kommungrupper

Det finns stora skillnader i utveckling mellan kommunerna i såväl inkomna ansökningar som bidragsgivningen. I vissa kommuner har antalet ansökningar ökat kraftigt, medan de i andra har minskat kraftigt. Samma

mönster återfinns avseende bifallna ansökningar och utbetalade bidragssummor.

Figur 5. Inkomna ansökningar 2014–2021, rangordning av kommuner efter förändring av antal inkomna ansökningar

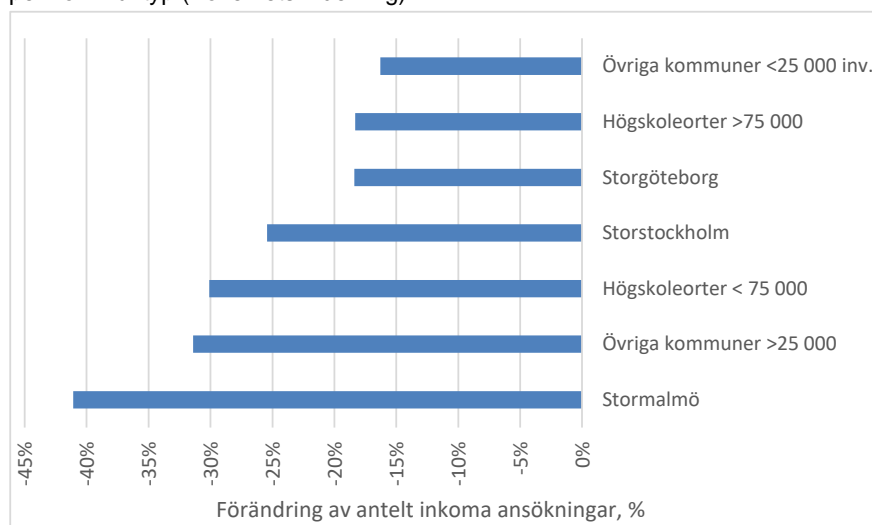

Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år.
Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag.

I små kommuner har antalet ansökningar minskat i lägre utsträckning än i övriga kommuntyper. I Stormalmö⁷ har antalet inkomna ansökningar minskat med hela 41 procent. Observera att detta inte säger något om antalet ansökningar i relation till befolkningen eller antalet äldre.

⁷ Med Stormalmö avses SCB:s kommungruppsindelning, Malmö kommun och dess kringkommuner (Burlöv, Eslöv, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Skurup, Staffanstorps, Svedala, Trelleborg, Vellinge), [Funktionella regioner och kommungrupper \(scb.se\)](https://www.scb.se/funktionella-regioner-och-kommungrupper).

Figur 6. Utveckling av inkomna ansökningar 2014–2021, procentuell förändring per kommuntyp (Boverkets indelning)

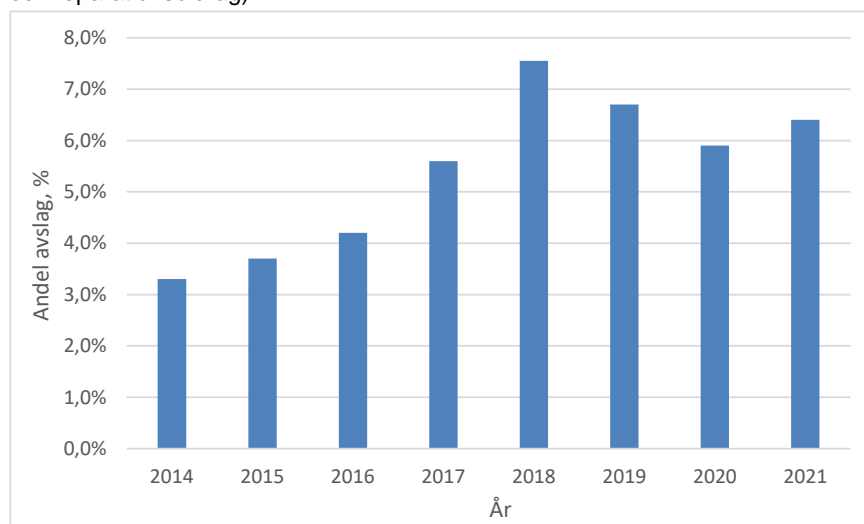

Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år.
Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag.

5.4.4.2 Avslag

Andelen avslag (beräknat som andel avslag under ett kalenderår i relation till antalet beslutade ärenden under samma kalenderår och ej hänsyn tagen till vilket år ansökningen inkom) var som högst år 2018. Vissa handläggare anser att ärendena idag i större utsträckning slås ihop, andra uppger att ärendena splittras upp mer.

Figur 7. Andel avslag 2014–2021 (avser summan av bostadsanpassningsbidrag och reparationsbidrag)

Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år.
Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag, delvis avslagna bidrag är ej inkluderade.

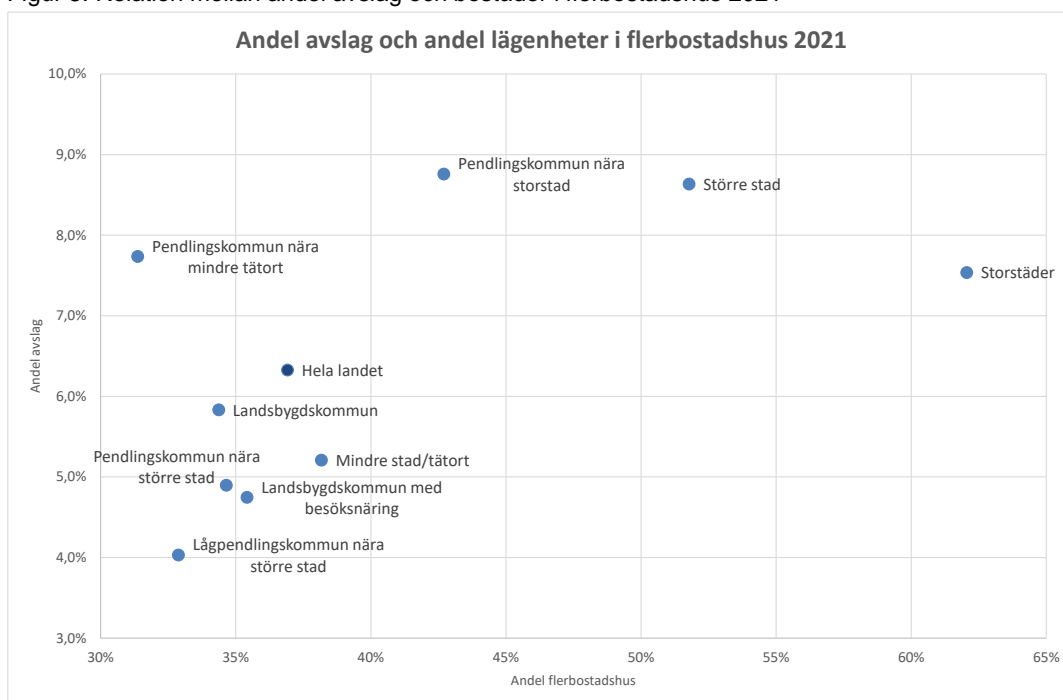
Även avslagen är ojämnt fördelade mellan olika kommuntyper. Men något särskilt mönster är svårt att urskilja. Störst andel avslag har storstäderna, men därefter kommer landsbygdskommunerna så någon trend från större till mindre kommuner finns inte.

Tabell 1. Genomsnittlig avslagsfrekvens för olika kommuntyper 2014–2021

Typ av kommun	Genomsnittlig avslagsfrekvens 2014–2021
Storstäder	15 %
Landsbygdskommuner	14
Pendlingskommun nära storstad	14
Landsbygdskommun med besöksnäring	12
Större stad	12
Pendlingskommun nära större stad	10
Pendlingskommun nära mindre tätort	9
Mindre stad/tätort	9
Lågpendlingskommun nära större stad	0
Hela landet	10 %

Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år.
Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag, SKR:s kommunindelning⁸ 2021.

Figur 8. Relation mellan andel avslag och bostäder i flerbostadshus 2021

Källa: Boverket, Kommunernas svar på Bostadsmarknadsenkäten respektive år.
Anm. Avser bostadsanpassnings- och reparationsbidrag.

Det ser dock ut att finnas ett visst samband mellan avslagsfrekvens och vilken typ av bostäder som är vanligast i kommunerna år 2021. Kommuner med en hög andel bostäder i flerbostadshus har ofta en högre avslagsfrekvens än kommuner med huvudsakligen småhus.

⁸ [Kommungruppsindelning | SKR](#)

Anledningen till avslag varierar. Nedan listas de vanligaste svaren från kommunerna på frågan ”Uppskatta vilka de tre vanligaste skälen var till avslag avseende bostadsanpassningsbidrag (avser ej reparationsbidrag eller återställande) under 2021” i rangordning:

1. Åtgärden var inte nödvändig med hänsyn till funktionsnedsättningen.
2. Bostaden kunde anses ändamålsenlig utan den sökta åtgärden.
3. (8 §) Byggnadstekniska brister/eftersatt underhåll/brister i grundläggande bostadsfunktioner/avvikelser från bygglagstiftningens krav.
4. Behovet kunde tillgodoses med hjälpmedel.
5. Ansökan avsåg inte anpassning eller komplettering av fast funktion.
6. (10 §) Medgivande från fastighetsägare och/eller nyttjanderättshavare saknades.
7. (9 §) Ansökan avsåg byte till bostad som uppenbart var olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen.

5.4.5 Ansats till förklaringsmodell – hypoteser kring orsaker till utvecklingen

Det kan finnas många orsaker till att såväl ansökningar som beviljade bidrag och bidragssummor har sjunkit i antal på senare år. Eftersom de allra flesta anpassningar görs i bostäder där den sökande är äldre har antalet äldre och deras boendesituation och flyttmönster betydelse. Antalet och andelen äldre i befolkningen har ökat⁹ och därmed borde antalet anpassningar också öka. Men de äldre idag är också friskare och rörligare än tidigare¹⁰. Och om de äldre i större utsträckning bor i redan anpassade bostäder så behövs färre anpassningar. Bostäder byggda på senare år har högre krav på tillgänglighet enligt byggreglerna¹¹. Efter år 2007 har dock flyttfrekvenserna bland äldre minskat och det är idag en något större andel som bor kvar i sina småhus än före år 2007¹². Det borde innebära att fler anpassningar sker i småhus och att de som utförs där genomsnittligt har en högre kostnad än anpassningar i flerbostadshus. Samtidigt visar statistiken ovan att en allt större andel anpassningar sker i flerbostadshus. Detta kan bero på att äldre i småhus i lägre utsträckning utnyttjar bidraget för att göra anpassningar i sin egen fastighet.

5.4.5.1 Andel äldre

I hela landet har antalet personer som är 85 år och äldre vuxit med 4,7 procent mellan 2014 och 2021. Mest har gruppen vuxit i högskoleorterna, det vill säga i större och medelstora städer och minst har den vuxit i små kommuner och i Storstockholmsområdet. Det ser inte ut att finnas ett direkt samband med utvecklingen av antalet inkomna ansökningar, mer än möjligen i de allra minsta kommunerna. Dessa har både en relativt liten

⁹ SCB:s statistikdatabas.

¹⁰ Centrum för Åldrande och Hälsa, AgeCap, vid Göteborgs Universitet.

¹¹ Boverkets byggregler (2011:6) – föreskrifter och allmänna råd, BBR.

¹² SCB:s statistikdatabas.

minskning av antalet inkomna ansökningar och en relativt låg tillväxt i befolkningen 85 år och äldre. Dessa kommuner har dock en betydligt högre andel äldre i den totala befolkningen.

Tabell 2. Tillväxt av antalet personer 85 år och äldre mellan 2014 och 2021

Typ av kommun	Tillväxt av antalet personer 85 år och äldre mellan 2014 och 2021, %
Högskoleorter < 75 000 invånare	8,2 %
Högskoleorter > 75 000 invånare	6,6
Storgöteborg	5,9
Övriga kommuner > 25 000 invånare	5,0
Stormalmö	4,5
Storstockholm	3,0
Övriga kommuner < 25 000 invånare	2,8
Hela landet	4,7

Källa: SCB, Beräkning av Boverket.

5.4.5.2 Äldres boendeformer och flyttmönster

I och med införandet av 2018 års lag togs möjligheten att få bostadsanpassningar i särskilt boende bort. Det kan ha medfört en minskning i ansökningar om bostadsanpassningar. De motsvarade dock en mycket låg andel av de totala kostnaderna. Kommunerna, som ofta betonar vikten av de äldres möjligheter att bo kvar hemma, utökar helst hemtjänstens verksamhet framför att erbjuda särskilt boende till höga kostnader.

Både antalet och andelen äldre som bor i särskilt boende har minskat mellan 2013 och 2021, vilket delvis kan vara en följd av coronapandemin. Men andelen har gått ner över flera år och var lägre även 2018 än 2013¹³.

En allt större andel av befolkningen kommer att vara äldre framöver enligt befolkningsprognoserna. Ett problem som uppmärksammas på senare tid är ofrivillig ensamhet bland äldre. I november 2022 föreslog regeringen en treårig gemensamhetsåtgärd för att förebygga och bryta ofrivillig ensamhet¹⁴. Under 2023 tilldelas kommunerna öronmärkta pengar för att arbeta med frågan¹⁵. Ofrivillig ensamhet leder till försämrad hälsa och lägre livskvalitet och välbefinnande hos äldre. Kvarboende är ofta önskvärdt bland äldre, men inte alltid. Det kan även förknippas med ensamhet och otrygghet. Få kommuner har idag en plan för att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre.

¹³ SCB:s statistikdatabas.

¹⁴ [Regeringen satsar på att förebygga och bryta ofrivillig ensamhet - Regeringen.se](#). Hämtad 2023-02-23.

¹⁵ [Uppdrag att betala ut statsbidrag till kommunerna för att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre personer genom hälsosamtal - Regeringen.se](#). Hämtad 2023-02-23.

Äldre bor i allt högre utsträckning kvar i sina bostäder. Andelen äldre (80 år och äldre) som bor i småhus har ökat med fem procentenheter (från 37 procent till 42 procent) mellan 2013 och 2021. Idag bor över hälften av pensionärerna (65 år och äldre) i småhus. Flyttintensiteten bland äldre har minskat de senaste femton åren¹⁶. Det gäller såväl åldersgruppen unga seniorer (55–74 år) som äldre äldre (80 år och äldre). Detta borde öka antalet ansökningar av bostadsanpassningsbidrag. Men i åldersgruppen 60–65 år bor en större andel i flerbostadshus år 2021 än år 2013. Nedan undersöks sambandet mellan äldres boende och utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget.

Statistiska analyser har genomförts för att studera sambandet mellan nivå på och förändringar av bostadsanpassningsbidraget på kommunnivå och ett antal variabler som skulle kunna förklara skillnader mellan kommunerna och nedgången i antal beviljade bostadsanpassningsbidrag 2014–2021. Bostadsbeståndets struktur och äldres boende har studerats i olika typkommuner. En utförlig beskrivning av data, metod och resultat återfinns i bilaga 2.

Mellan 2013 och 2021 ökade andelen äldre (70 år och äldre) som bor i nyare bostäder med moderna tillgänglighetskrav (beräknat på hus byggda 2010 eller senare). Nästan 51 000 fler bor i nyare flerbostadshus och över 12 000 fler bor i nyare småhus. Detta faktum borde minska antalet ansökningar, men det finns inte något samband mellan andel som bor i nyare flerbostadshus och utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget i kommunerna. Det är dock i början av den undersökta perioden ytterst få som bor i nyare bostäder, vilket gör beräkningarna mer osäkra.

Men det finns ett positivt samband mellan antal bifallna ansökningar i relation till antal äldre (över 70 år) som bor i flerbostadshus. Vilken typ av kommun (enligt SKR:s kommungruppsindelning 2021¹⁷) det gäller har ingen betydelse. Det är andelen flerbostadshus som har betydelse.

I analysen av sambandet mellan utvecklingen av bidraget och andel äldre i flerbostadshus över tid blir sambandet tydligare. I kommuner där antal äldre i flerbostadshus ökar över tid har bostadsanpassningsbidraget minskat mer än i kommuner där äldre i flerbostadshus inte ökar lika mycket. Det gäller även när analysen kontrollerar för typ av kommun, det vill säga att utvecklingen inte beror på kommuntyp.

Frågan är om det är flerbostadshus i sig som har lägre behov av anpassningar än småhus. Eller om de som äger småhus själva anpassar sina bostäder efter sina behov utan att ansöka om bostadsanpassningsbidrag. Eller om äldre som flyttar till flerbostadshus ser till att flytta in i det som

¹⁶ SCB:s statistikdatabas.

¹⁷ [Kommungruppsindelning | SKR](#). Hämtad 2023-02-23.

redan är anpassat. Vid analysen av hur andel äldre i nybyggda bostäder hänger ihop med förändringen av bostadsanpassningsbidraget är det snarast antalet äldre i äldre flerbostadshus som driver utvecklingen. Boverkets slutsats är att när äldre flyttar till flerbostadshus – oavsett produktionstidpunkt – så minskar behovet av bostadsanpassning. En annan förklaring kan vara att boende i flerbostadshus generellt är mindre benägna att söka och/eller att beviljas bostadsanpassning. Något som skulle kunna förklaras av varierande möjligheter att få medgivande från fastighetsägare.

5.4.5.3 Äldres hälsa

Medellivslängden fortsätter att öka i Sverige och vid pensionsåldern lever kvinnor idag i genomsnitt 22 år ytterligare och män i 20 år ytterligare. Vid uppnådda 80 års ålder lever kvinnor i genomsnitt ytterligare i 10 år till medan männen lever i knappt 8 år till¹⁸. Andelen äldre med hemtjänstbeslut har minskat något mellan 2014 och 2021, men antalet ökar nu¹⁹. Äldre i dag är friskare än de var tidigare. Detta faktum borde minska ansökningarna om bostadsanpassning.

”Allt fler och friskare äldre personer är en stor global framgång, men också en stor samhällsutmaning eftersom det bland annat innebär att fler pensionärer behöver försörjas och att antalet personer med demens kommer att öka” skriver forskare vid Forskningen inom Centrum för Åldrande och Hälsa, AgeCap, vid Göteborgs Universitet. ”Dagens 70-åringar är oerhört mycket mer aktiva än på 1970-talet, man är fysiskt och intellektuellt i bättre skick. Många 70-åringar har en hälsa som motsvarar den som en 50-åring hade för 40 år sedan. Tidigare var fler kroppsarbetare, vilket innebar att de var utslitna när de gick i pension. Äldre personers rörlighet har förbättrats på många plan tack vare nya behandlingsmöjligheter.”²⁰

I rapporten ”70 är det nya 50” av Ingemar Skoog²¹ konstateras att ”70-åringar idag har betydligt bättre kognitiv och spatial förmåga och att det beror på flera saker, bland annat på bättre livsstil – vi vet mer och mer om bra kost, hälsa och fysisk träning.”

5.4.5.4 Resurser hos kommuner och intygsskrivare

I kommunenkäten påpekar många handläggare att den nya lagen har inneburit en större tydlighet och att man därför har enklare och snabbare rutiner för att avgöra ärenden idag än man hade tidigare. Men det finns också de handläggare som påpekar att kommunen blivit mer restriktiv i sin bidragsgivning och i sin handläggning. Några få kommuner påpekar att

¹⁸ SCB:s statistikdatabas.

¹⁹ Statistik från Socialstyrelsen.

²⁰ Ingemar Skoog, professor i psykiatri, artikel i Vård och Hälsa, den 15 mars 2017, om ”Friskare äldre”

²¹ Delegationen för senior arbetskraft, rapport 21, SOU, S 2018:10, [Rapport 21 70 är det nya 50 \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/491313/publications/491313).

besparingar inom kommunerna också påverkar villigheten att bevilja bidrag. 12 procent av kommunerna svarar att kommunens kostnader har minskat till följd av den nya lagstiftningen och 5 procent uppger att kostnaderna ökat.

I kommunenkäten svarar 16 procent av kommunerna att handläggningstiderna har ökat på senare år och 14 procent uppger att den minskat. 44 procent svarar att det inte är någon skillnad och resten (relativt många – flera är nya som handläggare) vet inte.

Drygt 10 procent av kommunerna svarar att antalet handläggare på kommunen minskat de senaste åren (efter 2014), men lika många kommuner uppger att antalet tjänster har ökat. Under coronapandemin såg ungefär hälften av kommunerna en minskning i antalet ansökningar.

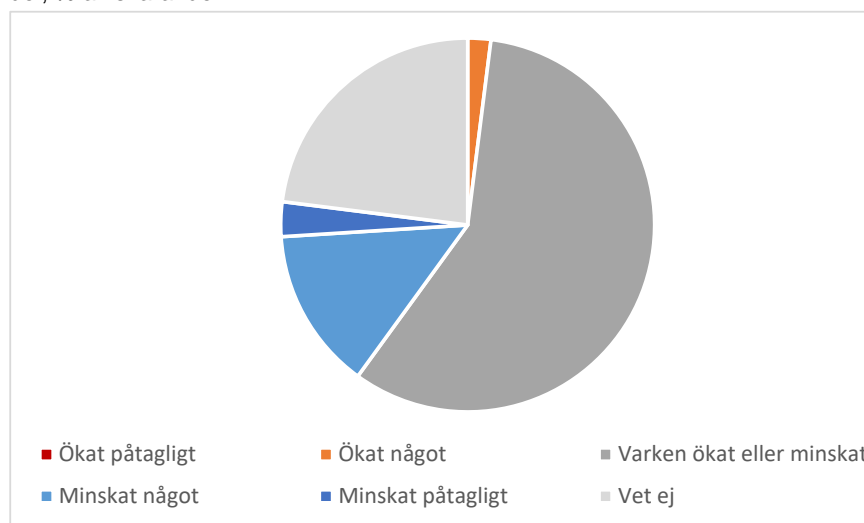
I enkäten till arbetsterapeuterna ställdes frågan om vad som kan begränsa intygsskrivningen. Bristen på arbetsterapeuter uppges som ett skäl. Över hälften av de svarande uppger att det finns en brist inom den egna verksamheten. På regional nivå svarar hela 61 procent att det finns en brist. 29 procent anser inte att det finns någon brist. 24 procent anger att det är bristande resurser för intygsskrivning – även detta en större andel inom regional och privat verksamhet än inom kommunal. De flesta säger att det påverkar väntetiderna (61 procent) för sökanden. 16 procent uppger att det påverkar antalet hembesök och därmed intygens kvalitet medan 11 procent uppger att det blir färre hembesök men inte nödvändigtvis sämre kvalitet.

5.4.5.5 Påverkade den nya lagen utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget?

Analyser har också gjorts för att studera om minskningen av beviljade bostadsanpassningsbidrag beror på 2018 års lag. Boverket har sedan tidigare kännedom om att nedgången i såväl ansökningar som bifallna ansökningar och utbetalade bidrag har sjunkit sedan 2014. Men kan det påvisas att den nya lagen skyndade på utvecklingen?

Boverket bad handläggarna i kommunerna att svara på frågan om den nya lagen påverkat antalet inkomna ärenden till kommunen. Nedan visas svaren:

Figur 9. Har den nya lagen påverkat antalet inkomna ärenden till kommunen? Andel, % av svarande

Källa: Boverket, Enkät till kommunerna 2022.

De allra flesta (58 procent) svarar att lagändringen varken ökat eller minskat antalet inkomna ärenden. 17 procent uppger dock att lagen minskat antalet inkomna ärenden, medan bara 2 procent uppger att lagen ökat (något) antalet bidragsansökningar.

7–8 procent av de svarande uppger att den nya lagen ökat de sökandes möjligheter att få bidrag. Ungefär lika många uppger att möjligheterna minskat. En majoritet svarar dock att den varken ökat eller minskat möjligheterna att få bidrag.

Utredningen har delat in kommunerna i två grupper – de som innan lagändringen hade få bifallna ansökningar per äldre (restriktiva kommuner) och de som hade fler bifallna ansökningar per äldre (mindre restriktiva kommuner). Resultatet visar att det är de mindre restriktiva kommunerna som blir mer restriktiva i sin bidragsgivning efter 2018. Resultatet beror inte på vilken typ av kommungrupp som kommunen tillhör. Det är dessutom så att förändringen, att de restriktiva kommunerna blev mindre restriktiva, skedde redan år 2017, vilket ytterligare tyder på att just lagändringen 2018 inte påverkade utvecklingen av bostadsanpassningsbidraget. Det vi kan se är snarare en trendmässig minskning av antal beviljade ansökningar om bostadsanpassningsbidrag under en längre tidsperiod. Detta beror, som framgår ovan, delvis på att antalet äldre i flerbostadshus ökat. (Bilaga 2.)

5.4.5.6 Vad har påverkat kommunernas avslag över tid?

I detta avsnitt undersöks andel avslagna ansökningar i stället för att analysera andel bifall. Då bekräftas resultatet att nedgången inte kan kopplas till lagändringen 2018. De kommuner som varit mindre restriktiva – det vill säga haft en låg andel avslag innan 2018 – ökar sin andel avslag relativt sett efter 2018 gentemot den restriktiva gruppen av kommuner som

hade en hög andel avslag i perioden innan. Alltså tvärtemot vad som borde vara fallet om de restriktiva kommunerna tilläts bli ännu mer restriktiva efter 2018 (se bilaga 2). Resultatet kvarstår även när hänsyn tas till vilken kommuntyp som kommunerna tillhör. Detta resultat innebär att det inte är troligt att något hände med avslagsfrekvensen i och med 2018 års lagändring.

När arbetsterapeuterna bedömde vad de tror att nedgången i antalet beviljade bostadsanpassningsbidrag beror på fördelar sig svaren så här av de alternativ de hade att välja på i enkäten:

23 %	Hjälpmedel ersätter bostadsanpassning, till exempel tröskelkilar i gummi
20 %	För hårda villkor i lagen om bostadsanpassningsbidrag
19 %	Sökanden får inte hjälp med sin ansökan
15 %	Sökanden får inte hjälp med att välja entreprenör och att låta utföra anpassningen efter ett positivt bidragsbeslut
10 %	Sökande flyttar i högre utsträckning, hög nyproduktion av bostäder
3 %	Svårt att få tag på intygsgivare
7 %	Annan förklaring

5.4.5.7 Nyheter i 2018 års lag

Det finns nyheter i 2018 års lag som kan ha påverkat sökandes möjligheter att få bostadsanpassningsbidrag. Kommunerna fick svara i vilken omfattning de trodde att förändringarna kan ha påverkat.

Tabell 3. "Hur bedömer ni att lag 2018:222 om bostadsanpassningsbidrag har påverkat sökandes möjligheter att få bostadsanpassningsbidrag jämfört med lag 1992:1574 om bostadsanpassningsbidrag med hänsyn tagen till nedanstående förändringar:" Svarsprocent, %

Fråga	Ökat	Minskat	Ingen skillnad	Vet ej
§ 5 bidrag lämnas inte om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel	1 %	25 %	54 %	20 %
§ 5 bidrag lämnas även för komplettering av fasta funktioner	6	5	66	23
§ 8 ansökan kan avslås med hänvisning till bostadens skick	13	18	41	28
§ 9 möjligheten att få bostadsanpassningsbidrag vid byte av bostad	32	18	22	28
§ 10 krav på fastighetsägarens medgivande	4	29	48	20
§ 3 det är alltid personen med funktionsnedsättning som ska vara den formella parten i ärendet	3	1	72	24

Källa: Boverket, Kommunernas svar på enkät 2021.

Störst andel svarande, 29 procent, anger att det är fastighetsägarens medgivande som påverkat den sökandes möjligheter att få bidrag jämfört med tidigare.

Därefter kommer kravet att bidrag inte ges om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel. Här har det betydelse att hjälpmedelsutbudet ökat i många regioner på senare år. 27 procent av kommunerna uppger att utbudet ökat medan 13 procent uppger att det minskat. 53 procent av kommunerna avslår vanligtvis ansökan om bostadsanpassningsbidrag med hänvisning till att det står klart att hjälpmedel kan tillgodose behovet och 36 procent avslår för att hjälpmedel bör kunna tillgodose behovet.

5.4.5.8 Slutsatser

Det är många faktorer som ändrats avseende äldres boendesituation och hälsa på senare år. Boverket har inte funnit något som pekar på att den nya lagen år 2018 som sådan skulle ha påverkat möjligheten att vare sig ansöka om bidrag eller att bevilja bidrag från kommunernas sida. Nedgången i antalet ansökningar och minskningen av kommunernas kostnader har pågått en länge tid och påverkats av en mängd faktorer – en del som borde påverka ansökningarna i positiv riktning, andra i negativ

En nyhet i lagen som dock skulle ha kunnat minska kostnaderna är kravet på medgivande och utfästelse från bostadens ägare enligt 10 §. Något sådant krav fanns inte i 1992 års lag men däremot i Boverkets föreskrifter (1992:64) till den lagen fram till den 1 januari 2015. Då togs kravet bort efter en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD 2014 referat 81) som ansåg att föreskriften var ogiltig. Under de år då det alltså saknades ett krav på medgivande och utfästelse från bostadens ägare informerade dock kommunerna sökandena om riskerna med att utföra åtgärder utan medgivande. Det borde därför inte varit vanligt förekommande att bidrag utbetalades vid avsaknad av sådant medgivande. Därmed har detta att kravet på medgivande infördes i 2018 års lag sannolikt inte påverkat kostnaderna i någon väsentlig omfattning.

En av nyheterna i 2018 års lag var att särskilda boendeformer undantas från bidraget, men den sammanlagda kostnaden för anpassningar i sådana boendeformer brukade uppgå till cirka 1 procent av den totala kostnaden för bostadsanpassningsbidraget.

Vad gäller minskningen av beviljade ansökningar om rullstolsgarage så kan Boverket se en effekt efter domen från Högsta förvaltningsdomstolen. När Boverket frågar om när arbetsterapeuterna anser att nedgången i antalet beviljade bidrag började uppger de allra flesta att det pågått i många år, medan andra (ofta de som inte arbetat så länge med intygs-skrivning) nämner årtalen 2018–2020. Men de allra flesta (42 procent) uppger att de är osäkra på om de upplever försämringar i livsmiljön för

personer med funktionsnedsättningar kopplat till minskat bostadsanpassningsbidrag.

Det framgår vidare att kommunerna anser att den ändrade sökandekretsen, det vill säga att det alltid är personen med funktionsnedsättning som ska vara sökande, inte påverkat möjligheten att få bidrag.

5.4.6 Bostadsanpassningsbidrag till kvinnor och män

I undersökningen till kommunerna om utfallet av utbetalda bidrag under 2021 var det, liksom tidigare år, fler kvinnor som beviljats bidrag (60 procent), medan de genomsnittliga bidragssummorna för män var högre. Männen fick 45 procent av bidragssumman och i genomsnitt drygt 17 000 kronor per bidrag i jämförelse med kvinnornas 14 000 kronor.

Brukarorganisationerna påtalar i utvärderingens enkät att det förefaller som om män har lättare att få anpassningar och att det särskilt gäller dyrare åtgärder.

5.4.7 Bostadsanpassningar till barn

De allra flesta bostadsanpassningsbidrag går till äldre personer med funktionsnedsättningar som beror på åldrandet. Under 2021 gick 2,7 procent av bidragen till personer under 18 år. I 26 procent av de svarande kommunerna betalades inte något enda bidrag ut till en person under 18 år. Men summorna som betalas ut till barn och unga är i genomsnitt drygt tre gånger så höga som de som betalas ut till vuxna och stod för drygt åtta procent av bidragssumman under 2021.

I enkäten till brukarorganisationerna svarar samtliga organisationer att de inte tror att barnkonventionen påverkat ärendena av bostadsanpassningsbidrag. Organisationerna påtalar okunskap och att hänvisning sker till assistans och anhöriga i stället för att genom anpassningar öka barnets självständighet.

6 Överväganden

6.1 Boverkets förslag

Regeringsuppdraget omfattar att identifiera eventuella hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar och att lämna förslag på lösningar.

Hinder kan uppstå om personen saknar förmåga att själv göra en ansökan liksom om personen inte har möjlighet att efter ett positivt beslut genomföra anpassningen. Boverket behandlar dessa frågor i avsnitt 7.1.

I detta kapitel presenterar Boverket förslag kopplade till de olika villkoren för bostadsanpassningsbidrag och reparationsbidrag. Dessutom lämnas förslag riktade till ägare av bostadshus, framför allt hyresvärdar och bostadsrättsföreningar.

Lagens villkor för bidrag utgör förstås hinder för dem som inte uppfyller dessa. Boverket har dock riktat in sig på hinder till följd av att tillämpningen av villkoren avviker från lagstiftarens uttalade eller troliga avsikt och föreslår förtydliganden av vissa bestämmelser för att syftet med lagstiftningen ska få ökat genomslag. Det gäller till exempel förslaget om bostadens skick (avsnitt 6.6) och förslaget att de särskilda villkoren för bidrag vid byte av bostad inte ska gälla när den nya bostaden är beslutad eller anvisad av en myndighet (avsnitt 6.7).

Ett annat förslag är en följd av en dom från Högsta förvaltningsdomstolen som pekas ut särskilt i regeringsuppdraget (HFD 2020 referat 70). Domstolen fann att ett lätt flyttbart rullstolsgarage inte var en komplettering av en fast funktion i bostaden och därför inte var bidragsberättigande. Efter domen så har det varit ett markant mindre antal beviljade bostadsanpassningar i form av rullstolsgarage. Boverket föreslår därför ändringar för att göra lätt flyttbara rullstolsgarage bidragsberättigande (avsnitt 6.4).

För att motverka problem som kan uppstå när anpassningar har beviljats i allmänna utrymmen i flerbostadshus föreslår Boverket att ägare av flerbostadshus ska få ökade möjligheter att överta bostadsanpassningsbidrag och dessutom kunna beviljas reparationsbidrag efter ett övertagande (avsnitt 6.3). Ändringar i förutsättningarna för det så kallade återställningsbidraget föreslås också. Detta bidrag ska uppmuntra till exempel hyresvärdar och bostadsrättsföreningar att gå med på att de boende får genomföra anpassningar. (Avsnitt 6.9.)

Boverket föreslår ändringar även i vissa andra delar. Det gäller bland annat vem som ska företräda barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans och ändrad sökandekrets i vissa fall (avsnitt 6.2). Dessutom återförs familjehem för barn och ungdomar enligt lagen (1993:387) om

stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) till lagen om bostadsanpassningsbidrag (avsnitt 6.5). Reparationsbidraget utvidgas för att omfatta anordning eller inredning som främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, även om den inte är av tekniskt slag (avsnitt 6.8).

6.2 Ändringar i fråga om vem som ska företräda barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans och delvis ändrad sökandekrets

Boverkets förslag: Det införs en särskild bestämmelse i lagen om bostadsanpassningsbidrag som avviker från förädrabalken i fråga om vårdnadshavares ställföreträdarskap. Är sökanden under 18 år och föräldrarna inte bor tillsammans företräds barnet enbart av den förälder vars bostad ska anpassas för barnet. Det gäller även om den föräldern inte är vårdnadshavare för barnet. Förslaget är ett alternativ till att göra ändringar i förädrabalken. Det görs vidare två undantag från att det är personen med funktionsnedsättning som ska ansöka om bidrag. Bidrag för att anpassa ett familjehem åt en person under 18 år ska sökas av och lämnas till den som har uppdraget som familjehem. Ansökan vid så kallat periodiskt boende ska göras av den som gör åtagandet, om personen med funktionsnedsättning är under 18 år och inte är barn till den som gör åtagandet.

6.2.1 Bakgrund

Enligt den nuvarande lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag är det personen med funktionsnedsättning som ansöker om bidraget (3 § första stycket). Det gäller även vid så kallat periodiskt boende. Det vill säga när anpassning ska göras hos en person som åtagit sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av person med funktionsnedsättning i sin bostad (3 § andra stycket). Här avses bland annat situationen där barn med funktionsnedsättning bor växelvis hos sina föräldrar. (Proposition 2017/18:80 sidan 68.)

Nuvarande ordning i fråga om vem som ska ansöka om och beviljas bidraget var en nyhet i 2018 års lag om bostadsanpassningsbidrag. Enligt 1992 års lag var det den som ägde en bostad för permanent bruk eller som innehade en sådan bostad med hyres- eller bostadsrätt som ansökte om bidraget för egen eller hushållsmedlems räkning. Under Boverkets översyn av 1992 års lag kom myndigheten fram till att den ordningen borde bestå. Regeringen höll inte med och framförde i propositionen till den nuvarande lagen att samhällets ansvar för att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att vara fullt delaktiga och leva självständigt var det mer överordnade argumentet. För att uppfylla målet med funktionshinderspolitiken ansåg regeringen att all diskussion om hur och när en anpassning ska utföras ska föras med den person vars behov ska tillgodoses med bostadsanpassningsbidrag. Om personen med funktionsnedsättning alltid är part i ärendet, så ges vederbörande även rätt att överklaga beslut

av annan orsak förhindrad. Bestämmelsen erbjuder alltså ingen lösning vid osämja mellan vårdnadshavarna.

I 6 kapitlet 13 a § föräldrabalken ges en annan lösning som kan användas även vid oenighet mellan två vårdnadshavare. Socialnämnden ges möjlighet att i vissa fall besluta att en åtgärd av det slag som räknas upp i bestämmelsen och som bara den ena vårdnadshavaren samtycker till får utföras ändå. Åtgärder enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag nämns inte.

6.2.2 Överväganden

6.2.2.1 Företrädare för barnet när föräldrarna inte bor tillsammans och anpassning ska göras hos den ena föräldern

Boverket har ingen statistik över hur vanligt det är att anpassningar för barn inte kommer till stånd överhuvudtaget eller försenas på grund av att en vårdnadshavare inte kan eller vill medverka till en ansökan om anpassning i den andra förälderns bostad. Det är dock svårt att se att en vårdnadshavare som inte bor i bostaden som ska anpassas kan ha goda skäl för att hindra en anpassning för barnet hos den andra föräldern. Och detta oavsett om den andra föräldern, vars bostad ska anpassas, är vårdnadshavare eller inte. Sverige har genom barnkonventionen förbundit sig att i allt se till barnets bästa (artikel 3) och att vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen (artikel 4), till exempel de särskilda rättigheterna för barn med funktionsnedsättning (artikel 23) och barns rätt till sådan levnadsstandard som krävs för barnets utveckling (artikel 27). Att anpassningen blir till det bästa för barnet borde säkerställas av att behovet ska styrkas av intyg från sakkunnig, kommunens utredningsansvar enligt förvaltningslagen (2017:900) samt att barn själva, som redan nämnts ovan, kan ha rätt att komma till tals i enlighet med barnkonventionen.

För att lösa problemet med att en vårdnadshavare kan förhindra en anpassning hos den andra föräldern vore det möjligen lämpligt att i första hand finna en lösning genom kompletteringar i föräldrabalken. I så fall företrädesvis en reglering vid sidan av de ovannämnda lagrummen i föräldrabalkens sjätte kapitel vilka är skrivna för situationen där barnet har två vårdnadshavare. I ett ärende om bostadsanpassningsbidrag kan problem uppstå inte bara vid gemensam vårdnad utan också när den ena föräldern har ensam vårdnad och inte kan eller vill medverka till att den andra förälderns bostad anpassas för barnet.

Boverket lämnar inget förslag på hur en ändring i föräldrabalken skulle kunna se ut. Som en alternativ lösning föreslår Boverket en ändring i lagen om bostadsanpassningsbidrag genom en komplettering av 3 §. Det

vill säga en specialreglering, vilket finns inom andra områden.²⁵ Är sökanden under 18 år och föräldrarna inte bor tillsammans ska barnet företrädas enbart av den förälder vars bostad ska anpassas för barnet. Det gäller även om den föräldern inte är vårdnadshavare för barnet.

Om den förälder som inte bor i bostaden som ska anpassas är ägare till eller har nyttjanderätt till bostaden krävs ett medgivande enligt lagens 10 §. Kravet kan medföra att en förälder, trots en eventuell ändring i ställföreträdarskap enligt förslaget ovan, fortfarande kan förhindra en anpassning. Boverket ser dock ingen lösning på detta problem, eftersom kravet på medgivande svårligen kan inskränkas. Å andra sidan borde problemet vara mycket begränsat, även om det förekommer att bodelningar drar ut på tiden.

Boverket föreslår även andra ändringar i 3 § som framgår under nästa rubrik.

6.2.2.2 Ansökan när anpassning ska göras för barn i familjehem eller i ett periodiskt boende hos någon annan än förälder

Som framgått ovan är bestämmelsen om periodiskt boende i 3 § andra stycket tillämplig när ett barn bor växelvis hos sina föräldrar. Bidrag enligt bestämmelserna om så kallat periodiskt boende kan bli aktuellt också när barnet behöver anpassningar hos någon annan person än förälder. Det kan också finnas behov av anpassningar för barn i familjehem. Som framgår av avsnitt 6.5 föreslår Boverket att den som bor i ett familjehem enligt LSS inte längre ska undantas från lagens tillämpningsområde. Den som bor i ett familjehem enligt socialtjänstlagen, eventuellt i kombination med lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU), omfattas redan i dag av bidraget. För bidrag krävs att familjehemmet kan anses utgöra barnets permanenta boende eller att villkoren för periodiskt boende är uppfyllda (se mer om detta i avsnitt 6.5).

Är båda föräldrarna vårdnadshavare krävs bådas medverkan redan vid ett beslut om familjehemsplacering, såvida placeringen inte görs enligt LVU. Bådas medverkan krävs också om ett barn ska vistas periodiskt hos till exempel en stödfamilj. Det borde då inte uppkomma många situationer där vårdnadshavarna därefter inte kan samverka för att företräda barnet vid en ansökan om bostadsanpassningsbidrag. Det kan dock inte uteslutas helt, samtidigt som det är svårt att lösa detta genom att i lagen om bostadsanpassningsbidrag ange vem av vårdnadshavarna som i ett sådant fall ska företräda barnet. Det förekommer att vårdnaden överflyttas på den eller de som har uppdraget som familjehem och för ett sådant fall borde rådande lösning kunna fungera, det vill säga att barnet är sökanden och att talan förs av familjehemsföräldrarna. Boverket föreslår dock en

²⁵ Till exempel i brottsskadelagen (2014:322), folkbokföringslagen (1991:481), passlagen (1978:302) och skollagen (2010:800).

generell lösning för anpassningar för barn vid periodiskt boende hos annan än förälder och i familjehem. Ansökan ska då göras av och bidraget lämnas till den vars bostad ska anpassas. Boverkets förslag begränsas till de ärenden där barnet är under 18 år när ansökan görs. I ett sådant fall behöver barnet ändå företrädas av en vuxen person. De möjligheter till inflytande som barnkonventionen erbjuder i till exempel artikel 12 kan göras gällande också när barnet inte är formell part i ärendet. Det räcker att barnet berörs. Eventuellt känsliga uppgifter i intyg som styrker behovet av anpassning borde sannolikt ändå bli kända för familjehemmet eller den som gör ett åtagande om periodiskt boende. Det finns dessutom praktiska fördelar med att låta den eller de som har uppdraget som familjehem eller gör åtagandet för periodiskt boende att ansöka om bidraget. Ansökan ska göras hos kommunen där bostaden är belägen. Personen med funktionsnedsättning, liksom ställföreträdare, kan befinna sig långt från bostaden som ska anpassas, vilket kan vara opraktiskt vid kontakter med hantverkare och kommunens handläggare av bostadsanpassningsbidrag. Trots dessa praktiska fördelar begränsar sig dock Boverkets förslag till personer som ännu inte fyllt 18 år när ansökan görs. Huvudregeln ska förbli att personen med funktionsnedsättning ska vara sökande. Undantagen ska begränsas i möjligaste mån.

6.2.2.3 Reparationsbidrag

Motsvarande ändringar som föreslås ovan för bostadsanpassningsbidraget ska gälla vid ansökan om reparationsbidrag (avsnitt 6.8).

6.2.2.4 Språkliga ändringar i 5, 7 och 11 §§

Om förslaget om en delvis ändrad sökandekrets går igenom behöver ”sökanden” ersättas med ”personen med funktionsnedsättning” i 5 och 7 §§ och med ”en person med funktionsnedsättning” i 11 §.

6.3 Ökade möjligheter för ägare av flerbostadshus att överta bostadsanpassningsbidrag samt reparationsbidrag efter ett övertagande

Boverkets förslag: I de fall en ansökan om bostadsanpassningsbidrag avser åtgärder i anslutning till en lägenhet som innehas med hyres- eller bostadsrätt i ett flerbostadshus måste sökanden, innan kommunen kan bevilja bidrag, ha erbjudit ägaren av bostadshuset att överta rätten till bostadsanpassningsbidrag. Vidare blir det möjligt med reparationsbidrag efter ett övertagande.

6.3.1 Bakgrund

Av 4 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag framgår att ägare av ett flerbostadshus får överta rätten till bostadsanpassningsbidrag som har beviljats för anpassningsåtgärder i anslutning till en lägenhet som innehas med hyres- eller bostadsrätt, om sökanden och ägaren är överens om det. Detta gäller under förutsättning att bostadsanpassningsbidraget

har beviljats i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket och att ägaren åtar sig att låta utföra de åtgärder som bidraget avser.

Enligt 11 § samma lag följer att reparationsbidrag inte lämnas om anordningen eller inredningen har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag som en ägare av ett flerbostadshus har övertagit rätten till enligt 4 §.

Möjligheten till övertagande av bostadsanpassningsbidrag tillkom genom 2018 års lag om bostadsanpassningsbidrag och motiverades bland annat med att ett övertagande förenklar processen för anpassningsärenden i allmänna utrymmen, och innebär en möjlighet att undanröja oklarheter om äganderätten med mera för de åtgärder som tillkommit i sådana utrymmen genom bostadsanpassningsbidrag.

Av statistik framgår att övertagande har utnyttjats i en liten omfattning sedan tillkomsten av den nya lagen 2018. Likaså erfar Boverket att det råder olikheter i landet över hur möjligheten till övertagande hanteras. En del kommuner arbetar mer aktivt för övertaganden medan andra kommuner ännu inte uppmärksammar denna möjlighet i samma omfattning. År 2021 förekom till exempel totalt cirka 240 fall av övertagande av anpassningsåtgärder i anslutning till lägenheter i flerbostadshus. Motsvarande siffra för år 2020 uppgick till endast 194 fall. Samtidigt beviljades år 2020 totalt 7 669 ärenden om bostadsanpassningsbidrag för åtgärderna hiss eller annan lyftanordning, dörrautomatik och ramp till entré i flerbostadshus.²⁶ För år 2019 är motsvarande siffror 7074 ärenden om bostadsanpassningsbidrag för nämnda åtgärder i flerbostadshus och 263 fall av övertagande av bostadsanpassningsbidrag.²⁷ Till dessa uppgifter tillkommer ett okänt antal anpassningar i anslutning till lägenheter i flerbostadshus som till exempel tvättstugor och förråd. Antalet fall av övertagande är alltså påtagligt litet i förhållande till de fall där ett övertagande skulle vara möjligt.

6.3.1.1 Bostadsanpassningar i allmänna utrymmen

Boverket har låtit utreda vissa frågor som kan uppstå i samband med att en enskild sökande beviljas bidrag i eller i anslutning till sin bostad och bostaden ägs av annan än den bidragsberättigade. Frågorna berör äganderätt, ansvarsfrågor efter anpassningar och avskiljande av egendom som installerats i eller i anslutning till den bidragsberättigades bostad.

I utredningen framförs bland annat att om ingen särskild överenskommelse har skett mellan en hyresgäst och en flerbostadshusägare så utgör till exempel hissar, dörrautomatik och ramper lös egendom till dess att de har kommit i samma ägares hand, i enlighet med bestämmelserna i

²⁶ [Statistiksammanställning - Bostadsanpassningsbidraget - Boverket](#)

²⁷ [Bostadsanpassningsbidragen 2019 \(boverket.se\)](#)

jordabalken (1970:994). Därmed är det sökandens privata egendom och inget ansvar torde kunna påföras ägaren av bostadshuset för underhåll, reparation och försäkring i förhållande till egendomens ägare. I strikt mening har inte heller bostadsägaren rätt att vidta åtgärder på den enskildes egendom, utan dennes medgivande.

Emellertid kan en hyresvärd ha skyldigheter gentemot övriga hyresgäster och därmed anses skyldig att agera i vissa situationer. I enlighet med jordabalkens regler innefattas gemensamma utrymmen i hyresavtalet och ansvaret för att hålla dessa i vårdat skick åvilar hyresvärden. Det medför att hyresvärden har ett avtalsrättsligt ansvar i förhållande till övriga hyresgäster att anordningar i gemensamma utrymmen inte utgör en fara för hyresgästerna eller deras besökare.

Genom att tillåta installation av viss utrustning torde hyresvärden ha ett tillsynsansvar för att utrustningen inte utgör en fara för övriga hyresgäster eller besökare. Utifrån ett skadeståndsansvar torde såväl egendomens ägare som ägaren av bostadshuset ha en plikt att undvika att egendom i gemensamma utrymmen förorsakar skada på person och sak. Med beaktande av att ägaren av bostadshuset går med på anpassningen och i samband därmed kan styra hur en åtgärd vidtas eller placeras, samt att det i allmänhet torde kunna ställas ett högre krav på riskbedömning av en ägare av bostadshuset än en privatperson torde ett tämligen stort ansvar falla på denne.

Härvid ska beaktas att andra boende eller besökande till fastigheten inte kan veta om det är utrustning för gemensamt bruk eller om det utgör privat egendom om det inte tydligt märks ut. Om en ägare av ett bostadshus vill undgå ansvar för egendom bör denne tillse att det klargörs för övriga boende och besökare att till exempel hiss och lyftanordningar utgör privat egendom och inte får användas av övriga som har tillgång till det gemensamma utrymmet. Om till exempel någon halkar på en ramp kan det också bli fråga om ett solidariskt ansvar mellan ägaren av rampen och ägaren av bostadshuset. En försiktig bostadsägare bör märka ut att det utgör privat egendom om denne vill försöka undgå ansvar.

Bostadsägarens ansvar innebär dock inte att denne är ansvarig för att laga egendomen åt den enskilde utan att förhindra att den skadar person eller sak. Denne bör se till att den privata egendomen inte görs tillgänglig för andra, exempelvis åtgärda en olämplig ramp etcetera. En ramp som behöver sandas vintertid bör därför antingen stängas av för andra boende (om det är tekniskt möjligt) eller sandas främst med hänsyn till andra hyresgäster och besökande än egendomens ägare.

Vad som ovan nämnts om anpassningar i allmänna utrymmen torde enligt Boverkets uppfattning inte vara allmänt känt bland alla ägare av flerbostadshus och bidragssökande. Vidare känner Boverket sedan tidigare till att frågor och problem kan uppstå i de fall anpassningar har beviljats i

allmänna utrymmen, till exempel en dörrautomatik med en handsändare, där sökanden som äger anpassningen inte vill låta andra personer använda själva dörrautomatiken. Övriga personer i flerbostadshuset som också har behov av dörrautomatik kan då få problem att få till stånd en anpassning. För det krävs att ägaren av dörrautomatiken (den som sökt om bostadsanpassningsbidrag från början), förutom ägaren av bostadshuset, måste godkänna att grannen använder anordningen. Enligt uppgift till Boverket finns det kommuner som ställer detta krav.

En rad olika fråge- och problemställningar kan alltså uppstå i samband med enskilt ägande i allmänna utrymmen. Starka argument talar enligt Boverkets uppfattning för att äganderätten till anpassningar i anslutning till lägenheter i flerbostadshus i så stor utsträckning som möjligt bör komma i samma hand som den som äger bostadshuset. Detta har också påtalats i tidigare rapporter från Boverket, bland annat i rapporten Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m. (2014:38). På sätt som framhålls i propositionen 2017/18:80, sidan 25, är en fastighetsägare inte alltid ägare av det bostadshus i vilket anpassningen görs. Exempelvis kan en bostadsrättsförening äga ett bostadshus och inneha fastigheten dit byggnaden hör med tomträtt, och fastighetsägaren har då ingen rätt till byggnaden. Detsamma gäller en fastighetsägare som arrenderar ut jord till en arrendator som äger det hus där en anpassning kan göras. Mot denna bakgrund ansåg regeringen att det var lämpligare att i lagen om bostadsanpassningsbidrag ange att det är ägaren av bostadshuset och inte fastighetsägaren, i den mening som avses i jordabalken, som kan överta en rätt till bostadsanpassningsbidrag i enlighet med 4 § i lagen.

6.3.1.2 Övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag

Anledning till att endast så få fall av övertagande har skett sedan tillkomsten av lagen 2018 är inte klarlagd men Boverket noterar bland annat att information om denna möjlighet saknas på många kommuners hemsidor där övrig information om bostadsanpassningsbidrag lämnas. Anmärkas kan i detta sammanhang att Boverket i rapporten 2014:38 påtalade vikten av att relativt omfattande informationsinsatser genomfördes vid införandet av en ny lag och att sådana insatser borde involvera såväl Boverket som tillsynsmyndighet som kommunerna och SKR. Sådana insatser kräver dock särskilda resurser. Boverket kan konstatera att några relativt omfattande informationsinsatser, som Boverket i egenskap av tillsynsmyndighet hade ansvaret att initiera, om till exempel möjligheterna till övertagande ännu inte har kommit till stånd. Avsaknad av kännedom om möjligheten till övertagande torde enligt Boverkets uppfattning starkt påverka antalet potentiella övertaganden, liksom naturligtvis hur aktivt kommunerna arbetar med denna fråga.

Boverket har under utvärderingens gång varit i kontakt med ett antal kommuner för att få ta del av deras erfarenheter om övertagande av bidrag. Bland annat framkommer av dessa intervjuer att vissa kommuner

arbetar mer aktivt för att få till stånd övertagande, och själva har tagit fram blanketter som kan användas, samt utarbetat rutiner för hanteringen. I några fall framkommer att kommunerna hjälper till med utförandet via fullmakt då flerbostadshusägarna inte vill ombesörja projekt själva. Viljan bland dessa att överta bidrag uppges variera, och någon kommun uppger att övertagande än så länge bara handlat om automatiska dörröppnare. Vidare framförs från kommunhåll att flerbostadshusägarna inte är intresserade av att ta kostnader för reparationer och underhåll och att reparationsbidrag borde kunna beviljas också efter övertagande, men då bara så länge som den ursprungliga sökanden bor kvar.

Vid underhandskontakt med styrelserepresentanter för Föreningen kommunal bostadsanpassning, FKBo, har bilden förstärkts av att det är svårt att motivera ägare av flerbostadshus att överta rätten till bidrag. Detta gäller såväl stora som små hyresvärdar och bostadsrättsföreningar. Likaså har det framförts synpunkter på att det är olämpligt med enskilt ägande i allmänna utrymmen och att en möjlighet till att täcka kostnader för underhåll och reparation torde inverka på viljan att överta rätten till bostadsanpassningsbidrag.

6.3.1.3 Reparationsbidrag vid övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag

Av 11 § i lagen om bostadsanpassningsbidrag följer att det inte är möjligt att bevilja reparationsbidrag i de fall där en överlåtelse av bidraget har skett enligt 4 § i lagen. Samtidigt utesluter lagtextens ordalydelse inte möjligheten till ett reparationsbidrag i andra fall där äganderätten till anpassningen kommit i en flerbostadshusägares hand. Till exempel i det fall en sökande låtit utföra en anpassning och efter det att bidraget utbetalats överlåter äganderätten till anpassningsåtgärden till bostadsägaren. Detta gäller också för det fall där en sökande av bidraget efter utförd anpassning lämnar sin bostad, till exempel vid avflyttning, och låter anpassningen bli kvar. Efter en tid övergår då äganderätten till hyresvärdens enligt bestämmelser i jordabalken. Boverket har inte hittat någon klarläggande rättspraxis men bestämmelserna i 11 § utesluter alltså inte att ett reparationsbidrag kan lämnas i dessa fall. Enligt Boverkets uppfattning är det ologiskt att en åtgärd som tillkommit genom en överlåtelse enligt 4 § inte kan repareras och underhållas med reparationsbidrag, medan det alltså inte är uteslutet i andra fall där en övergång av äganderätten har skett. Nämnas kan att av författningskommentaren till 11 § i proposition 2017/18:80 framgår att om reparationsbidrag söks av en annan person än den som ursprungligen beviljats bostadsanpassningsbidrag för åtgärden ska kommunen göra en ny prövning enligt 5 §.

Samtidigt kan nämnas att bestämmelserna om reparationsbidrag inte har någon tydligt uttalad bidragsmottagarkrets, men av 11 § 3 stycket framgår att bidrag endast lämnas om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för sökanden. Detta torde innebära att en

hyresvärd eller en bostadsrättsförening inte har möjlighet att få ett bidrag men att en boende i ett flerbostadshus kan få bidrag. Detta gäller även om denne själv inte har beviljats bidraget från början. Det är tillräckligt att anordningen eller inredningen har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt nuvarande lag eller motsvarande äldre bestämmelser och att övriga villkor är uppfyllda.

6.3.2 Överväganden

6.3.2.1 Reparationsbidrag också vid övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag

Från fastighetsägarhåll har tidigare framförts att intresset att överta vissa anpassningar enligt 4 § är lågt bland annat på grund av att möjlighet till reparationsbidrag inte finns. I förarbetena till nuvarande lag framför regeringen att i de fall då ägaren av flerbostadshuset övertagit rätten till bostadsanpassningsbidraget och själv låtit utföra åtgärden så har kopplingen till den som ansökt om bidraget upphört, varför det inte finns skäl att låta den som övertagit rätten till bidraget kunna få bidrag för reparationskostnader (proposition 2017/18:80 sidan 44).

Det var ursprungligen Boverkets förslag att ägare av flerbostadshus inte skulle kunna beviljas reparationsbidrag efter ett övertagande, och Boverket har förståelse för de skäl som framförs i propositionen. Mot bakgrund av det låga antalet överlåtelser som skett sedan tillkomsten av denna möjlighet anser Boverket dock att åtgärder behöver vidtas. Boverket menar att en möjlighet till ett reparationsbidrag också i de fall ett övertagande har skett är av stor vikt i strävan att öka flerbostadshusägares vilja att överta en rätt till bostadsanpassningsbidrag. Boverket föreslår därför att reglerna i 11 § ändras så att reparationsbidrag blir möjligt även i de fall ett övertagande av ett bidrag har skett enligt 4 §.

Beträffande frågan om vem som ska kunna söka reparationsbidrag efter en överlåtelse av ett bidrag anser Boverket att även en ägare av ett flerbostadshus bör kunna göra det. Då blir denne ägare av anpassningsåtgärden och det är då lämpligt att denne får full kontroll över de arbeten som krävs för att reparera och, i fråga om anordning eller inredning av tekniskt slag, underhålla funktioner i huset.

Boverkets föreslår därför att även ägaren av flerbostadshuset enligt 4 § ges en möjlighet att få reparationsbidrag. Denna möjlighet bör dock inte utesluta att även andra personer ska kunna söka reparationsbidrag. Enligt Boverkets mening bör därvid möjligheten att söka reparationsbidrag inte bara vara förbehållet den person som först har erhållit bidraget och överlåtit det på ägaren av flerbostadshuset enligt 4 §, på sätt som framförts av vissa kommuner. Även andra personer i ett flerbostadshus bör kunna söka reparationsbidrag. Denna möjlighet för andra att söka reparationsbidrag bör gälla för att kunna få till stånd reparationer i de fall som en ägare av bostadshuset av olika anledningar inte inleder ett reparationsbidrags-

ärendet. Reparationsbidrag efter ett övertagande utgör inget undantag från prövningen av övriga villkor enligt 11 §. Till exempel beviljas bidrag endast om åtgärden är nödvändig för att bostaden ska vara ändamålsenlig för en person med funktionsnedsättning. För Boverkets förslag och överväganden om sökandekretsen vid reparationsbidrag se avsnitt 6.2 och 6.8.

Av bestämmelserna om reparationsbidrag framgår bland annat att bidrag lämnas för att reparera sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag. Detta torde innebära att just bara sådana åtgärder som har tillkommit genom bidraget kan få stöd för reparation. Bestämmelsen i 4 § om övertagande utesluter inte att en flerbostadshusägare själv skjuter till medel för att åstadkomma en annan utformning på anpassningen än den som kommunen beslutat om. I förarbetena anges som exempel att bidrag lämnats för en aluminiumramp men att ägaren av bostaden väljer att tillgodose tillgängligheten med markarbeten och hårdgörning. Mot bakgrund av bestämmelserna om reparationsbidrag torde bidrag inte kunna lämnas i de fall där bostadsägaren valt att frångå den åtgärd eller inredning som bidrag ursprungligen lämnats för. Enligt Boverket bör i anslutning till nya regler om reparationsbidrag ett klarläggande om detta göras i ett motivuttalande i en kommande proposition.

6.3.2.2 Nya bestämmelser om övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag

Förutom nya bestämmelser för reparationsbidraget anser Boverket även att bestämmelserna om övertagande av bidrag i 4 § bör ändras. Enligt nu gällande regler råder full frihet både för sökanden och ägaren av huset att avtala om ett övertagande. En bostadsägare kan, av naturliga skäl, inte påtvingas en äganderätt till något som denne inte anser sig vilja ha och en sökande måste vilja överlåta sin rätt till bidrag för att ett övertagande ska komma till stånd. Boverket anser dock att det finns skäl för att en sökandes intresse av ett enskilt ägande av åtgärder i anslutning till en lägenhet bör få stå tillbaka i det fall en ägare av huset förklarar sig villig att överta rätten till bidraget. På så sätt torde fler övertaganden kunna komma till stånd. För den sökande torde detta inte innebära några större problem då ägaren måste åta sig att låta utföra de åtgärder som bidraget avser för att kunna överta ett bidrag. Enligt vad Boverket erfar är intresset för en sökande att själv äga sin anpassning i allmänna utrymmen inte heller stort.

Boverket anser därför att det i lagen om bostadsanpassningsbidrag bör införas en bestämmelse, om att i de fall en ansökan om bidrag avser åtgärder i anslutning till en lägenhet i ett flerbostadshus som innehas med hyres- eller bostadsrätt, måste sökanden först höra med ägaren av bostads- huset om denne önskar överta rätten till bidrag innan bidrag kan beviljas. Om ägaren av flerbostadshuset vill överta rätten till bidrag får en sökandes intresse av ett enskilt ägande stå tillbaka i dessa fall. Genom att lagstadga om en sådan rutin, där sökanden måste visa för kommunen att

ett erbjudande om övertagande gjorts, skulle ett tydligt moment tillkomma i handläggningen av bidraget. Boverkets förslag innebär ingen inskränkning av rätten till bidrag i de fall en flerbostadshusägare inte vill överta rätten till bidrag.

Av 10 § i lagen om bostadsanpassningsbidrag följer bland annat att för att bidrag ska kunna beviljas, måste den som äger bostaden lämna ett medgivande och en utfästelse om att återställning inte krävs. Enligt Boverkets föreskrifter till lagen ska en sökande före kommunens beslut visa att dessa förutsättningar är uppfyllda genom ett skriftligt underlag till kommunen. För de sökande som önskar att få till stånd en anpassningsåtgärd i anslutning till sin lägenhet finns således redan ett moment i handläggningen som aktualiserar en kontakt med bostadsägaren. Det framstår därför som lämpligt att ägaren i samband med detta ges en möjlighet att uttrycka sin vilja om ett övertagande. Om ett avtal om övertagande kommer till stånd redan vid detta moment behöver medgivande och utfästelse enligt 10 § inte inhämtas. Detta förhållande bör framgå direkt paragrafen.

Enligt Boverkets förslag ska sökanden visa att ett erbjudande om övertagande har lämnats innan beslut om att bevilja bidrag kan fattas. Kommunen kan då ta hänsyn till denna information i sin fortsatta handläggning, och av kommande beslut om bidrag ska framgå om ägaren övertar rätten till bidraget. Ett krav på en sådan upplysning i beslutet bör framgå direkt av kommande lag. Ett övertagande enligt 4 § förutsätter att bostadsanpassningsbidraget har beviljats i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket och att ägaren åtar sig att låta utföra de åtgärder som bidraget avser. Enligt Boverket bör detta även gälla fortsättningsvis och säkerställer därmed att sökandens behov av en ändamålsenlig anpassning tillgodoses.

6.4 Rullstolsgarage 5 §

Boverkets förslag: I lagen preciseras att bidrag lämnas för att byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna i och i anslutning till en bostad. Det tydliggörs även att vid prövning av om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för personen med funktionsnedsättning så ska även behovet av förvaring av hjälpmedel beaktas.

6.4.1 Bakgrund

En av nyheterna i den nuvarande lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag är att det uttryckligen framgår att bidrag inte bara lämnas för att anpassa fasta funktioner utan också för att komplettera sådana funktioner.

Boverket skrev i rapporten 2014:38 ”Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m.” att mindre vikt borde läggas vid hur man monterar en åtgärd som det söks bidrag för eller om den är av sådant slag att den normalt tas med när man flyttar (sidan 69). I propositionen till 1992 års

lag om bostadsanpassningsbidrag uttalas om gränsdragningen mellan fasta och lösa inventarier att man som allmän vägledning kunde utgå ifrån att fasta inventarier är sådana som normalt inte tas med vid flytt (proposition 1992/93:58 sidan 17). Av propositionen till den nuvarande lagen framgår inte med klarhet vilken betydelse regeringen ansåg att frågan om en åtgärd normalt tas med eller inte vid en flytt borde tillmätas. Regeringen pekade dock på tillämpningssvårigheterna, efter att dessförinnan ha nämnt vägledningen i propositionen till 1992 års lag, samt att lagen borde förtydligas och att bidrag skulle kunna lämnas för att komplettera de fasta funktionerna även om kompletteringen inte är fastmonterad i byggnaden (proposition 2017/18:80 sidan 27).

Domstolarna har i stor utsträckning fortsatt hänvisa till den vägledning som gavs i propositionen till 1992 års lag och fäster vikt vid vad som normalt tas med eller inte vid en flytt.

6.4.1.1 Dom om flyttbart rullstolsgarage

I uppdraget till Boverket har regeringen särskilt pekat på en dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) där domstolen har funnit att ett lätt flyttbart rullstolsgarage inte var en komplettering av en fast funktion enligt 5 § lagen om bostadsanpassningsbidrag. Rullstolsgaraget ansågs därmed inte vara bidragsberättigande (HFD 2020 referat 70).

Enligt HFD visade exemplen i propositionen till lagen om bostadsanpassningsbidrag och skrivningarna där om krav på tydlig koppling till den fasta funktionen att lagstiftarens avsikt har varit att tillämpningsområdet ska vara begränsat. De exempel som anges i proposition 2017/18:80 sidan 27 och 69 (stödhandtag, tröskelkilar och handsändare till dörrautomatik) är, framförde domstolen, kompletteringar som är rent fysiskt anslutna till den fasta funktionen eller finns i dess omedelbara närhet och som inte är funktionella i sig utan endast tillsammans med den fasta funktion som de kompletterar. Enligt HFD var rullstolsgaraget både fristående och funktionellt i sig. Det kunde därför inte anses ha en sådan tydlig fysisk och funktionell koppling till källarförrådet som krävdes för att utgöra ett komplement till det och därmed till en fast funktion i anslutning till bostaden.

HFD begärde att Boverket skulle yttra sig i målet. Boverket ansåg att det lätt flyttbara garaget var ett sådant löst inventarium som bostadsanpassningsbidrag inte kunde lämnas för.

Efter HFD:s avgörande har en majoritet av kommunerna slutat att bevilja bidrag till lätt flyttbara rullstolsgarage. Av enkäten från Boverket år 2022 till handläggare av bostadsanpassningsbidrag framgår att 68 procent av kommunerna inte beviljar bostadsanpassningsbidrag till sådana och att de inte heller finns att tillgå som hjälpmedel. Bara 11 procent, 25 kommuner, beviljar bostadsanpassningsbidrag till flyttbara garage. 5 procent, 12

kommuner, anger att de finns att tillgå som hjälpmedel. 16 procent av kommunerna uppger att de beviljar bostadsanpassningsbidrag till platsbyggda garage.

När arbetsterapeuter svarar på frågan vilken som är den vanligaste anpassningen som avslås uppger 37 procent att det är förvaring (möjligheter att förvara skrymmande hjälpmedel i eller i direkt anslutning till bostaden). 90 procent anger att elrullstolar inte lämnas ut som hjälpmedel för rån mottagaren visat att det finns en förvaring som uppfyller hjälpmedelscentralens krav. 53 procent anger att hjälpmedel tas tillbaka om inte godtagbar förvaring finns.

6.4.1.2 Synpunkter från kommunala handläggare

Från kommunala handläggare har framförts att många fastighetsägare är emot lätt flyttbara rullstolsgarage och därmed inte ger medgivande till att sätta upp sådana. Anledningen är att de tar plats och att elektriciteten till dem kostar, samt att de blir kvar när behovet upphört och används för annan typ av förvaring.

Kommunala bidragshandläggare har också framfört att de lätt flyttbara rullstolsgaragen är dyra, kräver markarbete och extern framdraging av el, samt att det krävs lastbil med kran för att placera ut och ta bort dem.

Handläggarna har också anfört att lätt flyttbara rullstolsgarage borde betraktas som hjälpmedel för att enklare kunna återanvändas. Boverket vill här inflika att lagen om bostadsanpassningsbidrag innehåller bestämmelser om möjligheten att återanvända.

Kommunala bidragshandläggare har också framfört att det flyttbara garaget är betydligt dyrare än hjälpmedlet. Hjälpmedlet lämnas tillbaka när det inte längre behövs, medan garaget kan säljas av bidragsmottagaren. De flyttbara garagen borde i stället ses som ett komplement till exempelvis en elrullstol. Det har ifrågasatts om det är ekonomiskt försvarbart, samt framförts att det ur samhällsekonomisk synvinkel vore bättre om de flyttbara garagen fanns som hjälpmedel, för att då kunna återanvändas. Elinstallation till garagen kan beviljas som bostadsanpassningsbidrag. Det har också förts fram synpunkter på att kommunen inte har utrymme att förvara garagen, i de fall bidragsmottagare vill återlämna dem.

6.4.2 Överväganden

6.4.2.1 Rättighetslagstiftning

Skyldigheten för regioner och kommuner att erbjuda hjälpmedel regleras i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Denna lag ger inte enskilda någon rätt till hjälpmedel och anger inte heller vilka hjälpmedel som ska finnas att tillgå hos sjukvårdshuvudmannen. Det kan därför variera över landet vilka hjälpmedel som erbjuds. Avgifterna för hjälpmedel kan också variera mellan regionerna. Lagen om bostadsanpassningsbidrag är å andra

sidan en rättighetslag, vilket innebär att enskilda, så länge som de uppfyller villkoren, ska kunna få sina behov tillgodosedda och få en möjlighet till överprövning i domstol vid ett avslagsbeslut. Om även hjälpmedlen hade reglerats i en rättighetslagstiftning hade det, enligt Boverkets mening, varit lämpligt att låta de flyttbara garagen ingå i en sådan hjälpmedelsreglering av skäl som framförts av handläggare av bostadsanpassningsbidrag, det vill säga för att lättare kunna återanvända dem. Eftersom skillnaderna vad gäller tillgång och formerna för tillhandahållandet varierar kraftigt är det dock ingen lämplig lösning.

6.4.2.2 Byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna i och i anslutning till en bostad

För att uppfylla ändamålet med lagen om bostadsanpassningsbidrag, att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att bo i egen bostad, anser Boverket att en ändring av 5 § lagen om bostadsanpassningsbidrag behövs. Boverkets enkät visar att merparten av kommunerna har slutat att ge bostadsanpassningsbidrag till lätt flyttbara rullstolsgarage efter HFD:s dom. Som anförts ovan anser Boverket inte att det är lämpligt att lätt flyttbara rullstolsgarage tillhandahålls som hjälpmedel. 5 § lagen om bostadsanpassningsbidrag bör därför ändras för att möjliggöra att bostadsanpassningsbidrag beviljas för lätt flyttbara rullstolsgarage om övriga villkor är uppfyllda.

Boverket föreslår att 5 § första stycket skrivs om så att det framgår att bostadsanpassningsbidrag kan lämnas för att byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna i och i anslutning till en bostad. Skrivningen syftar till att belysa att anpassning kan ske på många sätt. Nuvarande lag och tidigare lagstiftning har tillämpats på så sätt att bidrag kunnat lämnas inte bara för att anpassa eller tillgängliggöra en befintlig funktion på en och samma plats i eller i anslutning till bostaden. Bidrag har också lämnats för att byta funktion och för att åstadkomma en viss funktion på en annan plats i eller i anslutning till bostaden.

I enlighet med uttalandena i propositionen till den nuvarande lagen ska bidrag kunna lämnas för åtgärder som inte är fastmonterade i byggnaden. Det måste dock finnas en tydlig fysisk och funktionell koppling till den fasta funktionen. (Proposition 2017/18:80 sidan 27.) Boverket anser att kopplingen inte behöver finnas i förhållande till just den del i bostaden eller i anslutning till denna där den fasta funktion som behöver anpassas finns. Det ska därför, enligt Boverkets mening, bli möjligt att bevilja bostadsanpassningsbidrag till lätt flyttbara rullstolsgarage. För detta talar även kostnadseffektivitet. Är behovet av förvaring styrkt och saknas alternativa lösningar kan kommunen annars behöva bevilja bidrag för en platsbyggd lösning (tillbyggnad eller nybyggnad) vilket kan bli dyrare.

I propositionen till 1992 års lag uttalades om gränsdragningen mellan fasta och lösa inventarier att man som allmän vägledning kunde utgå från

att fasta inventarier är sådana som normalt inte tas med vid flytt (proposition 1992/93:58 sidan 17). Detta har till exempel medfört att, vid tillämpningen av 1992 års lag, så har hyresgäster och bostadsrättshavare, som inte kunnat ta sig till den gemensamma tvättstugan, inte ansetts kunna få bostadsanpassningsbidrag för själva tvättmaskinen, utan endast för el- och vattendragningar i lägenheten. De har inte heller beviljats bostadsanpassningsbidrag för diskmaskin. Bidrag har heller inte lämnats i nämnda situationer vid tillämpningen av 2018 års lag, såvitt Boverket känner till²⁸.

Som framgår ovan ansåg Boverket i samband med översynen av 1992 års lag om bostadsanpassningsbidrag att mindre vikt borde fästas vid hur en åtgärd som det söks bidrag för monteras eller om den är av sådant slag att den normalt tas med när man flyttar. Vad man tar med sig när man flyttar varierar mellan olika boendeformer.

Boverket anser att såväl tvättmaskiner som diskmaskiner bör anses ha en sådan fysisk och funktionell koppling som avses i propositionen till den nuvarande lagen och därmed redan idag kunna stödjas med bostadsanpassningsbidrag, förutsatt att övriga villkor är uppfyllda. En hyresgäst bör till exempel kunna beviljas bidrag om han eller hon inte kan nå den gemensamma tvättstugan i källaren, och alternativa lösningar inte fungerar. Det får ses som en anpassning genom att den befintliga funktionen flyttas för sökanden.

I propositionen till den nuvarande lagen uttalades även att lösa inventarier som möbler och normal belysning inte kan finansieras med bostadsanpassningsbidrag. Detsamma gäller vissa hjälpmedel (och produkter som typiskt sett tillhandahålls som hjälpmedel) som inte har någon direkt koppling till bostaden, till exempel elrullstolar och så kallade trappklättrare. (Proposition 2017/18:80 sidan 69.) Boverket anser att så bör vara fallet även fortsättningsvis och föreslår ingen utvidgning av lagen i detta hänseende.

6.4.2.3 Ändamålsenlig bostad

Det finns exempel från tiden före domen från Högsta förvaltningsdomstolen som visar att det har varit svårt för sökande att styrka att åtgärder för att kunna förvara sin elrullstol har varit en nödvändig åtgärd för att bostaden ska vara ändamålsenlig. Till exempel har en person som bodde med sitt barn i en lägenhet på 47 kvadratmeter och som ville ha möjlighet att förvara sin elrullstol inomhus, men inte i själva bostaden, ansetts kunna förvara den i lägenheten. (Kammarrätten i Göteborg den 26 april 2022, målnummer 375-22.) I andra fall har sökanden ansetts kunna förvara den

²⁸ Förvaltningsrätten i Malmö den 7 oktober 2021 (målnummer 11377-20) om diskmaskin och tvättmaskin. Domen överklagades men Kammarrätten i Göteborg meddelade inte prövningstillstånd (målnummer 6350-21).

utomhus trots hjälpmedelscentralens krav på förvaring i isolerat utrymme.

Boverket föreslår att det i 5 § andra stycket införs en skrivning så att det tydliggörs, att vid prövning av om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för personen med funktionsnedsättning, så ska även behovet av förvaring av hjälpmedel beaktas. Vid en sådan bedömning anser Boverket att man bör väga in faktorer som möjlighet att anordna laddning för till exempel eldrivna rullstolar och skotrar, och att en förvaring i bostaden inte inskränker på andra viktiga funktioner.

I tillämpliga fall bör även frågan om ändamålsenlig ventilation och risk för brand vid laddning aktualiseras och om detta medför att förvaring i särskilt utrymme eventuellt måste möjliggöras utanför bostaden. Varken Boverket eller någon annan myndighet reglerar lös inredning och laddning av den frånsatt utrymningsvägar, till exempel trapphus, där laddning inte får ske. Det är dock risker förenat med laddning i bostäder.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har till exempel i ”Brandskydd i flerbostadshus”, MSB1694 från 2021, anfört att laddning av elrullstolar och liknande utrustning utgör en brandrisk och därmed inte får utföras i utrymningsvägar. Myndigheten menar därför att i de fall utrustningen inte behöver vara tillgänglig för personen inuti lägenheten kan det vara lämpligt att överväga annat förvaringsställe där laddning kan ske, exempelvis i ett cykelrum, under förutsättning att det är brandtekniskt avskilt från trapphuset.

6.5 Ändringar i 6 § som undantar vissa boendeformer från bostadsanpassningsbidrag, bland annat familjehem enligt LSS

Boverkets förslag: Personer som bor i familjehem enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska åter kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag. Bestämmelsen skrivs dessutom om så att det tydligare framgår att en medboende till en person som beviljats ett biståndsbedömt boende kan få bostadsanpassningsbidrag.

6.5.1 Bakgrund

En nyhet i den nuvarande lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag var bestämmelsen i 6 §. Den innebär att bostadsanpassningsbidrag inte lämnas för anpassningar i

- särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd (5 kapitlet 5 § andra stycket socialtjänstlagen [2001:453])
- bostäder med särskild service för människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring och

därför behöver ett sådant boende (5 kapitlet 7 § tredje stycket socialtjänstlagen)

- familjehem för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet (9 § 8 LSS)
- bostad med särskild service för barn eller ungdomar som behöver bo utanför föräldrahemmet (9 § 8 LSS)
- bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 9 LSS).

Av 11 § lagen om bostadsanpassningsbidrag framgår att inte heller reparationsbidrag beviljas för anordning och inredning i ovannämnda boendeformer.

Det är enbart familjehem enligt LSS som undantas från bostadsanpassningsbidrag. Personer i familjehem enligt socialtjänstlagen kan alltså beviljas bidraget. Sådana placeringar sker antingen frivilligt eller med tvång enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).²⁹

Gemensamt för de boendeformer som räknas upp i 6 § lagen om bostadsanpassningsbidrag är att de beviljas efter en särskild biståndsprövning enligt socialtjänstlagen eller LSS på grund av en eller flera funktionsnedsättningar. Syftet med undantaget är att underlätta för den som beviljas ett sådant boende. Han eller hon ska inte behöva ansöka om bostadsanpassningsbidrag för att få en ändamålsenlig bostad utan kunna utgå från att vårdgivaren ser till att bostaden blir ändamålsenlig (proposition 2017/18:80 sidan 33).

Lagen gör ingen skillnad mellan anpassningsbehov som fanns redan vid inflyttningen och behov som uppkommit därefter. I propositionen uttalas att om nya behov uppkommer får övervägas om bostaden ska anpassas genom vårdgivarens försorg, genom bistånd enligt socialtjänstlagen eller om personen bör flytta till ett annat särskilt boende som kan tillgodose de nya behoven (proposition 2017/18:80 sidan 71).

Under denna utredning har framförts att familjehemmen enligt LSS inte borde undantas utan att de som bor där bör kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag. Det har också påtalats att barn i familjehem enligt socialtjänstlagen har fått avslag på sina ansökningar för att de inte ansetts bo permanent i familjehemmet. Det har även lyfts problem med att undanta de andra boendena – fransett äldreboendena – som räknas upp i 6 § lagen

²⁹ Det finns familjehem som används både för frivilliga placeringar och placeringar enligt LVU.

om bostadsanpassningsbidrag. Nedan behandlas dessa frågor liksom om medboende bör kunna beviljas bidrag.

6.5.2 Överväganden

6.5.2.1 Familjehem enligt LSS

I oktober 2021 var det 44 barn och ungdomar placerade i familjehem för barn eller ungdomar enligt LSS.³⁰ Det finns ingen exakt övre åldersgräns angiven, så det förekommer att personer som fyllt 18 år bor i den här typen av familjehem.³¹

Som familjehem räknas ett enskilt hem som på uppdrag av socialnämnden tar emot barn för stadigvarande vård och fostran eller vuxna för vård och omvårdnad och vars verksamhet inte bedrivs yrkesmässigt.³² Familjehemmet ska alltså inte bedrivas i förvärvssyfte.³³ Den här typen av familjehem kan vara en permanent eller i vart fall långvarig lösning. Korttidsvistelse utanför hemmet är en annan insats – enligt 9 § 6 LSS. Den kan ges bland annat genom boende hos en stödfamilj. I propositionen till LSS framfördes att det inte i alla situationer går att dra en skarp gräns mellan vad som är korttidsvård i form av boende i en stödfamilj och vad som är boende i familjehem. Övergången mellan de bägge stödformerna bör vara mjuk. Korttidsvård som anordnas i en stödfamilj bör till exempel successivt kunna övergå till ett stadigvarande boende i familjen. Genom korttidsvistelse ska anhöriga kunna ges avlösning och utrymme för avkoppling. (Proposition 1992/93:159 sidan 80.) En placering för korttidsvistelse brukar övergå i familjehemsplacering enligt 9 § 8 om det visar sig att barnet bor hos stödfamiljen drygt två veckor i månaden.³⁴

Under utredningen har funktionshindersförbundet FUB (För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning) framfört att barnperspektivet har saknats vid utformningen av de nuvarande reglerna. Förbundet har lyft problem med att barn i familjehem inte får nödvändiga anpassningar och att risk finns att barn måste lämna sina familjehem och flytta till institution om nya behov uppstår. Från såväl FUB som Socialstyrelsen har påtalats att det är svårt att hitta familjehem.

Socialstyrelsen har vidare framfört att det är mycket viktigt att familjehemmen får allt stöd de behöver och efterfrågar för att underlätta deras tillvaro och säkra hållbarheten i stödet för barnets skull. Familjehemmet är barnets bostad och enligt Socialstyrelsen borde det därför vara

³⁰ Statistik från Socialstyrelsen. Statistik avseende oktober 2022 publiceras den 5 april 2023.

³¹ År 2021 var 20 år högsta åldern, år 2020 21 år.

³² 2 § förordningen (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade med hänvisning till 3 kapitlet 2 § socialtjänstförordningen (2001:937).

³³ Proposition 1996/97:124, sidan 146.

³⁴ Enligt jurist på Socialstyrelsen.

självkänt att reglerna om bostadsanpassning ändras så att familjehemmet kan ansöka om bidrag. Bristande förutsättningar att anpassa bostaden efter barnets funktionsnedsättningar gör att det blir svårare att hitta och behålla bra familjehem för målgruppen. Val av familjehem behöver utgå från vilka som kan bli bra familjehemsföräldrar, inte vilka som redan har ett anpassat hem – då blir urvalet litet. Socialstyrelsen hänvisar även till artikel 23.2 i barnkonventionen som handlar särskilt om barn med funktionsnedsättning.

Även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har under utredningen framfört att lagen bör ändras så att familjehemmen enligt LSS omfattas av bidraget. SKR framför att eftersom familjehemmen utgörs av privatbostäder – alltså inte institutioner eller kommunalt upphandlade tjänster – så kan kommunerna inte påverka utformningen. Bostadsanpassningsbidraget är den enda möjligheten att finansiera anpassningar i familjehemmen, enligt SKR.

Mot bakgrund av vad som framkommit under utredningen, om att alternativa sätt för att finansiera anpassningar i familjehem enligt LSS bedöms saknas, föreslår nu Boverket att lagen om bostadsanpassningsbidrag ändras så att den inte längre undantar anpassningar i sådana familjehem. Därmed kommer alla familjehemmen att likställas och omfattas av lagen.

6.5.2.2 Familjehem och kravet på permanent boende

Boende i familjehem enligt socialtjänstlagen, eventuellt i kombination med LVU, omfattas redan i dag av lagen om bostadsanpassningsbidrag. FUB har under utredningen framfört att barn i familjehem enligt socialtjänstlagen har fått avslag på sina ansökningar med motiveringen att de inte har ansetts bo permanent där.³⁵

Boverket har ingen statistik över antalet avslag med hänvisning till att familjehemmet inte bedömts vara personens permanenta bostad. Boverket vet inte heller vilka omständigheter som legat till grund för en sådan bedömning. Bidrag lämnas för anpassningar i vad som kan anses vara sökandens permanentbostad (3 § första stycket) eller i en annan bostad där sökanden bor periodiskt (3 § andra stycket). Enligt nuvarande lydelse är det alltid personen med funktionsnedsättning som ska ansöka om bidraget. Som framgår av avsnitt 6.2 föreslår Boverket två undantag. Bidrag för att anpassa ett familjehem åt en person under 18 år ska sökas av och lämnas till person eller personer som har uppdraget som familjehem. Och bidrag vid så kallat periodiskt boende ska sökas av den som gör

³⁵ Det finns ingen åldersgräns för boende i frivilliga placeringar i familjehem enligt socialtjänstlagen. För placeringar enligt LVU gäller normalt att personen inte ska ha fyllt 18 år eller, i vissa fall, inte fyllt 20 år (1 § andra och tredje stycket LVU).

åtagandet, om personen med funktionsnedsättning är under 18 år och inte är barn till den som gör åtagandet.

Vad som är personens med funktionsnedsättning permanentbostad ska bedömas i varje enskilt fall. Att till exempel socialnämnden gör regelbundna omprövningar av placeringen³⁶ bör inte medföra att boendet inte kan anses vara permanent i den mening som avses i lagen om bostadsanpassningsbidrag.

I den mån ett barn återkommande vistas utanför det egna hemmet ett antal dagar i månaden eller i veckan, kan bidrag beviljas för anpassning med stöd av bestämmelsen om periodiskt boende i 3 § andra stycket. Den anger att om någon åtar sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning i sin bostad och om åtagandet kan antas avse en längre tid, lämnas bidrag även för anpassning av den bostaden. Av propositionen till lagen framgår att bestämmelsen om periodiskt boende bland annat avser situationen där barn med funktionsnedsättning bor växelvis hos sina föräldrar eller där vuxna med funktionsnedsättning vistas i sina föräldrars eller barns hem utan att bo där stadigvarande. Men det finns inte något krav på släktskap mellan sökanden och den person vars bostad ska anpassas. (Proposition 2017/18:80 sidan 68.) Boverket menar att möjligheten att beviljas bidrag vid periodiskt boende bör kunna träda in i flera situationer där kravet på permanentboende inte är uppfyllt och anser inte att det behövs någon lagändring i denna del. Det är dock viktigt med informationsinsatser från Boverkets sida. Dessa bör riktas mot såväl dem inom kommunen som hanterar bostadsanpassningsbidraget som socialnämnder och socialtjänst. Det kommer dock krävas att regeringen ger särskilda medel till Boverket för detta ändamål.

6.5.2.3 Andra boendeformer än familjehem

Förslaget i avsnitt 6.5.2.1 tar sikte på familjehemsplaceringar enligt LSS, och att dessa inte längre ska undantas från bostadsanpassningsbidrag. Detta avsnitt handlar om boende i någon av de andra boendeformer som räknas upp i 6 §.

Det vill säga

- äldreboenden och bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning som kommunerna har en skyldighet att inrätta enligt socialtjänstlagen (5 kapitlet 5 § andra stycket respektive 7 § tredje stycket socialtjänstlagen)
- bostäder med särskild service för barn eller ungdomar och bostäder med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna (9 § 8 respektive 9 LSS).

³⁶ 6 kapitlet 8 § socialtjänstlagen.

Under remitteringen av förslaget till den nuvarande lagen om bostadsanpassningsbidrag framfördes från flera funktionshindersorganisationer invändningar mot att undanta de särskilda boendena från bostadsanpassningsbidraget. De menade att det fanns en risk för att möjligheten till individanpassningar av boendet skulle minska och att rättigheterna för dem som bor i särskilda boendeformer därmed skulle försämrats. Det framfördes också farhågor med hänsyn till att bestämmelsen inte gör någon skillnad mellan anpassningsbehov som fanns redan vid inflyttningen och behov som uppkommit därefter.

Anpassningar i särskilda boendeformer brukade motsvara en väldigt liten andel av kommunernas totala kostnad för bidraget.³⁷ Boverket har inte gjort någon uppföljning av undantaget i 6 § för att se hur det har gått för dem som bor i sådana bostäder och behövt anpassning.

Under denna utredning har framkommit följande synpunkter i enkätsvaren från kommunernas handläggare av bostadsanpassningsbidrag:

- Det bollas runt vem som ska ta beslut och vem som ska betala för anpassningar i LSS-boenden.
- De som bor i boende enligt socialtjänstlagen och LSS riskerar nog att inte få de anpassningar de behöver när verksamheten själva ska stå för det.
- Bra att särskilda boenden inte längre omfattas, men vissa svårigheter när det gäller satellitlägenheter³⁸ beviljade enligt LSS där oklarheter råder om vem som i stället är ansvarig för kostnaden.

Även i enkätsvaren från arbetsterapeuterna lyfts problem och då särskilt kopplat till boendena enligt LSS. Det påpekas att behoven för personer inom LSS-kretsen ser så olika ut och att det är omöjligt att bygga rätt för alla. Någon för fram att kommunen ofta anser att det inte finns budget för det som den tidigare beviljat som bostadsanpassningsbidrag, till exempel spol- och torkfunktion. Sådan funktion uppges vara nästan helt omöjlig att få nu.

Syftet med lagändringen var att underlätta för dem som bor i aktuella boenden genom att de skulle slippa att ansöka om bostadsanpassningsbidrag för att få till stånd en ändamålsenlig bostad. Utredningen visar i stället att det på vissa håll förekommer att de boende bollas mellan olika enheter inom kommunen eller mellan privat vårdgivare och kommunen och dess

³⁷ Den sammanlagda kostnaden för anpassningar i särskilda boendeformer uppgick under 2015 till 1 procent av den totala kostnaden för bostadsanpassningsbidraget. Boverkets rapport 2016:17, Bostadsanpassningsbidragen 2015, sidan 14. I den tidigare lagen (1992:1574) om bostadsanpassningsbidrag ingick även kostnader för bidragsberättigande reparation, besiktning och underhåll i begreppet bostadsanpassningsbidrag.

³⁸ Det kallas satellitlägenhet när den beviljade bostaden ligger i ett vanligt bostadsområde.

olika enheter. Det tycks alltså i en del kommuner råda oklarhet kring vem som har ansvaret för att se till att en anpassning genomförs och vem som ska ta kostnaden.

Boverket föreslår trots dessa problem ingen ändring för andra boendeformer än familjehem enligt LSS. De övriga undantagen bygger på att kommunen har ett ansvar för att bostaden som personen med funktionsnedsättning ska flytta in i ska vara anpassad för honom eller henne. Bostaden och tjänsten som kommunen tillhandahåller eller handlar upp ska genom kommunen vara anpassad för de personer som ska bo där.

Boverket har särskilt övervägt om undantaget skulle tas bort för i vart fall de situationer där det uppstår nya anpassningsbehov, det vill säga behov som inte fanns när personen flyttade till boendet. En fördel med att undanta även anpassningar på grund av nya behov är dock att man därigenom undviker vad som annars kan utgöra svåra bedömningar av när ett behov egentligen förelåg. När det gäller de problem som lyfts fram om personer som kommit i kläm så är frågan beträffande de kommunala boendena, enligt Boverkets bedömning, organisatorisk och budgetteknisk och borde kunna lösas genom informationsinsatser. När det gäller privata vårdgivare kan kommunerna redan i samband med upphandlingen av driften av verksamheten ha frågan om ansvaret för anpassningar med. Har det inte skett för befintliga privata verksamheter kan kommunen lyfta frågan med vårdgivaren och försöka reglera den i avtal.

Utgångspunkten ska vara att den enskilde inte ska behöva byta bostad på grund av nya anpassningsbehov. Socialstyrelsen har under utredningen framfört att det kan ifrågasättas om en flytt av en enskild individ från ett boende till ett annat enbart på grund av bristande bostadsanpassning i det befintliga boendet är förenligt med bestämmelserna i socialtjänstlagen och LSS. Myndigheten lyfter särskilt att insatser enligt LSS ska vara varaktiga och hela tiden anpassas till den enskildes behov, vilket framgår av 7 § LSS. Den mest rimliga lösningen enligt Socialstyrelsen är att bostaden där den enskilde bor anpassas av den som bedriver verksamheten. Skrivningarna i propositionen till den nuvarande lagen, där det som ett alternativ förs fram att personen flyttar om det uppstår nya anpassningsbehov (se avsnitt 6.5.1) bör med hänsyn till Socialstyrelsens ståndpunkt tolkas som att en flytt som regel bara kan bli aktuell om personen själv vill det.

Sammanfattningsvis föreslår inte Boverket någon lagändring i denna del. Det som framkommit under utredningen visar dock att det behövs stora informationsinsatser gentemot socialnämnder och socialtjänst för att förklara innebörden av bestämmelsen och de skäl som ligger bakom den. Det kommer dock krävas att regeringen lämnar särskilda medel till Boverket för detta ändamål.

6.5.2.4 Medboende

Hösten 2012 infördes i socialtjänstlagen en särskild bestämmelse om så kallat medboende i äldreboende (4 kapitlet 1 c §). Att kunna sammanbo med make eller sambo ska ingå i en skälig levnadsnivå för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av äldreboende.

Av propositionen inför lagändringen i socialtjänstlagen framgår att det förekom att kommuner redan tidigare medgav en rätt till medboende i äldreboenden utifrån socialtjänstlagens 4 kapitel 1 § (rätt till bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå) eller 2 § (kommunernas möjlighet att ge bistånd utöver skälig levnadsnivå). Och det utslöts inte att så skulle ske även fortsättningsvis om förutsättningarna enligt den nya, då föreslagna, bestämmelsen inte uppfylldes. (Proposition 2011/12:147 sidan 33.) Det finns ingen nationell statistik över antalet medboende.

Strikt enligt ordalydelsen i 6 § lagen om bostadsanpassningsbidrag kan medboende inte beviljas bostadsanpassningsbidrag. Men syftet med bestämmelsen är att den som beviljats ett boende efter en särskild biståndsprovning inte ska behöva ansöka om bidrag för att få ett fungerande boende. Med hänsyn till detta syfte bör en medboende kunna beviljas bidrag, så länge personen inte själv omfattas av ett formellt beslut om placering i boendet. Boverket föreslår att bestämmelsen i 6 § ändras så att det tydligare framgår att det bara är personen med biståndsbedömt boende som undantas från bidraget. Alla medboende bör omfattas av bidraget oavsett vilken reglering som beslutet att bevilja medboende grundar sig på. Boverket föreslår därför inte någon hänvisning till den särskilda bestämmelsen om medboende i 4 kapitlet 1 § c socialtjänstlagen i den föreslagna lydelsen av 6 §.

Medboende bör även kunna beviljas reparationsbidrag, se avsnitt 6.8.

6.6 Bestämmelserna i 8 § om avslag på grund av vissa brister i bostaden förtydligas

Boverkets förslag: Bestämmelserna om när en ansökan kan avslås på grund av brister i bostadens skick kompletteras. Genom ett nytt stycke förtydligas att bedömningen av om det råder byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för. Dessutom föreslås en språklig ändring i första stycket.

6.6.1 Bakgrund

I 8 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag finns bestämmelser som innebär att en sökande kan få avslag på sin ansökan med hänvisning till vissa brister i bostaden. Även om sökanden visar att en åtgärd är nödvändig med hänsyn till funktionsnedsättningen kan bidrag alltså nekas av skäl som är kopplade till själva bostaden. Bidrag lämnas inte om de sökta

åtgärderna behöver utföras av någon eller några av de orsaker som räknas upp i bestämmelsen. Dessa är

- byggnadstekniska brister,
- eftersatt underhåll,
- avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner samt
- avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Den sista orsaken som pekas ut i lagtexten – avvikelser från bygglagstiftningens tillgänglighetskrav – gäller bara om det är sökanden själv som avvikit från kraven. Är det till exempel en hyresvärd som avvikit ska en hyresgäst ändå kunna beviljas bidrag. Detta var en nyhet i den nuvarande lagen, efter förslag från Boverket, och motiverades med att det vid andra brister i en lägenhet, till exempel eftersatt underhåll, finns mer verk samma sanktionsmöjligheter för hyresgäster genom bestämmelserna i hyreslagstiftningen³⁹.

Att ansökningar avslås med hänvisning till 8 § är den fjärde vanligaste avslagsgrunden.

6.6.2 Överväganden

Under remisshanteringen av det som blev den nuvarande lagen framfördes synpunkten att regleringen kring byggnadstekniska brister borde lösas på samma sätt som avvikelser från tillgänglighetskraven, det vill säga att sökanden bara borde kunna nekas bidrag med hänvisning till sådana byggnadstekniska brister som sökanden själv var ansvarig för.⁴⁰ Boverket har förståelse för denna synpunkt. Konsekvenserna av den nuvarande regleringen blir särskilt påtagliga för hyresgäster som inte råder över sin bostad och dess skick på samma sätt som villaägare och – i fråga om åtgärder inne i bostaden – bostadsrättshavare. En hyresgäst kan visserligen begära hos hyresnämnden att den ska ålägga hyresvärden att åtgärda brister (12 kapitlet 16 § jordabalken). Villkoren för bostadsanpassningsbidrag och förutsättningarna för så kallat åtgärdsföreläggande är dock fristående från varandra. Att en kommun eller en domstol i ett ärende om bostadsanpassningsbidrag bedömt att det föreligger exempelvis byggnadsteknisk brist eller eftersatt underhåll är ingen garanti för att hyresnämnden kommer anse att det finns förutsättningar för att besluta om ett åtgärdsföreläggande. Boverket har övervägt om lagen borde ändras så att bidragsvillkoren för hyresgäster anpassas utifrån den brist på rådighet som de har, men

³⁹ Översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag m.m., Boverkets rapport 2014:38, sidan 79.

⁴⁰ Autism och Aspergerförbundet, se proposition 2017/18:80 sidan 34.

lämnar inga förslag med sådant innehåll. Det är enligt Boverkets mening inte lämpligt att bostadsanpassningsbidraget används för att täcka upp för de situationer där hyreslagstiftningen inte räcker till.

När det gäller tillämpningen av bestämmelserna i 8 § om byggnadsteknisk brist, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner förekommer att kommuner avslår ansökningar enbart med hänvisning till inredningens ålder. Det finns domar där förvaltningsrätter i sådana fall delat kommunens bedömning⁴¹ och domar där förvaltningsrätter ansett att enbart ålder inte är skäl för avslag⁴². Boverket känner inte till något avgörande där kammarrätt eller Högsta förvaltningsdomstolen prövat om enbart ålder kan utgöra en avslagsgrund.⁴³ Enligt uttalanden i propositionen ska en ansökan inte avslås enbart för att en funktion är omodern och/eller mycket gammal, så länge den fungerar och är hel (proposition 2017/18:80 sidorna 35 och 72–73).

Det förekommer vidare att kommuner avslår ansökningar efter en bedömning av om skicket på den befintliga inredningen fungerar för den förändrade användning som ansökan avser. Till exempel har ansökningar om bidrag för att byta ut badkar mot dusch avslagits för att väggar och golv inte har tillräckligt fuktskydd om dusch installeras.⁴⁴ Den rimliga tolkningen av bestämmelsen är dock, enligt Boverkets mening, att skicket ska sättas i relation till förhållandena före anpassningen och inte bedömas med hänsyn till de åtgärder som bidrag söks för. Om en ansökan till exempel gäller att byta ut ett badkar mot en dusch ska avslag inte göras för att fuktskyddet inte skulle vara tillräckligt efter bytet.

Boverket saknar statistik över hur vanligt det är att avslag görs med hänvisning till inredningens ålder eller till att skicket på den befintliga inredningen är bristfälligt för den användning som skulle bli fallet om sökt anpassning utfördes. Boverket föreslår dock att bestämmelsen ändras så att avsedd tillämpning framgår tydligare. Som en jämförelse kan nämnas att underhållskravet enligt 8 kapitlet 14 § plan- och bygglagen inte innebär något retroaktivt krav utan bara att byggnaden ska underhållas så att den fortsätter att uppfylla de krav som gällde när den uppfördes eller ändrades. Underhållskravet i plan- och bygglagstiftningen innebär alltså inte någon skyldighet att utföra åtgärder som tillför byggnaden nya egenskaper och funktioner eller innebär att standarden höjs.

⁴¹ Se till exempel Förvaltningsrätten i Uppsala den 8 november 2019 (målnummer 3396-19 E).

⁴² Till exempel Förvaltningsrätten i Malmö den 21 november 2019 (målnummer 11002-18).

⁴³ I till exempel en dom från Kammarrätten i Jönköping den 14 oktober 2021 (målnummer 678-21) utgjorde både skicket och åldern grund för domstolens bedömning att bidrag inte borde beviljas.

⁴⁴ Förvaltningsrätten i Göteborg delade en kommuns bedömning av det slaget i en dom den 23 januari 2023, målnummer 7125-22. Överklagandefristen går ut den 2 mars 2023.

6.7 Ändringar i 9 § som innehåller särskilda villkor för bidrag vid byte av bostad

Boverkets förslag: Begreppet ”planlösning” tas bort i 9 § i bytesbestämelsen. Begreppet ersätts med skrivningen ”hur utrymmena är fördelade och belägna”. Dessutom tydliggörs att de särskilda villkoren för byte inte gäller när ansökan avser anpassning för en person som beviljats eller anvisats bostaden av en myndighet.

6.7.1 Bakgrund

I 9 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag finns bestämmelser om vilka särskilda villkor (utöver lagens övriga) som gäller när en person flyttar och ansöker om bidrag för att anpassa den nya bostaden. Villkoren ska tillämpas i fråga om sådana åtgärder som är nödvändiga vid tiden för bytet av bostaden. I det följande bortses från villkoren i paragrafens andra stycke som gäller när sökanden flyttar till ett en- eller tvåbostadshus som sökanden själv låtit uppföra. Villkoren för den situationen är i princip oförändrade jämfört med den praxis som fanns tidigare kopplad till 1992 års lag om bostadsanpassningsbidrag.

Av 9 § första stycket framgår att vid byte av bostad så lämnas inte bidrag för åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, planlösning, antal våningsplan eller andra nivåskillnader i eller i anslutning till bostaden är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. Villkoren avviker väsentligt från tidigare. Enligt 1992 års lag krävdes särskilda skäl för valet av bostad för att bidrag skulle beviljas vid kostnadskrävande åtgärder. För att kravet inte skulle kunna undvikas genom etappvisa ansökningar skulle det göras en helhetsbedömning av bostaden. Kommunerna skulle pröva om bostaden egentligen, objektivt sett, behövde anpassas i andra delar än vad ansökan gällde. Om det då konstaterades att det sammantaget egentligen behövde utföras kostnadskrävande åtgärder måste sökanden visa att han eller hon haft särskilda skäl för att välja den nya bostaden. Med nuvarande bestämmelse ska det inte längre göras någon helhetsbedömning av bostadens lämplighet. Prövningen ska begränsas till de anpassningsåtgärder som ansökan omfattar. I propositionen ges exemplet en person som har flyttat till en lägenhet på fjärde våningen i ett flerbostadshus. Om personen ansöker om bidrag för en hiss till fjärde våningsplanet och en höj- och sänkbar köksinredning, kan bidrag beviljas för köksinredningen men inte för hissen. (Proposition 2017/18:80 sidan 74.)

I kommunenkäten svarar flera handläggare att möjligheterna att få bidrag har ökat i och med att någon helhetsbedömning inte längre ska göras. När det gäller hur de förändrade villkoren för bidrag vid byte av bostad totalt sett har påverkat sökandes möjligheter att beviljas bidrag svarar 32 procent att de ökat, 18 procent att de minskat, 22 procent att det inte är

någon skillnad medan övriga inte vet. Hänvisning till villkoren i 9 § första stycket är den femte vanligaste avslagsgrunden.

Några handläggare framför i kommunenkäten att det behövs förtydliganden i fråga om var gränsen går mellan nivåskillnader som gör och inte gör bostaden uppenbart olämplig. Propositionens exempel anses inte tillräckligt klargörande. Vad avses till exempel med en ”mindre” hiss som bidrag sägs kunna beviljas för efter ett bostadsbyte i flerbostadshus?

6.7.2 Överväganden

6.7.2.1 Nivåskillnader

9 § innebär att nivåskillnader i den nya bostaden kan medföra att bidrag inte lämnas, om dessa bedöms göra bostaden uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. Boverket har förståelse för att ett förtydligande önskas i fråga om var gränsen går mellan nivåskillnader som gör och inte gör bostaden uppenbart olämplig. Propositionens exempel täcker inte in alla situationer som kan uppstå, och de flesta kammarrättsavgörandena hittills gäller framför allt ramper⁴⁵. Om lagtexten gjordes mer detaljerad, till exempel genom att den angav en högsta nivåskillnad i höjd eller ett maximalt antal trappsteg där bidrag skulle kunna beviljas för en hiss, skulle sannolikt förutsebarheten öka och det skulle också kunna medföra en mer likartad tillämpning mellan kommunerna. Det behöver dock finnas ett visst utrymme för en bedömning i det enskilda fallet av bristen och om denna gör bostaden uppenbart olämplig eller inte. Boverket föreslår därför ingen ändring i denna del.

6.7.2.2 Planlösning

9 § innebär också att bidrag inte ska lämnas för åtgärder som behövs för att den nya bostadens planlösning är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen.

Varken lagen om bostadsanpassningsbidrag eller propositionen till lagen innehåller någon definition av begreppet planlösning. I propositionen anges att bidrag kan lämnas för en mindre omdisponering, till exempel att ta bort, flytta eller sätta upp en enstaka vägg, som exempel på när bidrag kan beviljas trots anpassningsbehov kopplade till planlösning (proposition 2017/18:80 sidan 74).

Inte heller plan- och bygglagstiftningen innehåller någon definition av begreppet. Svensk ordbok utgiven av Svenska Akademien definierar planlösning som det sätt på vilket de olika utrymmena i en byggnad eller del av en byggnad är fördelade och belägna.

⁴⁵ Se exempel i Boverkets webbaserade handbok, Bostadsanpassningsbidraget – en handbok, [De särskilda villkoren vid vanligt bostadsbyte - Bostadsanpassningsbidraget - Boverket](#).

Vid utformningen av en bostad brukar arkitekten göra en planlösning där bland annat rumsstorlek och rumssamband framgår och där det görs plats för inredning, till exempel köksinredning, kapphylla eller badkar. Själva inredningen ses då inte som en del av planlösningen. I en kammarrättsdom om bostadsanpassningsbidrag har dock ett inmurat badkar bedömts vara en del av bostadens planlösning.⁴⁶

För att öka förutsägbarheten har Boverket övervägt att föreslå en definition av planlösning i lagen. En sådan definition i författning kan dock ge avtryck också inom andra områden och där medföra en icke önskvärd lösning. Begreppet planlösning används i många olika sammanhang och kan tolkas olika snävt beroende på kontext. Ibland likställs det närmast med planritning och ibland används det mer schematiskt som ett diagram. Det finns många tolkningar och en bred användning av begreppet. Med hänsyn till detta föreslår Boverket ingen definition. Boverket föreslår i stället att begreppet planlösning tas bort från bytesbestämmelsen och ersätts med en skrivning som motsvarar hur begreppet ofta tolkas, nämligen hur de olika utrymmena är fördelade och belägna.

6.7.2.3 Bytesbestämmelsen ska inte tillämpas vid alla flyttsituationer

Syftet med att ha speciella villkor för bidrag vid byte av bostad är att den nya bostaden ska väljas med omsorg. I propositionen till den nuvarande lagen om bostadsanpassningsbidrag framförde regeringen att det av samhällsekonomiska skäl inte är rimligt att kommunerna åläggs att betala ut större belopp i bidrag flera gånger för samma persons behov och att ansvaret för att välja en lämplig bostad ligger hos personen som ämnar bo där (proposition 2017/18:80 sidan 38).

Det finns situationer där personen som flyttar till en ny bostad och behöver anpassning inte själv har något inflytande över valet av bostad, i vart fall inte i sådan omfattning att det kan hävdas att bostadens lämplighet varit personens ansvar. Ett exempel på detta är personer som beviljats boende i ett familjehem (även om personen i och för sig kan ha haft möjlighet att avböja en sådan placering).

Ett annat exempel är personer som fått uppehållstillstånd och de får sin bostad anvisad av myndighet.⁴⁷ (Av 6 § lagen om bostadsanpassningsbidrag framgår att personer med sådant biståndsbedömt boende som räknas

⁴⁶ Kammarrätten i Göteborg den 22 januari 2021, målnummer 1499-20.

⁴⁷ När till exempel en kvotflykting har fått tillstånd att komma till Sverige anvisar Migrationsverket en kommun som ska ta emot kvotflyktingen (vidarebosättning). Kvotflyktingar reser direkt till kommunen som ingått avtal med Migrationsverket om mottagande. Inresan är beroende av att boende och mottagande är ordnat. Även andra som fått uppehållstillstånd än kvotflyktingar kan vara i situationen att boendet anvisats av myndighet. Från Migrationsverkets webbplats [Så här går vidarebosättning till - Migrationsverket](#) och [Bosättning i en kommun - Migrationsverket](#).

upp där inte kan beviljas bidrag. Detta avsnitt berör alltså inte dem som beviljas sådant boende.)

Boverket har ingen statistik på hur vanligt det är att personer i situationer som dessa har fått avslag på sina ansökningar med hänvisning till 9 §. När det gäller personer med uppehållstillstånd har kommunen och Migrationsverket ett samarbete för att hitta en så lämplig bostad som möjligt, vilket borde minska anpassningsbehovet. Med hänsyn till bestämmelsens syfte kan det inte heller uteslutas att det redan i dag finns kommuner som avstår från att tillämpa 9 § i dessa situationer och alltså inte strikt följer lagtextens ordalydelse. Boverket föreslår dock en komplettering av bestämmelsen så att det tydliggörs att de särskilda villkoren för bidrag vid byte av bostad inte gäller när ansökan avser anpassning för en person som flyttat till en bostad som beviljats eller anvisats av en myndighet.

Valmöjligheten kan vara beskuren eller obefintlig också vid andra situationer än när en myndighet beviljar eller anvisar en bostad. Till exempel på grund av personens ekonomiska förhållanden och situationen på bostadsmarknaden. Om tillämpligheten av 9 § begränsades också med hänsyn till sådana faktorer vore det ett närmande till vad som gällde enligt 1992 års lag, då bristande tillgång till lämpligare bostäder kunde vara ett särskilt skäl för valet av bostad. Dessa ärenden blev ofta omständliga för kommunerna att handlägga och det var svårt för enskilda att förutse hur det skulle gå i ärendet. Det skulle därför behövas en större omarbetning av bestämmelsen, om hänsyn åter skulle tas till enskildas förhållanden och hur dessa påverkat möjligheten att hitta en lämplig bostad, för att undvika de nackdelar som följde med 1992 års lag. Boverket föreslår inte någon sådan större ändring. Detta eftersom lagen är relativt ny och den, enligt vad kommunernas enkätsvar visar, inte generellt sett minskat enskildas möjligheter att beviljas bostadsanpassningsbidrag vid byte av bostad utan snarare ökat.

6.8 Reparationsbidrag till fler åtgärder och medboende till personer med biståndsbedömt boende ska kunna få detta bidrag

Boverkets förslag: Reparationsbidrag ska lämnas också för anordning eller inredning som främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, även om den inte är av tekniskt slag. Medboende till en person med biståndsbedömt boende ska kunna beviljas reparationsbidrag. Samma sökandekrets ska gälla för reparationsbidraget som för bostadsanpassningsbidraget.

6.8.1 Bakgrund

I 11 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag regleras möjligheten att beviljas reparationsbidrag för att reparera sådan anordning eller

inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag. För bidrag krävs att anordningen eller inredningen är av tekniskt slag eller att den har utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen.

För anordningar och inredningar av tekniskt slag lämnas bidrag även för besiktning och annat underhåll än reparation. (Boverket kallar även detta för reparationsbidrag i rapporten.) Denna utvidgade möjlighet till bidrag är i första hand avsedd för sådana anordningar och inredningar av tekniskt slag som kräver fortlöpande tillsyn och underhåll för att funktion och säkerhet ska tillgodoses (proposition 2017/18:80 sidan 77).

Om det inte är möjligt eller kostnadseffektivt att reparera anordningen eller inredningen ska – enligt propositionsuttalanden – bidrag kunna lämnas för att byta ut den mot en ny. Kommunen bör då fatta ett nytt beslut efter en prövning av om förutsättningarna för bidrag enligt 5 § är uppfyllda. (Proposition 2017/18:80 sidan 77.)

Som exempel på vad som ingår i kretsen anordning och inredning av tekniskt slag nämns i propositionen hissar, dörrautomatik, spisvakter, anordning för att göra inredning höj- och sänkbar, toalettstolar med spol- och torkfunktion eller anordning som kompletterar befintliga toalettstolar med dessa funktioner (proposition 2017/18:80 sidorna 76–77).

Möjligheten att få bidrag för att reparera utrustning som installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag infördes 1979 genom en ändring i kungörelse (1973:327) om bostadsanpassningsbidrag.⁴⁸ Enligt kungörelsen lämnades bidrag för reparationer om åtgärden inte var att hänföra till normalt bostadsunderhåll. (Här bortses från att det under flera år fanns en nedre beloppsgräns för bidrag för reparationer.) I propositionen inför ändringen, då bostadsanpassningsbidraget fortfarande var statligt, användes begreppet normala driftskostnader för att beskriva kostnader för åtgärder som inte skulle stödjas med bidrag. Dit hänfördes kostnader i fråga om utformning och inredning som normalt förekommer i moderna bostäder. Sådana kostnader borde finansieras på samma sätt som övrigt underhåll och reparationer i bostäder. Vissa utrustningsdetaljer ansågs dock så speciella och i vissa fall också så tekniskt komplicerade att underhåll och reparationer av dem måste skötas i särskild ordning. Som exempel gavs olika former av lyftanordningar, automatiska dörröppnare och toalettstol med inbyggd spol- och torkfunktion.⁴⁹

Senare författningar om bostadsanpassningsbidrag, till och med 1992 års lag, har använt samma konstruktion som ovannämnda kungörelse och angett att bidrag lämnas för reparation som inte utgör normalt bostadsunderhåll. Genom rättspraxis blev det möjligt att få bidrag om

⁴⁸ SFS 1979:255.

⁴⁹ Proposition 1978/79:100, bilaga 16, sidan 51.

reparationsbehovet uppstått till följd av onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen, oavsett typ av anordning eller inredning. Den nuvarande bestämmelsen om reparationsbidrag nämner inte normalt bostadsunderhåll. Den pekar i stället ut vilka åtgärder bidrag kan lämnas för. Bestämmelsen är ett lagfästade av rättspraxis och kan sägas uttrycka vad som inte ska ses som normalt bostadsunderhåll i detta sammanhang och därför omfattas av reparationsbidraget.

6.8.2 Överväganden

De exempel på anordningar och inredning av tekniskt slag som pekas ut i såväl äldre som senare förarbeten har, förutom det tekniska inslaget, det gemensamt att de i första hand är – eller ursprungligen var⁵⁰ – avsedda att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning. Boverket anser att också det är en lämplig avgränsning gentemot normalt bostadsunderhåll och att till exempel ramper, stödhandtag och specialanpassade tvättfat (anordning för att göra inredning höj- och sänkbar räknas som tekniskt slag, se ovan) bör omfattas av reparationsbidraget. Boverket föreslår därför att lagens bestämmelse om reparationsbidrag utökas med en ny punkt där det framgår att bidrag även lämnas för att reparera anordning eller inredning som främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning.

Dessutom kompletteras bestämmelsen så att det framgår vem som ska ansöka om reparationsbidraget. Samma sökandekrets som för bostadsanpassningsbidrag ska gälla, liksom bestämmelse om ställföreträderskap för barn under 18 när föräldrarna inte bor tillsammans (avsnitt 6.2).

Boverket föreslår vidare att det ska bli möjligt för dem som äger flerbostadshus att beviljas reparationsbidrag efter ett övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag för åtgärder i anslutning till en lägenhet (avsnitt 6.3).

Som framgår av avsnitt 6.5 föreslår Boverket att 6 §, som undantar vissa boendeformer från bostadsanpassningsbidraget, skrivs om. Som en följd av den föreslagna lydelsen kommer en medboende till en person som fått ett biståndsbedömt boende att omfattas av bostadsanpassningsbidrag. En medboende bör enligt Boverkets mening även kunna beviljas reparationsbidrag. Boverket föreslår därför att hänvisningen till 6 § i bestämmelsen om reparationsbidrag justeras.

6.9 Minskade krav för att få återställningsbidrag

Boverkets förslag: Bestämmelserna om den så kallade anvisningsrätten i 14 § lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag bör upphävas och återställningsbidrag ska kunna beviljas för åtgärder i anslutning till

⁵⁰ Dörrautomatik förekommer inte sällan vid garageportar och flerbostadshus.

bostadsrättslägenheter även om lägenheten inte finns i ett flerbostadshus (12 §).

6.9.1 Bakgrund

Bestämmelserna om återställningsbidraget finns i 12 – 14 §§ lag om bostadsanpassningsbidrag. Möjlighet till återställningsbidrag har funnits sedan en lång tid tillbaka. Bidraget infördes redan på 1980-talet som ett incitament för att få ägare till flerbostadshus att gå med på att söka anpassningsåtgärder får vidtas, och för att avstå från att kräva bidragstagaren på ersättning vid flytt eller i annat fall.

Av statistik framgår att bidraget under lång tid har varit relativt litet sett till antal ansökningar och kostnader. Under åren 2020 och 2021 betalades till exempel totalt 14,4 miljoner kronor ut i återställningsbidrag. Antalet ansökningar om återställningsbidrag uppgick under samma period till 1 650 vilket motsvarar strax under 1,5 procent av ansökningarna enligt lagen om bostadsanpassningsbidrag.

Kopplingen mellan återställningsbidraget och fastighetsägarens medgivande till att åtgärder får vidtas och utfästelse att inte kräva återställning är som ovan nämnts stark. Av resultat från kommunenkäten framgår att totalt 495 ärenden om bostadsanpassningsbidrag avslogs år 2021 med hänvisning till att medgivande från fastighetsägaren saknades. På fråga om de vanligaste avslagsgrunderna hamnar avsaknad av medgivande på sjätte plats. Avsaknad av medgivande innebär i olika situationer ett hinder för personer med funktionsnedsättning att få tillgång till bostadsanpassning. Ett ställningstagande från en fastighetsägare att inte lämna ett medgivande och utfästelse är inte överklagbart för den enskilde, och denne är därmed i stort sett utlämnad till ägarens beslut att lämna ett sådant medgivande eller inte. Under ett tidigare remissförfarande av Boverkets föreskrifter framförde Diskrimineringsombudsmannen, DO, att diskrimineringslagens (2008:567) bestämmelser kan vara tillämpliga om en fastighetsägare vägrar att lämna sitt medgivande på annat än sakliga grunder. Enligt vad Boverket erfar har något sådant ärende ännu inte avgjorts av DO.

Från fastighetsägarhåll har framförts att detta att medgivande inte lämnas kan bero på osäkerhet om återställningsbidrag kan komma att beviljas, liksom att ett medgivande lämnas tidigt i handlägningsprocessen och att man önskar veta vilken entreprenör som kommer att utföra anpassningen på den egna fastigheten. Likaså har från fastighetsägarhåll framförts att det numera förekommer stora skillnader i hur kommunerna är behjälpliga vid genomförandet av anpassningsåtgärder. Tidigare hjälpte de flesta kommunerna till via fullmakt för att genomföra en anpassning, vilket upplevdes som en fördel och troligtvis inverkade positivt på fastighetsägares vilja att lämna ett medgivande respektive en utfästelse.

Reglerna om återställningsbidraget ändrades senast genom nuvarande lag om bostadsanpassningsbidrag, varvid bestämmelsen om att bidrag endast betalas ut om kostnaderna överstiger 5 000 kronor togs bort. Bestämmelserna om återställningsbidrag innebär i övrigt idag att ägare av bostadshus har rätt till bidrag för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder som har utförts i eller i anslutning till en lägenhet som innehas med hyresrätt eller ett en- eller tvåbostadshus som hyrs ut, i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt i ett flerbostadshus eller i anslutning till en ägarlägenhetsfastighet.

Återställningsbidrag kan lämnas om återställningen avser en åtgärd som har utförts med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt den nya lagen eller motsvarande äldre bestämmelser, och anpassningsåtgärden på grund av ändrade förhållanden inte längre utnyttjas för sitt ändamål och åtgärden är till nackdel för andra boende. Återställningsbidrag kan inte lämnas om anpassningsåtgärden har utförts med stöd av bostadsanpassningsbidrag som en ägare av ett flerbostadshus har övertagit rätten till. Återställningsbidrag kan endast lämnas till den som äger en lägenhet som innehas med hyresrätt om ägaren har gett kommunen rätt att anvisa den anpassade lägenheten till bostadssökande när den blir ledig, och kommunen, när lägenheten blev ledig, inte kunde anvisa den till någon annan person med funktionsnedsättning. Hur dessa senare moment rent praktiskt ska gå till finns inga direkta anvisningar om.

6.9.2 Överväganden

Nuvarande regler innehåller ett antal villkor som begränsar en fastighetsägares möjligheter att få återställningsbidrag. Eftersom bidraget tillkom som ett incitament för att få fler fastighetsägare att lämna medgivande finns det enligt Boverkets uppfattning anledning att lätta på en del av de villkor som är förenade med bidraget. Ett mer lätthanterligt och förutsebart regelverk för återställningsbidrag skulle kunna leda till att fler fastighetsägare lämnar ett medgivande, i vetskap om att kostnaderna för återställning efter en anpassning kan komma att ersättas.

Enligt Boverkets uppfattning är det framför allt bestämmelserna om anvisningsrätt i 14 § som bör ändras. Utöver detta föreslår Boverket även en ändring i lydelsen i 12 § första stycket 2 om att återställningsbidrag endast kan lämnas för åtgärder i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt i ett flerbostadshus. Boverket har också övervägt om regler om förhandsbesked för återställningsbidrag bör införas.

6.9.2.1 Anvisningsrätt 14 §

Boverket föreslog redan i samband med rapporten 2014:38 – En översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag – att bestämmelserna om anvisningsrätten skulle upphävas. Det blev dock ingen ändring genom 2018-års lag då regeringen inte ansåg att det då fanns skäl för att ta bort dessa regler. Boverket anser dock att det finns skäl att ånyo föreslå att

anvisningsrätten tas bort då det är angeläget att bestämmelserna om återställningsbidrag är så enkla och relevanta som möjligt.

Det är osäkert i vilken utsträckning anvisningsrätten används. Någon dokumenterad statistik finns inte tillgänglig men som exempel kan nämnas att Boverket deltog vid en konferens med Föreningen Kommunal bostadsanpassning, FKBo, som samlar stora delar av landets handläggare, i november 2022. Av deltagarna angav 86 procent att deras kommuner inte använder sig av anvisningsrätten. De handläggare som svarade att rätten används uppgav samtidigt att den används i mycket ringa omfattning och att det ofta uppstår problem när de försöker använda den. Problem som togs upp var bland annat matchning av lägenhet och behov, bostadsköernas regler, fastighetsägarnas vilja att ta emot hyresgäster med förtur, opraktisk lagstiftning, ansvarsfrågor och rätten att välja lägenhet. Ett problem som också påtalades var att fastighetsägare kan neka medgivande till en anpassning på grund av att de känner till att återställningsbidrag kan bli kopplat till en anvisningsrätt. Samtidigt angav handläggarna att om rätten tas bort kan det komma att medföra högre kostnader i form av fler återställanden och fler bostadsanpassningar. Vidare också att om rätten tas bort som krav kan man på frivillig väg använda sig av anvisning i vissa fall, om man så önskar, till exempel avseende lägenheter som anpassats i stor omfattning.

Boverket anser att motiven till att ta bort anvisningsrätten i stort sett är samma som vid tidigare förslag nämligen att såsom bostadsmarknaden ser ut idag där de traditionella bostadsförmedlingarna inte längre finns kvar i många kommuner, finns det inte längre skäl att behålla anvisningsrätten som ett villkor för att få återställningsbidrag. Det finns dessutom inget enhetligt system för att söka bostad i Sverige. Antalet kommunala bostadsförmedlingar har varit ungefär detsamma under de senaste åren. Det finns för närvarande sju bostadsförmedlingar där de tre storstäderna är representerade. För det fall en enskild kommun skulle önska fortsätta med någon form av förmedling med anpassade lägenheter bör det enligt Boverkets uppfattning lösas genom frivilliga överenskommelser mellan kommunen och fastighetsägarna.

Likaså kan informationen om bidraget variera mellan kommunerna. Olika kommuner har olika handlägningsrutiner, vilket i och för sig också framförts som en möjlighet i proposition 2017/18:80, där regeringen konstaterar att det bör vara upp till varje kommun hur de till exempel utformar sina system med bostadsanvisning. Baksidan av detta förhållande kan naturligtvis vara att det är svårt att skaffa sig en bild av hur bidraget hanteras och under vilka förutsättningar bidrag kan ges. Som ovan beskrivits är det också oklart i vilken utsträckning anvisningsrätten faktiskt används. Sammantaget menar Boverket att det finns skäl att ånyo föreslå att bestämmelserna om anvisningsrätt i 14 § tas bort.

6.9.2.2 Förhandsbesked

Under Boverkets utvärdering av lagen om bostadsanpassningsbidrag har från fastighetsägarhåll framförts önskemål om förhandsbesked om återställningsbidrag i samband med medgivandet till anpassningsåtgärden. Sådana synpunkter framfördes också till Boverket redan vid den tidigare översynen av lagen. Boverket har förståelse för att man från fastighetsägarhåll har ett intresse av att kunna få ett besked om och hur kommunen kan vara villig att bevilja bidrag för återställande efter en anpassning.

Under Boverkets tidigare översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag, Rapport 2014:38, uppmärksammades att Danmark har ett system som innebär att för den som bor i en hyresrätt kan hyresvärden inte invända mot den bostadsanpassning som beviljats, om kommunen intygar att den kommer att återställa lägenheten till sitt ursprungliga skick. Det är därmed viktigt för hyresgästen att denne får en skriftlig utfästelse från kommunen om återställning innan bostadsanpassning genomförs. Att genomföra ett liknande system i Sverige och ge ett slags garanti för att få genomföra en anpassning om kommunen lämnar en utfästelse om återställning skulle innebära att ändringar skulle behöva föreslås i hyreslagstiftningen. Något sådant förslag lämnar dock inte Boverket.

Ett stort antal frågor uppstår vid ett eventuellt införande av förhandsbesked. Detta gäller allt från vad ett sådant besked kan innebära till hur och vem som ska kunna ansöka samt när en sådan ansökan lämpligen kan göras. Likaså under hur lång tid ett besked skulle vara giltigt. Det är lätt att tänka sig fall där anpassningar finns kvar i bostäder under tiotals år framöver. Ett system med förhandsbesked och ett ansökningsförfarande för detta skulle också innebära ytterligare administrativ börda för både sökande och kommunerna.

Vid förra översynen framförde Boverket att det inte var möjligt att tillgoda önskemålen om förhandsbesked då en prövning ska göras om åtgärden inte längre används för sitt ändamål och åtgärden är till nackdel för andra boende, och att en sådan prövning inte låter sig göras vid tidpunkten för ett förhandsbesked. Enligt Boverkets uppfattning är denna ståndpunkt fortfarande relevant och Boverket anser sammantaget inte att det för närvarande finns tillräckliga skäl för att föreslå ett införande av förhandsbesked om återställningsbidrag.

6.9.2.3 Frivilliga avtal om övertagande av begagnad anordning 15 §

I anslutning till frågan om förhandsbesked för återställningsbidrag kan nämnas möjligheten till övertagande av begagnad anordning enligt 15 § i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Genom denna bestämmelse är det upp till respektive kommun att bestämma vilka anordningar som kan bli aktuella för återanvändning, så länge dessa tidigare har finansierats med stöd av bostadsanpassningsbidrag. Kommunen kan sluta avtal med ägaren av utrustningen för att överta äganderätten och har genom

bestämmelsen också en möjlighet att täcka kostnader som kan uppstå i samband med övertagandet, till exempel för demontering, transporter och återställning. Ett avtal om överlämnande är en civilrättslig handling och inte ett förvaltningsbeslut. I de flesta fall bör ett avtal om övertagande slutas och fullbordas i samband med att behovet av en anpassning upphör. Inget hindrar dock att ett sådant avtal sluts tidigare. Denna möjlighet till ett avtal skulle alltså kunna användas mellan de fastighetsägare och kommuner som är intresserade av ett mer formellt besked om borttagandet av en anpassningsåtgärd. Detta naturligtvis under förutsättning att båda parter är intresserade av ett övertagande.

6.9.2.4 Återställningsbidrag för åtgärder i anslutning till bostadsrättslägenheter

Av 12 § första stycket 2 lagen om bostadsanpassningsbidrag framgår att ägare av bostadshus har rätt till bidrag för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder (återställningsbidrag) som har utförts i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt i ett flerbostadshus. Boverket anser att återställningsbidrag inte bara ska kunna beviljas för åtgärder i anslutning till sådana lägenheter som finns i ett flerbostadshus utan även för åtgärder som har utförts i anslutning till sådana lägenheter som finns i småhus. Frågan är aktuell eftersom bostadsrätter uppförs även i form av andra hustyper än flerbostadshus och anpassningsåtgärder utförs även i anslutning till dessa bostäder. Boverket föreslår därför att paragrafen ändras på så sätt att orden ”i ett flerbostadshus” stryks i 12 § första stycket 2.

6.9.2.5 Återställning av bostadsanpassningar kontra byggregler

En särskild fråga i anslutning återställningsbidraget är huruvida en fastighetsägare äger rätt att ta bort en tidigare utförd anpassning med hänsyn till byggreglerna. Denna fråga synes framför allt vara relevant i förhållande till anpassningar i allmänna utrymmen, där olika tillgänglighetskapande åtgärder kan ha tillkommit genom bostadsanpassning. Om exempelvis en dörröppnare till en tung dörr sätts in i en byggnad som en bostadsanpassningsåtgärd innebär detta enligt byggreglerna de facto en ändring av en byggnad. Att därefter ta bort en sådan dörröppnare kan vara en otillåten ändring, eftersom en sådan ska finnas enligt gällande krav för uppförande av nya byggnader i byggreglerna, och det troligtvis inte finns några skäl till att göra anpassningar och avsteg enligt reglerna om ändring i 8 kapitlet 7 § i plan- och bygglagen, PBL (2010:900).

Frågan om hur byggreglerna påverkar återställningsbidraget har enligt vad Boverket erfar inte prövats i domstol. Situationen skulle också kunna vara annorlunda än vad som nyss beskrivits om till exempel en dörröppnare har monterats med enbart koppling till en enskild handsändare. Detta då en sådan anpassningsåtgärd kan avse en anordning eller funktion som det inte ställs krav på i bygglagstiftningen eftersom dörröppnaren då endast kan eller får användas av bidragstagaren. I en sådan situation utlöses ingen skyldighet för byggnadens ägare att upprätthålla funktionen.

Vid handläggning av ett ärende om återställningsbidrag har en kommun att pröva förutsättningarna för bidrag enligt bestämmelserna om återställningsbidrag i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Dessa bestämmelser har ingen avslagsgrund kopplad till det faktum att en viss åtgärd kan eller skulle kunna vara en otillåten ändringsåtgärd enligt byggreglerna. Boverket har ingen statistik på hur vanligt förekommande det är att en fastighetsägare önskar återställningsbidrag för den typ av åtgärder som eventuellt kan utlösa en fråga om en otillåten ändringsåtgärd. Utifrån ett samhällspolitiskt perspektiv kan en sådan fråga dock vara högst relevant och den kommun som handlägger en ansökan om återställningsbidrag, där byggreglerna reglerar ett borttagande av en åtgärd som en otillåten ändring, bör ju snarast informera den sökande om detta förhållande. Den fastighetsägare som blir medveten om att en återställning kan innebära en otillåten ändring bör ju rimligen inte vara intresserad av att fullfölja en sådan ansökan.

6.9.2.6 Kommunernas information

Som redogjorts för ovan är återställningsbidraget litet sett till kostnader och antal ansökningar och har varit så under den tid som Boverket har kunnat följa bidraget. Många kommuner har till exempel endast ett fåtal sådana ärenden att handlägga under ett år och det framstår därför inte som konstigt att handlägningsrutinerna för detta bidrag inte har utvecklats över tid. Likaså kan informationen om bidraget variera mellan kommunerna.

Olika kommuner har olika handlägningsrutiner, vilket i och för sig också framförts som en möjlighet i proposition 2017/18:80, där regeringen konstaterar att det bör vara upp till varje kommun att organisera hur de till exempel utformar sina system med bostadsanvisning. Baksidan av detta förhållande kan naturligtvis vara att det är svårt att skaffa sig en bild av hur bidraget hanteras och under vilka förutsättningar bidrag kan beviljas. Enligt Boverkets uppfattning bör, tillsammans med de regelförändringar som Boverket föreslår, fördelar kunna vinnas genom mer utvecklade informationsinsatser och klara rutiner vid handläggningen av återställningsbidraget. Att lämna relevant information om bidraget och under vilka förutsättningar ett sådant kan lämnas torde minska behovet av ett formellt förhandsbesked. Från fastighetsägarhåll har även framförts synpunkter på handläggningen av bostadsanpassningsbidraget vilket skulle kunna påverka en fastighetsägares vilja att lämna medgivande till åtgärderna. Detta handlar bland annat om möjligheten till insyn i vilken entreprenör som kommer att genomföra åtgärder i den egna fastigheten liksom vilka åtgärder som faktiskt kommer att genomföras. Dessa synpunkter är relevanta och möjligheten till insyn kan fullt förståeligt ha en stor betydelse för frågan om medgivande och utfästelse. Även beträffande dessa frågor anser Boverket att en god information tillsammans med utvecklade handlägningsrutiner och kommunikering med fastighetsägaren

i tid skulle kunna leda långt. Rent praktiskt kan det handla om vid vilken tidpunkt som kommunen begär in skriftliga medgivanden enligt 10 §. Det kan också handla om vilken entreprenör som har lämnat anbud i anpassningsärendet och vilka åtgärder som planeras.

6.10 Övergångsbestämmelser

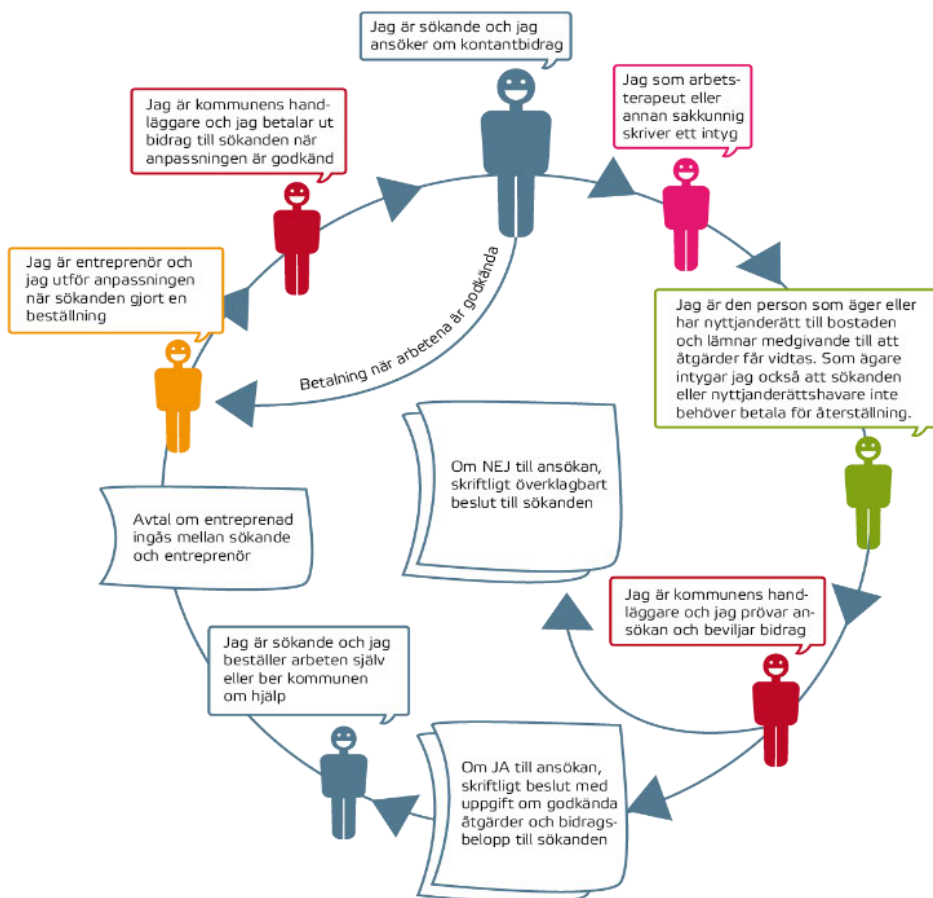
Om ändringar i lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag beslutas bör äldre föreskrifter gälla för ansökningar som har kommit in till kommunen före ikraftträdandet. Skulle de nya bestämmelserna kunna leda till en mer gynnsam utgång i ärendet finns möjlighet att återkalla ansökan. När lagändringarna trätt i kraft kan en ny ansökan göras. Eftersom Boverket föreslår ändringar i sökandekretsen (avsnitt 6.2) blir det då eventuellt en annan person som ska ansöka.

7 Övriga överväganden

7.1 Svårigheter att söka och genomföra bostadsanpassningar samt kommunernas serviceskyldighet och utredningsansvar

7.1.1 Rollfördelningen

Vid kontantbidrag är det kommunens uppgift att bedöma om sökanden har rätt att få bostadsanpassningsbidrag, och att därefter till sökanden lämna ett bidrag som motsvarar en skälig kostnad för de åtgärder som beviljats. Sökanden ansöker om bidrag hos kommunen och väljer efter ett positivt beslut en entreprenör och sluter avtal med denne om åtgärdernas utförande. Bidraget betalas ut till sökanden efter att åtgärderna utförts och kostnaderna redovisats, och sökanden betalar därefter leverantören eller entreprenören. Detta åskådliggörs i figuren nedan. Illustrationen är hämtad från Boverkets webbhandbok om bostadsanpassningsbidraget ([Bostadsanpassningsbidraget - en handbok - Bostadsanpassningsbidraget - Boverket](#)) och visar rollfördelningen i ett ärende som inleds med en ansökan och slutar med utbetalning av bidraget.

Detta innebär att sökanden är tänkt att ha en mycket aktiv roll i handlägningsprocessen med att styrka sina anspråk, ta in offerter och planera

utförandet av åtgärderna. Kommunerna har samtidigt en serviceskyldighet och ett utredningsansvar enligt bestämmelserna i förvaltningslagen (2017:900), och det är därför inte ovanligt att kommunen bistår sökanden i olika avseenden för att åtgärden ska komma till stånd. Till exempel bistår kommunen sökanden genom vägledning i ansökningsförfarandet för att stödja sökanden att uppnå det som han eller hon eftersträvar (proposition 2017/18:80, sidan 50).

I tidigare rapporter från Boverket, bland annat rapport 2016:2, Uppföljande undersökning av kommunernas handläggning av bostadsanpassningsbidraget, har myndigheten redogjort för svårigheterna att följa den tänkta rollfördelningen. Historiskt sett har det stora hjälpbehovet medfört att sökande av bidraget i samband med ansökan lämnat en fullmakt till kommunen att sköta hela ärendet. I tidigare enkätstudier framkom att det fanns kommuner där mer än 90 procent av sökandena kryssade i en ruta där man uppdrog åt kommunen att sköta hela ärendet. Vidare har i tidigare undersökningar påtalats att många sökande hade svårigheter att lämna in en komplett ansökan vilket bland annat ledde till långa handläggningstider samt att majoriteten av de sökande inte hade någon praktisk möjlighet att hantera projektering, begära in offerter och sluta avtal med entreprenörer (proposition 2017/18:80, sidan 51).

7.1.2 Kommunalt åtagande

Bland annat för att säkerställa en tydligare rollfördelning infördes genom nuvarande lag en ny bidragsform som ger en möjlighet till ett kommunalt åtagande i de fall kommunen och sökanden är överens om detta. Denna bidragsform, som är ett alternativ till ett kontantbidrag, innebär en särskild service och gör att kommunen tar på sig ansvaret för att genomföra åtgärden på ett tillfredsställande sätt för sökanden. Sökanden slipper således att sluta avtal med entreprenörer och får endast en motpart, det vill säga kommunen.

Resultat från nuvarande kommunundersökning visar att 80 procent av kommunerna informerar den sökande om att bostadsanpassning kan genomföras genom ett kommunalt åtagande. Samtidigt framgår det att under år 2021 tillgodosågs den sökande med bidrag genom kommunalt åtagande bara i 2 542 ärenden⁵¹. Detta trots att 37 procent av kommunerna tror att kostnaden minskat för kommunen när man använt sig av kommunalt åtagande och bara några få procent tror att de har ökat. Flera kommuner nämner att det mestadels är i enkla ärenden som de erbjuder

⁵¹ Resultaten i tidigare undersökningar om kommunalt åtagande har varit svårtolkade. Av underhandsinformation till Boverket framgår att vissa kommuner tidigare tolkat frågan om kommunalt åtagande som att det avser fall där kommunen vid ett kontantbidragsärende har hjälpt sökanden via fullmakt. Vilket alltså inte handlar om den särskilda bidragsformen åtagande från kommunen att låta utföra åtgärderna enligt 16 § andra stycket lagen om bostadsanpassningsbidrag. Det kan därför inte uteslutas att resultaten även i denna undersökning kan vara missvisande.

kommunalt åtagande – ofta där man har bra kontroll över kostnaderna, exempelvis vid installation av spisvakt eller borttagande av trösklar. I 13 kommuner har det under 2021 förekommit att kommunen efter fråga från sökande nekat bidragsformen kommunalt åtagande. Av kommentarerna i kommunenkäten framgår vidare att bilden av kommunernas inställning till kommunalt åtagande är splittrad. Vissa kommuner är negativt inställda och uppger att det bland annat har att göra med att kommunen får en annan roll när bidrag lämnas som ett kommunalt åtagande. Vid ett kommunalt åtagande kan frågor om offentlig upphandling uppkomma, vilket av vissa kommuner upplevs som negativt på grund av att rutiner saknas för sådan hantering. Likaså nämns att kommunens roll vid åtagande innebär att konsumenttjänstlagen (1985:716) inte blir tillämplig. Andra kommuner tycker i stället att det är ett enkelt och bra sätt att hjälpa till vid mindre åtgärder samt att det fungerar smidigt vid reparationsbidragsåtgärder och besiktning samt underhåll av hissar. Av kommentarerna i enkäten framkommer vidare att många kommuner ännu inte har satt sig in i regelverket om bidragsformen.

7.1.3 Resultat från enkäter

Av olika enkätundersökningar som genomförts under utvärderingen framkommer att det finns olikheter i hur kommunerna arbetar med hanteringen av bidraget i fråga om service- och utredningsansvar. Detta gäller bland annat användningen av fullmakter för att hjälpa sökande att genomföra sin anpassning, liksom vilken information som lämnas om bidraget samt vilket underlag kommunen kräver i samband med en ansökan. Det senare gäller till exempel hur många offerter som en enskild sökande måste lämna in till sin ansökan. Boverket har noterat att det förekommer att vissa kommuner begär att sökanden ska lämna in tre olika offerter i sitt ärende för att ansökan ska anses vara komplett och detta uppenbarligen oavsett kommunens egen möjlighet att utreda och själv komma fram till ett skäligt bidragsbelopp⁵².

Av enkätsvaren framkommer att vissa kommuner beslutat att helt upphöra med att använda sig av fullmakter och att vissa kommuner uppger att fullmakter aldrig eller sällan förekommer. Dessa förhållanden är också kända för Boverket sedan tidigare. Noteras bör dock att det fortfarande är en övervägande del av kommunerna som uppger att de erbjuder sökande hjälp via fullmakt. Nära två tredjedelar av kommunerna uppger att

⁵² Av Boverkets föreskrifter (2018:12) om bostadsanpassningsbidrag följer bland annat att kommunen får begära att sökanden kompletterar sin ansökan med kopia av anbud/offert eller kostnadsberäkning, om kommunen bedömer att det behövs för att fastställa skälig kostnad i ärendet. Boverket har reagerat på det förfaringsätt som förekommer i vissa kommuner som innebär att ett flertal offerter krävs i samband med ansökan och anger i sin handbok för bostadsanpassningsbidraget att utgångspunkten bör vara att det normalt ska räcka med att sökanden inkommer med ett anbud eller en offert eller kostnadsberäkning. Och vidare att om kommunen anser att den kan fastställa en skälig kostnad utan den här typen av underlag finns det ingen anledning att begära att sökanden kompletterar sin ansökan med det.

fullmakt för att avtala med entreprenör om att genomföra anpassningen förekom ofta eller i princip alla ärenden under år 2021. 38 procent uppger att kommunen erbjuder alla som vill ha möjligheten att genomföra anpassningen via en fullmakt. Andra kommuner erbjuder bara fullmakt när den sökande själv inte har den förmågan och när det inte heller finns någon annan i sökandes närhet som kan vara behjälplig, till exempel anhörig, god man, förvaltare, fastighetsägare eller annan person.

Några kommuner uppger att de förändrat sina rutiner om fullmaktshantering efter lagändringen 2018. Tio kommuner anger att det beror på att de uppfattat Boverkets information som att fullmakt ska undvikas. Sju kommuner har uppfattat Boverkets föreskrifter som att hjälp inte får ges i samma utsträckning som enligt 1992 års lag och Boverkets föreskrifter till 1992 års lag, och ytterligare fem kommuner har uppfattat 2018 års lag om bostadsanpassningsbidrag som att hjälp inte får ges i samma omfattning som med 1992 års lag. 14 kommuner anger att de har mindre resurser och förändrad organisation varför fullmakt inte ges i samma omfattning. De allra flesta kommunerna anger dock att de antingen inte har förändrat sina rutiner alls eller så beror förändringen varken på lagstiftningen eller på resursbrist. I enkätsvaren framförs att handläggningen gjorts mer rättssäker över tid. Tidigare har problem med rollfördelningen och jäv uppmärksamats. Nu har, allt enligt lagens intentioner, den sökande en mer central roll och möjlighet att vara mer delaktig i anpassning av hemmet. Exempel på enskilda kommentarer i enkäten är: "Kvalitetsförbättring, mer tid läggs på att försöka vara tydliga och förklara rollfördelning samt, för att det ska vara mer rättssäkert för den sökande, vad som gäller till exempel för konsumenttjänstlagen. I övrigt försöker vi jobba efter BAB-handboken och inte jobba slentrianmässigt med fullmakter utan de som kan och vill sköta till exempel beställning ska ha möjlighet till det". Ett annat exempel på kommentarer från enkäten är "Vi hamnar på 'dubbla stolar' då vi dels agerar ombud för sökande, dels är den som senare ger beslutet. Vi har inget emot ett fullmaktsförfarande men det kanske inte ska ligga på den som är beslutsfattare utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv."

Ett fåtal kommuner, 2,4 procent, anger att det aldrig förekommer att personer inte driver igenom en anpassning på grund av att de anser att de inte får den hjälp de behöver av kommunen. Samtidigt anser de flesta av kommunerna att den sökande måste göra mer själv avseende såväl ansökan som genomförande jämfört med tidigare.

Av kommunundersökningen framgår också att vissa kommuner uppger att det förekommer att personer inte driver igenom en anpassning på grund av att de anser att de inte får den hjälp av kommunen som de behöver. Både på grund av vad som krävs av sökanden under själva ansökningsförfarandet liksom de olika moment som krävs efter ett positivt beslut för att genomföra en anpassning, till exempel hitta entreprenör, sluta

avtal med denne samt betala för anpassningen. Olikheterna i kommunerna är enligt Boverkets uppfattning uppenbara och spänner från de kommuner som erbjuder en mer eller mindre heltäckande service och hjälp med olika moment genom handläggningen, till de kommuner som uppger att de helt ställt om sin process och succesivt övergått till att sökanden helt är ansvarig för sin ansökan och genomförande av anpassningen. Samtidigt finns kommentarer från en sådan senare kommun att mycket tid har lagts ned för att hjälpa till genom att ”ledsaga” sökanden genom de moment som behövs för att kunna få en anpassning till stånd.

Av en enkät till intygsskrivande arbetsterapeuter framgår vidare att cirka 30 procent anser att sökande inte får den hjälp de behöver för att ansöka om bostadsanpassningsbidrag och cirka 17 procent upplever att sökandena inte får hjälp att få anpassningen utförd vid behov.

Endast en tredjedel av intygen initieras av den sökande själv enligt arbetsterapeuterna. Lika stor andel initieras av en anhörig, medan en femtedel initieras av omsorgspersonal såsom hemtjänst eller personlig assistent. 42 procent anger att det är handläggarna av bostadsanpassningsbidragen som oftast hjälper den sökande att få åtgärden utförd. 29 procent anger att det är en anhörig som oftast hjälper till, 11 procent anger sig själva som är den som hjälper till och 12 procent en god man eller förvaltare. 5 procent anger någon annan (som till exempel kan vara en fastighetsägare).

8 procent uppger dessutom att det ofta händer att sökanden inte får tillgång till den bostadsanpassning som de behöver. 36 procent av dessa anger att det beror på att kommunen avslår ansökan, 29 procent att personen med funktionsnedsättning inte förmår ansöka om bidraget och har ingen som kan hjälpa till, 25 procent att sökande inte själv kan beställa anpassningen eller hitta hantverkare efter ett bifallsbeslut och har ingen person som kan hjälpa till och 10 procent anger andra skäl.

Även en enkät som gjorts mot brukare, via funktionshindersorganisationer, visar på att sökande upplever brister i kommunernas information om bostadsanpassningsbidraget och ansökningsförfarandet för att få bostadsanpassningsbidrag liksom möjligheterna att genomföra anpassningen efter ett beslut.

Av de resultat från olika enkäter som genomförts under utvärderingen, men även genom tidigare erfarenheter i Boverkets tillsynsverksamhet, kan slutsatser dras om att de olikheter och eventuella brister i vissa kommuners hantering av bidraget såvitt avser service- och utredningsansvar kan utgöra ett hinder för personer med funktionsnedsättningar att få tillgång till nödvändiga anpassningar i sina bostäder.

7.1.4 Utredning av serviceskyldighet och utredningsansvar

Boverket har låtit en konsultfirma med specialistkompetens inom socialrätt utföra två utredningar med frågeställningar dels om serviceskyldighet och utredningsansvar vid handläggning av ärenden om bostadsanpassningsbidrag, dels om vilka förutsättningar som det finns för att en sökande av bostadsanpassningsbidrag ska kunna få stöd och hjälp enligt socialtjänstlagen (2001:453) med en ansökan. Av intresse har då också varit att få kunskap om att de sökande som befinner sig i en utsatt situation och själva saknar förmåga att hantera en ansökningsprocess och genomföra en anpassning inte riskerar att stå utan möjlighet till hjälp och stöd.

Slutsatsen i utredningen om eventuellt stöd enligt socialtjänstlagen kan sammanfattas som att socialtjänstlagen kan vara tillämplig för att erbjuda en sökande av bostadsanpassningsbidrag stöd och hjälp, men att det är under förutsättning att den enskilde kan visa att ett behov finns, att behovet inte redan är tillgodosett samt att behovet inte ska tillgodoses genom annan insats. Boverket drar därav den slutsatsen att det inte är helt uteslutet att en sökande som eventuellt inte får tillräcklig stöd och hjälp via kommunens enhet för bostadsanpassning kan få hjälp via insatser med stöd av bestämmelser i socialtjänstlagen. Praktiskt sätt torde denna möjlighet dock troligen vara begränsad och att till exempel ge stöd genom en fullmakt eller stöd med samordning av möten och kontakter samt att komplettera ansökan gränsar till det stöd en enskild kan få genom personligt ombud eller ställföreträdare. Vidare har den myndighet som handlägger bostadsanpassningsbidrag ett utrednings- och serviceansvar att se till att den enskilde kan ta tillvara sin rätt. Ansökan om bistånd enligt socialtjänstlagen kan därmed avslås med motivering att behovet kan tillgodoses på annat sätt. Ett behov av stöd med specifika hjälpbehov så som ledsagning, kommunikation, handräckning av post med mera kan beviljas enligt socialtjänstlagen men om behovet inte endast är tillfälligt talar mycket för att det redan är tillgodosett genom andra insatser. Ett mer tillfälligt behov kan tillgodoses genom socialtjänstlagen om det inte ska tillgodoses genom annat samhällsstöd. Av utredningen framgår vidare att till exempel hemtjänst och vårdpersonal har en skyldighet att rapportera missförhållanden, vårdskador, risk för tillbud med mera. Vidare finns det en skyldighet att informera den enskilde eller enskildes närstående om den enskildes rättigheter, bland annat avseende tillgängliga hjälpmedel och möjlighet att få kommunens stöd. Det är dock alltid den enskilde som formellt ska ansöka om bostadsanpassningsbidrag. Om den enskilde inte kan ansöka på egen hand eller med hjälp av närstående har kommunen en skyldighet att anmäla eventuellt behov av god man eller förvaltare till överförmyndaren.

Mot bakgrund av bland annat denna utredning lät Boverket samma konsult belysa frågeställningen om en eventuell reglering av service- och utredningsskyldighet i lagen om bostadsanpassningsbidrag. I den

utredningen framförs bland annat att det är möjligt att i en specialförfattning införa bestämmelser som avviker från bestämmelserna i förvaltningslagen. Exempel på detta finns bland annat gällande utredningsansvar genom regleringar i socialtjänstlagen. Av 11 kap 1§ i denna lag, som handlar om socialnämndens handläggning av ärenden, framgår att nämnden utan dröjsmål ska inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. Bestämmelsen innebär ett utökat utredningsansvar för nämnden gällande tidsaspekten för när en utredning ska inledas. Det finns alltså inga juridiska hinder, enligt konsultutredningen, mot att införa en särreglering i lagen om bostadsanpassningsbidrag som skulle utöka serviceskyldigheten och/eller utredningsansvaret i förvaltningslagen.

Konsultutredningen redovisar vidare att förvaltningslagens bestämmelser om serviceskyldighet och utredningsansvar dock innebär relativt långtgående skyldigheter för en myndighet och det kan därför ifrågasättas om det behövs en lagändring för att sökande av bostadsanpassningsbidrag ska få den hjälp de behöver. Nuvarande bestämmelser och praxis innebär att myndigheten ska anpassa serviceskyldigheten efter förutsättningarna i det enskilda fallet, vilket innebär att en sökande som har särskilda svårigheter ska få mer stöd och hjälp än en sökande utan särskilda svårigheter. Genom en korrekt tillämpning av förvaltningslagens bestämmelser har därför en myndighet relativt långtgående skyldigheter att hjälpa en enskild med en ansökan, särskilt om den enskilde har svårigheter att ansöka själv.

Boverket delar konsultutredningens bedömningar och drar slutsatsen att det är rimligt att anta att en korrekt tillämpning av nuvarande bestämmelser i förvaltningslagen kan vara tillräckligt för att säkerställa att en sökande av bidrag får den hjälp han eller hon behöver.

7.1.5 Slutsats

Boverket anser att det inte finns tillräckliga skäl för närvarande att tillföra särskilda bestämmelser om service- och utredningsskyldighet till lagen om bostadsanpassningsbidrag. Detta bland annat mot bakgrund av vad som ovan nämnts om möjligheterna att få stöd och hjälp genom förvaltningslagens bestämmelser samt i särskilda fall genom andra insatser från samhället. Det kan också tänkas att särskilda regler, beroende på utformningen, i lagen om bostadsanpassningsbidrag skulle kunna leda till att hanteringen av bidraget fördröjs i stället för att tillföra något positivt. Att notera i sammanhanget är också att förvaltningslagens bestämmelser om service- och utredningsansvar anger miniminivåer, och det finns inget som hindrar en kommun att välja att ge service utöver denna nivå.

Boverkets anser dock att åtgärder behöver vidtas för att öka förutsättningarna för att kommunerna totalt sett lever upp till sitt service- och utredningsansvar, liksom en rättssäker handläggning och hantering av

bidraget. Boverket ser möjligheter i ett fortsatt arbete med tillsyn, vägledning och föreskrifter för att uppnå förbättringar. Ett sådant arbete förutsätter självklart att myndigheten framöver har möjlighet att avsätta resurser för att uppnå en tillräcklig nivå på informations- och tillsynsarbete. Inte minst för att förklara och förtydliga det ansvar om service och utredning som kommunerna har i hanteringen av bostadsanpassningsbidraget. I ett sådant arbete ligger naturligtvis också att uppmärksamma kommunerna på det egenansvar som gäller för alla myndigheter att tillse att personal har relevanta kunskaper om bestämmelserna i förvaltningslagen och de regelverk som i övrigt gäller vid myndighetsutövning. Boverket anser därför att särskilda informations- och utbildningsinsatser behöver genomföras och vill i detta sammanhang påtala för regeringen att om sådana ska kunna komma till stånd behöver särskilda medel tillskjutas myndigheten.

7.2 Tillämpning av kraven i 8 § andra stycket respektive 9 § andra stycket då någon annan än sökanden avvikit från tillgänglighetskraven eller låtit bygga ny bostad

Genom nuvarande lag om bostadsanpassningsbidrag ändrades bidragstagar-kretsen så att bidrag alltid lämnas till en person med funktionsnedsättning för anpassning av dennes permanentbostad. Enligt 1992 års lag var det den som ägde en bostad för permanent bruk eller som innehade en sådan bostad med hyres- eller bostadsrätt som ansökte om bidraget för egen eller hushållsmedlems räkning.

I Boverkets översynsrapport från 2014 framförde Boverket att 1992 års bestämmelse om bidragstagar-kretsen inte borde ändras och framförde som argument för detta bland annat att vissa krav som ställdes enligt lagen var naturliga att ställa på den som har rådigheten över bostaden. Under beredningen av lagstiftningsärendet påtalade Boverket till Socialdepartementet att förslaget till en ny bidragstagar-krets skulle få konsekvenser för innebörden av frågor såsom villkoret att bidrag inte lämnas om sökta åtgärder behöver utföras på grund av avvikelser från bygglagstiftningens tillgänglighetskrav och de särskilda villkoren för bidrag i samband med byte av bostad till ett en- eller tvåbostadshus som sökanden själv låtit uppföra.

Av 8 § första stycket 4 i nuvarande lag följer att bostadsanpassningsbidrag inte lämnas om de sökta åtgärderna behöver utföras på grund av avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga i de fall ansökan gäller ett en- eller tvåbostadshus som sökanden har låtit uppföra eller låtit utföra ändringar av, eller i en lägenhet som innehas med bostadsrätt och som sökanden har låtit utföra ändringar i, eller en ägarlägenhetsfastighet som sökanden låtit utföra ändringar i.

Av 9 § andra stycket följer vidare att vid byte av bostad till ett en- eller tvåbostadshus som sökanden själv låtit uppföra lämnas bidrag endast för sådan anordning eller inredning som normalt bara används eller förekommer i sådana hus på grund av att en boende har en funktionsnedsättning. Bidrag lämnas dock inte för hiss.

Boverket saknar statistik över hur dessa bestämmelser tillämpas i kommunerna såvitt avser konsekvenser för sökande som inte själva har avvikit från tillgänglighetskraven eller uppfört ett en- eller tvåbostadshus utan det är någon annan i hushållet som gjort det. Boverket har dock noterat vissa domstolsavgöranden där barn har fått avslag på sina ansökningar, till exempel Förvaltningsrätten i Stockholm, den 12 december 2019 (målnummer 1943-19), där en minderårig sökande fick avslag på sin ansökan med motiveringen att åtgärderna behövde utföras på grund av avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet (8 §). Av domskälen framgår att det var sökandens pappa, tillika vårdnadshavare, som var byggherre när bostaden uppfördes. Någon motivering i övrigt varför sökanden skulle drabbas av pappans avvikelser framgår inte av domen. I ett annat fall, Förvaltningsrätten i Falun, den 12 mars 2021 (målnummer 3608-20), där sökandens föräldrar planerade uppföra ett nytt bostadshus, framgår att den minderåriga sökanden fått avslag på sin ansökan bland annat mot bakgrund av bestämmelsen i 9 § andra stycket.

7.2.1 Slutsats

Om ordalydelsen i 8 § ska följas innebär det att de sökande som själva inte låtit uppföra eller låtit utföra ändringar i ett en- eller tvåbostadshus, eller låtit utföra ändringar i en lägenhet som innehas med bostadsrätt, eller låtit utföra ändringar i en ägarlägenhetsfastighet inte ska omfattas av inskränkningar i rätten till bidrag. Likaså innebär ordalydelsen i 9 § andra stycket att de sökande som vid byte av bostad inte själva har låtit uppföra ett en- eller tvåbostadshus inte ska drabbas av inskränkningar i rätten till bidrag. Boverket noterar att utöver ovan nämnda fall där barn förekommer som sökande kan också andra fall bli relevanta, till exempel vid ansökningar i sambandförhållanden där sökanden av bidraget inte har eller haft rådigheten över de val som gjorts av ägaren av bostaden. Enligt vad Boverket erfar saknas något överrättsavgörande som klarlägger tolkningen av dessa frågor. Likaså saknas kommentarer i propositionen för vägledning. Det finns därför en oklarhet vid tillämpningen av bestämmelserna. Boverket anser dock i nuläget att det inte finns tillräckliga skäl för att i denna rapport lägga fram ett förslag till ändring i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Det finns dock anledning att framöver följa hur frågan utvecklas i praxis och bevaka eventuella överrättsavgöranden.

8 Konsekvensbeskrivning

8.1 Bakgrund

Boverkets uppdrag består i att utvärdera lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag och analysera hur den påverkat bostadsanpassningsbidraget. Om Boverket finner hinder för att personer med funktionsnedsättning ska få tillgång till nödvändiga anpassningar ska myndigheten lämna förslag på åtgärder. Förslagen kan vara förslag på ändringar i lagen om bostadsanpassningsbidrag. Boverket har valt att föreslå förändringar i lagen om bostadsanpassningsbidrag för att åtgärda vissa hinder.

Syftet med förslagen är således att försöka ta bort hinder för att få bostadsanpassningsbidrag. Detta medför givetvis att de flesta förslagen i någon utsträckning kommer att innebära ökade kostnader för kommunerna och på samma gång medföra ökade möjligheter för personer med funktionsnedsättning att få bostadsanpassningsbidrag. Regeringen har i uppdraget pekat på det faktum att såväl kommunernas kostnader för bostadsanpassningsbidragen som antalet beviljade ansökningar minskat sedan början på 2010-talet.

8.2 Berörda aktörer

De aktörer som skulle komma att beröras av de föreslagna förändringarna är bland andra kommunerna. I synnerhet de kommunala handläggare som arbetar med ärenden om bostadsanpassningsbidrag men även de kommunala beslutsfattarna, i de fall det inte är handläggarna som fattar beslut. När begreppet kommunerna används i denna konsekvensbeskrivning avses båda dessa aktörer, om inget annat särskilt anges.

Den andra stora gruppen som berörs av lagförslaget är personer med funktionsnedsättning och deras närstående. Som tidigare i rapporten beskrivits har antalet ansökningar om bostadsanpassningsbidrag sjunkit sedan början av 2010-talet men antalet inkomna ansökningar ligger trots allt på drygt 60 000 årligen och det är således en stor grupp människor som potentiellt kan beröras av förslag rörande denna lagstiftning.

Fastighetsägare som upplåter bostäder i form av hyresrätt eller bostadsrätt, normalt i flerbostadshus, berörs också av lagen. Deras roll och möjligheter har lyfts fram och förtydligats i lagförslaget.

Även företag som tillverkar hjälpmedelsprodukter kan komma att beröras.

Slutligen ska även nämnas domstolarna som i överklagade ärenden kommer att behöva tolka och tillämpa lagen. Deras intresse sammanfaller delvis med de kommunala beslutsfattarnas.

8.3 Boverkets förslag till förändringar i lag om bostadsanpassningsbidrag

Boverket lämnar ett antal förslag till förändringar i lagen. Många av dessa förändringar bedöms dock inte få några större konsekvenser. Nedan går förslagen kortfattat igenom paragraf för paragraf samt de konsekvenser de bedöms medföra. Avslutningsvis bedöms effekterna samlat för de olika grupper som förslagen påverkar.

8.3.1 Sökande och barn

Boverket föreslår att det införs en särskild bestämmelse som avviker från föräldrabalken i fråga om vårdnadshavares ställföreträdarskap. Om sökanden är under 18 år och föräldrarna inte bor tillsammans företräds barnet enbart av den förälder som bor tillsammans med barnet i bostaden som ska anpassas. Det gäller även om den föräldern inte är vårdnadshavare för barnet. Det görs två undantag från att det är personen med funktionsnedsättning som ska ansöka om bostadsanpassningsbidraget. Bidrag för att anpassa ett familjehem åt en person under 18 år ska sökas av och lämnas till person eller personer som har uppdraget som familjehem. Ansökan vid så kallat periodiskt boende ska göras av den som gör åtagandet, om personen med funktionsnedsättning är under 18 år och inte är barn till den som gör åtagandet.

Enligt Föreningen Kommunal Bostadsanpassning (FKBo) förekommer det att handläggningen fördröjs på grund av svårigheter att nå en vårdnadshavare eller för att det råder meningsskiljaktigheter mellan vårdnadshavarna och den ene därför förhalar ansökan. Även i kommunenkäten nämns detta som ett problem och att det till och med medfört att bidrag inte kunnat beviljas.

Boverket bedömer dock att konsekvenserna av detta förslag blir små. Det kan konstateras att under 2021 gick 2,7 procent av antalet beviljade bostadsanpassningsbidrag till personer under 18 år. Kostnaden för anpassningar till barn och unga är dock betydligt högre än för vuxna och stod för drygt 8 procent av den totala bidragssumman under 2021. Boverket har ingen statistik över hur vanligt det är att anpassningar för barn inte kommer till stånd överhuvudtaget eller försenas på grund av att en vårdnadshavare inte kan eller vill medverka med en ansökan avseende den andre förälderns bostad. Boverket bedömer dock att det bör vara få varför detta förslag får små ekonomiska konsekvenser.

Om bidrag inte lämnas eller försenas på grund av att en vårdnadshavare inte kan eller vill medverka med en ansökan avseende den andre förälderns bostad kan detta inte anses vara önskvärt även om kommunernas kostnader skulle minska på grund av detta. I sammanhanget kan det dock också påpekas att Sverige genom barnkonventionen har förbundit sig att i allt se till barnets bästa och att vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i konventionen, till exempel

de särskilda rättigheterna för barn med funktionsnedsättning och barns rätt till skälig levnadsstandard.

8.3.2 Övertagande av bostadsanpassningsbidrag samt möjligheter till reparationsbidrag

Möjligheten till övertagande av bostadsanpassningsbidrag tillkom genom 2018 års lag om bostadsanpassningsbidrag. Det motiverades bland annat genom att ett övertagande förenklar processen för anpassningsärenden i allmänna utrymmen och innebär en möjlighet att undanröja oklarheter om äganderätten med mera för de åtgärder som tillkommit i sådana utrymmen genom bostadsanpassningsbidrag. Av statistiken framgår dock att övertagande har utnyttjats i en liten omfattning. Boverket erfar dessutom att det råder skillnader mellan kommunerna om hur möjligheten till övertagande hanteras. En del kommuner arbetar mer aktivt för övertaganden medan andra kommuner inte uppmärksammar denna möjlighet i samma omfattning.

Boverket föreslår därför att i de fall en ansökan om bostadsanpassningsbidrag avser åtgärder i anslutning till en lägenhet som innehas med hyres- eller bostadsrätt i ett flerbostadshus måste sökanden, innan kommunen kan bevilja bidrag, erbjuda ägaren av bostadshuset att överta rätten till bostadsanpassningsbidraget. Dessutom föreslås en regel om att det blir möjligt att få reparationsbidrag efter ett övertagande.

Syftet med förslaget är att fler fastighetsägare ska överta rätten till bostadsanpassningsbidraget och därmed bli ägare av anpassningsåtgärderna. Under 2020 och 2021 förekom endast knappt 450 fall av övertagande av anpassningsåtgärder i flerbostadshus. Boverkets förhoppning är att detta i och med förslaget ska öka. För kommunernas del har förslaget inga direkta ekonomiska konsekvenser. Det bidrag som tidigare gått till privatpersoner kommer i stället att gå till fastighetsägaren. För fastighetsägaren kan förslaget innebära en möjlighet att, med utgångspunkt i en enskild boendes behov, använda bidraget som en delfinansiering av en mer generell tillgänglighetsskapande åtgärd. Eftersom övertagandet av bostadsanpassningsbidraget är en frivillig möjlighet för fastighetsägaren, får denne själv avgöra om eventuella tilläggsarbeten är en kostnad denne kan tänka sig att ta. Ett övertagande innebär således ingen påtvingad kostnadsökning för fastighetsägaren.

Ett av skälen till att så få övertaganden skett bedöms vara att fastighetsägare inte är intresserade av att ta kostnader för reparationer och underhåll och Boverket föreslår nu att reparationsbidrag beviljas också efter övertagande. Inte heller detta bör få några märkbara ekonomiska konsekvenser. De bidrag för reparationer som tidigare gått till enskilda får nu förutsättas i större utsträckning gå till fastighetsägaren.

8.3.3 Lätt flyttbara rullstolsgarage

Boverket föreslår att 5 § första stycket skrivs om så att det framgår att bostadsanpassningsbidrag lämnas för att byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna i och i anslutning till en bostad. Detta syftar till att belysa att anpassning kan ske på många sätt. Enligt nuvarande lag och tidigare lagstiftning har bidrag kunnat lämnas inte bara för att anpassa eller tillgängliggöra en befintlig funktion på en och samma plats i eller i anslutning till bostaden. Bidrag har också lämnats för att byta och också för att åstadkomma en viss funktion på en annan plats i eller i anslutning till bostaden. I enlighet med uttalandena i propositionen till den nuvarande lagen ska bidrag kunna lämnas för åtgärder som inte är fastmonterade i byggnaden. Det ska dock finnas en tydlig fysisk och funktionell koppling till den fasta funktionen. (Proposition 2017/18:80 sidan 27.) Boverket anser att kopplingen inte behöver finnas i förhållande till just den del i bostaden eller i anslutning till denna där den fasta funktion som behöver anpassas finns. Vidare föreslår Boverket att det förtydligas att vid prövning ska sökandens behov av förvaring av hjälpmedel beaktas.

Detta är det enskilda förslag som kan komma att få störst konsekvenser. Det gäller då framför allt lätt flyttbara rullstolsgarage. Det kan konstateras att antalet sålda rullstolsgarage fallit under den senaste 6–7 årsperioden. Antalet sålda specialtillverkade rullstolsgarage har, enligt statistik från de största tillverkarna, sjunkit från 500–600 stycken under åren 2015–2017 till i genomsnitt runt hundratalet de två till tre senaste åren.

En återgång till siffrorna som förelåg före den tidigare nämnda domen i Högsta förvaltningsdomstolen⁵³ skulle innebära en betydande ökning av kommunsektorns kostnader för bostadsanpassningsbidraget. Enligt kommuner och de största tillverkarna kostar ett rullstolsgarage i storleksordningen 75 000–80 000 kronor, till detta kommer sedan eventuellt markarbete, dragning av el etcetera. Med en ökning av antalet beviljade ärenden till 2015–2017 års nivåer skulle kommunernas kostnader kunna komma att öka med i storleksordningen 40–50 miljoner kronor årligen.

Det kan tyckas vara ganska stora summor men det ska i sammanhanget konstateras att de totala utbetalningarna för bostadsanpassningsbidraget år 2021 var drygt 800 miljoner kronor. Detta var en nedgång från att under första halvan av 2010-talet legat på drygt 1 miljard kronor årligen.

Det bör i sammanhanget dock återigen nämnas att i förarbetena till lagen om bostadsanpassningsbidrag anges att avsikten var att bidrag i vissa fall ska kunna lämnas för enklare förråd för rullstol och andra viktiga hjälpmedel (proposition 2017/18:80, sidan 74).

⁵³ HFD 2020 referat 70.

Det ska också konstateras att kommunerna idag agerar på olika sätt i frågan om rullstolsgarage. Av en enkät från Boverket år 2022 till handläggare av bostadsanpassningsbidrag framgår att 68 procent av kommunerna inte beviljar bostadsanpassningsbidrag till rullstolsgarage och de finns inte heller som hjälpmedel. 11 procent beviljar bostadsanpassningsbidrag till flyttbara garage. 5 procent anger att de finns att tillgå som hjälpmedel. 16 procent av kommunerna uppger att de beviljar bostadsanpassningsbidrag till platsbyggda garage.

För den enskilda skulle denna förändring medföra att fler får möjlighet till att införskaffa mobila rullstolsgarage, något som kan vara väsentligt för en ändamålsenlig bostad. Det finns exempel som visar att det varit svårt för sökande att visa att åtgärder för att kunna förvara sin elrullstol har varit en nödvändig åtgärd för att bostaden ska vara ändamålsenlig. I andra fall har sökanden ansetts kunna förvara den utomhus trots hjälpmedelscentralens krav på förvaring i isolerat utrymme. I tillämpliga fall bör även frågan om ändamålsenlig ventilation och risk för brand vid laddning aktualiseras och om detta medför att förvaring eventuellt måste möjliggöras utanför bostaden. Varken Boverket eller någon annan myndighet reglerar lös inredning och laddning av den frånsett utrymningsvägar, till exempel trapphus, där laddning inte får ske. Det finns dock risker förenat med laddning inne i bostad.

Boverket uttalar vidare att såväl diskmaskiner som tvättmaskiner borde kunna stödjas av bostadsanpassningsbidrag i och med att de kan anses ha en sådan fysisk och funktionell koppling som avses i propositionen till nuvarande lag om bostadsanpassningsbidrag. Detta är dock inte en konsekvens av Boverkets aktuella förslag till ändringar av lagen.

8.3.4 Familjehem enligt LSS

Boverket föreslår att de som bor i familjehem för barn eller ungdomar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, åter ska kunna beviljas bostadsanpassningsbidrag. Det föreslås även tydliggöras att medboende till person som efter biståndsprövning beviljats boende av det slag som räknas upp i 6 § lagen om bostadsanpassningsbidrag ska kunna beviljas bidrag.

Boverkets förslag berör endast ett fåtal varför detta kommer få mycket små konsekvenser. I oktober 2021 var det 44 barn och ungdomar placerade i familjehem för barn eller ungdomar enligt LSS.⁵⁴ Det finns ingen exakt övre åldersgräns angiven, och det förekommer att personer som fyllt 18 år bor i den här typen av familjehem.⁵⁵

⁵⁴ Statistik från Socialstyrelsen. Statistik avseende oktober 2022 publiceras den 5 april 2023.

⁵⁵ År 2021 var 20 år högsta åldern, år 2020 21 år.

Boverket bedömer att förslaget om medboende inte kommer öka kommunernas kostnader. Dels kan det redan i dag förekomma att bidrag beviljas för medboende utifrån syftet med undantaget, att detta tar sikte på just den som beviljas ett boende efter biståndsprövning. Dels är det sannolikt att kostnaderna, om dessa påverkas, minskar. Detta eftersom behovet av anpassning som regel borde vara lägre jämfört med om den medboende bott kvar i den tidigare gemensamma bostaden.

8.3.5 Bostadens skick

Boverket föreslår att bestämmelsen om när en ansökan kan avslås på grund av brister i bostadens skick kompletteras. Det förtydligas att bedömningen av om det råder byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för.

Avseende tillämpningen av bestämmelserna i 8 § om byggnadsteknisk brist, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner förekommer att kommuner avslår ansökningar enbart med hänvisning till inredningens ålder. Det finns domar där förvaltningsrätter i sådana fall delat kommunens bedömning⁵⁶ och domar där förvaltningsrätter ansett att enbart ålder inte är skäl för avslag⁵⁷. Boverket känner inte till något avgörande där kammarrätt eller Högsta förvaltningsdomstolen prövat om enbart ålder kan utgöra avslagsgrund.⁵⁸ Enligt uttalanden i propositionen ska en ansökan inte avslås enbart för att en funktion är omodern och/eller mycket gammal, så länge den fungerar och är hel (proposition 2017/18:80 sidorna 35 och 72–73). Det förekommer vidare att ansökningar avslås efter en bedömning av om skicket på den befintliga inredningen fungerar för den förändrade användning som ansökan avser. Till exempel har ansökningar om bidrag för att byta ut badkar mot dusch avslagits för att väggar och golv inte har tillräckligt fuktskydd om dusch installeras.

Boverket har ingen statistik över hur vanligt detta synsätt är eller hur många avslag som görs enbart med hänvisning till inredningens ålder. Eftersom statistik saknas kan Boverket inte bedöma i vilken utsträckning ansökningar har avslagits på grund av att en funktion är omodern trots att den i övrigt fungerar. Då förslaget medför att färre avslag kan komma att ske kan detta förslag potentiellt komma att påverka kommunernas

⁵⁶ Se till exempel Förvaltningsrätten i Uppsala den 8 november 2019 (målnummer 3396-19 E).

⁵⁷ Till exempel Förvaltningsrätten i Malmö den 21 november 2019 (målnummer 11002-18).

⁵⁸ I till exempel en dom från Kammarrätten i Jönköping den 14 oktober 2021 (målnummer 678-21) utgjorde både skicket och åldern grund för domstolens bedömning att bidrag inte borde beviljas.

kostnader, detta om avslag skett med denna motivering i betydande utsträckning. Det ska dock noteras att Boverkets förslag endast är ett förtydligande för att lagstiftarens ursprungliga intentioner ska framgå tydligare.

8.3.6 Ändringar i bestämmelsen med särskilda villkor för bidrag vid byte av bostad

Boverket föreslår att begreppet ”planlösning” tas bort i bestämmelsen som innehåller särskilda villkor för bostadsanpassningsbidrag vid byte av bostad (9 §). Begreppet ersätts med skrivningen ”hur utrymmena är fördelade och belägna”. Det föreslås också att det tydliggörs att de särskilda villkoren för byte inte gäller när ansökan avser anpassning för en person som beviljats eller anvisats bostaden av en myndighet.

Boverket vill ersätta ”planlösning” med en skrivning som motsvarar hur begreppet ofta tolkas, nämligen hur de olika utrymmen är fördelade och belägna. Boverket ser detta som ett förtydligande. Boverket kan inte med säkerhet veta exakt hur ”planlösning” tolkats i olika kommuner, varför det är omöjligt att ange några siffror. Det torde dock inte få några påtagliga konsekvenser för vare sig antalet ansökningar eller kommunernas beslut.

Förslaget att bestämmelsen inte ska tillämpas när bostaden beviljats eller anvisats av en myndighet är ett förtydligande för att tillämpningsområdet av bestämmelsen ska begränsas till vad som ursprungligen varit syftet, det vill säga att bostaden ska väljas med omsorg. Det handlar till exempel om personer som får en plats i ett familjehem eller kvotflyktingar. När det gäller personer med uppehållstillstånd har kommunen och Migrationsverket ett samarbete och strävar efter att hitta en så lämplig bostad som möjligt. Det borde medföra att det mer sällan aktualiseras behov av mer omfattande anpassningar i dessa fall. Med hänsyn till bestämmelsens syfte kan det inte heller uteslutas att det redan i dag finns kommuner som avstår från att tillämpa 9 § i dessa situationer och alltså inte strikt följer lagtextens ordalydelse. Boverket har dock ingen statistik eller något annat underlag som indikerar hur kommunerna ser på denna fråga. Det är därför inte heller i denna del möjligt att ange några siffror. Boverket tror dock att konsekvenserna är små både i fråga om antalet ansökningar och kommunernas beslut.

8.3.7 Reparationsbidrag till fler åtgärder

Boverket föreslår att reparationsbidrag ska lämnas också för anordning eller inredning som främst är avsedd för att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, även om den inte är av tekniskt slag.

Reparationsbidrag ska kunna beviljas för anordning eller inredning som främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning. Det innebär att till exempel ramper, stödhandtag och

specialanpassade tvättfat (även sådana som inte är höj- och sänkbara) kommer omfattas. Det handlar om anordningar och inredningar som tagits fram för att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, även om sådana produkter samtidigt kan vara till nytta för och användas av andra.

Vad som kan stödjas med bidrag kan förändras med hänsyn till utvecklingen av produkter och också utifrån vad som anses berättiga till bostadsanpassningsbidrag – att bostadsanpassningsbidrag beviljats för anordning eller inredning som behöver repareras är en första förutsättning för reparationsbidrag. Även till exempel sensorstyrda kranar bör enligt Boverkets mening ses som anordning av tekniskt slag och därför kunna stödjas med reparationsbidrag.

Förslaget att reparationsbidrag ska kunna lämnas även om anordningen eller inredningen inte är av tekniskt slag kan komma att öka kostnaderna för kommunerna. Boverket kan dock inte med säkerhet bedöma hur stora kostnadsökningar det kan komma att bli för kommunerna. Det bör dock noteras att exempelvis ramper kan ha lång livslängd.

8.3.8 Upphävd anvisningsrätt

Boverket föreslår att den så kallade anvisningsrätten i 14 § lagen om bostadsanpassningsbidrag upphävs samt att återställningsbidrag ska kunna beviljas för åtgärder i anslutning till bostadsrättslägenheter även om lägenheten inte finns i ett flerbostadshus.

Boverket föreslog redan i samband med rapporten 2014:38 – En översyn av lagen om bostadsanpassningsbidrag – att bestämmelserna om anvisningsrätten skulle upphävas. Boverket anser att det finns skäl att ånyo föreslå att anvisningsrätten tas bort.

Anvisningsrätten används i mycket liten utsträckning. Någon dokumenterad statistik finns inte tillgänglig men det kan nämnas att Boverket deltog vid en konferens med Föreningen Kommunal bostadsanpassning, FKBo, som samlar stora delar av landets handläggare, i november 2022. Av deltagarna angav 86 procent att deras kommuner inte använder sig av anvisningsrätten. De handläggare som svarade att rätten används uppgav samtidigt att den används i mycket ringa omfattning.

Motiven till att ta bort anvisningsrätten är i stort sett desamma som vid tidigare förslag nämligen att som bostadsmarknaden ser ut idag, där de traditionella bostadsförmedlingarna inte längre finns kvar i många kommuner, finns det inte längre skäl att behålla anvisningsrätten som ett villkor för att få återställningsbidrag. Det finns dessutom inget enhetligt system för att söka bostad i Sverige. Antalet kommunala bostadsförmedlingar har varit ungefär detsamma under de senaste åren. För det fall en enskild kommun skulle önska fortsätta med någon form av förmedling med anpassade lägenheter bör det enligt Boverkets uppfattning lösas

genom frivilliga överenskommelser mellan kommunen och fastighetsägarna. Boverket bedömer således att förslaget får mycket små effekter.

När det gäller förslaget att återställningsbidrag ska kunna beviljas för åtgärder i anslutning till bostadsrättslägenheter även om lägenheten inte finns i ett flerbostadshus bedömer Boverket att detta kommer att få små effekter. Under år 2020 och 2021 betalades i genomsnitt cirka 7,2 miljoner kronor ut i återställningsbidrag. Under förutsättning att det kommer att beviljas lika hög andel återställningsbidrag till bostadsrätter i småhus som i övriga bostadsbeståndet kommer kostnaden för detta förslag, för hela kommunsektorn, uppgå till i storleksordningen 150 000 kronor årligen.

8.4 En samlad bedömning

8.4.1 Kommunerna

De flesta av Boverkets förslag bedöms, som tidigare nämnts, inte att få några större konsekvenser för kommunerna, vara sig vad gäller storleken på utbetalade bostadsanpassningsbidrag eller på antalet ansökningar. Undantaget är förslaget gällande 5 §. Boverket bedömer att detta kan leda till kostnadsökningar för kommunsektorn som helhet på i storleksordningen 40–50 miljoner kronor årligen. Det kan givetvis inte göra någon bedömning av vilka kommuner som kan komma att drabbas av detta. Det bör i sammanhanget återigen nämnas att vissa kommuner redan idag ger bidrag till mobila rullstolsgarage.

En del av Boverkets förslag är förtydliganden av nuvarande lagstiftning. Dessa förslag bör kunna underlätta och effektivisera för kommunernas handläggare. Att försöka sätta siffror på detta, det vill säga i vilken mån detta kan ge besparingar i form av minskad tidsanvändning ser Boverket dock inte som möjligt.

8.4.2 Personer med funktionsnedsättning

Förslaget till lagändringar innebär att förutsättningarna för att beviljas bostadsanpassningsbidrag delvis förändras och att vissa bestämmelser görs tydligare. En större förutsebarhet skapas. De flesta av de föreslagna förändringarna bör i det enskilda fallet innebära en större möjlighet att få bostadsanpassningsbidrag jämfört med nu gällande bestämmelser eller rådande praxis.

8.4.3 Fastighetsägare

För fastighetsägare till flerbostadshus innebär lagförslaget att de ges större möjligheter till att överta rätten till bidrag. Ett övertagande kan ge fastighetsägaren möjlighet till delfinansiering av generella tillgänglighetsåtgärder och de problem som enskilt ägda installationer i allmänna utrymmen för med sig kan undvikas.

8.4.4 Företagen

Då förslagen genomgående ökar, eller åtminstone inte minskar, möjligheten för att få bostadsanpassningsbidrag bör detta vara positivt för företag som tillverkar dessa produkter. De flesta av förslagen kommer dock inte innebära någon betydande efterfrågeökning på några särskilda produkter. Undantaget är troligtvis mobila rullstolsgarage som med Boverkets förslag torde kunna komma att efterfrågas i högre utsträckning än de senaste åren. Boverket bedömer att förslagen inte har någon påverkan på små företags förutsättningar eller konkurrensförmåga i förhållande till större företag.

8.4.5 Domstolarna

Vissa av Boverkets förslag kan möjligen medföra att fler ärenden kommer att överklagas. Ett exempel på detta är troligen förslaget som rör flyttbara rullstolsgarage. I vilken utsträckning detta kan komma att ske är dock inte möjligt att bedöma. Å andra sidan bör ett tydligare regelverk underlätta eventuella överprövningar av de kommunala besluten i förvaltningsdomstolarna.

8.4.6 Boverket

Boverket kommer inte direkt att påverkas av de förslag som presenteras. Däremot kommer en del indirekta konsekvenser påverka myndigheten. Förändringar i lagen medför merarbete i form av att skriva om föreskrifter och uppdatera handboken om bostadsanpassningsbidrag. Dessutom föreslås ett antal utbildningsinsatser på områden där inga förslag på lagändringar läggs. Dessa utbildningsinsatser kommer kräva resurser.

8.5 Statsstödsregler

Bidrag med offentliga medel till företag betraktas generellt som statligt stöd. Detta gäller även när kommuner stöttar en ekonomisk verksamhet med offentliga medel och reparationsbidraget är ett kommunalt bidrag. Det är därför nödvändigt att också beakta EU:s statsstödsregler vid utformningen av villkoren för ett eventuellt reparationsbidrag till flerbo- stadshusägare. Den grundläggande statsstödsregeln finns i artikel 107 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Enligt den är statsstöd som utgångspunkt förbjudet. Även om huvudregeln är att statligt stöd är förbjudet, finns vissa möjligheter för EU-kommissionen att godkänna stödet, om det uppfyller vissa angivna krav. Av artikel 108.3 i fördraget följer att ett stöd måste anmälas och godkännas av EU-kommissionen innan det får genomföras. Det finns några undantag från kravet på ett förhandsgodkännande från kommissionen. Genom den allmänna förordningen om stöd av mindre betydelse⁵⁹ kan offentligt stöd ges till ett och samma

⁵⁹ KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 1407/2013 av den 18 december 2013 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

företag som sammanlagt uppgår till ett belopp motsvarande 200 000 euro under tre beskattningsår.

År 2021 beviljades drygt 9 500 ansökningar till en kostnad om knappt 50 miljoner kronor och det genomsnittliga bidragsbeloppet uppgick till 5 250 kronor. Enligt Boverkets uppfattning talar detta för att ett kommande reparationsbidrag för ägare av flerbostadshus vid övertagande skulle ligga under de beloppsgränser som framgår av förordningen om stöd av mindre betydelse och därmed undgå ett krav på förhandsgodkännande från kommissionen.

8.6 Övriga konsekvenser

Boverket bedömer inte att förslagen får några andra betydande konsekvenser. Detta gäller exempelvis konsekvenser för jämställdhet, konsekvenser för barn (förutom vad som framgår av 8.3.1) eller konsekvenser för miljön. Några av Boverkets förslag innebär ökade incitament för att reparera produkter i stället för att ersätta dessa med nya vilket torde vara mer miljövänligt. Det är dock inte möjligt att bedöma i vilken utsträckning detta skulle få märkbar miljöpåverkan. Inte heller bostadsmarknaden bedöms påverkas i någon märkbar utsträckning även om vissa av förslagen kan bidra till ett ökat kvarboende i hemmen.

9 Författningskommentar

3 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas till en person med funktionsnedsättning (sökande) för anpassning av dennes permanentbostad. *Bidrag för att anpassa ett familjehem åt en person med funktionsnedsättning under 18 år söks dock av och lämnas till den som har uppdraget som familjehem.* Om bostaden hyrs i andra hand, lämnas bidrag endast om anpassningsåtgärden är skäligen med hänsyn till hur långvarig upplåtelsen är.

Om någon åtar sig att regelbundet under vissa perioder svara för omvårdnaden av en person med funktionsnedsättning i sin bostad och om åtagandet kan antas avse en längre tid, lämnas bidrag även för anpassning av den bostaden. *Bidraget söks av och lämnas till den som gör åtagandet, om personen med funktionsnedsättning är under 18 år och inte är barn till den som gör åtagandet.*

Om sökanden är under 18 år och föräldrarna inte bor tillsammans företräds barnet av den förälder vars bostad ska anpassas för barnet.

Innan bostadsanpassningsbidrag kan lämnas för åtgärder i anslutning till en lägenhet i ett flerbostadshus som innehas med hyres- eller bostadsrätt måste sökanden ha erbjudit ägaren av huset att överta rätten till bostadsanpassningsbidrag enligt 4 §.

Den andra meningen i paragrafens första stycke är ny. Den handlar om när en person med funktionsnedsättning har eller ska ha sitt permanenta boende i ett familjehem och är under 18 år. Det är då inte personen med funktionsnedsättning utan den eller de personer som har uppdraget att vara familjehem som ska ansöka om och – om förutsättningarna är uppfyllda – beviljas bidraget. Ålder när ansökan inkommer till kommunen avgör vem som ska vara part i ärendet.

Den andra meningen i paragrafens andra stycke är också ny. Även den innebär en inskränkning i huvudregeln att det är personen med funktionsnedsättning som ska vara den som ansöker om och beviljas bostadsanpassningsbidraget. Vid periodiskt boende söks bidraget av den som gör åtagandet att svara för omvårdnaden, om personen med funktionsnedsättning är under 18 år och inte är barn till den som gör åtagandet. Även här ska ålder när ansökan inkommer till kommunen avgöra vem som ska vara part i ärendet.

Det tredje stycket är nytt. Bestämmelsen har tillkommit för att underlätta anpassningar när sökanden är under 18 år och barnets föräldrar inte bor tillsammans. Det är den förälder vars bostad ska anpassas som ska ansöka för barnets räkning, det vill säga vara ställföreträdare för barnet. Detta ska gälla oavsett om den föräldern är vårdnadshavare eller inte. Det är en avvikelse från föräldrabalkens reglering. En vårdnadshavare har alltså inte någon rättighet att företräda barnet vid anpassning av den andra

förälderns bostad. Om dock den förälder som inte bor i bostaden som ska anpassas är ägare till eller har nyttjanderätt till bostaden krävs ett medgivande enligt lagens 10 §.

Bestämmelsen i fjärde stycket är ny och innebär att en sökande av bostadsanpassningsbidrag, i de fall ansökan avser åtgärder i anslutning till en lägenhet som innehas med hyres- eller bostadsrätt i ett flerbostadshus, måste erbjuda ägaren av huset att överta rätten till bidrag. Ett sådant erbjudande kan lämpligen framställas till ägaren av bostadshuset i samband med diskussioner om medgivande och utfästelse enligt 10 §. Kommunen kan då ta hänsyn till denna information i sin fortsatta handläggning, och av kommande beslut om bidrag ska framgå om en ägare av ett flerbostadshus övertar rätten till bostadsanpassningsbidrag enligt 4 §.

Ett övertagande enligt 4 § förutsätter att bostadsanpassningsbidraget har beviljats i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket och att ägaren åtar sig att låta utföra de åtgärder som bidraget avser. I kommande föreskrifter till bestämmelsen kan Boverket, liksom idag sker, reglera den närmare praktiska hanteringen av överlåtelse av bidraget.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.2 och 6.3.

4 § Ägare av ett flerbostadshus får överta rätten till bostadsanpassningsbidrag som har beviljats för anpassningsåtgärder i anslutning till en lägenhet som innehas med hyres- eller bostadsrätt. Detta gäller under förutsättning att bostadsanpassningsbidraget har beviljats i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket och att ägaren åtar sig att låta utföra de åtgärder som bidraget avser.

Paragrafen ändras på så sätt att det inte längre är ett krav att sökanden av bostadsanpassningsbidrag måste vilja överlåta sin rätt till bidrag för att ett övertagande ska kunna komma tillstånd. I de fall ägaren av bostadshuset förklarar sig villig att överta rätten till bidrag efter förfrågan enligt 3 § får sökandens intresse av ett ägande stå tillbaka. På så sätt kan anpassningar i anslutning till lägenheter, såsom entréer och andra allmänna utrymmen, komma i samma hand som ägaren av bostadshuset om ägaren är villig att överta bidraget.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.3.

5 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas för att *byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna* i och i anslutning till en bostad.

Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för *personen med funktionsnedsättning*. Vid denna prövning ska behovet av förvaring av hjälpmedel beaktas. Bidrag lämnas inte om behovet kan tillgodoses med hjälpmedel som erbjuds av regionen eller kommunen enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Lag (2019:983).

I paragrafens första stycke preciseras att bostadsanpassningsbidrag lämnas för att byta, flytta, komplettera eller på annat sätt anpassa de fasta funktionerna i och i anslutning till en bostad. Bidrag ska till exempel kunna beviljas för lätt flyttbara rullstolsgarage.

I paragrafens andra stycke första mening ersätts ”sökanden” med ”personen med funktionsnedsättning”. Det är en följd av ändringarna i 3 § som innebär att det inte alltid är personen med funktionsnedsättning som ska ansöka om bostadsanpassningsbidrag (avsnitt 6.2).

I paragrafens andra stycke införs en ny mening om att behovet av förvaring av hjälpmedel ska beaktas vid prövning av ändamålsenligheten.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.4.

6 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte till den som efter en särskild biståndsprövning beviljats och bor i sådan bostad som avses i 5 kap. 5 § andra stycket eller 7 § tredje stycket socialtjänstlagen (2001:453) eller i 9 § 8 i fråga om bostad med särskild service för barn eller ungdomar eller 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Den föreslagna lydelsen av bestämmelsen anger inte längre familjehem enligt 9 § 8 LSS. Det innebär att anpassningar i familjehem enligt LSS kommer omfattas av bostadsanpassningsbidraget i likhet med vad som gäller för anpassningar i familjehem enligt socialtjänstlagen, eventuellt i förening med lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

Bestämmelsen har dessutom skrivits om så att det tydligare framgår att det bara är personen med ett biståndsbedömt boende som undantas från bidraget. En följd av det blir att en medboende kan beviljas bostadsanpassningsbidrag så länge personen inte själv beviljas en plats i boendet efter en biståndsbedömning. Alla medboende ska kunna komma i fråga för bidraget oavsett vilken prövning som beslutet att bevilja medboende grundar sig på.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.5.

7 § Vid tillämpningen av bestämmelserna i 5 § ska utöver sedvanliga bostadsfunktioner även beaktas behovet av

1. åtgärder för att möjliggöra rehabilitering, funktionsträning och sjukvård för *personen med funktionsnedsättning*, om behovet inte skäligen bör tillgodoses på annat sätt, och
2. åtgärder som gör det möjligt för *personen med funktionsnedsättning* att utöva hobbyverksamhet, om han eller hon på grund av sin funktionsnedsättning inte kan delta i aktiviteter utanför bostaden.

Det görs språkliga ändringar i paragrafen. I punkt 1 och 2 ersätts ”sökanden” med ”personen med funktionsnedsättning”. Det är en följd av ändringarna i 3 § som innebär att det inte alltid är personen med funktionsnedsättning som ska ansöka om bostadsanpassningsbidrag.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.2.

8 § Bostadsanpassningsbidrag lämnas inte om de sökta *åtgärderna skulle innebära ett avhjälpande av:*

1. byggnadstekniska brister,
2. eftersatt underhåll,
3. avsaknad av eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner, eller
4. avvikelser från bygglagstiftningens krav på tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Bedömningen av om det finns byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska avse skicket före anpassningen utan beaktande av vilka åtgärder bidrag söks för.

Första stycket 4 tillämpas endast när ansökan gäller

1. ett en- eller tvåbostadshus som sökanden har låtit uppföra eller låtit utföra ändringar av,
2. en lägenhet som innehas med bostadsrätt och som sökanden har låtit utföra ändringar i, eller
3. en ägarlägenhetsfastighet som sökanden har låtit utföra ändringar i.

Första stycket innehåller en språklig ändring för att det tydligare ska framgå att brister i bostaden kan medföra att bidrag inte lämnas, även om åtgärden är nödvändig på grund av funktionsnedsättningen.

Andra stycket är nytt. Det handlar om hur bedömningen av om det finns byggnadstekniska brister, eftersatt underhåll och/eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner ska göras. Bedömningen ska utgå från skicket före anpassningen, till exempel på anordning, inredning och material. Åldern i sig är inte avgörande. Lagtexten uttrycker avsedd tillämpning av bestämmelsen i enlighet med propositionen till nuvarande lag (proposition 2017/18:80 sidorna 35 och 72–73). En ansökan ska alltså inte avslås enbart för att en funktion är omodern och/eller mycket gammal, så länge den fungerar och är hel. Skicket avser bland annat

funktionalitet. Skicket kan också avse – vid bedömningen av om det föreligger byggnadsteknisk brist eller avsevärda brister i grundläggande bostadsfunktioner – om eventuella krav på till exempel fuktsäkerhet respektive bostadsutformning har följts när byggnaden uppfördes eller ändrades. Skicket ska sättas i relation till förhållandena före anpassningen och inte bedömas med hänsyn till de åtgärder som bidrag söks för. Om en ansökan till exempel gäller att byta ut ett badkar mot en dusch ska avslag inte göras för att fuktskyddet inte skulle vara tillräckligt efter bytet.

Avsaknad av grundläggande bostadsfunktioner och avvikelser från tillgänglighetskraven nämns inte i paragrafens andra stycke, eftersom det är en annan typ av bedömning som ska göras i dessa fall.

Gränsen mellan de olika bristerna är något flytande. Det kan till exempel uppkomma fall där en och samma brist kan definieras både som eftersatt underhåll och som en avsevärd brist i grundläggande bostadsfunktioner. Om kommunen anser att en ansökan helt eller till viss del ska avslås på grund av 8 § ska den ange vilken eller vilka punkter i bestämmelsen som tillämpas och de omständigheter som lett fram till bedömningen att 8 § är tillämplig.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.6.

9 § Vid byte av bostad lämnas inte bostadsanpassningsbidrag till sådana åtgärder som beror på att den nya bostaden i fråga om storlek, *hur utrymmena är fördelade och belägna*, antal våningsplan eller andra nivåskillnader i eller i anslutning till bostaden är uppenbart olämplig med hänsyn till funktionsnedsättningen. *Bestämmelsen tillämpas inte om den nya bostaden är beviljad eller anvisad av en myndighet.*

Är den nya bostaden ett en- eller tvåbostadshus som sökanden låtit uppföra, lämnas bidrag endast för sådan anordning eller inredning som normalt bara används eller förekommer i sådana hus på grund av att en boende har en funktionsnedsättning. Bidrag lämnas dock inte för hiss.

Bestämmelserna i första stycket, *första meningen*, och andra stycket ska tillämpas i fråga om sådana åtgärder som är nödvändiga vid tiden för bytet av bostaden.

I första stycket första meningen ersätts begreppet planlösning med ”hur utrymmena är fördelade och belägna”. Om den åtgärd som bidrag söks för var nödvändig vid bostadsbytet och beror på hur utrymmena i eller i anslutning till bostaden är fördelade och belägna ska bidrag inte lämnas om bristen gör bostaden uppenbart olämplig. I bedömningen av detta ingår storlek och mått på enskilda rum och ytor. Hur inredningen är utformad och placerad i utrymmena, till exempel i kök och hygienrum, är inte en omständighet som gäller utrymmenas fördelning eller belägenhet. Ett badkar till exempel, oavsett om det är inmurat eller inte, är alltså ingen omständighet som ska beaktas vid tillämpningen av första stycket.

Andra meningen i första stycket är ny. Där framgår att första meningen inte ska tillämpas om den nya bostaden är beviljad eller anvisad av en myndighet. De särskilda villkoren för byte gäller alltså inte när ansökan avser anpassning för en person som beviljats eller anvisats bostaden av en myndighet.

Kompletteringen görs för att tillämpningsområdet ska begränsas i enlighet med bestämmelsens syfte, det vill säga att den nya bostaden ska väljas med omsorg. När det inte är personen själv utan en myndighet som ytterst har valt bostaden ska de särskilda villkoren för bidrag inte tillämpas. Det kan till exempel handla om en person som ska bo i ett familjehem eller personer som anvisats en bostad efter att ha fått uppehållstillstånd.

I tredje stycket görs en språklig ändring som en följd av den nya meningen i första stycket.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.7.

10 § Om någon annan än sökanden helt eller till viss del äger bostaden eller gemensamma utrymmen eller tomt i anslutning till bostaden eller om någon annan än sökanden helt eller till viss del innehar bostaden med hyres- eller bostadsrätt eller annan nyttjanderätt, lämnas bostadsanpassningsbidrag endast om

1. samtliga ägare och, i förekommande fall, nyttjanderättshavare har medgett att anpassningsåtgärderna får vidtas, och
2. samtliga ägare har utfäst sig att inte kräva ersättning av sökanden eller nyttjanderättshavare för att återställa anpassningsåtgärderna.

Medgivande och utfästelse enligt första stycket behöver inte inhämtas av upplåtare av tomträtt.

Om en ägare av ett flerbostadshus övertar rätten till bidrag enligt 4 § behöver medgivande och utfästelse enligt första stycket inte inhämtas.

Bestämmelsen i tredje stycket är ny och innebär att om ett övertagande av rätten till bidrag enligt 4 § kommer till stånd behöver medgivande och utfästelse enligt första stycket inte inhämtas. Detta eftersom det är ägaren av flerbostadshuset som kommer att genomföra anpassningsåtgärderna och medgivande och utfästelse då blir överflödiga.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.3.

§ 11 Bidrag lämnas för att reparera sådan anordning eller inredning som har installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag enligt denna lag eller motsvarande äldre bestämmelser om

1. anordningen eller inredningen är av tekniskt slag,
2. *anordningen eller inredningen främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, eller*
3. anordningen eller inredningen har utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen.

I fråga om anordning eller inredning av tekniskt slag lämnas bidrag även för besiktning och annat underhåll än reparation.

Ansökan görs av den som enligt 3 § ska ansöka om bostadsanpassningsbidrag eller av den som äger ett flerbostadshus och har övertagit en rätt till bostadsanpassningsbidrag för anordningen eller inredningen enligt 4 §.

Bidrag lämnas endast om åtgärderna är nödvändiga för att bostaden ska vara ändamålsenlig för *en person med funktionsnedsättning*. Bidrag lämnas inte till den som efter en särskild biståndsprövning beviljats och bor i sådan bostad som avses i 6 §.

Punkt 2 i paragrafens första stycke är ny. Reparationsbidrag ska kunna beviljas för anordning eller inredning som främst är avsedd att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning. Det innebär att till exempel ramper, stödhandtag och specialanpassade tvättfat (även sådana som inte är höj- och sänkbara) omfattas. Det handlar om anordningar och inredningar som ursprungligen tagits fram för att tillgodose behov hos personer med funktionsnedsättning, även om sådana produkter samtidigt kan vara till nytta för och användas av andra.

Innehållet i den nya punkten 3 motsvarar det hittillsvarande innehållet i punkt 2. Bidrag kan fortfarande lämnas om anordningen eller inredningen har utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen.

Vissa anordningar och inredningar kan falla in under såväl punkten 1 som punkten 2. Punkten 3 aktualiseras oavsett vad det är för typ av anordning eller inredning som utsatts för onormalt slitage på grund av funktionsnedsättningen.

Anordningar och inredningar som bedöms vara av tekniskt slag kan även komma i fråga för bidrag för besiktning och annat underhåll än reparation. Detta i enlighet med vad som redan gäller enligt paragrafens andra stycke.

Som exempel på vad som ingår i kretsen anordning och inredning av tekniskt slag nämns i propositionen hissar, dörrautomatik, spisvakter, anordning för att göra inredning höj- och sänkbar, toalettstolar med spol- och torkfunktion eller anordning som kompletterar befintliga toalettstolar

med dessa funktioner (proposition 2017/18:80 sidorna 76–77). Propositionens exempel är inte uttömmande. Vad som kan stödjas med reparationsbidrag förändras med hänsyn till utvecklingen av produkter. Det påverkas också av vad som anses berättiga till bostadsanpassningsbidrag, eftersom en första förutsättning för reparationsbidrag är att anordningen eller inredningen installerats med stöd av bostadsanpassningsbidrag. Även till exempel sensorstyrda kranar bör enligt Boverkets mening ses som anordning av tekniskt slag och därför kunna stödjas med reparationsbidrag.

Innehållet i tredje stycket är nytt.

I första ledet framgår att samma sökandekrets gäller som för bostadsanpassningsbidraget (se avsnitt 6.2). Den föreslagna bestämmelsen i 3 § tredje stycket, om ställföreträdarskap för barn under 18 år när föräldrarna inte bor tillsammans, ska också tillämpas vid ärenden om reparationsbidrag. I hittillsvarande utformning av paragrafen framgår inte vem som ska ansöka.

Av andra ledet framgår att även den som äger ett flerbostadshus och har övertagit en rätt till bostadsanpassningsbidrag för anordningen eller inredningen enligt 4 § kan ansöka om reparationsbidrag. Bestämmelsen utesluter inte att även en person med en funktionsnedsättning som bor i flerbostadshuset (eller i förekommande fall den som har uppdraget som familjehem eller gjort ett åtagande för periodiskt boende, se avsnitt 6.2) kan söka och beviljas reparationsbidrag i de fall ett övertagande av bostadsanpassningsbidrag enligt 4 § har skett. Enligt Boverkets mening bör därvid möjligheten att söka reparationsbidrag inte bara vara förbehållet den person som först har erhållit bidraget och överlåtit det på ägaren av flerbostadshuset enligt 4 §. Även andra personer i ett flerbostadshus ska kunna söka reparationsbidrag. Denna möjlighet för andra att söka reparationsbidrag bör gälla för att kunna få till stånd reparationer i de fall som en ägare av bostadshuset av olika anledningar inte inleder ett reparationsbidragsärende. Det förutsätter att fastighetsägaren tillåter detta. Reparationsbidrag efter ett övertagande utgör inget undantag från prövningen av övriga villkor enligt 11 §. Till exempel beviljas bidrag endast om åtgärden är nödvändig för att bostaden ska vara ändamålsenlig för en person med funktionsnedsättning. Rent praktiskt torde i de fall bostadsägaren ansöker om reparationsbidrag denne få be personen med funktionsnedsättning att lämna in sakkunnigintyg till kommunen vid eventuell begäran.

Fjärde stycket motsvaras delvis av det tredje stycke som gällt tills nu. I första meningen görs en språklig ändring. ”Sökanden” ersätts med ”en person med funktionsnedsättning”. Det är en följd av ändringarna i 3 § som innebär att det inte alltid är personen med funktionsnedsättning som ska ansöka om bostadsanpassningsbidrag.

I fjärde stycket andra meningen anges att bidrag inte lämnas till den som efter en särskild biståndsprövning beviljats och bor i sådan bostad som avses i 6 §. Med denna skrivning framgår indirekt att en medboende till en person som har ett biståndsbedömt boende kan beviljas reparationsbidrag.

För alla slag som omfattas av reparationsbidraget bör liksom i dag gälla att om det inte lönar sig eller är omöjligt att reparera anordningen eller inredningen bör bidrag kunna beviljas på nytt. Detta efter en prövning enligt 5 § av behovet och av om detta kan tillgodoses med en annan typ av anpassningsåtgärd eller med ett hjälpmedel. Ett sådant förfarande är i enlighet med tidigare propositionsuttalanden (proposition 2017/18:80 sidorna 43 och 77).

På samma sätt som gäller för bostadsanpassningsbidrag kan reparationsbidrag sökas i efterhand, det vill säga efter det att åtgärden har utförts. Det kan underlätta då reparationsåtgärder inte sällan är av mer eller mindre akut karaktär.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.2, 6.3 och 6.8.

§ 12 Ägare av bostadshus har rätt till bidrag för kostnader för återställning av anpassningsåtgärder (återställningsbidrag) som har utförts

1. i eller i anslutning till en lägenhet som innehas med hyresrätt eller ett en- eller tvåbostadshus som hyrs ut,
2. i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt, eller
3. i anslutning till en ägarlägenhetsfastighet.

Ändringen avser en justering av andra punkten i paragrafen på så sätt att skrivningen ”i ett flerbostadshus” tas bort. Detta möjliggör att återställningsbidrag kan beviljas för åtgärder i anslutning till en lägenhet som innehas med bostadsrätt oavsett i vilken hustyp denna är belägen.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.9.

§ 14 Bestämmelserna i paragrafen upphävs.

Bestämmelsen om anvisningsrätt utgår. En kommun behöver därmed vid bidragsgivningen inte ta hänsyn till om lägenheten kan anvisas till någon annan person med funktionsnedsättning.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.9.

§ 18 I ett beslut om bidrag ska det anges:

1. *de åtgärder som bidraget avser,*
2. *det högsta belopp som kan utbetalas om bidrag lämnas i form av kontantbidrag enligt 16 § första stycket,*
3. *om en ägare av ett flerbostadshus övertar rätten till bostadsanpassningsbidrag enligt 4 §,*
4. *om bidrag lämnas som ett kommunalt åtagande enligt 16 § andra stycket, och*
5. *om bidrag lämnas genom att en begagnad anordning överlämnas enligt 16 § tredje stycket.*

Bestämmelsen om beslut om bidrag formuleras om i en punktlista för att öka tydligheten i paragrafen. Bestämmelsen i tredje punkten är ny och behandlar de fall där ett övertagande av rätten till bostadsanpassningsbidrag kommer till stånd. I dessa fall ska det anges i beslutet om ett övertagande enligt 4 § kommer till stånd. I övrigt sker bara redaktionella ändringar.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.3.

Övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den xx xx 20xx.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om bidrag som har kommit in till kommunen före ikraftträdandet.

Boverket har inte föreslagit något ikraftträdandedatum. Enligt punkt 2 ska äldre föreskrifter gälla för ansökningar om bidrag som har kommit in till kommunen före detta datum. Om de nya bestämmelserna skulle kunna leda till en mer generös utgång i ärendet är det möjligt att återkalla ansökan. Därefter kan en ny ansökan göras efter att lagändringarna har trätt i kraft, eventuellt av en annan person eftersom sökandekretsen ändras i vissa fall enligt Boverkets förslag i 6.2.

Boverkets överväganden finns i avsnitt 6.10.

10 Bilagor

Bilaga 1 Uppdrag om bostadsanpassningsbidrag

Bilaga 2 Kvantitativ analys – Utveckling av bostadsanpassningsbidraget

Bilaga 3 Enkät kommuner

Bilaga 4 Enkät arbetsterapeuter

Bilaga 5 Enkät brukare

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se

Godkännande

Dnr: SOC 2024/27

Handläggare

Jenny Nordberg Durmaz
Jenny.NordbergDurmaz@vanersborg.se
0521-721314

Mottagare

Socialnämnden

Uppföljning av socialutskottets arbete under 2023

Förslag till beslut

Socialnämnden lägger informationen om socialutskottets arbete under 2023 till handlingarna.

Sammanfattning av ärendet

Uppföljningen av socialutskottets arbete under 2023 är i huvudsak av kvantitativ karaktär och skildrar omfattningen av utskottets arbete. Redovisningen omfattar bland annat antal sammanträden, ärenden per verksamhetsområde, ordförandebeslut, domar m.m. I uppföljningen för 2023 kan bland annat noteras en minskning av det totala antal ärenden som handlagts i socialutskottet.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Jämfört med föregående år är det en minskning av antalet ärenden som socialutskottet haft att handlägga. Antal paragrafer var 563 st. (2022, 615 st.). Under 2023 har genomförts 29 sammanträden, varav sex extra sammanträden. Socialutskottet har under 2023 haft sammanträde varannan vecka, bortsett från semesterperioden under sommaren då sammanträde har hållits var tredje vecka.

Fördelningen av ärenden redovisas i följande tabell.

Sammanställning åren 2018-2023

	<u>2023</u>	<u>2022</u>	<u>2021</u>	<u>2020</u>	<u>2019</u>	<u>2018</u>
Antal sammanträden	29	26	27	26	26	27
Paragrafer	563	615	712	750	817	889
Ordförandebeslut	53	82	107	72	97	149
Återremisser	0	0	0	0	0	0
Förlängd utredningstid	11	3	3	3	23	10

Antal ärenden per avdelning *	2023	Procent	2022	Procent
VSU Biståndsenheten Vård och omsorg	1	0,18%	3	0,5 %
VSU Biståndsenheten Personlig stöd och omsorg	78	14,4%	80	13,5 %
Individ- och familjeomsorg, varav	462		506	86 %
Barn och unga	218	40%	229	45 %
Familjehem och Familjerätt	223	41%	253	50 %
Vuxenstöd (tidigare Missbruk och Råd och stöd	16	2,9%	19	4 %
Försörjningsstöd	3	0,5%	5	1 %
Domar	121		158	
varav domar som gått kommunen emot, helt eller delvis	5	4%	12	8 %

*Paragraferna som avhandlar den återkommande rapporteringen av domar och beslut är inte medräknad i statistiken.

Underlag

Statistik socialutskottets sammanträden 2023

Karin Hallberg

Förvaltningschef, Socialförvaltningen

2024-02-21

Dnr: SOC 2023/113

Handläggare

Helena Gidgård
helena.gidgard@vanersborg.se
0521-72 24 90

Mottagare

Socialnämnden

Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), kvartal 4, år 2023

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen om rapporten av ej verkställda beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) för kvartal 4, år 2023 och överlämnar den till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Sammanfattning av ärendet

Kommunen är enligt lag skyldig att anmäla samtliga gynnande beslut som inte verkställts inom tre månader. Syftet är att stärka rättssäkerheten för enskilda som beviljats bistånd. När en beviljad insats inte verkställts inom tre månader ska ansvarig nämnd rapportera detta till kommunens revisorer, kommunfullmäktige och Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader. Rapportering till IVO sker separat via e-tjänst i enlighet med socialnämndens delegeringsordning punkt 1.5.8.

För kvartal 4, år 2023, har socialnämndens verksamheter sammanlagt 28 ej verkställda gynnande beslut/avbrott i verkställighet utifrån LSS och SoL.

Underlag

- Rapportering av ej verkställda gynnande beslut enligt 16 kap 6 f-g § socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), kvartal 4, år 2023

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

Kommunfullmäktige
Biståndsenheten
Revisorerna

2024-02-14

Dnr: SOC 2024/5

Handläggare

Zana Savic

zana.savic@vanersborg.se

0521-72 17 30

Mottagare

Socialnämnden

Revidering av socialnämndens delegeringsordning

Förslag till beslut

Socialnämnden reviderar socialnämndens delegeringsordning i enlighet med bilaga.

Sammanfattning av ärendet

Det finns behov av att revidera socialnämndens delegeringsordning.

I avsnitt 9 i socialnämndens delegeringsordning delegeras beslut avseende tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen. Punkt 9.1.5 och 9.1.6 rör beslut om utökning av dryckessortiment samt serveringsyta. Utökning av tillstånd kan även röra andra typer av utökning. För att underlätta handläggningen och möjliggöra att alkoholhandläggare kan ta beslut i andra typer av utökning gällande tillstånd enligt alkohollagen föreslås att punkt 9.1.5 revideras att röra all form av beslut om utökat/utvidgat tillstånd. Punkt 9.1.6 tas bort då den reviderade punkten 9.1.5 även innefattar beslut om utökning av serveringsyta.

Vidare behöver mindre redaktionella ändringar göras då efterföljande punkter får nytt punktnummer.

Föreslagna ändringar är markerade med gult i dokumentet *Förslag till revidering-Socialnämndens delegeringsordning, 2024-02-29*.

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

Förslag till revidering- Socialnämndens delegeringsordning, 2024-02-29

Sändlista

Alkoholhandläggare

Nämndsekreterare

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

Vänerns kommun

Delegeringsordning

Socialnämnden

Förslag till revidering – 2024-02-29

Fastställt av socialnämnden, 2023-01-26, § 18,
reviderad 2023-12-14, § 143
revideringen gäller från och med 2023-12-20
Bilaga reviderad 2024-01-25, § 11

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

Innehåll

Delegering av beslutanderätt inom socialnämnden	4
Vad innebär delegering?.....	4
Förutsättningar för nämndens delegeringsrätt.....	4
Vad kan delegeras?.....	4
Delegering och ren verkställighet	5
Vem kan man delegera till?	6
Vidaredelegering	6
Delegering av beslutanderätten i brådskande ärenden där socialnämndens avgörande inte kan avvaktas.....	6
Anmälan av delegeringsbeslut.....	7
Beslut som ska tas av socialutskott	7
Delegeringsförbud	8
Förkortningar på lagar, författningar och förordningar	10
1. Förvaltningsgemensamt	11
1.1 Allmänna ärenden	11
1.2 Ärendehantering, yttranden m.m	11
1.3 Överklaganden m.m	12
1.4 Polisanmälan, lämna ut uppgifter	13
1.5 Lämna ut uppgifter, upplysningar, anmälan m.m	13
2. Ekonomiska ärenden	15
2.1 Allmänt.....	15
2.2 Fonder	16
2.3 Projektmedel.....	17
3. Arbete, sysselsättning och integration	18
3.1 Allmänt.....	18
3.2 Personalärenden, specifikt arbete, sysselsättning och integration	18
4. Individ- och familjeomsorg	19
4.1 Gemensam handläggning	19
4.2 Yttrande vid misstänkt brottslighet.....	19
4.3 Övriga yttranden	20
4.4 Försörjningsstöd m.m. - utredning och insatsbeslut	20
Dödsboärenden	21
4.5 Vuxna med missbruksproblematik.....	22

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
	Utredning enligt SoL och LVM			22
	Bistånd och insatser i öppenvård			22
	Vård utom hemmet.....			22
	LVM			23
4.6	Vuxen, våld i nära relation			24
	Utredning			24
	Skyddat boende			24
	Bistånd och insatser i öppenvård			25
4.7	Barn, unga och familj.....			25
	Utredning, förhandsbedömning, uppföljning m.m.....			25
	Bistånd och insatser i öppenvård			26
	Placeringsärenden barn och ungdom.....			27
	LVU.....			29
4.8	Familjerätt - Ärenden gällande faderskap och föräldraskap			31
	Familjerätt - Ärenden gällande vårdnad, boende och umgänge.....			32
	Adoption			33
	Övrig familjerätt			33
5.	Omsorg om funktionshindrade			35
5.1	Beslut om utredning m.m			35
5.2	Beslut avseende insatser enligt SoL			35
5.3	Beslut avseende insatser enligt LSS			36
6.	Vård och omsorg			39
6.1	Beslut avseende utredningar, verkställighet m.m.....			39
6.2	Beslut avseende insatser			39
7.	Yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvårdens område			41
8.	Färdtjänsthandläggning.....			42
9.	Tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen			43
9.1	Alkohollagen			44
9.2	Övriga yttranden			44
BILAGA				45
	Förteckning över förordnade personer, kompletterande beslutanderätt.....			45
	Förteckning över förordnade personer, begära polishandräkning			45

Delegeringsordning		Fastställd av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning

Delegering av beslutanderätt inom socialnämnden

Vad innebär delegering?

Delegering enligt kommunallagen (KL) innebär att beslutanderätten, i ett visst ärende eller i en ärendegrupp, flyttas över till någon annan (= delegaten). Delegaten träder helt in i socialnämndens ställe. Ett beslut av delegaten ses som ett socialnämndens beslut och kan överklagas genom laglighetsprövning. Socialnämnden kan inte ändra delegatens beslut men kan naturligtvis återkalla delegeringsuppdraget.

Socialnämnden kan också genom eget handlande föregripa ett beslut i ett enskilt ärende genom att själv ta över ärendet och fatta beslut. Socialnämnden har redovisningsansvaret, men delegaten har det juridiska ansvaret (t.ex. tjänstefel, skadestånd).

Förutsättningar för nämndens delegeringsrätt

Delegering inom en nämnd förutsätter *alltid beslut i två led*. Först måste fullmäktige i ett *reglemente* eller i ett *särskilt beslut* ha uppdragit till nämnden att hantera ett visst verksamhetsområde eller besluta i vissa ärenden eller ärendegrupper. Därefter kan nämnden om den vill besluta om delegering av denna beslutanderätt. Nämnden lämnar delegeringsuppdrag genom *särskilt beslut* eller genom att fatta beslut om en *delegeringsordning* där beslutanderätten i olika ärenden överförs till delegater.

Nämnden beslutar själv i vilka ärenden eller ärendegrupper beslutanderätten ska delegeras. Räckvidden för en nämnds delegeringsbefogenhet framgår av 6 kap 38 § KL (se nedan) som anger vilka ärendetyper som inte får delegeras.

Vad kan delegeras?

Socialnämndens delegeringsrätt - delegeringsförbud

Socialnämnden får enligt 6 kap. 34 § KL inte delegera beslutanderätten i följande slag av ärenden:

1. ärenden som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet, d.v.s. socialnämndens övergripande ansvar för verksamheten,
2. framställningar eller yttranden till fullmäktige,
3. yttranden med anledning av att fullmäktiges beslut överklagats,
4. yttranden med anledning av att socialnämndens egna beslut överklagats,
5. ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om ärendet är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt,
6. ärenden som väckts genom medborgarförslag och som överlåtits till socialnämnden,
7. vissa ärenden som anges i särskilda föreskrifter bl.a. inom socialområdet.

Sammanfattningsvis kan man säga att ärenden som är av principiell beskaffenhet eller som annars är av större vikt är förbehållna socialnämnden. Oftast handlar det om ärenden som får stora konsekvenser för kommunen och ofta där politiska bedömningar är avgörande. Någon klar gräns för vad som är delegerbart eller inte delegerbart finns inte. Man får se på hur ofta ärendena

Delegeringsordning		Fastställd av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning

förekommer, kommunens storlek, budgetomslutning, förvaltningens/verksamhetens storlek och organisation.

Förutom de generella undantagen från delegering ovan innehåller en del specialförfattningar, t.ex. socialtjänstlagen och föräldrabalken, också uttryckliga delegeringsförbud. I 10 kap. 4 § SoL klargörs vilka beslut som endast får delegeras till socialnämndens socialutskott gällande SoL, LVU, LVM och FB. I 10 kap. 5 § SoL framgår vilka beslut som omfattas av delegeringsförbud. Mer information om vilka beslut som omfattas av delegeringsförbud återfinns på sidan 7. Föreliggande förteckning upptar samtliga de beslut som socialnämnden beslutat delegera till socialutskott eller tjänstemän. Om besluten inte finns med i delegeringsordningen ska de beslutas av socialnämnden.

Delegering och ren verkställighet

Man skiljer mellan beslut i kommunallagens mening och ren verkställighet. I delegeringsordning ska endast upptas beslut i kommunallagens mening. I föreliggande delegeringsordning finns även vissa beslut med som ligger på nämnden att besluta om, men dessa beslut finns med för tydlighetens skull.

Gränsen mellan beslut som kräver delegering och ren verkställighet går inte att dra med exakthet.

Beslut i kommunallagens mening kännetecknas bl.a. av att det finns utrymme för alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Normalt kan denna typ av beslut överklagas genom laglighetsprövning eller genom förvaltningsbesvär. Men man kan inte endast gå på överklagbarheten för att särskilja ren verkställighet från beslut i kommunallagens mening eftersom t.ex. yttranden normalt inte kan överklagas, men ofta innehåller självständiga bedömningar och fordrar delegering för att kunna föras över från nämnd till annan.

Vid ren verkställighet saknas utrymme för självständiga bedömningar och beslutsalternativ. Det rör sig här om ”mekanisk verkställighet”, t.ex. avgiftsdebitering enligt en fastställd taxa. Beslut av rent förberedande eller verkställande art kan inte överklagas (jmf 13 kap. 2 § 2 p KL). Även om den enskilde inte kan överklaga beslutet genom laglighetsprövning - eller förvaltningsbesvär - finns andra vägar för den enskilde att angripa ett beslut den enskilde upplever som felaktigt, nämligen genom rättslig prövning vid allmän domstol, anhållan om en JO-granskning eller påkallande av de kommunala revisorernas uppmärksamhet.

Delegering av rätt att överklaga

Beslut att överklaga dom av allmän förvaltningsdomstol går att delegera, liksom beslut att begära inhibition. En förutsättning är att det överklagade beslutet i sig är delegerbart. Ett bemyndigande ska vara försett med förbehållet, att vad gäller ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda får delegeringen inte omfatta ärenden av principiell betydelse eller annars av större vikt.

Beslut utan delegeringsuppdrag

Om en anställd fattar ett beslut utan stöd av ett delegeringsuppdrag kan ett sådant beslut inte överklagas genom laglighetsprövning eftersom beslutet inte kan sägas existera i kommunallagens mening. Kommunen kan dock bli civilrättsligt bunden av beslutet om mottagaren är i god tro och det rör civilrättsliga förhållanden. Mottagaren kan i sådant fall även driva ärendet via allmän domstol.

Delegeringsordning		Fastställd av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning

Vem kan man delegera till?

En nämnd kan enligt 6 kap. 37 § KL lämna delegeringsuppdrag till:

- ett utskott bestående av ledamöter eller ersättare i socialnämnden,
- en ledamot eller ersättare i socialnämnden,
- en anställd hos kommunen,
- presidiet.

Det är *inte tillåtet* att lämna delegeringsuppdrag till:

- flera anställda i grupp,
- till anställd tillsammans med ledamot eller ersättare, s.k. *blandad delegering*,
- anställd i kommunalt företag.

Det bör också vara klart, genom delegeringsordningen eller på annat sätt, vem som går in i en delegats ställe *vid delegatens frånvaro*.

Vidaredelegering

Enligt 7 kap. 6 § KL kan en nämnd om den uppdrar till en förvaltningschef inom den egna socialnämndens verksamhetsområde att fatta vissa beslut, även medge att förvaltningschefen i sin tur får överlåta sin beslutanderätt till annan anställd inom kommunen. Detta kallas vidaredelegering. En förutsättning för detta är att socialnämnden i ett beslut tillåtit det. Beslut som fattats på grund av vidaredelegering ska anmälas till förvaltningschefen. Någon uttrycklig skyldighet för förvaltningschefen att anmäla dessa beslut till socialnämnden föreligger däremot inte, men socialnämnden kan sätta upp sådana krav som villkor för delegeringen. Vidaredelegering kan endast ske i ett led.

Delegering av beslutanderätten i brådskande ärenden där socialnämndens avgörande inte kan avvaktas

En nämnd får enligt 6 kap. 39 § KL uppdra åt ordföranden eller en annan ledamot i socialnämnden att besluta i ärenden som är så brådskande att socialnämndens avgörande inte kan avvaktas. Ärenden som avgjorts med stöd av denna bestämmelse ska anmälas vid socialnämndens nästa sammanträde. Denna typ av beslut anses som ett beslut av socialnämnden.

Med ordförande avses i denna förteckning tjänstgörande ordförande, det vill säga även 1:e och 2:e vice ordförande. Restriktivitet ska råda vid bedömning om beslut kan avvaktas eller om det finns skäl för ett ordförandebeslut.

I vissa brådskande beslut gäller dock så kallad kompletterande beslutanderätt. Den kompletterande beslutanderätten är inskriven i vissa lagrum i LVU och LVM. Kompletterande beslutanderätt är inte samma sak som delegering och har företräde framför delegeringsordningen i brådskande ärenden då socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas. Beslutet fattas då istället av särskilt förordnade personer som socialnämnden har utsett (förtroendevalda eller tjänstemän beroende på vilket lagrum som avses).

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

Anmälan av delegeringsbeslut

Nämnden ska enligt 6 kap. 40 § KL besluta i vilken utsträckning beslut som fattats med stöd av delegering ska anmälas till den. Nämnden bestämmer själv hur och när anmälan ska ske. Beslut som inte anmäls ska protokollföras särskilt, om beslutet får överklagas enligt bestämmelserna i 13 kap KL.

Syftet med anmälan är flera. Nämndernas informations- och kontrollbehov ska tillgodoses, dessutom kan det ha betydelse för beslutets laga kraftvinnande. Ett beslut vinner nämligen laga kraft tre veckor efter att det tillkännagetts på kommunens anslagstavla att det protokollförda beslutet justerats. Antingen kan delegaten skriva ett särskilt protokoll över beslutet som anslås eller så räknas klagotiden från den dag då anslag skedde om justering av protokollet från det sammanträde vid vilket beslutet anmäldes hos socialnämnden.

Beslut som ska tas av socialutskott

Enligt 10 kap. 4 § socialtjänstlagen får uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar ges åt en särskild avdelning (utskott) som består av ledamöter eller ersättare i socialnämnden i följande ärenden.

Detta innebär att delegering till tjänstemän eller enskild förtroendevald inte är tillåtet i dessa ärenden. Observera att för vissa beslut enligt LVU och LVM gäller dock så kallad kompletterande beslutsrätt, om situationen är akut och socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas. Syftet med kompletterande beslutanderätt är att det alltid ska finnas någon beslutsbehörig att tillgå. Reglerna om kompletterande beslutsrätt ger ordförande eller annan ledamot rätt att fatta beslut om inte socialnämndens beslut kan avvaktas.

Lagrum	Beslut	Kompletterande beslutanderätt (anges med X)
6 kap 6 § SoL	Medgivande att ta emot underårig i enskilt hem för stadigvarande vård och fostran som inte tillhör den underåriges föräldrar eller vårdnadshavare.	
6 kap 8 § SoL	Övervägande om vård av underårig i annat hem än det egna fortfarande behövs.	
6 kap 11a § SoL	Lämna godkännande då en utländsk myndighet har placerat ett barn i familjehem eller HVB i kommunen.	
6 kap 11b § SoL	Placering av barn i annat land	
6 kap 12 § SoL	Medgivande att ta emot ett utländskt barn för framtida adoption.	
6 kap 13 § SoL	Återkallelse av medgivande att ta emot barn för adoption	
6 kap 14 § SoL	Beslut om att adoptionsförfarande inte ska få fortsätta.	
9 kap 3 § SoL	Föra talan om återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 9 kap 1 § SoL	

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
	Lagrum	Beslut		Kompletterande beslutanderätt (anges med X)
4 § LVU		Ansöka hos förvaltningsrätten om vård enligt LVU		
6 § LVU		Beslut om omedelbart omhändertagande.		X
9 § LVU		Beslut om att omedelbart omhändertagande ska upphöra.		X
11 § 1 st LVU		Beslut om hur vården ska ordnas och var den unge ska vistas under vårdtiden.		X
11 § 2 st LVU		Beslut att den unge får vistas i det egna hemmet.		X
13 § 1 st LVU		Övervägande om vård enligt 2 § LVU ("miljöfall") fortfarande behövs.		
13 § 2 st LVU		Prövning om vård enligt 3 § LVU ("beteendefall") ska upphöra.		
13 § 3 st LVU		Övervägande om överflyttning av vårdnaden.		
14 § 3 st LVU		Övervägande om beslut om umgänge eller hemlighållande av vistelseort fortfarande behövs.		
21 § 1 st LVU		Beslut om vård med stöd av LVU ska upphöra.		
22 § 1 st LVU		Beslut om kontaktperson (1 p) eller behandling i öppna former (2 p)		
22 § 3 st LVU		Prövning om beslut enligt 1 p eller 2 p fortfarande behövs samt beslut om upphörande av beslut enligt 1 p eller 2 p.		
24 § LVU		Ansöka hos förvaltningsrätten om flyttningsförbud.		
26 § 1 st LVU		Övervägande om beslut om flyttningsförbud fortfarande behövs.		
26 § 2 st LVU		Beslut om att flyttningsförbud ska upphöra		
27 § LVU		Beslut om tillfälligt flyttningsförbud		X
31 b § LVU		Beslut om ansökan hos förvaltningsrätten om utreseförbud		
31 c § 2 st LVU		Omprövning av beslut om utreseförbud		
31 g § 2 st LVU		Beslut om att utreseförbudet ska upphöra		
31 d § LVU		Beslut om tillfälligt utreseförbud		X
43 § 1 p LVU		Begäran om biträde av polismyndighet för att genomföra läkarundersökning av den unge.		
43 § 2 p LVU		Begäran om biträde av polismyndighet för att genomföra beslut om vård eller omedelbart omhändertagande. OBS! Begäran får endast genomföras av särskilt förordnad namngiven person, även tjänsteman kan förordnas.		X
11 § LVM		Ansöka hos förvaltningsrätten om vård enligt LVM		
13 § LVM		Beslut om omedelbart omhändertagande		X

Delegeringsordning		Fastställd av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning

Delegeringsförbud

Delegeringsförbud enligt 10 kap 5 § SoL innebär att följande beslut får delegeras till utskott men inte till tjänsteman.

6 kap 13 a § FB	Beslut om medgivande till viss hälso- och sjukvård samt vissa sociala insatser utan den ene vårdnadshavarens samtycke
-----------------	---

Delegeringsförbud enligt 10 kap 5 § SoL gäller för både utskott som tjänsteman i följande ärende, vilket innebär att beslut ska fattas av socialnämnden.

5 kap 2 § SoL	Förbud eller begränsning för en person som har sitt hem inom kommunen att i hemmet ta emot andras barn.
14 § 2 st 1 p LVU	Beslut om hur rätt till umgänge med den unge ska utövas när överenskommelse inte kan nås med förälder eller vårdnadshavare
14 § 2 st 2 p LVU	Beslut om att den unges vistelseort inte ska röjas för föräldern eller vårdnadshavaren

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

Förkortningar på lagar, författningar och förordningar

AL	Alkohollagen (2010:1622)
BegrL	Begravningslagen (1990:1144)
BrB	Brottsbalken (1962:700)
DSF	Dataskyddsförordningen (EU, 2016/679)
	Förordningen om offentligt biträde (1997:405)
	Förordningen om underhållsstöd (1996:1036)
FB	Föräldrabalken (1949:381)
FL	Förvaltningslagen (1986:223)
HSL	Hälso- och sjukvårdslag (1982:763)
KL	Kommunallagen (2017:725)
	Körkortslagen (1998:488)
	Lag om god man för ensamkommande barn (2005:429)
LMA	Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (1994:137)
LOU	Lag om offentlig upphandling (2007:1091)
LPT	Lag om psykiatrisk tvångsvård (1991:1128)
LRV	Lag om rättspsykiatrisk vård (1991:1129)
LSS	Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)
LUL	Lag med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (1964:167)
LVM	Lag om vård av missbrukare i vissa fall (1988:870)
LVU	Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52)
	Lag om anordnande av visst automatspel (1982:636)
	Lag om offentligt biträde (1996:1620)
	Lag om registerkontroll (2010:479)
	Lag om särskild personutredning i brottsmål m.m. (1991:2041)
	Lotterilagen (1994:1000)
OSL	Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
PSL	Patientsäkerhetslag (2010:659)
SFB	Socialförsäkringsbalken (2010:110)
SoF	Socialtjänstförordningen (2001:937)
SoL	Socialtjänstlagen (2001:453)
SOSFS	Socialstyrelsens föreskrifter
	Studiestödsförordningen (2000:655)
TF	Tryckfrihetsförordningen (1949:105)
ÄB	Ärvdabalken (1958:637)
ÄktB	Äktenskapsbalken (1987:230)
Övriga förkortningar	
IVO	Inspektionen för vård och omsorg
MAS	Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

1. Förvaltningsgemensamt

1.1 Allmänna ärenden

1	Brådsåkande ärenden	6 kap 39 § KL	Ordförande	
2	Representation och uppvaktningar rörande förtroendevalda		Ordförande	
3	Ordförandes deltagande i kurser och konferenser		Kommunstyrelsens ordförande	
4	Förtroendevaldas deltagande i kurser och konferenser		Ordförande	
5	Se ut personer som har rätt att kvittera ut rekommenderade postförsändelser och liknande		Förvaltningschef	Får vidaredelegeras enligt 7 kap. 6 § KL
6	Representation till ett belopp av 10 % av ett basbelopp per tillfälle		Verksamhetschef	
7	Representation till ett belopp av 15 % av ett basbelopp per tillfälle		Förvaltningschef	

1.2 Ärendehantering, yttranden m.m.

1	Prövning av enskilds begäran att få ut allmän handling	2 kap. 14 § TF 6 kap 4 § OSL	Förvaltningschef Verksamhetschef Enhetschef	Får vidaredelegeras enligt 7 kap. 6 § KL Beslut att inte lämna ut, annars verkställighet
2	Prövning av att överklagande skett i rätt tid	45 § FL	Delegat i ursprungsbeslutet	
3	Avvisning av överklagande som inkommit för sent	45 § FL	Delegat i ursprungsbeslutet	
4	Omprövning av beslut	46 § FL	Delegat i ursprungsbeslutet	
5	Yttranden, ansökningar och liknande till myndigheter m.fl. som inte är av principiell beskaffenhet eller av större vikt	7 kap. 5-8 § KL	Förvaltningschef	Får vidaredelegeras enligt 6 kap 37 § KL
6	Yttrande till tillsynsmyndighet i individärenden	13 kap. 2 § SoL	Socialutskottet	
7	Yttrande till tillsynsmyndighet i allmänna ärenden	13 kap. 2 § SoL	Socialnämnden	
8	Avskrivning av ärenden som <u>inte</u> är av principiell karaktär eller av större vikt		Förvaltningschef	
9	Avskrivning av ärenden i övrigt		Ordförande	

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
10	Beslut gällande deltagande i överläggningar, samverkan eller samarbete med andra organisationer samt medlemskap i intresseorganisationer, föreningar, förbund och liknande sammanslutningar, som <u>inte</u> är av principiell karaktär eller av större vikt		Ordförande	
11	Utnämning av dataskyddsbud	Dataskyddsförordningen, artikel 37	Socialnämnden	Vänersborgs kommun har gemensamt dataskyddsbud
12	Upprätta rapport samt anmäla till Integritetsskyddsmyndigheten efter personuppgiftsincident	Artikel 33 DSF	Dataskyddssamordnare	
13	Teckna avtal om personuppgiftsbiträdets behandling av personuppgifter för den personuppgiftsansvariges räkning	Artikel 28 DSF	Förvaltningschef	
14	Avvisande av ombud vid socialnämndens/socialutskottets sammanträde	14 § FL	Mötesordförande	
1.3 Överklaganden m.m.				
1	Beslut om att föra talan i ärenden eller mål vid allmän domstol eller förvaltningsdomstol	10 kap. 2 § SoL	Förvaltningschef	
2	Se ut ombud att föra socialnämndens talan	6 kap. 15 § KL, 10 kap. 2 § SoL	Förvaltningschef	
3	Överklagande och yrkande om inhibition när förvaltningsdomstol ändrat socialnämndens beslut	10 kap. 2 § SoL, 27 § LSS	Delegat i ursprungsbeslutet	
	I brådskande fall då beslutet fattats av nämnd eller socialutskott	6 kap. 39 § KL	Ordförande	Avser då sammanträde inte kan avvaktas.
4	Överklagande, yrkande om inhibition samt yttrande till förvaltningsdomstol i SoL-, LSS-, LVU- och LVM-ärenden	10 kap. 2 § SoL, 27 § LSS	Delegat i ursprungsbeslutet	
	Då brådska råder/ sammanträde inte kan avvaktas avses även beslut fattade av socialutskott och nämnd	6 kap. 36 § KL	Ordförande	Avser då sammanträde inte kan avvaktas.
5	Överklagande, yrkande om inhibition och yttrande i ärende gällande särskild avgift	16 kap. 6 a § SoL, 28 § LSS	Socialutskottet	
	I brådskande fall		Ordförande	Avser då sammanträde inte kan avvaktas

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
6	Överklagande, yrkande om inhibition, samt yttrande till förvaltningsdomstol i ärende rörande färdtjänst eller riksfärdtjänst		Delegat i ursprungsbeslutet	
7	Överklagande och yrkande om inhibition när Inspektionen för vård och omsorg har beslutat om överflyttning av ärende till socialnämnden I brådskande fall	2 a kap. 11 § SoL	Socialutskottet Ordförande	Avser då sammanträde inte kan avvaktas
9	Anmälan om behov av offentligt biträde	3 § lagen om offentligt biträde	Socialsekreterare	
10	Framställan till domstol om behov av målsägandebiträde för underårig	5 kap. 2 § SoF	Socialsekreterare	
11	Yttrande över ansökan om rätts-hjälp genom offentligt biträde samt yttrande över kostnadsräkning	3 § lagen om offentligt biträde och 7 § förordningen om offentligt biträde	Enhetschef	

1.4 Polisanmälan, lämna ut uppgifter

1	Beslut om sekretesskydd för person som anmält eller lämnat annan utsaga då det kan antas att fara uppkommer för den som gjort anmälan	kap. 7 § OSL kap. 5 § OSL	Förvaltningschef Verksamhetschef	
2	Beslut om polisanmälan ang. vissa brott mot underårig samt vissa grövre brott	12 kap. 10 § SoL och 10 kap. 21 § OSL resp. 10 kap. 23 § OSL	1:e socialsekreterare IFO, enhetschef PSO	Beträffande brottsoffer över 18 år framgår förutsättningar för anmälan i 10 kap. 23 § OSL.
3	Beslut om att lämna uppgift till polis eller åklagare som angår misstanke om överlåtelse av narkotika eller dopningsmedel eller icke ringa fall av olovlig försäljning eller anskaffning av alkoholdrycker till underårig	12 kap. 10 § SoL, 10 kap. 22 § OSL	1:e socialsekreterare IFO, enhetschef PSO	
4	Beslut om att till polismyndighet lämna uppgift som behövs för omedelbart polisiärt ingripande av underårig vid överhängande och allvarlig risk för den unges hälsa eller utveckling eller under begående av brott	10 kap. 20 § OSL	Socialsekreterare, familjebehandlare, fältsekreterare	
5	Beslut om polisanmälan gällande bidragsbrott (ekonomiskt bistånd, avgifter m.m.)	12 kap. 10 § SoL och 6 § bidragsbrotts- lagen	Enhetschef	

Delegeringsordning		Fastställt av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
6	Beslut att polisanmäla brott mot den egna verksamheten som begås av anställda inom Vänersborgs kommun		Ordförande Förvaltningschef	
1.5 Lämna ut uppgifter, upplysningar, anmälan m.m.				
1	Beslut att lämna ut uppgifter ur personregister till statliga myndigheter i forskningssyfte	12 kap. 6 § SoL	Förvaltningschef	
2	Upplysningar till polismyndighet i vapenärenden		Socialsekreterare	Uppgifter får endast lämnas ut om den enskilde har samtyckt till det (JO 1983/84 s. 188 f.)
3	Uppgiftslämnande till smittskyddsläkare	29 § smittskyddslagen	Verksamhetschef Enhetschef Enhetschef/MAS	
4	Anmälningsskyldighet enligt smittskyddslagen	31 § 1 st. smittskyddslagen	Verksamhetschef MAS	
Anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (IVO)				
7	Anmälan till IVO om allvarliga missförhållanden i kommunens egen verksamhet (lex Sarah)	14 kap. 7 § SoL, 24 f § LSS	Ordförande	Anmälan återrapporteras till socialnämnden genom muntlig föredragning vid nästkommande sammanträde.
8	Lämna uppgifter till IVO om ej verkställda gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL resp. LSS	16 kap. 6 f, g §§ SoL resp. 28 f, g §§ LSS	1:e socialsekreterare (biståndsenheten) Systemförvaltare (IFO)	Rapportering till IVO sker via IVOs e-tjänst. Återrapporteras sedan till socialnämnden som tar beslut om att översända rapporteringen till kommunfullmäktige samt till kommunens revisorer.

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

2. Ekonomiska ärenden

2.1 Allmänt

1	Utse besluts- och mottagningsattestanter samt beslut om beloppsgränser		Förvaltningschef	Reglemente för kontroll (attester) av ekonomiska transaktioner för Vänersborgs kommun
2	Beslut om bokföringsmässig avskrivning av fordran - upp till 10 000 kr - högst 1 basbelopp		Verksamhetschef Förvaltningschef	
3	Inhyrning, uthyrning och uppsägning av lokaler då – hyran uppgår till högst tjugo prisbasbelopp per år och avtalstiden är under tre år – hyran uppgår till högst tio prisbasbelopp per år och avtalstiden är under tre år – hyran uppgår till högst fem prisbasbelopp per år och avtalstiden är under tre år		Ordförande Förvaltningschef Verksamhetschef	
4	Beslut om förlikning i skadestandsärenden upp till ett prisbasbelopp		Förvaltningschef	
5	Anta anbud för socialnämndens räkning - upp till 2 prisbasbelopp - upp till 10 prisbasbelopp - upp till 25 prisbasbelopp		Beslutsattestant Verksamhetschef Förvaltningschef	Löpande anskaffningsbeslut inom ramen för uppdrag och budget är att betrakta som ren verkställighet och kräver därför inget delegeringsbeslut.
6	Försäljning av varor och tjänster då försäljningssumman uppgår till högst 1/10 basbelopp då försäljningssumman uppgår till högst 1 basbelopp då försäljningssumman uppgår till högst 10 basbelopp		Utsedd beslutsattestant Verksamhetschef Förvaltningschef	
7	Försäljning av insatser enligt SoL, LSS och HSL avtal om försäljning till annan huvudman avseende stöd, service, omvårdnad eller vård för äldre eller funktionshindrade då avtalad intäkt uppgår till högst 5 basbelopp och avtal löper på högst 1 år		Verksamhetschef	

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
	avtal om försäljning till annan huvudman av tjänster avseende stöd, service, omvårdnad eller vård för äldre eller funktionshindrade då avtalad intäkt uppgår till högst 20 basbelopp och avtal löper på högst 3 år		Förvaltningschef	
8	Beslut om överlåtelse av sådan lös egendom som inte längre behövs, dock <ul style="list-style-type: none"> - med ett beräknat försäljningsvärde upp till tre prisbasbelopp - med ett beräknat försäljningsvärde upp till ett prisbasbelopp 		Förvaltningschef Verksamhetschef	Vid försäljning av lös egendom gäller "Riktlinjer för försäljning av kommunal lös egendom" (KS 2009-02-25 § 48).
9	Beslut om anstånd för fordran på maximalt ½ basbelopp upp till 60 dagars anstånd från förfallodag upp till 6 månader från förfallodag i samband med upprättande av amorteringsplan		Avgiftshandläggare Verksamhetschef	
10	Beslut om att fordran inte ska överlämnas till betalningsföreläggande		Verksamhetschef	
11	Bemyndigande åt tjänsteman på förvaltningen att teckna post- och bankgiro m.m. (klientmedel)		Verksamhetschef IFO	Socialnämndsbeslut 1990, § 296
12	Beslut om att ersätta enskild person för egendomsskada vid myndighetsutövning som förorsakats av personal upp till ett belopp av 15 % av basbelopp Vid belopp överstigande 15 % av basbeloppet	3 kap. 2 § skadeståndslagen	Enhetschef Verksamhetschef Förvaltningschef	
13	Beslut att för egendomsskada, förorsakad av förvaltningens personal, ersätta enskild person med ett belopp motsvarande självrisk i gällande ansvarsförsäkring i annat sammanhang än myndighetsutövning		Enhetschef Enhetschef	Samråd med kommunjurist
2.2 Fonder				
1	Beslut om bidrag ur Dr och fru Karl Graméns fond		Förvaltningssekr.	
2	Beslut om bidrag ur Ellen och Knut Petrés stiftelse		Förvaltningssekr.	

Delegeringsordning		Fastställt av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3	Beslut om bidrag ur Stiftelsen Vänersborgs Skollovskoloni		Socialutskottet	
4	Beslut om bidrag ur Samfond I		Enhetschef för försörjningsstöd	
2.3 Projektmedel				
1	Ansökan och undertecknande av projektansökan för EU/ESF-projekt eller andra fondmedel - understigande 10 basbelopp - understigande 1 Mkr - överstigande 1 Mkr		Verksamhetschef Förvaltningschef Socialnämnden	
2	Utse behörig företrädare för EU/ESF-projekt eller andra fondmedel under projekttiden			Följer delegation enl. beslut ovan

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

3. Arbete, sysselsättning och integration

3.1 Allmänt

1	Uppdragsutbildningar: Undertecknande av avtal som ryms inom budget - upp till 1 Mkr - överstigande 1 Mkr		Verksamhetschef Förvaltningschef	
2	Avtal/överenskommelse om arbetsmarknadsinsatser med annan huvudman		Verksamhetschef	
3	Bekräftelse av anvisningsbeslut från annan huvudman i individärenden		Handläggare	

3.2 Personalärenden, specifikt arbete, sysselsättning och integration

1	Beslut om anställning inom beredskapsavtalet, d.v.s. OSA och trygghetsanställning		Enhetschef	
2	Beslut om att avsluta anställning inom beredskapsavtalet		Verksamhetschef	
3	Löneöverenskommelse vid anställning inom beredskapsavtalet		Enhetschef	

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

4. Individ- och familjeomsorg

4.1 Gemensam handläggning

1	Beslut om framställning om överflyttning av ärende till annan kommun	2 a kap. 10 § SoL	Enhetschef	
2	Beslut i fråga om mottagande av ärende från annan kommun	2 a kap. 10 § SoL	Socialutskottet	
3	Beslut att ansöka hos IVO om överflyttning av ärende till annan kommun	2 a kap. 11 § SoL	Socialutskottet	
4	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare	5 kap. 3 § SoF	Socialsekreterare	
5	Beslut om anmälan till överförmyndaren om att behov av god man/ förvaltare inte längre föreligger	5 kap. 3 § SoF	Socialsekreterare	
6	Beslut om anmälan till överförmyndaren om förhållanden beträffande att förvaltningen av underårigs egendom inte sker på betryggande sätt	5 kap. 3 § SoF	Socialsekreterare	
7	Ansökan om god man för ensamkommande barn	3 § lag om god man för ensamkommande barn	Socialsekreterare	
8	Beslut att ansöka om undantag från Socialstyrelsens föreskrifter gällande behörighet att få utföra vissa arbetsuppgifter i socialtjänstens barn och ungdomsvård	SOFS 2014:7	Enhetschef	
9	Beslut om bistånd i form av råd och stöd bostad (BOSAM)	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare Enhetschef	Se Rutin vid insatsen Råd och stöd bostad (BOSAM)

4.2 Yttrande vid misstänkt brottslighet

1	Lämnande av upplysningar och förslag på åtgärder till rätten, åklagare eller kriminalvård	6 § Lag om särskild personutredning i brottmål m.m.	Enhetschef	
2	Yttrande till allmän domstol i brottmål	31 kap. 1 § 1 st BrB	Enhetschef	
3	Yttrande till allmän domstol när den som begått brottslig gärning kan bli föremål för LVM-vård	31 kap. 2 § 1 st. BrB	Enhetschef	
4	Yttrande till åklagare vid åtalsprövning beträffande den som vårdas enl. LVM	46 § LVM	Socialsekreterare	
5	Yttrande till åklagarmyndigheten betr. den under 21 år	32 kap. 1 § BrB	Socialsekreterare	

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
6	Yttrande till åklagarmyndigheten	11 § LuL	Socialsekreterare	
7	Begäran om utredning enligt LuL för den som inte fyllt femton år	31 § 2 st LuL	Enhetschef	LuL-utredningen ska antas ha betydelse i socialtjänstens bedömning av den unges vårdbehov.
8	Begäran hos åklagare om förande av bevistalan	37 § LuL	Enhetschef	
9	Underrättelse till åklagarmyndigheten avseende unga att vård eller annan åtgärd inte kommit till stånd	12 kap. 8 § SoL	Socialsekreterare	Avser dömd ungdomsöverträdare som ej fullföljt domen
4.3 Övriga yttranden				
1	Yttrande till passmyndighet vid utfärdande av pass utan vårdnadshavares medgivande	3 § 2 st. passförfordningen	Socialsekreterare	
2	Yttrande i körkortsärende	3 kap. 8 § och 5 kap. 2 § körkortsförordn.	Socialsekreterare	
3	Yttrande till försvarsmakten att anta en person till hemvärdet för att tjänstgöra som hemvärnsman	5 § hemvärnsförordningen	Socialsekreterare	
4	Yttrande ang. en utlänningspersonliga förhållanden	17 kap. 1 § utlänningslagen	Socialutskottet	
4.4 Försörjningsstöd m.m. - utredning och insatsbeslut				
1	Beslut att inleda utredning	11 kap 1 § SoL	Socialsekreterare Handläggare/ socialsekreterare i socialjouren	Avser utredning gällande försörjningsstöd
2	Beslut om att inledd utredning ska läggas ned	11 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	Avser då enskild återtar ansökan.
3	Beslut om bistånd enligt riksnorm och riktlinjer	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare Handläggare/ socialsekreterare i socialjouren	
4	Beslut om bistånd till tandvård - belopp upp till 25 % av basbelopp - belopp upp till 50 % av basbelopp - belopp över 50 % av basbelopp	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare 1:e socialsekreterare Socialutskottet	
5	Beslut om bistånd i form av förmedling av egna medel	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
6	Beslut om bistånd till hyresskulder mer än tre månader	4 kap. 2 § SoL	Socialutskottet	
7	Beslut om bistånd/försörjningsstöd utöver skyldighet enligt 4 kap. 1 § SoL	4 kap. 2 § SoL	1:e socialsekreterare	
8	Beslut om bistånd med villkor om praktik eller kompetenshöjande åtgärder	4 kap. 4 § SoL	Socialsekreterare	

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
9	Beslut om bistånd med vägran av eller nedsättning av fortsatt försörjningsstöd	4 kap. 5 § SoL	Socialsekreterare	
10	Beslut om återkrav av ekonomiskt bistånd	9 kap. 1 § SoL	Enhetschef	
11	Beslut om återkrav av ekonomiskt bistånd enl. 4 kap. 1 § SoL som utbetalts med villkor om återbetalning	9 kap. 2 § SoL	Socialsekreterare	Återkrav får endast ske om biståndet getts under villkor om återbetalning
12	Beslut om återkrav av ekonomiskt bistånd enl. 4 kap. 2 § SoL som utbetalats med villkor om återbetalning	9 kap. 2 § 2 st SoL	1:e socialsekreterare	Återkrav får endast ske om biståndet getts under villkor om återbetalning
13	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav enligt 9 kap. 1 § SoL	9 kap. 3 § SoL	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud. Gäller då enskild obehörigen erhållit bistånd genom oriktiga uppgifter el. underlåtenhet
14	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav enligt 9 kap. 2 § SoL	9 kap. 3 § SoL	Enhetschef	
15	Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet enligt 9 kap. 1 § SoL och 9 kap. 2 § SoL	9 kap. 4 § SoL	Enhetschef	
16	Beslut om att underrätta Försäkringskassa om att socialnämnden ska uppbara ersättning enligt SFB som ersättning för ekonomiskt bistånd som utgivits som förskott på förmån	107 kap. 5 § SFB 9 kap. 2 § SoL	Socialsekreterare	Retroaktiv ersättning ska avse samma period. Avser ej barnbidrag eller assistansersättning
17	Beslut att bevilja eller avslå bistånd i form av dagersättning till asylsökande m.fl. i enlighet med regeringens föreskrifter	9 och 17-19 §§ LMA	Socialsekreterare	Vilka personer som omfattas regleras i 1 § p. 3 och 3 a § LMA Särskilda belopp gäller, bistånd enl. SoL ej tillämpligt.
18	Beslut om nedsättning av dagersättning enligt 17 § LMA	10 § LMA	Socialsekreterare	
Dödsboärenden				
19	Dödsboanmälan	20 kap. 8a § ÄB	Dödsbohandläggare	
20	Beslut att föranstalta om bouppteckning	20 kap. 2 § 2 st ÄB	Dödsbohandläggare	Kommunen har rätt till ersättning från dödsboet för kostnaderna.
21	Beslut om gravsättning och andra frågor enligt BegrL inklusive kostnader.	5 kap. 2 § BegrL m.fl.	Dödsbohandläggare	Kommunen har rätt till ersättning från dödsboet för kostnaderna.
22	Beslut om ekonomiskt bistånd till begravningskostnader och utgifter i anslutning till dödsfallet enligt riktlinjer.	4 kap. 1 el. 2 §§ SoL	Dödsbohandläggare	

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

4.5 Vuxna med missbruksproblematik

Utredning enligt SoL och LVM

1	Beslut om att inleda utredning enl. SoL	11 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare Handläggare/ socialsekreterare i socialjouren	
2	Beslut om att utredning enl. SoL ska avslutas utan åtgärd	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
3	Beslut om att inleda utredning om skäl för tvångsvård	7 § LVM	Enhetschef Handläggare/ socialsekreterare i socialjouren	
4	Beslut att påbörjad LVM-utredning ska läggas ned alternativt övergå i utredning enl. 11 kap. 1 § SoL	7 § LVM	Enhetschef	
5	Ställningstagande till att utredning enligt 7 § LVM ej är tillämplig		1:e socialsekreterare	

Bistånd och insatser i öppenvård

6	Beslut om bistånd i form av kommunens egna öppenvård	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
7	Beslut om köp av öppenvård i annan kommun eller hos annan vårdgivare	4 kap. 1 § SoL	Socialutskottet	

Vård utom hemmet

8	Beslut om bistånd i form av tränings-, jour- eller akutboende	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare Handläggare/ socialsekreterare i socialjouren	
9	Beslut om bistånd åt vuxna i form av vård i hem för vård eller boende (HVB) eller familjehem, som gäller korttidsplaceringar om kostnaden understiger ett basbelopp.	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef	Ej varaktig vård, högst en månad.
10	Beslut om bistånd åt vuxna i form av vård i hem för vård eller boende (HVB) eller familjehem	4 kap. 1 § SoL	Socialutskottet	Avser då placeringen ej ryms inom villkoren ovan.
11	Beslut om att ingå avtal med familjehem gällande ersättningsnivå - enligt SKR:s riktlinjer - utöver SKR:s riktlinjer		Socialsekreterare Socialutskottet	Se aktuellt cirkulär från SKR
12	Beslut om upphörande av vård vid hem för vård eller boende eller i familjehem	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef	Gäller endast vid ej planerat avslut innan insatstiden löper ut

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
13	Beslut om att begära ersättning för uppehälle (egenavgift) vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär när vård sker vid hem för vård eller boende eller i familjehem	8 kap. 1 § 1 st. SoL och 6 kap. 1 § SoF	Socialsekreterare	Gäller både SoL- och LVM-placeringar
14	Beslut om att begära ersättning för uppehälle (egenavgift) vid andra stöd- och hjälpinsatser än vård och behandling	8 kap. 2 § SoL	Socialsekreterare	Avser t.ex. omvårdnadsboende och stödboende. Nivå ska vara skälig.
15	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav enligt 8 kap. 1 §	9 kap. 3 § SoL	Enhetschef	
16	Beslut att efterge egenavgift	9 kap. 4 § SoL	Enhetschef	
17	Beslut om anmälan till Försäkringskassa om att socialnämnden ska uppbära sjukpenning för den som bereds vård i sådant hem för vård eller boende eller familjehem enligt SoL som ger vård och behandling åt missbrukare av alkohol eller narkotika eller liknande medel	106 kap. 13 § SFB	Socialsekreterare	
LVM				
18	Beslut om läkarundersökning samt utse läkare för undersökningen	9 § LVM	Socialsekreterare Handläggare/ socialsekreterare i socialjouren	Läkarundersökning ska ske om det inte är uppenbart obehövt.
19	Beslut om ansökan hos förvaltningsrätt om vård enl. LVM	11 § LVM	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud.
20	Beslut om omedelbart omhändertagande av missbrukare Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	13 § LVM	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	Ska anmälas till nästkommande sammanträde.
21	Beslut om att omedelbart omhändertagande enligt 13 § LVM ska upphöra Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	18 b § LVM	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	Ska anmälas till nästkommande sammanträde.
22	Beslut om att begära polishandräkning för att föra en missbrukare till läkarundersökning	45 § p 1 LVM	I:e socialsekreterare socialsekreterare i socialjouren	

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
23	Beslut om att begära polishand- räkning för inställelse vid LVM- hem eller sjukhus	45 § p 2 LVM	1:e socialsekreterare socialsekreterare i socialjouren	
4.6 Vuxen, våld i nära relation, övriga våldsärenden				
Utredning				
1	Beslut om att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
2	Beslut om att inledd utredning ska avslutas utan åtgärd	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
Skyddat boende				
3	Beslut om bistånd i form av jour eller akutboende	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare/ handläggare i socialjouren	
4	Beslut om bistånd i form av skyddat boende på "Enheten mot våld i nära relation"	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	Enligt kommunens samarbetsavtal med Trollhättan
5	Beslut om bistånd i form av annat skyddat boende	4 kap. 1 § SoL	Socialutskottet	Placering utanför kommu- nens samarbetsavtal med Trollhättan
6	Beslut om bistånd i form av skyddat boende utanför vårt samarbetsamtal om sammanträde inte kan avvaktas	4 kap. 1 § SoL	Ordförande	Placering utanför kommu- nens samarbetsavtal med Trollhättan
7	Beslut om upphörande av skyddat boende	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
8	Beslut om att begära ersättning för uppehälle (egenavgift) vid stöd och hjälpinsatser våld i nära relation/våld	8 kap. 2 § SoL	Socialsekreterare	
9	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav enligt 8 kap. 1 §	9 kap. 3 § SoL	Enhetschef	
10	Beslut om att efterge egenavgift	9 kap. 4 § SoL	Enhetschef	
Bistånd och insatser i öppenvård				
11	Beslut om bistånd i form av ekonomiskt bistånd åt våldsutsatt i samband med placering eller omplacering i skyddat boende	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	Beslut av socialsekreterare på försörjningsstöd
12	Beslut om bistånd i form av kommunens egna öppenvårdsinsatser	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	
13	Beslut om övrigt bistånd	4 kap 2 § SoL	Enhetschef	I ekonomiska frågor, exempelvis vid hyresdeposition.

Delegeringsordning		Fastställt av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
4.7 Barn, unga och familj				
Utredning, förhandsbedömning, uppföljning m.m.				
1	Beslut om att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare Socialsekreterare i mottagningsteamet Socialsekreterare i socialjouren	
2	Beslut om att utredning inte ska inledas	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
3	Beslut om att utredning ska avslutas utan åtgärd	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
4	Ställningstagande till skyddsbedömning vid anmälan rörande barn och unga	11 kap. 1 a § SoL	Socialsekreterare	Ska genomföras omedelbart och dokumenteras.
5	Beslut om förlängning av utredningstid i ärenden som rör barn	11 kap. 2 § SoL	Socialutskottet	
6	Beslut om framställan om biträde av vistelsekommun för att kunna slutföra pågående utredning avseende barn eller unga	11 kap. 4 § SoL	1:e socialsekreterare	
7	Beslut om uppföljning av ett barns situation när en utredning som gäller barnets behov av stöd eller skydd avslutats utan beslut om insats	11 kap. 4 a § SoL	1:e socialsekreterare	
8	Beslut om uppföljning av ett barns situation efter det att en placering i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende har upphört	11 kap. 4b § SoL	1:e socialsekreterare	
9	Beslut om att återkoppla information till anmälare som omfattas av anmälningsplikt enl. 14 kap. 1 § SoL avseende om utredning har inletts eller ej eller om utredning redan pågår	14 kap. 1 b § SoL	Socialsekreterare Mottagare	Information ska lämnas om det utifrån omständigheterna inte är olämpligt
10	Medgivande till en åtgärd till stöd för ett barn mot en av vårdnadshavarnas vilja.	6 kap. 13 a § FB	Socialutskottet	Delegeringsförbud, men får beslutas av utskott. Den andre vårdnadshavaren måste samtycka till insatsen.
Bistånd och insatser i öppenvård				
11	Beslut om bistånd i form av öppenvårdsinsatser i egen regi	4 kap. 1 § SoL	Socialsekreterare	Samråd ska ske med Plantaget innan beslut
12	Beslut om köp av öppenvård i annan kommun eller hos annan vårdgivare		Socialutskottet	

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
13	Beslut om bistånd i form av kontaktperson/-familj	4 kap. 1 § SoL 3 kap. 6b § SoL samt 3 kap. 6b § 2 st SoL	Socialsekreterare	Avser även ”Särskilt kvalificerad kontaktperson”
14	Beslut om förordnande och entledigande av kontaktperson eller kontaktfamilj		Enhetschef	
15	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson/-familj - enligt norm och riktlinjer - över norm och riktlinjer		Socialsekreterare Enhetschef	Se aktuellt cirkulär från SKR
Placeringsärenden barn och ungdom				
16	Beslut om placering i jourhem, max 4 månader	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef	
17	Beslut om placering i jourhem längre än 4 månader	4 kap 1 § SoL	Socialutskottet	
18	Beslut om tillfällig placering i familjehem, HVB och nätverk max 4 månader	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef	
19	Beslut om placering för stadigvarande vård	4 kap. 1 § SoL	Socialutskottet	
20	Beslut om placering stödboende	4 kap 1 § SoL	Socialutskottet	
21	Beslut om upphörande av placering enligt SoL i familjehem, jourhem, nätverket, eller hem för vård och boende	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef	
22	Beslut om ekonomiskt bistånd till barn och ungdom i samband med placering, omplacering eller flyttning från familjehem	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef	
23	Beslut om att lämna medgivande att barn tas emot för stadigvarande vård och fostran i enskilt hem som inte tillhör någon av barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare	6 kap. 6 § SoL	Socialutskottet	
24	Beslut om att ingå avtal med familjehem gällande uppdrag och ersättningsnivå - enligt SKR:s riktlinjer - över SKR:s riktlinjer - ersättning förlorad arbetsförtjänst upp till 4 mån - ersättning förlorad arbetsförtjänst över 4 mån	6 kap. 6 b § SoL	Socialsekreterare Socialutskottet Enhetschef Socialutskottet	Avtalet ska innehålla överenskommelse om hur ansvar regleras och
25	Övervägande om vård i annat hem än det egna fortfarande behövs	6 kap. 8 § SoL	Socialutskottet	

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
26	Beslut om ersättning till särskilt förordnad vårdnadshavare som tidigare varit familjehemsförälder - upp till samma nivå som SKR:s rekommendationer gällande ersättning till familjehem - överstigande SKR:s rekommendationer	6 kap. 11 § SoL	Enhetschef Socialutskottet	
27	Beslut om att lämna godkännande då en utländsk myndighet har placerat ett barn i familjehem eller HVB i kommunen	6 kap. 11 a § SoL	Socialutskottet	Delegeringsförbud
28	Beslut om att placera ett barn i familjehem eller HVB i utlandet	6 kap. 11 b § SoL	Socialutskottet	Delegeringsförbud
29	Beslut om ersättning från föräldrar vars barn är under 18 år och får vård i ett annat hem än det egna	8 kap. 1 § 2 st SoL och 6 kap. 2 § SoF	Socialsekreterare	
30	Beslut om att meddela underhållsskyldig att socialnämnden ska uppbära underhållsbidrag i stället för vårdnadshavaren	8 kap. 1 § 2 st SoL	Socialsekreterare	
31	Beslut att begära ersättning från barnet/den unge för dess omkostnader i familjehem vid placering utan behandlingsbehov då barnet/den unge uppbär egna inkomster av barnpension, aktivitetsersättning eller dylikt	8 kap. 1 § 1 st SoL	Socialsekreterare	Ersättningen från barnet får högst uppgå till vad kommunen betalar i omkostnadsersättning. Se SKR:s cirkulär 2008:81
32	Beslut att efterge egenavgift enligt 8 kap. 1 § SoL	9 kap. 4 § SoL	Enhetschef	
33	Beslut om att föra talan om ersättning hos förvaltningsrätt om återkrav enligt 8 kap. 1 § SoL och 9 kap 2 § SoL	9 kap. 3 § 1 st SoL	Enhetschef	
34	Begära hos Försäkringskassan om ändring av betalningsmottagare av barnbidraget då barn har placerats utanför hemmet	16 kap. 18 § SFB och 106 kap. 6 och 7 §§ SFB	Socialsekreterare	
35	Framställa hos CSN om förändrad betalningsmottagare avseende studiehjälp för ungdom	2 kap. 33 § studiestödsförordningen	Socialsekreterare	Avser omyndig ungdom. Studiehjälp ska komma den unges försörjning till del.
36	Begära hos Försäkringskassan om förändrad betalningsmottagare av underhållstöd	18 kap. 19 § SFB	Enhetschef	
37	Underrättelse till Försäkringskassan om att barn med underhållstöd placerats i familjehem resp. återflyttat till boendeförälder	106 kap. 8 § SFB och 2 § förordningen om underhållstöd	Socialsekreterare	

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
38	Förbud eller begränsning för en person som har sitt hem inom kommunen att i hemmet ta emot andras barn	5 kap. 2 § SoL	Socialnämnden	
LVU				
39	Beslut om ansökan hos förvaltningsrätt om vård enl. LVU	4 § LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
40	Beslut om omedelbart omhändertagande av barn och ungdom Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	6 § 1 st LVU 6 § 1 och 2 st LVU	Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	Ska anmälas till nästkommande sammanträde
41	Begäran om förlängd tid för ansökan om vård	8 § LVU	Enhetschef	
42	Beslut om att omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU ska upphöra Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	9 § 3 st LVU	Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	Ska anmälas till nästkommande sammanträde
43	Beslut om hur vården ska ordnas och var den unge ska vistas under vårdtiden Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	11 § 1 st LVU 11 § 1 och 3 st LVU	Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	Ska anmälas till nästkommande sammanträde
44	Beslut om att den unge får vistas i sitt eget hem under vårdtiden Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	11 § 2 st LVU 11 § 2 och 3 st. LVU	Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	Ska anmälas till nästkommande sammanträde.
45	Beslut rörande den unges personliga förhållanden i den mån beslutet inte är att hänföra till 11 § 1 och 2 st. LVU	11 § 4 och 5 st LVU	Socalsekreterare	
46	Övervägande om vård med stöd av 2 § LVU fortfarande behövs	13 § 1 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud. Är ej ett formellt beslut.
47	Prövning om vård med stöd av 3 § LVU ska upphöra	13 § 2 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud.

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
48	Övervägande om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden enl. 6 kap. 8 § FB då den unge varit placerad i samma familjehem i två år	13 § 3 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud. Beslutet om ansökan om vårdnadsöverflytt tas sedan av socialnämnden
49	Beslut om hur rätt till umgänge med den unge ska utövas när överenskommelse inte kan nås med föräldern eller vårdnadshavare. - i avvaktan på socialnämndens beslut	14 § 2 st 1 p LVU	Socialnämnden Tjänstgörande ordförande	Kan ej delegeras till annan är ordförande i brådska fall enligt dom KamR Göteborg 24 mars 2017, mål nr 560-17
50	Beslut om att den unges vistelseort inte ska röjas för föräldern eller vårdnadshavaren - i avvaktan på socialnämndens beslut	14 § 2 st 2 p LVU	Socialnämnden Tjänstgörande ordförande	Kan ej delegeras till annan är ordförande i brådska fall enligt dom HFD 2016, ref.74
51	Övervägande om beslut om umgänge eller hemlighållande av vistelseort enl. 14 § 2 st. 1 p och 2 p fortfarande behov - i avvaktan på socialutskottets beslut	14 § 3 st LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande	
52	Beslut om att uppmana vårdnadshavare/förälder att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov inför umgänge Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	32 a LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande	Ska anmälas till nästkommande sammanträde
53	Ansökan om skyddad folkbokföring för barn i vissa situationer som vårdas enligt 2 § LVU	14 § 4 st LVU	Socialutskottet	Se även 30 § tredje st. folkbokföringslagen
54	Beslut om utlämnande av uppgifter till Statens Institutionsstyrelse (SiS)	14 a § LVU	Socialekreterare	Avser ej hela akten utan de uppgifter som är relevanta för SiS uppföljning
55	Beslut om att LVU-vården ska upphöra	21 § 1 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
56	Beslut om att uppmana vårdnadshavare/förälder att lämna blod-, urin-, utandnings-, saliv-, svett- eller hårprov inför prövning av upphörande av LVU-vård Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	32 b LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande	Ska anmälas till nästkommande sammanträde
57	Uppföljning efter upphörande av vård enligt 21 § LVU	21 b LVU	Socialekreterare	

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
58	Beslut om särskilt kvalificerad kontaktperson eller behandling i öppna former	22 § 1 st 1 p eller 2 p LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
59	Prövning av beslut enligt 1 och 2 p LVU fortfarande behövs	22 § 3 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
60	Beslut om att förebyggande insats enligt 22 § 1 st LVU ska upphöra	22 § 3 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
61	Ansökan om flyttningsförbud	24 § LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
62	Övervägande om flyttningsförbud fortfarande behövs	26 § 1 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud Övervägande ska ske minst var tredje månad
63	Beslut om att flyttningsförbud ska upphöra	26 § 2 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
64	Beslut om tillfälligt flyttningsförbud Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	27 § 1 st LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande	
65	Beslut om att ett tillfälligt flyttningsförbud enligt 27 § LVU ska upphöra Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	30 § 2 st LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande	
66	Beslut om den unges umgänge med förälder eller andra vårdnadshavare efter beslut om flyttningsförbud eller tillfälligt flyttningsförbud när överenskommelse inte kan nås Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	31 § LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande	
67	Övervägande om flyttningsförbud när LVU ska upphöra för någon som är under 18 år och placerad i ett hem som avses i 6 kap. 6 § SoL	13 b § LVU	Socialutskottet	
68	Ansökan hos förvaltningsrätten om utreseförbud	31 b § LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud
69	Omprövning av utreseförbud	31 c § 1 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud (omprövning inom 6 månader från dagen för beslutet)
70	Beslut om att utreseförbudet ska upphöra	31 c § 2 st LVU	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
71	Beslut om tillfälligt utreseförbud Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	31 d § 1 st LVU 31 d § 2 st LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	Kopia av beslut om tillfälligt utreseförbud ska genast skickas till Polismyndigheten (23 c § 2 passförordningen)
72	Beslut om att ett tillfälligt utreseförbud ska upphöra Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	31 g § 2 st LVU	Socialutskottet Tjänstgörande ordförande, annan ledamot som socialnämnden har förordnat	
73	Beslut om tillfälligt undantag från utreseförbud	31 i § LVU	Socialutskottet	Kopia av beslut om tillfälligt undantag från ett utreseförbud ska genast skickas till Polismyndigheten (23 c § 3 Passförordningen)
74	Beslut om läkarundersökning, att utse läkare samt plats för läkarundersökningen	32 § LVU	Socialsekreterare Handläggare/ socialsekreterare i socialjouren	
75	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra läkarundersökning Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	43 § 1 p LVU	Socialutskottet Ordförande	
76	Beslut att begära polishandräckning för att genomföra beslut om vård eller omhändertagande med stöd av LVU. Om socialutskottets sammanträde inte kan avvaktas	43 § 2 p LVU	Socialutskottet Namngiven tjänsteman som socialnämnden har förordnat	

4.8 Familjerätt - Ärenden gällande faderskap och föräldraskap

1	Godkännande av faderskapsbekräftelse	1 kap. 4 § 1 st FB	Socialsekreterare	Utredning ska anses inledd när socialnämnden fått födelseanmälan eller rätten förklarar en man inte vara far enligt 2 kap. 2 § FB
2	Godkännande av föräldraskapsbekräftelse vid assisterad befruktning som skett enligt lagen om genetisk integritet	1 kap. 9 och 4 §§ FB	Socialsekreterare	Avser då befruktning skett vid svensk sjukvårdsinrättning och moderns make/sambo el. partner har samtyckt till behandlingen

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3	Beslut om att inleda och bedriva utredning om fastställande av faderskap när dom eller bekräftelse finns och faderskapet kan ifrågasättas. Beslut att inte inleda utredning om fastställande av faderskap enligt ovan.	2 kap. 1, 4, 6, 8 §§ FB 2 kap. 1 § FB	1:e socialsekreterare Socialnämnden	1:e socialsekr. får endast fatta beslut om att inleda el. återuppta utredning. Delegeringsförbud gällande beslut att inte inleda utredning. Beslut om att inte inleda utredning kan överklagas hos länsstyrelsen.
4	Beslut om att inleda och bedriva utredning om fastställande av föräldraskap när dom eller bekräftelse finns och föräldraskapet kan ifrågasättas. Beslut om att inte inleda utredning om fastställande av föräldraskap enligt ovan.	2 kap. 8 a § FB 2 kap. 8 a § FB	1:e socialsekreterare Socialnämnden	1:e socialsekr. får endast fatta beslut om att inleda el. återuppta utredning. Delegeringsförbud gällande beslut att inte inleda utredning. Beslut om att inte inleda utredning kan överklagas hos länsstyrelsen.
5	Beslut om att återuppta nedlagd utredning gällande faderskap/föräldraskap	2 kap. 1 § FB	Enhetschef	
6	Beslut om att lägga ned utredning om faderskap/föräldraskap	2 kap. 7 § FB	Socialnämnden	Omfattas av delegeringsförbud. Kan överklagas hos länsstyrelsen.
7	Beslut om att inleda utredning om någon annan man än den som är gift med barnets mor kan vara far till barnet. Beslut att inte inleda eller att nedlägga utredning enl. ovan.	2 kap. 9 § 1 st. FB 2 kap. 9 § 1 st. FB	Enhetschef Socialnämnden	Omfattas av delegeringsförbud, enhetschef får endast fatta beslut om att inleda utredning. Beslut om att inte inleda el. nedlägga utredning kan överklagas hos länsstyrelsen.
8	Beslut om DNA-analys	2 kap. 6 § FB	Socialsekreterare	
9	Beslut om överflyttning av faderskapsutredning/föräldraskapsutredning	2 kap. 3 § FB	Socialnämnden	Omfattas av delegeringsförbud
10	Begära att annan kommun ska vara behjälplig i utredning beträffande fastställande av faderskap/föräldraskap	2 kap. 4 § FB	Socialsekreterare	
11	Beslut att väcka och föra talan i mål om fastställande av faderskap	3 kap. 5 § 2 st, 6 § 2 st FB	Socialsekreterare	
12	Beslut att väcka och föra talan i mål om fastställande av föräldraskap	3 kap. 14 § 2 st FB	Socialsekreterare	
Familjerätt - Ärenden gällande vårdnad, boende och umgänge				
13	Beslut att godkänna eller inte godkänna föräldrars avtal om vårdnad, boende och umgänge	6 kap. 6 § 2 st, 6 kap. 14 a § 2 st resp. 6 kap. 15 a § 3 st FB	Socialsekreterare	Beslutet kan inte överklagas.

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
14	Beslut om att inleda utredning avseende umgängesreglering enligt 6 kap. 15 a FB	11 kap. 1 § SoL 6 kap. 15 a § FB	1:e socialsekreterare	Beslut om att inleda utredning tas enligt SoL, ärendet avser dock väcka talan om umgängesreglering enligt FB
15	Beslut om att utredning inte ska inledas avseende umgängesreglering enligt 6 kap. 15 a FB	11 kap. 1 § SoL 6 kap. 15 a § FB	Enhetschef	Beslut om att inte inleda utredning tas enligt SoL, ärendet avser dock väcka talan om umgängesreglering enligt FB
16	Beslut att väcka talan om umgängesreglering	6 kap. 15 a FB	Socialnämnden	Omfattas av delegeringsförbud
17	Yttrande till domstol gällande umgängesstöd och beslut att utse viss person att medverka vid umgänge	6 kap. 15 c § 3 st FB	Socialsekreterare	
18	Beslut att utse handläggare för samarbetsamtal	6 kap. 18 § FB	1:e socialsekreterare	
19	Lämnande av yttrande till domstol i ärenden om vårdnad, boende och umgänge	6 kap. 19 § 2 st FB	Socialsekreterare	
20	Beslut att utse utredare i ärenden om vårdnad, boende och umgänge	6 kap. 19 § 3 st FB	1:e socialsekreterare	
21	Lämnande av upplysningar inför interimistiskt beslut i domstol betr. vårdnad, boende eller umgänge	6 kap. 20 § FB	Socialsekreterare	
Adoption				
22	Medgivande att ta emot ett barn för adoption	6 kap. 6 och 12 §§ SoL	Socialutskottet	Omfattas av delegeringsförbud till tjänsteman men kan delegeras till utskott.
23	Återkallelse av medgivande att ta emot barn för adoption	6 kap. 13 § SoL	Socialutskottet	Se ovan
24	Beslut om samtycke till fortsatt adoptionsförfarande då barn har utsetts. Beslut att vägra samtycke till fortsatt adoptionsförfarande då barn har utsetts.	6 kap. 14 § SoL 6 kap. 14 § SoL	Socialsekreterare Socialutskottet	Vid tvekan ang.de rättsliga förutsättningarna ska konsultation ske med NIA och den förmedlande organisationen (SKR:s cirkulär 1997:79) Omfattas av delegeringsförbud till tjänsteman men kan delegeras till utskott.
25	Beslut att utse utredare i adoptionsärenden	4 kap. 14 § FB	1:e socialsekreterare	
26	Lämnande av yttrande inför beslut i domstol beträffande adoption	4 kap. 14 § FB	Socialsekreterare	

Delegeringsordning		Fastställt av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
Övrig familjerätt				
27	Beslut om att godkänna avtal om att underhållsbidrag ska betalas för längre period än tre månader	7 kap. 7 § 2 st FB	Socialsekreterare	
28	Beslut om att godkänna avtal om underhållsbidrag i form av engångsbelopp	7 kap. 7 § FB	Socialnämnden	Omfattas av delegeringsförbud
29	Yttrande enligt lag om personnamn	44 och 45 §§ lag om personnamn	socialsekreterare	
30	Yttrande och upplysningar till domstol beträffande äktenskaps-skillnad avseende äktenskap som ingåtts av underårig	5 kap. 5 § 3 st ÄktB	1:e socialsekreterare	
31	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare	5 kap. 3 § SoF	Socialsekreterare	
32	Beslut om anmälan till överförmyndaren om att behov av god man/förvaltare inte längre föreligger	5 kap. 3 § SoF	Socialsekreterare	
33	Beslut om anmälan till tingsrätten att utse särskilt förordnad vårdnadshavare I brådskande fall	6 kap. 8 § FB	Socialnämnden Ordförande	Omfattas av delegeringsförbud
34	Beslut om att ansöka hos tingsrätt att tillfälligt överflytta vårdnaden I brådskande fall	6 kap. 10 d § FB	Socialnämnden Ordförande	
35	Begäran hos Försäkringskassan om förändrad betalningsmottagare av barnbidrag	16 kap. 18 § SFB	Enhetschef	Vid synnerliga skäl för att tillförsäkra att barnbidraget kommer barnet till del. Skälen ska framgå i den begäran som sänds till Försäkringskassan.

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

5. Omsorg om funktionshindrade

5.1 Beslut om utredning m.m.

1	Beslut om att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	
2	Beslut om att inledd utredning ska läggas ned	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
3	Beslut om att utredning ska avslutas utan åtgärd	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
4	Beslut om framställning om överflyttning av ärende till annan kommun	2 a kap. 10 § SoL	Enhetschef	
5	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare	5 kap. 3 § SoF	Biståndshandläggare Enhetschef	
6	Beslut om anmälan till överförmyndaren om att behov av god man/förvaltare inte längre föreligger	5 kap. 3 § SoF	Biståndshandläggare Enhetschef	
7	Beslut i fråga om mottagande av ärende från annan kommun	2 a kap. 10 § SoL	Socialutskottet	
8	Beslut att ansöka hos IVO om överflyttning av ärende till annan kommun	2 a kap. 11 § SoL	Socialutskottet	
9	Beslut om medgivande till viss hälso- och sjukvård samt vissa sociala insatser utan den ene vårdnadshavarens samtycke	6 kap. 13 a § FB	Socialutskottet	Avser insatser enligt 9 § 4, 5 eller 6 p LSS. Delegeringsförbud, men får beslutas av utskott. Den andre vårdnadshavaren måste samtycka till insatsen.
10	Undertecknande av samordnad vårdplan i samband med ansökan om öppen psykiatrisk tvångsvård och öppen rättspsykiatrisk tvångsvård	7 a § LPT resp. 12 a § LRV	Enhetschef bistånd	
11	Prövning av om överklagan inkommit i rätt tid, samt beslut om att avvisa överklagan om den inkommit för sent	45 § FL	Biståndshandläggare	

5.2 Beslut avseende insatser enligt SoL för personer med funktionsnedsättning

1	Beslut om bistånd i form av boendestöd och hemtjänst. - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer
2	Beslut om bistånd i form av råd och stöd bostad (BOSAM)	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Se Rutin vid insatsen Råd och stöd bostad (BOSAM)

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
3	Beslut om bistånd i form av trygghetslarm	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	
4	Beslut om bistånd i form av matdistribution	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	
5	Beslut om bistånd i form av bostad med särskild service för personer över-gångse pensionsålder	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	Samråd ska ske med 1:e socialsekreterare
6	Beslut om bistånd i form av bostad med särskild service för personer under gängse pensionsålder	4 kap. 1 § SoL	Socialutskottet	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut
7	Beslut om bistånd i form av ledsagarservice - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer
8	Beslut om bistånd i form av kontaktperson eller kontaktfamilj - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap.1§ SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer
9	Beslut om förordnande och entledigande av kontaktperson eller kontaktfamilj		Enhetschef bistånd	
10	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson/-familj		Enhetschef bistånd	Enligt aktuellt cirkulär från SKR
11	Beslut om avlösarservice - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer
12	Beslut om korttidsvistelse utanför det egna hemmet - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer, max 3 månader - utöver vägledande nivåer, över 3 månader	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd Socialutskottet	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer. Specifik ansökan om extern verkställighet är utöver vägledande nivåer.
13	Beslut om avgift och jämkning av avgift för boendestöd, service och omvårdnad samt boende - enligt riktlinjer - i övriga fall	8 kap. 2 § SoL 8 kap. 8 § SoL samt 4 kap. 2 § SoL	Avgiftshandläggare Enhetschef bistånd	Se KF:s beslut om taxor och avgifter samt Vägledande nivåer för insatser enligt SoL och LSS
14	Beslut om köp av boende, daglig verksamhet eller korttidsverksamhet i annan kommun eller hos annan vårdgivare		Socialutskottet	LOU ska beaktas
15	Beslut om att bekosta insatser för enskild som tillfälligt vistas i annan kommun då den kommunen verkställer insatserna.	2a kap. 7 § SoL resp. 16 b § LSS	Verksamhetschef PSO	
16	Beslut om korttidsstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov inom befintlig verksamhet	4 kap. 1 § SoL	Enhetschef bistånd	

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
17	Beslut om upphörande av insats enligt SoL	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	Gäller endast vid ej planerat avslut innan insatstiden löper ut

5.3 Beslut avseende insatser enligt LSS

1	Beslut om personkretstillhörighet	1 § och 7 § LSS	Biståndshandläggare	Beslut om personkretstillhörighet fattas inte särskilt utan är en del av beslut om insats enl. 9 § LSS. Bedömning om personkrets tillhörighet kan följaktligen inte heller överklagas särskilt.
2	Beslut om biträde av personlig assistent och ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för personlig assistent - upp till 20 timmar - över 20 timmar	7 § och 9 § p. 2 LSS	Biståndshandläggare Socialutskottet	Avser personer som inte fyllt 65 år Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
3	Ekonomiskt stöd för att bekosta personlig assistent vid tillfälligt utökade behov - upp till 40 timmar per vecka - över 40 timmar per vecka	7 § och 9 § p. 2 LSS	1:e socialsekreterare Socialutskottet	
4	Ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för den faktiska merkostnad som uppstår vid ordinarie personlig assistents sjukdom.	7 § och 9 § p. 2 LSS	1:e socialsekreterare	
5	Beslut om ledsagarservice - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	7 § och 9 § p. 3 LSS	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
6	Beslut om biträde av kontaktperson - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	7 § och 9 § p. 4 LSS	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
7	Beslut om förordnande och entledigande av kontaktperson eller kontaktfamilj		Enhetschef verkställighet	
8	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson el. kontaktfamilj		Enhetschef verkställighet	Enligt aktuellt cirkulär från SKR
9	Beslut om avlösarservice - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	7 § och 9 § p. 5 LSS	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
10	Beslut om korttidsvistelse utanför det egna hemmet - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer, max 3 månader - utöver vägledande nivåer, över 3 månader	7 § och 9 § p 6 LSS	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd Socialutskottet	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
11	Beslut om korttidstillsyn för skolungdom över 12 år utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov inom befintlig verksamhet - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	7 § och 9 § p 7 LSS	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
12	Beslut om köp av verkställighet om insatser enligt LSS av extern utförare		Socialutskottet	
13	Beslut om boende i familjehem eller i bostad med särskild service för barn och ungdomar	7 § och 9 § p. 8 LSS	Socialutskottet	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut
14	Beslut om boende för vuxna i bostad med särskild service	7 § och 9 § p. 9 LSS	Socialutskottet	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
15	Beslut om daglig verksamhet för personer i yrkesverksam ålder som saknar förvärvsarbete och inte utbildar sig	7 § och 9 § p.10 LSS	Biståndshandläggare	
16	Beslut om upprättande av individuell plan	10 § LSS	Biståndshandläggare	
17	Beslut om att utbetala assistansersättning till annan person än den som är berättigad till insatsen	11 § LSS	Verksamhetschef PSO	
18	Beslut om upphörande av insats enligt LSS	7 § och 9 § LSS	Biståndshandläggare	Gäller endast vid ej planerat avslut innan insatstiden löper ut
19	Beslut om återbetalningsskyldighet för felaktig eller för hög assistansersättning	12 § LSS	Verksamhetschef PSO	
29	Beslut om att anmäla behov av ersättning för personlig assistent till Försäkringskassan	15 § p. 8 LSS	Biståndshandläggare	Gäller under förutsättning att den enskilde ansökt om per sonlig assistent enl. LSS, inte enl. SoL
21	Anmäla till IVO om det finns anledning att anta att en tillståndshavares lämplighet för att bedriva verksamhet med personlig assistans kan ifrågasättas	15 § p. 11 LSS	Verksamhetschef PSO	
22	Förhandsbesked om rätt till insats enligt LSS för person som inte är bosatt i kommunen	16 § 2 st. LSS	Delegeringsnivån regleras av den sökta insatsen	

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

6. Vård och omsorg, livsföring i övrigt för främst äldre personer

6.1 Beslut avseende utredningar, verkställighet m.m.

1	Beslut om att inleda utredning	11 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	
2	Beslut om att inledd utredning ska läggas ned.	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
3	Beslut om att utredning ska avslutas utan åtgärd	11 kap. 1 § SoL	1:e socialsekreterare	
4	Beslut om anmälan till överförmyndaren om behov av god man/förvaltare	5 kap. 3 § SoF	Biståndshandläggare Enhetschef	
5	Beslut om anmälan till överförmyndaren om att behov av god man/förvaltare inte längre föreligger	5 kap. 3 § SoF	Biståndshandläggare Enhetschef	
6	Beslut om förordnande och entledigande av kontaktperson		Enhetschef utförare	
7	Beslut om korttidsboende under icke kontorstid, endast på anvisad korttidsplats		Sjuksköterska i hemsjukvård	Se separat rutin
8	Beslut om arvode och omkostnadsersättning till kontaktperson/kontaktfamilj - enligt norm och riktlinjer - utöver norm och riktlinjer		Enhetschef Verksamhetschef	Enligt aktuellt cirkulär från SKR
9	Beslut om avgift och jämkning av avgift för hemtjänst, service och omvårdnad samt boende - enligt riktlinjer - i övriga fall	8 kap. 2 § SoL 8 kap. 8 § SoL samt 4 kap. 2 § SoL	Avgiftshandläggare Enhetschef bistånd	Se KF:s beslut om taxor och avgifter
10	Beslut om att bekosta insatser för enskild som tillfälligt vistas i annan kommun då den kommunen verkställer insatserna.	2a kap. 7 § SoL	Verksamhetschef	
11	Prövning av om överklagan inkommit i rätt tid, samt beslut om att avvisa överklagan om den inkommit för sent	45 § FL	Biståndshandläggare	

6.2 Beslut avseende insatser

1	Beslut om bistånd i form av hemtjänst - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
---	---	----------------	---	--

Delegeringsordning

Fastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
2	Beslut om bistånd i form av trygghetslarm	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	
3	Beslut om bistånd i form av matdistribution	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	
4	Beslut om bistånd i form av särskild boendeform samt bostad med särskild service - för personer under gängse pensionsålder - för personer över gängse pensionsålder	4 kap. 1 § SoL	Socialutskottet Biståndshandläggare	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske
5	Beslut om att bevilja medboende/parboende åt make/sambo i särskild boendeform	4 kap. 1 och 1 c §§ SoL	Biståndshandläggare	Gäller när make/sambo beviljats boende i form av särskild boendeform. Sammanboendet ska ha varit varaktigt. Samråd med 1:e socialsekr. ska ske.
6	Beslut om bistånd i form av korttidsboende - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske.
7	Beslut om bistånd i form av plats i dagverksamhet - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare 1:e socialsekreterare	
8	Beslut om bistånd i form av kontaktperson - enligt vägledande nivåer - utöver vägledande nivåer	4 kap.1 § SoL	Biståndshandläggare Enhetschef bistånd	Samråd med 1:e socialsekr. ska ske innan förslag till beslut utöver vägledande nivåer.
9	Beslut om upphörande av insats enligt SoL	4 kap. 1 § SoL	Biståndshandläggare	Gäller endast vid ej planerat avslut innan insatstiden löper ut

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

7. Yrkesverksamhet inom hälso- och sjukvårdens område

1	Anmälan till IVO av verksamhet eller verksamhetsförändring på hälso- och sjukvårdens område	2 kap. 1-2 §§ PSL	Verksamhetschef MAS	
2	Anmälan till IVO om allvarlig skada eller risk att drabbas av allvarlig skada eller sjukdom i samband med vård, behandling eller undersökning (lex Maria)	3 kap. 5 § PSL	Verksamhetschef MAS	Vårdgivaren ansvarar för att lex Maria- anmälningar görs. SOSFS 2005:28, SOSFS 2013:3 Verksamhetschef och socialnämnden ska underrättas om upprättad anmälan.
3	Anmälan till IVO av anställd eller tidigare anställd legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal då det kan befaras att denne utgör en fara för patientsäkerheten	3 kap. 7 § PSL	Verksamhetschef MAS	
4	Upprättande av patientsäkerhetsberättelse	3 kap. 10 § PSL	MAS	
5	Ansvar för användning och egentillverkning av medicintekniska produkter samt att till tillverkaren och läkemedelsverket anmäla olyckor och tillbud avseende medicinteknisk utrustning och hjälpmedel	SOSFS 2013:3	Verksamhetschef MAS	

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

8. Färdtjänsthandläggning

1	Beslut om tillstånd till färdtjänst med regelkompletteringar (enligt riktlinjer)	6-9 §§ lag om färdtjänst	Färdtjänsthandläggare	
2	Beslut om att återkalla tillstånd till färdtjänst - om förutsättningarna för tillstånd inte längre finns - om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga och upprepade överträdelse av de föreskrifter och villkor som gäller	12 § lag om färdtjänst 12 § lag om färdtjänst	Färdtjänsthandläggare Socialutskottet	
3	Beslut om tillstånd till riksfärdtjänst	4-7 §§ lag om riksfärdtjänst	Färdtjänsthandläggare	
4	Beslut om att återkalla tillstånd för riksfärdtjänst - om förutsättningarna för tillstånd inte längre finns. - om tillståndshavaren gjort sig skyldig till allvarliga upprepade överträdelse av de föreskrifter som gäller för riksfärdtjänst	9 § lag om riksfärdtjänst 9 § lag om riksfärdtjänst	Färdtjänsthandläggare Färdtjänsthandläggare	
5	Rätt att muntligt meddela entreprenör att färdtjänstresa får företas i avvaktan på expediering av beslut		Färdtjänsthandläggare	

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
----	-------------------	--------	---------	------------

9. Tillstånd och tillsyn enligt alkohollagen

9.1 Alkohollagen

1	Beslut om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten	8 kap. 2 § AL	Ordförande	
2	Beslut om stadigvarande serveringstillstånd till slutet sällskap	8 kap. 2 § AL	Ordförande	
3	Beslut om tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten	8 kap. 2 § AL	Alkoholhandläggare	
4	Beslut om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap	8 kap. 2 § AL	Alkoholhandläggare	
5	Beslut om utökning av dryckes- Sortimentet Beslut om utökat/utvidgat tillstånd	8 kap. 2 § AL	Alkoholhandläggare	
6	Beslut om utökning av serveringsyta	8 kap. 2 § AL	Alkoholhandläggare	
7 6	Beslut om stadigvarande utökning av serveringstid	8 kap. 2 § AL	Alkoholhandläggare	
8 7	Beslut om tillfällig utökning av serveringstid, även serveringstid utöver normaltiden	8 kap. 2 § AL	Alkoholhandläggare	Enl. riktlinjer för serveringstillstånd
9 8	Beslut om stadigvarande serveringstillstånd för cateringverksamhet för slutna sällskap	8 kap. 4 § AL	Ordförande	
10 9	Godkännande av serveringslokal för cateringverksamhet efter anmälan	8 kap. 4 § AL	Alkoholhandläggare	
11 10	Beslut om serveringstillstånd på hotell med rumsservering och minibar	8 kap. 5 § AL	Ordförande	
12 11	Beslut om särskilt tillstånd för provsmakning vid arrangemang	8 kap. 6 § AL	Alkoholhandläggare	
13 12	Beslut om särskilt tillstånd för provsmakning vid tillverkningsstället	8 kap. 7 § AL	Ordförande	
14 13	Beslut om gemensam serveringsyta	8 kap. 14 § AL	Alkoholhandläggare	
15 14	Beslut med anledning av ansökan från konkursbo om att få fortsätta rörelsen	9 kap. 12 § AL	Ordförande	Ansökan ska enligt alkohollagen behandlas med förtur
16 15	Beslut om erinran	9 kap. 17 § AL	Alkoholhandläggare	
17 16	Beslut om varning	9 kap. 17 § AL	Socialnämnden	
18 17	Beslut om återkallelse av serveringstillstånd som inte längre utnyttjas	9 kap. 18 § p. 1 AL	Alkoholhandläggare	

Delegeringsordning

Fastställd av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25

Socialnämnden

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
19 18	Beslut om återkallelse av serveringstillstånd I särskilt brådskande fall	9 kap. 18 § p. 2 och 3 AL	Socialnämnden Ordförande	
20 19	Beslut om att förbjuda detaljhandel av öl eller servering av öl	9 kap. 19 § AL	Socialnämnden	
24 20	Beslut om att meddela varning till den som bedriver detaljhandel med eller servering av öl	9 kap. 19 § AL	Socialnämnden	
22 21	Beslut om förbud eller inskränkning av försäljning av alkoholdrycker för visst tillfälle	3 kap. 10 § 2 st. AL	Socialnämnden	
9.2 Övriga yttranden				
1	Yttrande angående automatspel	3 § lagen om anordnande av visst automatspel	Alkoholhandläggare	
2	Yttrande gällande restaurangkasinospel	Spelförordn. 7 kap. 12 §	Alkoholhandläggare	
3	Yttrande angående värdeautomatspel	Spelförordn. 3 kap. 11 §	Alkoholhandläggare	

Delegeringsordning		Fastställd av socialnämnden 2023-01-26, reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25		
Socialnämnden				
Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning

BILAGA

Förteckning över förordnade personer, kompletterande beslutanderätt

Följande ledamöter är förordnade att fatta beslut i de ärenden som enligt delegeringsordningen kan förordnas av nämnd till annan ledamot. Förordnandet gäller då socialnämndens ordförande Dan Nyberg, 1:e vice ordförande Magnus Ekström eller 2:e vice ordförande Henrik Josten är förhindrad att fatta aktuellt beslut.

Reidar Eriksson

Anette Taimory

Förteckning över förordnade personer, begära polishandräckning

Följande tjänstemän förordnas att begära polishandräckning med stöd av 43§ p 2 LVU i enlighet med delegationsordning, avsnitt 4.7 LVU, nr 76:

Individ- och familjeomsorgen

Åsa Turesson, verksamhetschef

Ellinor Karlsson, enhetschef

Karin Saini, enhetschef

Martin Lindqvist, enhetschef

Jennie Nielsen, enhetschef

Sara Lundmark, enhetschef

Ann-Mari Holmen, 1:e socialsekreterare

Camilla Svensson, 1:e socialsekreterare

My Hellåker, 1:e socialsekreterare

Anna Backelin, 1:e socialsekreterare

Catharina Lilja, 1:e socialsekreterare

Jessica Avekvist, 1:e socialsekreterare

Helena Broberg, 1:e socialsekreterare

Nina Skrijelj, 1:e socialsekreterare

Socialsekreterare sociala jouren, med säte i Uddevalla kommun:

Carina Gustavsson

Marika Axelsson

DelegeringsordningFastställt av socialnämnden 2023-01-26,
reviderad 2023-12-14, bilaga rev. 2024-01-25**Socialnämnden**

Nr	Delegeringsärende	Lagrum	Delegat	Anmärkning
-----------	--------------------------	---------------	----------------	-------------------

Eva Nilsson

Annelie Berntsson Berg

Therese Karlsson

Solveig Larsson, vikarie

Pernilla Martinsson, vikarie

Ingalill Carlsson, vikarie

Anna-Karin Ödbrant, vikarie

Helena Larsson, vikarie

Johanna Gustafsson, vikarie

Emelie Andersson, vikarie

2024-02-16

Dnr: SOC 2024/53

Handläggare

Anders Lundberg
anders.lundberg@vanersborg.se
0521-72 16 54

Mottagare

Socialnämnden

Godkännande av kostnadsökning inom befintligt blockhyresavtal

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner att befintligt blockhyresavtal justeras upp med årlig räntekostnad för fastigheten Kalkonen 1 uppgående till 207 tkr per år enligt nuvarande ränteläge.

Sammanfattning av ärendet

Socialnämnden beslutade i oktober 2023 om socialförvaltningens behovsinventering av fastigheter och lokaler. I denna framgick det behov av ett nytt äldreboende år 2027. Då detta äldreboende ska projekteras och byggas av AB Vänersborgsbostäder (ABVB) ingår inte detta boende i socialnämndens förslag till fastighetsinvesteringar 2025–2027. ABVB har hittat lämplig tomt för byggandet av nytt äldreboende, Kalkonen 1 (gamla Östra Skolan). Köpeskillingen för fastigheten är 9,0 mnkr och förvärvas av ABVB. Socialförvaltningen åtar sig att fram till dess att nya boendet är klart betala en årlig ränta på ABVB:s investering. Räntekostnaden enligt nuvarande ränteläge är 207 tkr per år och kommer att läggas till befintligt blockhyresavtal.

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

Miljörapport kvarteret Kalkonen

Värdeutlåtande Kalkonen 1

Detaljplan Kalkonen

Sändlista

Gunnar Johansson AB Vänersborgsbostäder

Antagen av KF 1993-04-27, §35
Laga kraft 1993-05-26

Detaljplan för KV KALKONEN

Vänersborgs kommun

Upprättad i februari 1993

PLANBESKRIVNING

Handlingar

- plankarta, skala 1:1000, med bestämmelser
- planbeskrivning
- genomförandebeskrivning
- fastighetsförteckning
- samrådsredogörelse
- utlåtande

På planeringsenheten finns:

- program för kvarteren Svalan och Kalkonen
- rapport "Reutersköldska området i Vänersborg - Planering för bostadsförnyelse"
- geoteknisk undersökning Geo-Väst 1993-02-05

Planens syfte och huvuddrag

Planen omfattar hela kvarteret Kalkonen.

Kvarteret är bebyggt med byggnader för Östra skolan. Östra och Södra skolorna har ersatts av en enda skola i kvarteret Tärnan.

Kvarteret skall nu planeras för bostadsbebyggelse. Planen ger möjlighet att bebygga kvarteret med flerbostadshus till 3 resp 4 våningars höjd. Eftersom Reutersköldska området i vilket kvarteret ingår saknar grönområden måste kvarterets fria del tillgodose behovet av utevistelse i närområdet för husens invånare.

Uteytorna skall vara tillräckligt stora och vara lämpligt disponerade för att tillgodose både gamla och små barn med begränsad rörelseradie. Ett viktigt mål blir på detta även att bevara de uppvuxna träden i största möjliga utsträckning.

De boendes behov av parkeringsplatser skall lösas i kvarteret.

Plandata

Planområdet begränsas i norr av Marierovägen, i väster av Rådmansgatan och i söder av Sandmarksgatan. I öster avgränsar ett smalt parkstråk Kalkonen mot grannkvarteret Ugglan där i enlighet med gällande plan en bensinstation är belägen.

Planområdet omfattar ca 20 000 m².

Kommunen äger all mark. Kvarteret Kalkonen kommer enligt avtal att överlåtas till Riksbyggen.

Tidigare ställningstaganden

Översiktliga planer

Kvarteret Kalkonen ligger enligt översiktsplanen för Vänersborg, antagen den 26 februari 1991, i tätortsbebyggelse.

Detaljplan

För kvarteret gäller en detaljplan (stadsplan nr 73) fastställd den 3 november 1959. Planen anger för hela kvarteret A III d v s området avses för allmänt ändamål och kan bebyggas upp till tre våningar.

Angränsande detaljplaner framgår av **karta 1**.

Avtal

I samband med upphandlingen av byggandet av den nya skolan i kv Tärnan träffade kommunen avtal med Riksbyggen beträffande exploatering av de båda kvarteren Svalan och Kalkonen, där Södra och Östra skolorna ligger. Avtalet ger förutsättningarna för kvarterens exploatering. Avtalet godkändes av kommunfullmäktige i november 1991.

Kvarteret Kalkonen skall i detaljplan ges en byggrätt motsvarande 9 500 m²BRA 1. BRA=bruksarea

BRA 1. Utrymmen med bostadsstandard samt andra utrymmen och lokaler med motsvarande standard på innerväggar och ytskikt. (ur Boverkets författningssamling 1991:34)

BRA 1 motsvarar därmed ca 90% av BTA, bruttoarea, vilken anges vara ”area av mätvärda delar av våningsplan begränsad av omslutande byggnadsdelars utsida eller annan för mätvärdhet angiven begränsning”.

Avtalet ger sålunda en anvisning om kvarterets exploatering med ca 10 600 m² BTA.

Avtalet anger att Riksbyggen får tillträde till marken när detaljplanen har vunnit laga kraft.

Program

Kommunstyrelsen har den 20 oktober 1992 godkänt det program för kvarteren Svalan och Kalkonen som framtagits av planeringsenheten 92-09-30.

Områdesanalys

Det Reutersköldska området inom vilket kvarteret Kalkonen ligger har inventerats i planeringsenhetens rapport 92-03 "Reutersköldska området i Vänersborg". Den rapporten har legat till grund för avsnittet om "områdets karaktäristik" i programmet.

Bostadsförsörjningsprogram

I förslag till bostadsförsörjningsprogram för åren 1993 - 95 antas att kvarteren Kalkonen och Svalan börjar bebyggas 1995.

Förutsättningar och förändringar

Geotekniska förhållanden

Under 0,2 - 0,5 m fyllning (mulljord, grus och sand) utgörs den naturliga jorden huvudsakligen av lera som oftast är genomgående torrskorpsfast. I en borrpunkt har halvfast lera påträffats mellan 3 - 4 m djup. Borrstopp har erhållits mot fast botten av sten, block eller berg 0,8 - 4,2 m under markytan. Fria vattenytor har uppmätts 1,6 - 1,8 m under markytan.

Området utgörs huvudsakligen av fasta jordlager. I det nordvästra hörnet finns dock ett parti med halvfasta jordlager. Grundläggning av nya byggnader kommer huvudsakligen att utföras i fasta jordlager eller på berg. Jordarterna är flytbenägna.

I det fortsatta planeringsarbetet skall kontakt hållas med geotekniker för bestämning av erforderliga kompletteringar.

Radon

Kvarteret ligger inom normalriskområde för radon. Detta innebär att byggnaderna skall utföras radonskyddade.

Nuvarande bebyggelse och växtlighet

Kvarteret är i sin helhet avsett för skola. Östra skolan ritades av Sven Brolid och Jan Wallinder och uppfördes 1957-58.

Skolbyggnaderna har stora arkitektoniska kvaliteter, de bör dokumenteras.

Kvarteret har en medveten plantering av träd framför allt i dess gräns mot Rådmansgatan. Träden är uppvuxna och är ett positivt inslag i miljön.

Framtida bebyggelse

Kvarterets ändamål blir bostäder.

Största tillåtna bruttoarea blir 10 600 m².

Det finns behov av en viss andel lägenheter som är anpassade för äldre och handikappade.

Kvarteret disponeras med en samlad parkering i öster. Parkeringen ger en nödvändig buffertzona mot bensinstationen i kvarteret Ugglan.

Parkeringen förutsätts planteras med träd.

Husen i västra och södra delen av kvarteret kan byggas upp till tre våningar. Mot Rådmansgatan och väster finns en bredare zon mot gatan vilken inte bebyggs. Denna som vetter mot det lugna villaområdet kan få en karaktär av rekreativ förgård. I denna förgård finns de uppvuxna träden. Dessa skall sparas.

I den östra delen av kvarteret och mot norr kan husen byggas upp till fyra våningar.

Vind får inte inredas.

Volymen på en tänkbar bebyggelse visas på planhandlingarnas försättsblad.

Friytor

Gårdsmiljön är viktig. Den skall ge möjlighet till rekreation och vila för de boende. Speciellt skall den utformas med tanke på de människor som har en begränsad rörelseradie. Detta är framför allt de gamla och de små barnen. För att den skall tillgodose de kraven måste man även ta hänsyn till solinfallet. På **karta 2** redovisas solstudier gjorda med en utformning av byggnaderna där byggrätten har utnyttjats maximalt.

Plantering av gårdar och andra uteytor är viktig. Det finns idag goda kunskaper om vilka växter som är lämpliga ur olika synpunkter. Bl a bör vissa växter undvikas som kan framkalla allergier.

Service i området

Kvarterets centrala läge innebär en närhet till all service. Avståndet in till Torget är knappt en kilometer.

Såväl kommersiell som offentlig service finns i ett finmaskigt nät i området. Detta framgår av **kartorna 3, 4 och 5**.

Bland det allra viktigaste är närheten till skolan i angränsande kvarteret Tärnan. Skolan innehåller alla tre stadierna låg-, mellan- och högstadium. Även förskola inryms där.

Busslinjen Onsjö - Torget - Restad går på den angränsande gatan Marierovägen.

Tillgänglighet för personer med rörelsesättningar

Det Reutersköldska området är utbyggt huvudsakligen på 50-talet. Inom området är tillgängligheten för rörelsehandikappade dålig. Få hus har hiss. Den nya bebyggelsen inom kvarteren Kalkonen och Svalan kommer att kompensera området i det avseendet. Samtliga lägenheter blir tillgängliga med hiss i den nya bebyggelsen.

Skyddsrum

Det finns ingen skyldighet att bygga skyddsrum i kvarteret.

Gator och trafik

Gator

Kvarteren i det Reutersköldska området omges av gator på traditionellt sätt. Gatorna kantas i stort sett överallt av smala trottoarer. Dessa är genombrutna av infarter och parkeringar.

De olika trafikslagen blandas. Enkelriktningar har inte införts.

Separerade gång- och cykelbanor har byggts utmed Torpavägen och söder om kvarteret Kalkonen.

Trafikbelastningen på Marierovägen ligger på drygt 4 000 fordon per vardagsmedeldygn. Detta framgår av **karta 6**.

Parkering

Området har byggts ut för ett mycket mindre bilbestånd än dagens. Detta har fått till följd att parkering för bilar har passats in lite överallt i området.

Det förhållandet gör att krav ställs på att det inom de aktuella kvarteren skall finnas plats för det antal bilar som alstras av nybebyggelsen i kvarteren. För närvarande anger parkeringsnormen för Vänersborg 1,2 bilplatser per lägenhet. Parkering får anordnas i två plan.

Störningar

Trafik

Trafiken utmed Marierovägen ger upphov till en bullernivå på mellan 61 och 65 dBA. (Miljö- och hälsoskyddskontorets publikation "Buller" från 1990)

Detta gör att planen innehåller särskilda bestämmelser beträffande skydd mot buller och avgaser.

Störningar från bensinstation

Kvarteret Kalkonen gränsar i öster till en bensinstation. Avståndet mellan område för bebyggelse och bensinstationen är ca 40 meter för att undvika eventuella störningar.

Teknisk försörjning

Vatten, avlopp, fjärrvärme, el

Ledningar för vatten, spillvatten, dagvatten, fjärrvärme och el finns i angränsande gator.

Kapaciteten i dagvattennätet är begränsad. Uppdämningsnivån ligger i marknivån. Utflödet av dagvattnet från kvarteret får därför inte överstiga dagens maximala mängd som beräknas vara 80 liter per sekund.

Ledningarna för vatten, spillvatten och dagvatten i Lyckhemsgatan måste bytas ut.

Byggnaderna bör anslutas till fjärrvärmenätet.

Avfall

Soprummen i kvarteret skall vara utformade för källsortering.

Genomförandetid

Genomförandetiden slutar den 1 januari 2000.

Medverkande tjänstemän

P-O Gustavsson teknik- och trafikenheten
Eva Werner teknik- och trafikenheten
S-O Andersson miljö- och hälsoskyddskontoret

Plankartan har ritats av Christina Öhman, planeringsenheten.

PLANERINGSENHETEN

Karin Wolff

Jan-Irvis Scheynius

2024-02-13

Dnr: SOC 2020/149

Handläggare

Maria Möller
Anette Karlsson
Tommy Carlgren

Mottagare

Socialnämnden

Återredovisning till Inspektionen för vård och omsorg i tillsyn av medicinsk vård och behandling vid särskilda boenden för äldre (SÄBO) som drivs av kommunen

Förslag till beslut

Socialnämnden överlämnar redovisning avseende tillsyn särskilt boende till Inspektionen för vård och omsorg.

Sammanfattning av ärendet

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har en pågående nationell tillsyn av medicinsk vård och behandling vid särskilda boenden för äldre (SÄBO) som drivs av kommunen

Socialnämnden ska redovisa effekten av de åtgärder som vidtagits med anledning av det beslut med begäran om återredovisning som IVO fattat i tillsynen. IVO:s formulär används i återredovisningen.

Beredning

Verksamhetschef särskilt boende, verksamhetschef vård, stöd och utredning samt medicinskt ansvarig sjuksköterska har handlagt ärendet tillsammans.

Underlag

- Meddelande från IVO gällande återredovisning av beslut, 2024-01-15
- Beslut från IVO, daterat 2023-12-19

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Bilagor

- Socialnämndens återredovisning tillsyn SÄBO

Sändlista

Inspektionen för vård och omsorg, registrator@ivo.se
Verksamhetschefer SÄBO, VSU, KoU
MAS

2024-02-13

Dnr: SOC 2024/9

Handläggare

Zana Savic
zana.savic@vanersborg.se
0521-72 17 30

Mottagare

Socialnämnden

Meddelandelista till socialnämndens sammanträde 2024-02-29

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner redovisningen av meddelandelistan.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen har lämnat förteckning över meddelanden som inkommit för att redovisas vid socialnämndens sammanträde den 29 februari 2024.

Underlag

- Meddelandelista 2024-01-11--2024-02-12

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

-

Dokument

Utskriftsdatum: 2024-02-12

Utskriven av: Zana Savic

Diarienummer: Socialnämnden

Sekretess: Visas ej

Beskrivning av sökning:

Meddelandelista 2024-01-11--2024-02-12

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	Dokumenttyp
2024.53	I	Tack från Bris region väst	Zana Savic
2024-01-12		BRIS	Administrativa avdelningen
SOC 2023/4		Föreningsbidrag för sociala föreningar för år 2024	SKRIVELSE
2024.179	I	Beslut KS 2024-01-24 Nämndernas interna ekonomiska kontroller 2023	Eva Grindén Nolblad
2024-01-31		Kommunstyrelsen	Kvalitet och utveckling
SOC 2023/58		Internkontroll för socialnämnden 2023	BESLUT
2024.180	I	Beslut KS 2024-01-24 Läns gemensamt samverkansavtal för familjecentraler och familjeliknande verksamheter i Västra Götaland	Zana Savic
2024-01-31		Kommunstyrelsen	Administrativa avdelningen
SOC 2023/222		Läns gemensamt samverkansavtal för familjecentraler och familjecentralliknande verksamheter i Västra Götaland	BESLUT
2024.181	I	Beslut KS 2024-01-24 Lokalförsörjningsunderlagbehovsinventering 2025-2034	Eva Grindén Nolblad
2024-01-31		Kommunstyrelsen	Kvalitet och utveckling
SOC 2023/228		Behovsinventering gällande boenden och lokaler 2025-2034	BESLUT
2024.182	I	Beslut KS 2024-01-24 Beslut om rapporten - Bedömning av möjligheter att förlägga vissa kommunala verksamheter till fastigheten Krickan 1	Karin Hallberg
2024-01-31		Kommunstyrelsen	Socialförvaltningen övergripande
SOC 2023/215		Remiss - Bedömning av möjligheter att förlägga vissa kommunala verksamheter till fastigheten Krickan 1	BESLUT

2024-02-13

Dnr: SOC 2024/10

Handläggare

Zana Savic

zana.savic@vanersborg.se

0521-72 17 30

Mottagare

Socialnämnden

Anmälan av delegeringsbeslut till socialnämndens sammanträde 2024-02-29

Förslag till beslut

Socialnämnden godkänner redovisningen av beslut fattade med stöd av delegeringsordning för socialnämnden.

Sammanfattning av ärendet

Delegeringsbeslut fattade under perioden 2024-01-11--2024-02-09 anmäls.

Underlag

- Delegeringslista socialnämnden 2024-01-11--2024-02-09

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

-

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2024-02-12

Utskriven av: Zana Savic

Diarienummer:	Socialnämnden
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Socialnämnden
Sammanträdesdatum:	2024-02-29
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2024.33	Tillfälligt tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten för Trollhättans Rockbar Backstage AB i anslutning till Ishallen i Vänersborg vid enstaka tillfällen under perioden 19 januari-5 april 2024	9.1.3
2024-01-11	Trollhättans Rockbar Backstage AB	Elisabeth Moberg
SOC 2023/242	Tillfälligt tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten på serveringsyta i anslutning till Ishallen i Vänersborg	9.1.3
		Elisabeth Moberg
2024.44	Stadigvarande tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten för Hotell Gyllenheim Vänersborg AB på Strand Hotell i Vänersborg	9.1.1
2024-01-12	Hotell Gyllenheim Vänersborg AB	Dan Nyberg
SOC 2021/201	Stadigvarande tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten för Hotell Gyllenheim Vänersborg AB Serveringsställe: Strand Hotell Hamngatan 7	9.1.1
		Elisabeth Moberg
2024.112	Stadigvarande tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten på Onsjö Golfkrog i Vänersborg	9.1.1
2024-01-24	Pétur Hardarson	Dan Nyberg
SOC 2023/290	Stadigvarande tillstånd för servering av alkoholdrycker till allmänheten på Onsjö Golfkrog	9.1.1
		Elisabeth Moberg

2024-02-09

Dnr: SOC 2024/45

Handläggare

Karin Hallberg
karin.hallberg@vanersborg.se
0521-72 14 71

Mottagare

Socialnämnden

Information, återkoppling och workshop ”Roller, ansvar och samarbetsformer för politik och tjänsteorganisationen”

Förslag till beslut

Socialnämnden noterar informationen samt genomförd workshop.

Sammanfattning av ärendet

På uppdrag av kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören gavs den 29 november 2023 en utbildning på temat ”Roller, ansvar och samarbetsformer för politik och tjänsteorganisationen”. Utbildningen gavs som en del i utbildnings- och implementeringsprocessen i den av kommunfullmäktige i juni 2023 beslutade styr- och ledningsmodellen. Deltagande var: kommunstyrelsen, facknämndernas presidier, kommunfullmäktiges presidium, förvaltningschefer och kommunens revisorer.

Socialnämnden genomför under sammanträdet 2024-02-29 workshop gällande Roller, ansvar och samarbetsformer för politik och tjänsteorganisationen.

Karin Hallberg

Förvaltningschef

Sändlista

Kommunstyrelsen